اتحاد اسلام

D.H.E.
2564

جلال نوری

اتحاد اسلام

اسلامك ماضیسی ، حالی ، استقبالی

باجمله ترجمه وتکرار طبع حقوق محفوظدر

استانبول

باب عالی جاده‌سنده «یکی عثمانلی» مطبعه‌سی

هجری سنه ۱۳۳۱

فهرس

	صحیفه
مقدمه	۳
اسلامیت حقنده مطالعات عمومیه	۱٤
ایکی نوع مدنیت : صناعی و حقیقی مدنیت	۲۵
اجتهاد مسائلی	۳۸
حکومت اسلامیه	۵۸
حال‌حاضرده مسلمانلر :	
عربلر	٦۹
ترکلر	۱۰۰
اسلام آره‌سنده تفرقه	۱۱۵
هندلیلر ، چینلیلر ، مالزیالیلر	۱۲۵
استطراد : انکلیز مستعمرات اصولی	۱۵۰
کوچك مسلمان جماعتلری	۱۵٤
شیعیلر ، ایرانیلر و سائره	۱۵۷
مسلمان آنارشیسی	۱٦٦
استطراد : تدنیات دینیه	۱۷٤
أوروپالیلرك استعمار اصوللری :	
دوقتور کوستاو لوبونك فکرلری	۱۸۵

سقاوه‌ن بلونتك مصر ليازه مكتوبى ٢١١
استطراد : حق استعمار ٢٣٣
أمپه‌ريالیزم پولتیقه‌سی :
انكلیز ، آمریقا ، روسیه ، فرانسه ، ژاپونیا ،
آلمانیا ، اتفاق مثلث سیاستاری ٢٤٢
اسلام ، افكار مفرطه و ملل محكومه ٢٨٣
اساساً موجود اتحاد اسلام ٢٩٦
اسلام و ترديات ٣٠٣
مؤسسات مشتركهٔ اسلامیه :
مسئلهٔ خلافت ٣٠٦
حج مسئله‌سی ٣١٢
معارف عمومیهٔ اسلامیه ٣١٦
ادبیات اسلامیه و سائره ٣١٩
اسلامیت و بغض نصرانی ٣٢٢
اسلامیت و حقوق دول ٣٢٥
استطراد : اتحاد اسلام ٣٣٣
غایهٔ امل :
مسلمان رنه‌سانسی ـ پروغرامله ٣٤٤
عرض اعتذار و استرحام عفو ٣٥٤
خیال دكل ، حقیقت (سلیمان نظیف بكك) ٣٥٦

ياوز سلطان سليم ، باربا روس، كمال ، عبدالحق حامد	٣٦٤
اتحاد اسلام (نامق كمالك)	٣٦٥
عبدالحق حامدك تقريضى	٣٧٠
جواب	٣٧٣
مصرلى محمد فريد بكك تقريضى	٣٧٥
پروفسور دوزينك مترجمنك فكرى	٣٧٨
اتحاد و اسلام (عبدالعزيز جاويش افنديئك)	٣٨٠
أوروپا و اتحاد اسلام (على باش‌حانبه افنديئك)	٣٨٨
هند مسلمانلرى و پان‌اسلاميزم	٣٩٦

مقدمه

ایرانك مقاسمهٔ صلح پرورانه‌سی ، فاسك وفاسده مدعیٔ خلافت بولنان سادات ادریسیه خاندانلنك فرانسه محمیتنه دخولی ، ایتالیانك طرابلس غربه استیلاسی ، بالقان دولتلری طرفندن عثمانلیلرك أوروپادن چیقارلمسی وبتون دول معظمه‌نك صورت رسمیه‌ده متفقاره مظاهرتی ، انکلتره وروسیه ائتلافی، فرانسه‌نك بوایکی دولته مماشاتی، پان جرمانیزم وپان سلاویزمك بوکون یارین برمصادمه‌ده بولونملری احتمالی، انکلتره‌نك محافظهٔ موجودیت ایچون آلمانیا خلافکیرلکنه توسلی ، اقصای شرقك انتباهی وخصوصیله چین جمهوریتنك اعلانی غایت اهمیتلی بررأس تاریخ تشکیل ایدر . بو وقعه‌لر ایله ماضینك برفصلی دها قاپانیور دیمکدر. کذلك بووقایع مهمه‌نك حدوثی استقبالده پك زیاده جالب دقت بعض تحولاتك حصول بوله‌جغنه ، خریطهٔ عالمك برآز دها دکیشه‌جکنه دلالت ایتمکده‌در . بوانقلابات سیاسیه ایله متوازیاً افکار ونظریاتك ، حتی احتساساتك‌ده انقلابی ، دها طوغریسی تکاملی ، اصلا

نظر ابتصاردن اوزاق طوتلميه‌جق معضلات مسائلدن‌در.

شونی دیمك ایستیورز که هنوز بدایتنده بولوندیغمز یکرمنجی عصر میلادینك اواسطی، هیچ برصورتده قرن سابق ایله مشابهت ارائه ایده‌میه‌جك مرتبه‌ده دکیشه‌جکدر. شمدی‌یه قدر حل اولونه‌میان ویاحلنه امکان بولونه‌میان مسئله‌لر برصورت حلیه‌یه اقتران ایده‌جك ، اسکیسنك یرینه دیکر برستاتوقو قائم اوله‌جقدر .

بتون دنیا حربه حاضرلانیور . بتون دنیا حربدن احتراز ایدییور . حاصل اولان انتباه وتیقظ نتیجه‌سی ملل محکومه استرداد حقوقه ساعی بولنیور. أمپه ریالیزمك آرتق ماهیتی دکیشیور . بو وله‌زا های وهو آره‌سنده بعض ملتلر اختیارلایور : فرانسه وانکلتره کبی . بعض ملتلر یکیدن طوغیور : ژاپونیا کبی. بعض ملتلرك تکرار طلوعندن قورقولیور : مسلمانلر وحبشلیلر کبی . اسکی زمانك سوائق سیاسیه‌سی بعض یکی مؤثراته یرلرینی تودیع ایدییور: سوائق مالیه واقتصادیه الیوم عالمه فرمان فرمادر.

غرب شرقی تضییق ایدییور . بونك نتیجهٔ طبیعیه‌سی اولمق اوزره برارتجاع میدان آلیورکه بوندن آسیانك بلکه اك اساسلی انقلاب واختلالی چیقه‌جقدر. ذاتاً قانون اضطرار بونی استلزام ایدر .

شرق نه‌در ؟ غرب نه‌در ؟ بوایکی عالم آره‌سنده‌کی اختلافات سیاسیه ، ملیه ، عرقیه ، اخلاقیه، روحیه، حسیه نه‌در؟ ائتلاف ممکنمیدر؛ دکلیدر؟ اسلامیت قرن حاضرده نصل تعریف اولونه بیلیر؛ اسلامك ماضیسی ایله علاقه‌سی نه‌مرتبه‌ده‌در؛ کذلك آنك استقبالده نه کبی برر ولی اوله‌بیلیر؟ مسلمانلار کیملردر؟ نصل برقوت تشکیل ایدیورلر؟ بونلر برکمیت اجتماعیه وسیاسیه تشکیل ایدیورلرمی ؟ نوع بشرك سدسنی تشکیل ایدن والحق بوکون برعنصر متدنی حالنده بولنان مسلمانلرنه‌کبی برغیرت کوسترمایدرلرکه ابتدا قید اسارتدن قورتولسونلر، آندن صکره‌ده عالم مدنیتده‌کی وظیفه‌لرینی ایفا ایده‌بیلسونلر ؟

بومسائل ، عمومیتی اعتباریله ، نه‌شرقده ، نه‌غربده هنوز مظهر تدقیق وتعمیق اولمامشدر . أورپاده واقعا بر چوق ارباب قلم اتحاد اسلامی موضوع بحث ایتمشلر ایسه‌ده یوقاریده سویلدیکمز وجه اوزره بومادهٔ مهمه عمومیتی اعتباریله تتبع ایدیله‌مامشدر . شوراسنی‌ده سویلیه‌لم که پان اسلامیزم غربده هنوز برمجادله مسئله‌سی ماهیتنده بولوند یغندن احتراصات سیاسیه وملیه‌دن قورتولمش ارباب دانش وفکرت بونی فنی برصوغوق قانلیلقله موضوع مباحثه ایتمکه باشلامامشلردر . شرقه کلنجه ، بز هنوز أوروپا

اصول وقواعدی ایله مسئله‌لری تدقیق وتفحصه آلیشما-
دیغمزدن مع التأسف بوبابده‌کی تدابیرمز غیر مثمر قالمشدر.

ایشته تاریخك کچمکده اولدیغی بوعقباتده بز بوفوق-
العاده مهم واستفاده بخش مسئله‌یی وسع واقتدارمزك
یتدیکی مرتبه شرح وتفسیر ایده‌جکز . ایشك اهمیتی
وقوع بوله‌جق خطایامزك مظهر عفو اوله‌جغنه برسبب
کافیدر ظننده‌یز .

اتحاد اسلامك تدقیقنده مهما امکن احتراصات متنو-
عه‌دن وحتی زمین وزمانك ایجاباتندن تجرد ایتمك لازمدر.
بوکونك مغلوب احتراصاتی ویاافکار وحسیات حاضره‌نك
زبون تأثیراتی اوله‌رق تاریخ یازمق ، وقایع سالفه‌یی
محاکمه ایتمك نه قدر کوج ایسه بعض افکار واحتراصات
جاریه‌یه قاپیله‌رق اسلام مسئله‌سنی تدقیقه قویولمق‌ده اوقدر
مشکلدر . حتی ، اتحاد اسلام قضیه‌سی استقباله‌ده تعلق
ایتدیکندن بلکه آندن دها زیاده صعب التتبعدر .

جریان احوال چوق دفعه بطلان حسه سبب اولیور.
عادتا شئوناتك ایچنده بوغولوب قالدیغمزدن بز کچیرمکده
اولدیغمز زمانی بی طرفانه تام ایله محاکمه ایده‌میورز .
ودریا ایچنده بولونان ماهیلرك، برفحوای مصراع مشهور،
دریایی بیله‌مدکلری کبی برچوقلرمزك‌ده بیك درلو اسباب

وسوائق اعتباریله حال حاضری بیله مه‌مکلکمز قابلدر .
وقایع بزدن اوزاقلاشوب وحتی برچوق علائقدن آیریلوب
برشکل تاریخی وقطعی آلمدقجه ، تعبیر غیر مأنوسینه تبلر
ایتمدکجه کوچجه آکلاشیله بیلیر . حقیقت ظن اولنان
شیلرك فوقنده حقیقتلر واردر ؛ ریاضیاتك بیله ماوراسنده
بشقه براسلوبده ، بتون بتون بشقه حقائق مثبته اولدیغنی
ادعا ایدن علامه‌لر یوق دکلدر . آنك ایچون بعض حقائق
مصنوعه . بعض مسالك رسمیه ، برطاقم عقودات (قونوانسیون)
بزم باصره‌مزی باغلامسون . طبع واقتدار بشرك مساعد
اولدیغی درجه‌ده شئوناتك ، مسائل روزمره‌نك ، حتی
احتراصات ملیه‌واجتماعیه‌نك ، مقتضیات اقتصادیه‌نك اوستنه
چیقه‌لم واویله برنظرله الك مهم مسائل حاضره ایله ، تاریخك
اشتغال ایتدیکی الك زیاده عمیم النتائج مواددن بری اولان
اسلام مسئله‌سیله اوغراشه‌لم .

بومسئله‌نك تاریخ ایله علاقهٔ قطعیه‌سی اولدیغی ، اسلام
فیض ورفعتنی ماضیدن آلدیغی جهتله حال حاضر ایله‌ده
ارتباط تامی واردر . أمپه‌ریالیزم پولتیقه‌سی همان همان بر
اسلام مسئله‌سی اولدیغی کبی بوپولتیقه‌ده أوروپا وحتی
بتون دنیانك سیاست حاضره‌سنه اساسدر . بناءً علیه اتحاد
اسلامك تعمیقنده بهمه‌حال مختلف انکلتره ، فرانسه ،

روسیه ، فلمنك ، آلمانیا ، ایتالیا ، ژاپونیا ، آمریقا أمپه‌ریالیزم‌لرینی و آنلره بالاضافه أوروپا سیاستلرینی ایجه محاکمه ایتمکلکمز اقتضا ایدر . اول باول اسلامك ماضی ایله علاقه‌سی ، اسلامك عالم ماضیده بولونان کوکی آکلاشیلدقدن صکره بوکونکی مسائل ایجه تدقیق اولنورسه اوزمان استقبال‌حقنده برآز کهانتده‌بولونمق حقنی احراز ایدرز .

اثرمزی برآز بیوکجه طوتمق ، حال حاضرده کی مسلمانلرك طرز حیاتندن تفصیلاً بحث ایتمك نیتنده‌ایدك . مسلمینك تعارفی ایچون بوکبی معلوماتك نشرینه ایسه پك زیاده احتیاج واردر . خصوصی اوله‌رق بوکبی تدقیقاتده بولوندق‌ایسه‌ده کتابمزده بوبابده‌فضله‌معلومات‌ویره‌میه‌جکز . سببنی سویلیه‌لم : بویله معلوماتك قارئینه عرضی ایچون بعض نقاطك قطعیتله بیلنمسنه احتیاج واردر . مسلمانلر پك طاغنیق برصورتده ، اقالیم متنوعه‌ده ، مختلف تابعیتلر آلتنده یاشادقلرندن آنلره تعلق ایدن مسائل‌ده بالنسبه پك چوقدر . واقعا مصر ، تونس ، جزائر ، هند ، مالزیا ، روسیه ، الخ ، اهل اسلامی ایله دائمی کبی مناسباتمز وار ایسه‌ده کندیلرندن طلب اولونان معلومات قطعیه‌یی آلمق کوج اولیور . شرق أوروپا طرزنده‌انتظامه ،

مطرد صورتده دوشونمکه ، چالشمغه، تحریاته ، نفحصاته آلشمدیغندن ایسته‌نیلن ایشی أوروپائی برقطعیتله کوره‌میور. ایشته‌شرقك بوپریشانیٔ اطواری، آنارشی‌سی بواثرمزی بعض معلومات عملیه‌نك استحصالی ایچون برمراجعتگاهِ تشکیل ایتمکدن اوزاق بولندیریور. بناءً علیه اسلامه دائر برچوق معلومات ویرمکله برابر بوکتابمز اصل افکار ، آرا ، نظریات ، حسیات اسلامیه‌دن وأوروپانك پولتیقه‌سندن ، أمپه‌ریالیزمدن، مسائل‌شرقیه‌دن باحث‌اوله‌جقدر. دیکر قسم معلوماتی طوپلامق میسر اولور ایسه آیریجه برجلد اولمق اوزره نشر ایتمکده تردد ایتمیه‌جکز .

نه صفت و صلاحیتله بوکتابی قلمه آلیورز؟

ظن ایده‌رم که قارئلرمزدن برچوقلرینك عقلنه تبادر ایده‌جك بوسؤاله‌همان‌شوراده جواب ویرمك ایجاب‌ایدر.

خصوصی وعملی بر صورتده بش سنه‌دن بری اتحاد اسلام ایله مشغولز. مصرلی، تونسلی، جزائرلی ، فاسلی، عثمانلی ، هندلی ، روسیه‌لی ، چینلی طرفداران اتحاد ایله مناسباتده بولوندق، کندیلریله کوروشدك، مخابره ایتدك. مناقشات قلمیه وسیاسیه‌یه قارشدق . مختلف مملکتلرده آچیلان منازعات سیاسیه‌یه مداخله ایتدك . بونلرله برابر أوروپانك اسلام سیاستی برخیلی وقتدن بری صورت

دائمه‌ده تعقیب ایتدیکمز کبی أوروپا ارباب فکرتندن بو ایشلره دائر یازی یازانلرك آثارینی اوقودق ، تنقید ایتدك. ایشته بتون بومساعی بزه بردرجه‌یه‌قدر صلاحیت ویره‌رك بوکتابی یازییورز. هرحالده فرط عجزمزی اعتراف ایدرز. بزه نشر یاتده جرأت ویرن بزدن دها مقتدر اصحاب قلمك شمدی‌یه قدر بو وادیده همت کوسترمدکلریدر .

بردیکر مسئله‌یی ده نظرکاه تدقیقه قویه‌لم :

مملکتمزده برچوق خلق وخصوصیله رجالدن بعضیلری اتحاد اسلام دینیردیکمز بر رعشه حس ایدییورلر. اورکیورلر. کندیسی محتاج همت بردده نرده قالدی غیری یه همت ایده! نقراتی تکرار ایدرك بو پولتیقه‌نك بزم باشمزه برچوق فلاکتلر کتیره‌بیله جکندن، دولتمز حقنده غضب عمومی‌یی جلب ایده‌جکندن قورقیورلر. ابتدا بزکندی ایشمزه باقه‌لم آندن صکره جاوادهکی مسلمانلرك حالنی دوشونورز. یاخود هندستانی ضبط ایده‌لم دیرکن روم ایلی‌یی غائب ایدیورز. و یاخود بوخیالات ایله ایتالیایی علیهمزده بولونمغه تحریك ایتدك! کبی سوزلری چوق طوییورز. بتون بواعتراضاته تأسفلر ایدرز. بوکبی مؤخذاتی سرد ایدنلر ظن ایدرزکه اصلا اتحاد اسلامك سطحیجه بر تعریفنه بیله مطلع اولمامشلردر. اوروپالیلرکرهٔ قمر اوزرنده‌کی جبال وتلاله

وارنجه یه قدر اولچوب طوروراییکن بزم ایچنده بولندیغمز عالم اسلامی بیلمامکلکمز، نه کبی برمحیط دینی، اجتماعی، سیاسی، اخلاقی داخلنده یاشادیغمزی تدقیق ایتمامکلکمز طوغریسی عفو اولنور رخاوتلردن دکلدر. اتحاد اسلام تعاقب ایده‌جك فصللردن آکلاشیله‌جغی اوزره بیوك بر مضرتی داعی اوله‌بیله‌جکی کبی عظیم بر فائده‌یی ده استجلاب ایده‌بیلیر. هرحالده عالم اسلامی و آنی اشغال ایدن وبالطبع بتون أوروپایی وحتی عموم عالمی اوغراشدیران مسائلی بیلمامك، بیلمك ایسته‌مه‌مك، تعبیرم مظهر مسامحه اولسون، برجنایت تشکیل ایدر. دارالخلافه‌نك کوبکنده اسلاملرك احوالنه بودرجه‌ده لاقید اولمق ظن ایتمم که أوروپالیلرجه رواجده بولنان طرز وشیمهٔ تدقیقه‌ده موافق بولونسون! ابتدا عالم اسلامی، آکا ارتباطی اولان ایشلری بیله‌لم، آندن صکره خط حرکتمزی تعیین ایده‌رز.

بوکبی نشریات أوروپایی اغضاب ایدرمش. دیمك اولیورکه أوروپا بودرجه‌ده سهولتله مستعد غضبدر! اویله ایسه او پلنك عقور بوندن بشقه شیلرله‌ده کوپورور. بناءً علیه بوکتابك و یا مماثللرینك نه اهمیتی اوله‌بیلیر؟

مقدمه‌مزك خاتمه‌سنده شو نقطه‌یی ده توضیح ایجاب ایدر. حریت فکریه اربابی آره‌سنده برطاقملری ـ که بزده

حریت فکریه طرفداری بولونمقله من القدیم مباهی ز ـ
اتحاد اسلامی برمسئلهٔ دینیه تلقی ایتمکده درلر. وبویولده کی
نشریات وفعلیاتی برضربهٔ ارتجاع اولمق اوزره کوریپورلر،
اول و آخر سویلدك که اسلامیت ایکی ماهیتی حائزدر: دینی،
سیاسی. بز بو ماهیت دینیه‌یی بوراده موضوع محاضره
ایتمیورز. دین، وجدانه تعلق ایدر. بزم اصل اشتغال
ایتدیکمز جهت اسلامیتك ماهیت سیاسیه واجتماعیه‌سیدر.
اهل اسلام ملت واحده تشکیل ایدر. کراراً بیان ایتدیکمز
وجه اوزره اسلامیت مختلف ملیتلری توحید ایدن سیمیاوی
براکسیردر. بناءً علیه تقریباً اوچیوز ملیون محمدی بوکون
برملت واحده و برکتلهٔ متحده تشکیل ایدر. آنلرك
تکاملی تسهیل، ترقیلرینی ترغیب، اسباب تعالیلرینی تحصیل
ظن ایدرم که أوروپا أمپه‌ریالیستلرینك تقرب ایده‌میه‌جکلری
مدنیتکار، انسانیت‌کار برغایهٔ املدر. بو اعتبار ایله اتحاد
اسلام طرفدارانی ارتجاع ایله، حریت فکریه‌یه ضربه
ایندیرمکله متهم ظن ایدن ارباب صفوته قارشی اك کور
سسمزله پروتستو ایده‌رز. هیچ شبهه ایدلمسون که سدس
بشرك استخلاص واستعلاسنی طلب ویالکز بونکله قالمیوب
حقوق غیره، سائرك سربستی سنه تجاوز ایدلمامسی قاعده سنه
تبعاً بتون انسانلرك راحت یاشامه‌سی مسلکنی ترویج ایتمك

مختلف مستعمراتده انسانلری برمال متقوم تلقی وقاپیتالیزم نظریاتنك ایلریلمسی ایچون غیرت ایدن اوروپالیلرك ایده آلندن هرجهتله دها نجیب برغایه‌در.

ایشته منحصراً اسلامك تاریخده، حالده، استقبالده موقعنی کوسترمکه واتحاد اسلامی بردستورایله افاده‌یه غیرت وبونکله برابر عصرمزده ومملکتمزده رواج بولان بعض افکار فاسده ومتردیه‌یه قارشی اعلان مجادله ایتمك مقصدیله وهردرلو نفوذدن اوزاق بولونه‌رق بوجلدی قارئلرمزك حضور محاکمه‌لرینه عرض ایدیورز.

یکی کوی ۳۰ کانون اول ۱۳۲۸

منذل نوری

اسلامیت حقنده مطالعات عمومیه

هر مؤسسه ، هردین ، خلاصه پایدار اولان هر شیء براحتیاجك، برضرورتك اثریدر، اوضرورتك تمادیسی ویا تزایدی آنك نتیجه‌سی اولان دین ویا مؤسسه‌نك دوام وتعالیسنی استلزام ایدر. سطحی اولان ،برضرورته توافق ایتمیان اشکال حکومت ، مؤسسات مذهبیه ، آمال سیاسیه اصلا پایدار اولماز. بشر کتله‌لرینك حوائج روحیه ومادیه‌لرینی تطمین ایدن صور حلیه ، ایسته‌ر دین و مذهب شکلنده ، ایسته‌ر حکومات جسمانیه طرزنده تجلی ایتسون همان هر وقت باقی اولمشاردر.

بناءً علیه اسلامیتك تاریخی برصورتده تدقیق وتعمیقنده بواساساته اتباع ایتمه‌مز لازمدر. اگر بو دین منحصراً بر ذاتك ، بر فرقه‌نك محصلهٔ افکار وآمالی اولسه ایدی بویله اون اوچ عصردن بری عالمه فر وحشمت صالماز ، سقوط ایتمش برجنین کبی قوهٔ نامیه‌دن محروم اوله‌رق یا اولور کیدر، یاخود محنهٔ عالمده بر اعجوبه اولمق اوزره

اثبات وجود ايدردى . اسلاميتك ايلك قرون هجريه‌ده عالمه استيلا واستعلاسى و بوكون حكومت اسلاميه‌نك انقراض و انحطاطى اوزرينه، حالا دين اولمق اوزره آسيا وآفريقاده ايلرولمسى ، آنك ، لاشك ، بر قسم بشرك احتياجاتنى تطمين ايديجى بر ماهيتى حائز بولنديغنه دلالت ايدر . نتيجهٔ كلام اسلاميت بر ديانت طبيعيه ومنطقيه‌در . بتون اوهام و اباطيلدن ، بتون ظنون و خرافاتدن تنزه وتجرد ايدوب‌ده برمورخ كبى اسلاميتى مطالعه ايده‌جك اولورسه‌ق بوحقيقت قاطعه‌يه واررز .

عصر پيغمبرينك حلولندن اول اسرائليت ونصرانيت عالمه‌كاملى كليوردى . شمديكى اساسات سياسيهٔ محافظه‌كارانه دنيايه آرتق كافى كليوب عالم سياست قواعد حيرتپرورانه‌يه عرض افتقار ايتديكى كبى ، زمان سعادتده نه خنيفلرك معتقدات سالمه‌سى ، نه اسرائيلى « ربى » لرك دسائيرعتيقه‌سى ، نه‌ده بالنسبه يكى اولان نصرانى رهبانك تلقينات دينيه‌لرى بشرك حوائج وجدانيه‌سنى تطمين ايده‌ميوردى .

اوزمانكى حال ايله آسيا وآفريقانك شمديكى حالى آره‌سنده ده بيوك برفرق بولونمديغنه اك جدى دليل ، اليوم ، بوايكى بشر يوواسنده عبدهٔ اصنامك اسلاميتى

قبول ايله رتبهٔ اجتماعيه وانسانيه‌لرينك ترفع ايتدكلرينه بنه كندیلرینك قانع اولماريدر .

اكر عصر محمديده خرستيانلق ويهوديلك و اوزمان رواجياب‌اولان مجوسيلك بشرك سعادت معنويه ومادیه‌سی ايچون كافی كلسه ايدی ، هيچ شبهه‌سز حضرت پيغمبر غير قابل انكار اولان دها وفراستندن صرف نظر ديانت جديده‌يی نشر وتعميم ايده‌مزدی . حالبوكه ، اوزمان ، انسانلر شدتله « ره‌فورم » ه ، اصلاحات اساسيه‌يه ، دها معقول ، دها منطقی ، دها جدی معتقدات واصول حكومته شدتله مفتقر وبويله برحال جديده لايق اوله‌جق درجه‌ده رشدلرینی اثبات ايتمش اولدقلرندن ديانت محمديه يك آز زمان ايچنده برطرفدن فرانسه‌نك منتهای حدود وسطيه‌سی اولان «ليون» ه ، ديكر طرفدن هندوسنده ، چينه ، جزائر ماورای هنده ، آفريقانك اقاليم مظلمه‌سنه قدر ياييلدی .

پروتستانلق قاتوليكلكك اصلاحی اولديغی كبی اسرائليت ونصرانيتك اصلاح ايدلمش ، بيوتلمش ، واصل رتبهٔ نجابت‌اولمش برشكليدر .

اساس اعتباريله ، « قلاسيق » كلمه‌سيله افاده ايده‌بيله‌جكمز يهوديلك ، خرستيانلق ومسلمانلق بينده بيوك

برفرق يوقدر . ماهيتلرى بردر . شوقدر وارکه بواوچ دين سماوى وربانينك الك اسكيسى بالطبع ديكر ايكيسندن دها بسيط ، دها ابتدائى ، دها مختصردر . عينى دين ، قاعدهٔ تكامله تبعاً ، اسلاميت شكلنه كيرمسيله دها زياده بيومش ، باالجمله احكام دنيويه واخرويه‌يى احتوا ايده‌جك مرتبه توسع ايتمش وديكرلردن زياده عمومى برماهيت كسب ايتمشدر .

يهوديلك كوچك ومحدود برقومك دينى ايدى . بو دينك عمومى برماهيتى اوله‌مازدى . برچوق اقوام وقبائل بومذهبه اتباع ايتمكارندن اساس شريعتده دائما يهوديلك رنكى وقوقوسى حس ايديلر . حالبوكه خرستيانلق ، دها ايلك عصر انتشارنده ، يالكز فلسطين يهوديلرينك دكل ، بتون نوع بشرك مقدراتنه نكبهان اولق موقعنده بولونمق ايسته‌ديكندن ماهيتى دها عمومى ، دها شموللى ، دها واسع اولمشدر .

اسلاميته كلنجه . بومذهب ، يهوديلك ، نصرانيلك وبت پرستلك مسالك مختلفه سنه خلف اولوب دها بشقه تجارب اعتقاديه ، سياسيه واجتماعيه‌نك ، دها بيوك معادلات روحيه‌نك محصله‌سى اولديغندن ، لاشك ، آنلرك

فوقنده بولونمشدر . اسلاميت شرايع سالفه‌يى بحق فسخ ونسخ ايلمك قابليتنى احراز ايلمشدر .

اسلام شرقده ، بويله‌جه مظهر فيض تعالى اولوركن اقوام غربيه خرستيانلق عالمنده ترقى ايتمشلر وبونك نتيجه‌سى اولمق اوزره اون اوچ عصردن برى اختلافات شديدهٔ دينيه، اهل صليبلر، أنكيزيسيونلر ، شرق مسئله‌لرى نوع بشرى بغير حق مشغول وفلاكت‌زده ايتمشدر .

شمدى‌يه قدر دنيايه كلن پسيقولوغلرك الك بيوكى ، الك اولوالعزمى ، هيچ شبهه‌سز حضرت محمددر. بوكون عددى اوچيوز مليون‌راده‌سنده بولونان برقسم مهم بشرك بيكلرجه سنه‌لك احتياجاتنى بيلن وآكا كوره تدوين شريعت ايدن اوذات مبجلدر .

تاريخ عالم بوقدر مهم بر موفقيتى الآن ضبط ايده‌مامشدر . سـاكيا مونى بودانك بيله هالهٔ شان وشرفى شعاعات محمديه‌نك اطرافنده سونمش كيتمشدر . بشر سوريلرينى، ملتلرى، قوملرى، عرقلرى بويله خارق‌العاده سيمياوى بر واسطه ايله تمثل ايتديرن (اسميله) يالكز اسلاميت اولمشدر . دنيانك، سابقده ، جهانكيرى اولان روما، لاحقده، الك بيوك قسمنه متصرف بولنان بيوك بريتانيا بيله، كه تبعه‌سى يتون مسلمانلرك عددندن زياده‌در.»

بويله برقابليت تمثلكارانه ارائه ايده‌مه‌مشدى .

مسلمانلق روما وبيوك بريتانيا كبى، فرانسه وروسيه كبى ضرب وشدت ايله تمثيله رغبتكار اولمامشدر . بوكون هركس ، هدليلر ، مصرليلر ، جزائرليلر ، فرانسز ويا انكليز اولمقدن قاچار ايكن ، ادوار متقدمه‌ده ، رومالى اولمقدن قورتولمق ايچون سلاح بدست اوله‌رق مدافعه‌مليه‌ده بولنور ايكن، وقتيله مسلمانلغه داخل اولانلرك اكثريت قطعيه‌سى ، اللرنده استدعاى اهتدا ، شرف اسلام ايله مشرف اولمغى نياز ايدرلردى . اوشرط ايله كه علائق قديمه‌يى ترك ايدر ايتمز ، بويكى اهل ايمان كندى عنعنات سابقه‌لرينك ، مليتلرينك وحتى لسانلرينك بيله فداسى درجه‌سنه وار‌رلردى . چونكه اسلاميت نفس الامرده ملتلرك ، قوميتلرك ، مختلف ومتنوع اجناس انسانيه‌نك فوقنده وبلند بر موقعده بررابطهٔ اخوت اولمق اوزره وضع ايدلمشدر. مليت خصوصيه اسلاميت موضوع اولور. اولماز اهميتنى بتون بتون ضايع ايدر .

ايشته ، اسلامك دور استيلاسنده ، بوكونكى كبى ، زوالى نوع بشر اختلافات مليه‌دن بيزار اولمش ، احتراصات قوميه‌دن بيقمش اولديغندن اسلاميتك بوماهيت اخوتكارانه‌سنى پك طبيعى بولمش وانماالمؤمنين اخوة

ولاجنسية فى الاسلام احكامنى حرز جان ايتمشدى . . .

بوكون سوسياليزم ، قاپيتاليزم و آريستوقراسى مسلكارى بربرينه ضد كامل اولمقله برابر رد مليتده متحد ومتفق بولنيورلر. عملەنك، صرافك، اصيلك ، الحالةهذه مليتى يوقدر واولەماز . بربرينه بودرجه متباين اولان بو اوچ مذهب جديدك پرستشكارى اولدينى برعقده يى بوندن اون اوچ يحق عصر اول حضرت محمد عالمه تعميم ايله بتون انسانلرى لواى اسلاميت آلتنه جمع ايچون ارشاداتده بولونمش ايدى .

بويالكز قولياتده قالمامشدر. اوچيوز مليون تخمين اولونان مختلف الجنس واللون، متباين اللسان والطبايع خلق هپ دائرهٔ اسلامه دخول ايله آنك عنعنەسنى، اخلاق وعاداتنى، حقوق و طرز ادارەسنى آلمشلردر. اسلاميت سيلنمز بر بويادر. اسلاميت فتح ايتديكنى تكرار اعادەايتمز. اسلاميت اساسنده بر ديانت و برده حكومتى ، يعنى معنوى وجسمانى ايكى جهتى احتوا ايديوردى . تعاقب ازمان ايله جهت جسمانيه انحطاطه يوز طوتديغى حالده ، جهت روحانيه اصلا اهميتنى غائب ايتمدى. آلديغنى كرى ويرمدى. بالعكس او شدتلى تابعيت نصرانيه آلتنده بيله افرادينى تزييد ايتدى . . .

بی‌طرفانه دوشونیله‌جك اولورسه، بوكون، اسلامیت پك مهم برقوت تشكیل ایدر. بو قوت، استقبالده، پك دهشتلی بر رول اوینایه‌جق قابلیتده‌در. اتحاد اسلام، اسلامارك اسارت سیاسیه‌سندن قطع النظر، الیوم موجوددر. طوغریسی اتحاداسلام، پان اسلامیزم، ترکیبی بیله زائددر، چونكه اسلامیت ذاتاً بو اتحادی تضمن واحتوا ایدر. اسلامیت، هرشیدن اول، بررابطهٔ معنویه‌در. زوال‌ناپذیر قروپ وشنایدرطوپلرینك ایشلیه‌میه‌جكی، بررشتهٔ‌غیرمادیه‌در. آنك برشكل مادی اكتساب ایتمسی عسیرالحل برمسئله دكلدر. بو روابط ـ صوغوق قانلیلق ایله مطالعه‌مزی یوروتیورز ـ هیچ برمادی‌قوتك تأثیری‌ایله چوزوله‌مز.

اوزوپا وخرستیان عالمی طرفندن ارتكاب اولونان هرظلم، هراعتساف اوچلیكك برقات دها قوتلشمسنه بادی اولیور. اسلامیتك قابلیت تمثیلكاریسی وار در، تمثلكاریسی یوقدر؛ اسلامیته كیریلیر، آندن چیقلماز. وافتیس صودن برشیٔ اولوب سوز ایله زائل اولور. اسلامیته دخول ایچون ایسه ختان سنتدر. ختان مراسمی اجرا اولونان كیمسه‌نك حال سابقنه اعاده‌سی خارج از امكاندر.

اسلامیت شو بولندیغمز دورده واقعا سیاسةً مقهوردر. نصرانیته، حكومات نصرانیه‌یه تابعدر.

فقط حرّيتنى ويرمكله اسلاميت كوكلى ، عقيده‌سنى ، غايهٔ املنى ، احتراصاتنى ، حتى لسانى ويرمامشدر . اكثريت مسلمان بولونان يرلرده خرستيانلق برمهماندر . هند ، اسكندر روميدن برى برچوق فاتحلر كوردى . اوخطهٔ فسيحه ، كنديسنه معتاد اولان صبر وتوكل ايله ، انكلتره‌نك زوالنى بكليور . كذلك مصر ، عينى اسكندر كبيردن برى نيجه مستوليلرك زبون تغلبى اولدى . آنكده روح صبورى ، اهرامك تپه‌سندن ، انكليز اردوسنك‌ده ديكر اردولر كبى كلديكى يره كيتمسنه منتظر اوليور . بونك كبى ، شمالى آفريقا، قديماً بيله موقت اولان لاتين استيلاسنك زوالنى مترقبدر .

اسلام ، غرب واوروپا كبى ، صناعى مدنيتك بخش ايتديكى تعب ايله يورغون وبناءً عليه متردى دكلدر . قانى ديكلنمشدر . كذلك دماغى‌ده متاعب مختلفه‌نك آلتنده قالمامشدر . واوروپانك مثالى ، آنك كوستردىكى اصول وعادات ، الات وادوات ايله كنديسنده بيوك بر اميد ، بيوك برنشئه حاصل اولمشدر . هنده بنكاليلرك ، مصرده وردانينك جنايات سياسيه‌سى پك معنيداردر .

هيچ شبهه‌سز شو ١٩١٣ سنهٔ ميلاديه‌سنده اهل اسلامك كوزى كچن عصرلره نسبتله دها زياده آچيلمشدر . بناءً

علیه اوروپانك احترازی ، قورقوسی ، اندیشه‌سی پك طبیعیدر .

سابقا فرانسه‌نك طهران سفارتنده بولنان و اوژه‌ن اوبه‌ن نام مستعاریله مصر وهندستانه دائر براثر نشرایدن ذات سویشك اوته طرفنده انكلیزلری اندیشه ایچنده كوستریبور . بواندیشه پك طبیعیدر وسببی قولای آكلاشیلیر . اوروپانك مستعمراتده‌كی مسلكلری شودر: ممكن اولدیغی درجه‌ده . خرستیان حكومتی تمادی ایتدیرمك . آنك ایچون اوروپالیلر مستعمراتی بنمسه‌یه‌مامشلردر .

هنددن انكلتره ، شمالی آفریقادن لاتینلر كیتدكدن صكره قنالر، تیموریولر ، لیمانلر وسائر اعمارات نافعه‌دن صرف نظر هیچ برشیٔ براقمیه‌جقلردر . اهل اسلام قبل‌الاستیلا نه كبی سجایایی حائز ایسه ینه اوطبایعده قاله‌جق واسلامیت اصلا سقوط ایتمش ، كوچولمش بولونمیه‌جقدر. اوروپا، وقتیله اسلامك اقوام مختلفه‌یی تمثیل ایتدیكی كبی، ممالك مستولیه‌ده‌كی اسلاملری تمثیل ایده‌مامشدر. اوروپانك استیلاسی ، كار قدیم كاروانلرك قونوب، بریرده ، برقاچ كون تجارت ایدرك كیتمسنه بكزه‌ر .

أوروپا ، حكومتی ، ظلمنی. قوتنی تقویه ایتدكجه

عالم اسلام قوهٔ باطنیه‌سنی ، صفوت روحیه‌سنی ، عقیدهٔ اصلیه‌سنی تزیید ایتمشدر .

کافهٔ تاریخ شناسانك تصدیق ایتدیکی اوزره اصل بشری سوق واداره ایدن پسیقولوژی قوتلریدر . آمال ملیه ، حسیات مذهبیه هیچ بروقت طوپله ، تفنگله ، طوپیله مغلوب اولماز . بونلر ، مادی اولدقلرندن ، هدفلری‌ده مادی اولمق لازمدر . حالبوکه مقدرات بشریه‌یی سائق قوتلر ، هرشیدن اول ، قوای روحیه‌در . بوناره قورشون کچمز .

ایشته ، برقاچ سوز ایله اسلامك ماضیسی ، حالی ، استقبالی .

ایکی نوع مدنیت

— صناعی و حقیقی مدنیت —

مدنیتی ایکی یه آییرمق موجب استفاده‌در : صناعی مدنیت ، حقیقی مدنیت .

چین ارکان و رجالی ماتارینی دنیانك اك زیاده تمدن ایتمشی عد ایدرلر. ماندارینلردن بری براوروپالی ایله مکالمه ایده‌جك اولورسه ، اول باول، سویلیه‌جکی شیٔ بو در . کذلك أوروپایی ، آمریقایی کوزلجه کزن، تدقیق ایدن ، غربده، غربلیلر ایله سنه‌لرجه اقامت ایدن وحتی أوروپالی قادینلر ایله أولنه‌ن چینلیلر بیله مملکتلرینـك غربدن دها آز مدنی اولدیغنی تصدیق ایتمامکده‌درلر .

ممالك عثمانیه خارجنده بولونان اهل اسلام‌ده بونقطهٔ نظره اشتراك ایدر. هله ژاپونیا أوروپایه اصلایی برکوزایله باقماز .

هندستانده ، صنادید براهمه ، أوروپا مدنیتنه عادتا برنظر استخفاف ایله باقار.

بونظریات طوغریمیدر، یاکلشمیدر؟ کذلك اوروپانك

مدنیتی جدیمیدر، دکلیدر؟ أوروپا و آمریقا خارجنده کی اقوام فی الحقیقه مدنی دکلیدر، أوروپالیلرك تلقیسی موجبنجه وحشی و یا باربارمیدر؟

اکر مدنیتی بالاده سویلدیکمز کبی ایکی یه آییره جق اولورسه‌ق بو سؤاللره قولایلقله جواب ویره بیلرز. یوق اکر بو تفریقی اجرایه قدرتیاب اوله‌ماز ایسه‌ك هم مقدر اولان سؤاله جواب اعطاسندن عاجز قالیرز، هم‌ده ایشی تشویش ایتمکلکمز غلط رؤیته ، نظری، عملی ضررلره بادی اولور .

اوت! طرز تلقیمزجه مدنیت ایکیدر: صناعی (ته‌قنیق) مدنیت ، حقیقی مدنیت .

بواعتبار ایله أوروپا و آمریقا مدنیت صناعیه‌نك مرتبهٔ قصواسنده‌در. شرق و آسیا باربادر. حالبوکه مدنیت حقیقیه اعتباریله ـ کمال جسارت ایله سویلیورم ـ ظن ایتمکه أوروپا وخرستیان عالمی حقیقی برمدنیته مالك بولنسون!..

مسئله‌یی تحلیل ایده‌لم :

ته‌قنیق = معرفت غریزه یك زیاده ایلریلمش در. علوم و فنونك نتائج عملیه‌سندن أوروپا صوك درجه‌ده استفاده ایتمشدر. الیوم أوروپا حیاتی تنسیق و تنظیم ایدن ته‌قنیق در. فلسفه‌یه بیله اساس اولان ته‌قنیق در . حسیات و معنویات

ممالك غربیه‌ده حساب و مساحه‌یه ترك موقع ایتمشاردر .
توالی ایدن مختلف انقلابات اوزرینه سعی، اقتصاد ، حتی
ادبیات ممالك غربیه‌ده برماهیت مادیه اکتساب ایله بشقه
یکی، صناعی برعالمك میدانه کلمسنه سبب اولمشاردر. بونقطهٔ
نظردن أوروپا مدنیدر. مدنیتی الك زیاده ایلری یه کتورن
أوروپادر. الحق ، کچن عصرلرده‌کی عالم ایله بو عصرده‌کی
عالم آره‌سنده عظیم برفرق کوریلور. آسیا و آفریقا ماضیدر،
أوروپا و آمریقا استقبالدر. ته‌قنولوژی اسکی دنیایی ازسرنو
تجدید ایتمشدر . ته‌قنولوژی کلمه‌سیله افاده ایتدیکمز بونوع
مدنیت فنه ، قطعیت ریاضیه‌یه اسـتناد ایتدیکندن آندن
بشـقه بر مدنیت تصور اولونه‌ماز . آنی اخذ و اقتبـاس
ایتمدن ترقی امکان خارجنـده‌در . دیکر برشـکلده تعالی
وتکامله ایسه عقل ایرمز. بوطرز تمدنك هیـچ برمحذوری ده
یوقدر. روحه، حسه ، معنویاته تعلق ایتمز .

ترقی ایتمامش برملت عادات قدیمه‌سـنه وداع ایتمك
ایسته‌ر ایسه بو مدنیته تمثل ایتمکدن بشقه چاره‌سی یوقدر.
بوتعریف ایتدیکمز مدنیت قسماً آلینه‌ماز، غیرقابل تجزیدر.

ایکی درلو ریاضـیات ، انواع مختلفه‌ده فن کیمیـا ،
برشرق حکمت طبعیه‌سی برده غرب موالید ثلثه‌سی، بر
أوروپا منطقی برده آسیا منطقی اولمدیغندن، اوله‌میه‌جغندن

علی حاله تەقنولوژینك قبولندن بشقه چاره یوقدر.

ژاپونیا هیئت معظمەسی، بوندن یارم عصر اول، اسکی تەقنولوژی ایله مبارزهٔ حیاتە دوام ایدەمیەجکنی ایچه دوشوندیکندن، اولدیغی کبی أوروپا مدنیت صناعیەسنی قبول ایتدی. ژاپونلر بتمامها أوروپا معرفتنی مملکتلرینه ادخال جسارتنده بولندیلر. بومدنیت صناعیه زمین، زمان، اقلیم، ملت ایله تبدل و تحول ایدەمیەجکندن ژاپونیا سر آمدانی آنی تعدیل و تصحیح املنی ابراز ایتمدیلر. أوروپایه آدم کوندردیلر وأوروپادن آدم کتیرتوب بومدنیت صناعیەنك نەدن عبارت اولدیغنی، مملکتە نەکبی شرائط تحتنده ادخال ایدیلەبیلەجکنی جداً تحقیق ایتدیلر. شیمهٔ تعقیب ایله چالیشوب بوکون همان همان أوروپانك سویهٔ مادیەسنه یاقلاشدیلر. حتی ژاپونیا صنایعی دکل یالکز اقصای شرقده و بحر محیط معتدلده، أوروپا پازارلرنده بیله غربه رقابت ایدیور. نیپیون ترسانەلری درەدنوط اعمال ایدەجك قدر غربدن مستغنی بولنیور.

حرب ایچون ادوات حربیه لازمدر، مخاصملردن برینك الندەشیشخانه، دیکرینك ماوزر بولنەجق اولورسه غلبەنك هانکی طرفه نصیب اولەجغنی تخمین کوج اولماز. آنك کبی مجادلهٔ حیاتده طرفیندن بری الك مکمل تەقنو-

لوژی ایله، دیکری کارقدیم اصول‌وعادات ایله، منقولات عتیقه ایله مجهزاوله‌جق اولورسه‌عینی نتیجه حاصل اولور.

ژاپونیا ، أوروپا کندی ممالکنه حلول ایتمه‌دن بو دقیقه‌یه واقف اولدی‌ودرحال‌أوروپانك‌مدنیت صناعیه‌سنی اخذ واستنباطده قصور ایتمدی . بونك ایچوندرکه اقصای شرق عالمنده موقعنی احکام وترصین ایتدی .

مع‌التأسف زمامداران اسلام‌بوحقیقتی آکلایه‌مدیلر. مدنیت حقیقیه‌ایله مدنیت‌صناعیه‌یی برظن‌ایتدیلر وبالنتیجه معرکهٔ معیشتده غلبه أوروپاده قالدی . خرستیان ملتلر یواش یواش ملك اسلامه حلول ایتدیلر . ایشته أوروپا تهقنولوژیسنك عدم قبولی اسلامیتی بودرکهٔ پستی‌یه تنزیل ایتمشدر .

حکومت عثمانیه مدنیت صناعیهٔ غربیه‌یی آلمق تجربه‌سنده تام جسارته مالك دکل ایدی. دها طوغریسی آنك درجهٔ اهمیتنی تقدیر ایده‌مدی . سلیم ثالث ، محمود ثانی، عبدالمجید، مصطفی رشید پاشا واوعصرك رجال واعیانی، مع‌التأسف ، عمومیتی اعتباریله بوایشی حوصله‌لرینه صیغشدیره‌مدیلر .

ایران بوتجربه‌یی اصلا خاطرینه کتیره‌مدی .

افغانستان بویله بر مدنیتك اخذ واقتباسنی بوکون

دوشونیور وظن ایدرم که موفق‌ده اولیور . اندلس ، شمالی آفریقا ، مصر ، مع التأسف بونلری دوشونه‌مه‌دن افول ایتدیلر .

عرب حکومتی ایسه أوروپاده مدنیت صناعیه‌نك حادث اولمه‌سندن دها اول مختلف اسباب وسوائق تاریخیه نتیجه‌سی اوله‌رق انحطاطزده اولمش ایدی .

عثمانلیلر درجهٔ کافیه‌ده متانت وجسارت ایله مدنیت صناعیه‌یی آلمقده قصور ایدیورلر . مختلف فرقه‌لرك پروغرامی بوخصوصده برشئ سویلمیور . صرف نظریات اعتباریله اولسون بو وبوکا بکزه‌ر مسائل هنوز مظهر نعمت محاضره اوله‌مامشدر .

ایکنجی نوع مدنیته ، مدنیت حقیقیه‌یه کلهلم .

بوندن مقصدمز انسانیتك تصفیهٔ اخلاقی ، خصائلنك کسب نجابت ایتمسی ، اعتلای افکاریدر . مع التأسف بو اعتبار ایله أوروپایه پك اوقدر مدنی دیه‌مه‌یز . أوروپاده بوکون، حق وعدالت حقوق خصوصیه طالمنده رواجیاب اوله‌بیلمش ایسه‌ده حقوق عامه خصوصنده بویله دکلدر. حقوق عامه Droit public الحکم لمن غلب اوزرینه مستنددر. حرب، یغما، تخریب هریردن زیاده حال حاضرده أوروپاده رواجده‌در . أوروپا ، صوك درجه‌ده عنف وشدت ایله

تەقنولوژی اعتباریله کندیسندن آشاغی اولان ملتلری اسیر ایدیور ، آنلری سفالت ایچنده، حقوقدن محروم ،قابلیت واستعدادلرینی انکشاف ایتدیرمکدن ممنوع برحالده براقیور، مدنیت صناعیهٔ حاضره‌نك تعممنه مانع اولان أوروپامدنیتیدر. غرب اسرار فنیه‌سنی حریصانه ، حاسدانه ، قیصقانجه‌سنه صاقلیور . نوع بشرك برقسم مهمنی تحت رقیتده بولندیریور ، آکا عادتا متـاع ، حیوان معامله‌سی ایدیور . کندی آره‌لرنده‌ده نفاق وشقاق صوك درجه‌ده‌در. أوروپالیلرك طبایعی، امزجه‌سی درشت، سرت، خشیندر. حس مرحمت، مبارزهٔ صناعیهٔ حیات آره‌سنده ، غائب اولوب کیتمشدر. بین الجنسین مناسـبات بیله مرائیلك اوزرینه مستنددر . قاپیتالیزم دنیلان حکومت سرمایه‌داران عالمه فرمان‌فرمادر. مثلا فرانسه‌ده مطبوعات ده ، حکومت‌ده حتی ادبیات‌ده صرافانك مال مشروعیدر . اهالی بی حربه سوق، حسیاتنی تحریك ایدن، قویون سوریلری کبی فاسه کوندرن بانکرلردر. فلمنك حکومتنه حاکم اولانلر جاوه مستعمرلریدر .

انکلتره‌نك مقـدراتنه نکهبان اولانلر بیرمنفعام اصنافیدر . ترانسوال واورانژ جمهوریتلرینه اعلان حرب ایتدیرن، وطن نامنه جنوبی آفریقایه اردولر کوندروب بغیر حق یتمش بش بیك کشینك قانینه کیره‌ن وتام ایکیوز

یکرمی ایکی ملیون انکلیز لیراسی صرف ایدن هب او بیرمنفعهاملی اصناف و آنلرك علمداری چه‌یمبه‌رله‌ین‌در .

آلمانیا وانکلتره‌یی آلت اوست ایدن ، آره‌لرینی بوزان امپه‌ریالیستلردر .

روسیه‌یی اقصای شرقه ، وسطی آسیایه کوندرن سپه‌کولاتورلردر .

خلاصهٔ کلام هرهانکی جهتنی تدقیق ایده‌جك اولور ایسه‌ك أوروپا مدنیت حقیقه‌سنی بونامه پك لایق بوله‌مایز. أوروپالینك دریسی برآز قازیله‌جق اولورسه آلتنده‌اسکی زمانلرك اهل صلیبی چیقارمش . بوقاعده‌یی برآز توسیع ایده‌لم : محاربه‌لرده، مستملکاتده، مستعمرات عربده‌لرنده مجادلات سیاسیه‌ده ، مبارزات اقتصادیه‌ده ، هرکون کوریبورز ، او مدنی أوروپالینك خمیرنده ینه وحشت اولانجه قدرتیله حکمفرمادر . طبع اعتباریله أوروپالی تمدن ایتمامشدر . اخلاق ـ که مدنیتك مدار قوامیدر ـ ظن اولندیغی قدر ایلریله‌یه‌مامشدر . جمعیت حاضره اکا ذیب عقدیه اوزرینه مؤسسدر. خودکامی درجهٔقصواسنه واصل اولمشدر .

دیکرکاملق أوروپالینك قانده یوقدر، أوروپالی بنی بشری سومز. مسلمان ، مجوسی کوزنده انسان دکلدر . اهل

اسلام ومجوسك ادوار جاهليتده خرستيانلره پادشاهلرى ايله خرستيان و أوروپاليلرك شو ادوار معرفتده بشقه‌لرينه قارشى ارتكاب ايتدكلرى نظرانصاف ايله تدقيق اولنورسه هرايكى مدنيت آره‌سنده اساسلى برمقايسه ومحاكمه اجرا ايدلمش اولور .

بونقطهٔ نظردن شرق ، عالم اسلام ، چين و ژاپونيا هيچ شبهه‌سز أوروپانك فوقنده‌در. اقصاى شرق علماسى بوبابده هرنه دوشونيورلرايسه طوغريدر. شرقك ملايمت طبعى ، حس رأفت و انسانيتى ، توكلى، تواضعى جداً شايان تقديردر .

بناءً عليه مدنيت حقيقيه‌مزى ترك ايتمك ، أوروپا مدنيت غيرصناعيه‌سنه تمثل ايتمك شويله طورسون اخلاق و طبايعمزى على حاله محافظه ايتملى‌يز، آنلرك يىنه كندى دائره‌لرنده مظهر فيض تكامل اولمسنه باقملى‌يز.

بر مثال ايله شو نقطهٔ نظرى تنوير ايده‌لم ؛

يوقاريده ترقيات صناعيه‌سندن بحث ايتديكمز ژاپونيا معارف غربيه‌يى تماماً اخذ و استنباط ايلمك ايله برابر أوروپانك مدنيت غيرصناعيه‌سنه اصلا رغبت ايتمامشدر. اخلاق وعادات مليه (شمس شارق)مملكتنده كمال اهتمام ايله محافظه ايدلمشدر . حتى شوراسى غريبدركه ته‌قنه‌لوژى

اقتباس اولنورکن أوروپا مدنیتنك دیکر قسمنك آلنمامسنه صوك درجه ده غیرت ایدلمش ؛ اهالی بو غیر صناعی أوروپا مدنیتنه بیوك بر بغض و عداوت کوسترمشدر . أوروپا مدنیت غیر صناعیه‌سنی استحسان ایدنلر نیپیون مملکتنده فنا کوزله کوریلیور . اورادہ ملت تەقنولوژی‌یی نصل مسارعتله تلقی ایدیورسه اخلاق ملیه‌یی‌ده اویله‌جه مسارعتله محافظه ایدیور .

شوراسنی ذکر ایتمه‌دن کچمیه‌لم که صناعی مدنیت، یعنی اخلاق و عادات ، عدیم‌الاقتباسدر . افراد بو اخلاقی تقریباً اقتباس ایده‌بیلیر فقط بر ملت ، طوپدن و بتون افرادی ایچون سائر برملتلك اخلاق و عاداتنی آله‌ماز .

بومدنیت برروح ملینك تجلیات ظاهریه‌سیدر . روح، خصوصیله روح الملل ایسته‌نلدیکی کبی ، آز برزمانده ، تبدل ایتمز . بربطنك تبدیل روحی بیله برملتك تبدیل ماهیتنه کافی کلمز . بطونك، انسانك تبدیل امزجه‌وافئده‌سی لازمدر . بحث اولنان مدنیت حقیقیه عنعناتك، تاریخك، عصرلرجه سورمش اعتیاداتك ، اقلیمك ودها سائر یوزبیکلرجه مؤثراتك محصله‌سیدر . بناءً علیه آنك ترکیله دیکرینك همان استعاره‌سی مستحیلدر .

شرق ایله غرب ، خرستیانلق عالمی ایله مسلمانلق

عالمی شویله طوسون، أوروپا ده، خطوط عمومیه سندن صرف نظر انکلتره مدنیتی ایله فرانسه مدنیتی بیله عظیم برتضاد تشکیل ایدر . فرانسه قوانینی ، اصولی ، عاداتی ، طرز حکومتی بیوك ـ بریتانیایه نقل ایدیله جك اولورسه اورادہ حیات عمومیه نك بردن بره طوره جغی کبی ، فرض محال اوله رق ، انکلتره مؤسساتی فرانسه یه کوندریله جك اولورسه اورانك ده یاغی کسیلور .

خلاصه برملت ترقی ایتمك ایسته رایسه مدنیت صناعیه یی آلیر ، مدنیت اصلیه سنی کمال تعصبله محافظه ایدر و آنك تعالیسی چاره لرینه باقار . (لسانی کبی .)

هنده ده ، آفریقانك مختلف اقالیمنده ، اقصای شرقده یرلی اولوب ده انکلیز ویا فرانسز تربیه سی کورنلر بو مترقی ملتلرك مزایاسنی آله مامشلر ، اصول وعاداتنی هضم ایده مامشلر یالکز ذمائمنه توارث ایتمشلردر . بوکبیلر نه أوروپالیلره ، نه ده کندنلرینه یاریپور . مفکره لری أوروپالیلغی هضم ایده میور . أوروپانك لعبیاتی ، صوری و سطحی اذواقی بونلره پك خوش کورینیور . نتیجه ده سجیه قالمیور . چونکه سجیه اوزون مدتده پیدا اولور ، فقط درحال زائل اولمق قابلیتنی حائزدر . بومخلوقات ایکی ضدمدنیتك آره سنده قالدقلرندن کندیلری ده ، فرد

اولمق اعتباريله ، نائل سعادت اولهميور .

انكاتره‌نك، فرانسه‌نك‌اك اساسلى واسطهٔ استخباريه‌لرى ، اك مهم آجنته‌لرى بونلردر. بناءً عليه كرى قالمش ملتلرك بويله چابوق تمدن ايتمش افرادندن استكراه ايتملرى غير معقول وغير محق دكلدر .

خرستيان ميسيونرلرى بواعتبار ايله دنيايى اخلاق حميده‌دن اوزاقلاشديريورلر. سوريه‌ده‌قاتوليك و پروتستان اجنبى رهبانلرى بو ولايتلرمزده مع التأسف اهاليمزك‌مهم برقسمنى‌وخصوصيله غير مسلم عربلرى يولدن‌چيقارمشلردر. ميسيونر وخصوصيله جزويت تربيه‌سى بيروتى ، لبنانى وجوارينى بركانون فساد حالنه افراغ‌ايتمشدر. اكرغيرت اسلاميه ، صلابت محمديه اولمسه ايدى سوريه بوكون آتش ايچنده قالمش اولهجق ايدى .

منصفانه تدقيق ايديلهجك اولورسه آرتق او مختلف عرب كليسالرندن خير بكلنميه‌جك برحالده بولندىغمز تظاهر ايدر .

أوروپالى ميسيونرلرك چينده وظيفه‌لرى اهالىيى تفرقه‌يه دوشوروب وحدت مليه‌يه مانع اولمقدر .

كذلك متنوع ميسيونلر خطهٔ مصريه‌ده قبطى عرقنى دنيانك اك اخلاقسز بر ملتى درجه‌سنه ايندىريور .

پروتستان پاپاسلری هندستانده، چینده ده بوقبطیلره بکزه‌ر عناصره دست‌رس اولمشلردر.

پول آدان ایله دوقتور کوستاو لوبونك مجلداتنده‌کی بوکبی غریب مدنیلرك ، آمریقاده رنك اجتماعیلرینی تبدیل ایدن زنجیلرك مناقبی شایان عبرتدر :

بزم مملکتمزده ده — دها کوچك بر مقیاسده — بوکبی غرائبه تصادف ایدلمکده‌در .

نتیجه : مدنیت اصلیه‌سنی ترك ایتمك شرطیله دیکر بر مدنیته تمثل ایتمش ومظهر فیض ورفعت اولمش بر ملت مثالی تاریخده یوقدر .

مدنیت صناعیه‌یی آلمه‌دن ، دیکرلرندن دها بشقه ، دها ناقص بر ته‌قنولوژی ایله مبارزهٔ حیاته آتیلان ، غلبه ایدن برملتی‌ده شمدی‌یه قدر تاریخ قید وتثبیت ایتمامشدر . اسلامك سبب اصلیٔ انحطاطی بوایکی نوع مدنیتی تفریق ایده‌مامسی ، اسکی ته‌قنولوژی ایله ایش کوریله‌بیله‌جکنه اعتقادی ودهاطوغریسی ته‌قنیق اعتباریله تعالی ایتمش اقسام جهانی بیلمامسی ، اسرار موفقیتی آراشدیرمامسیدر .

حکممز: اسلام تعالی ایده‌بیلمك ایچون درحال أوروپانك مدنیت صناعیه‌سنی آلمق مجبوریتنده‌در. والاّ فلا.

اجتهاد مسائلی

علما و ارکان اسلامیه صناعی مدنیتله حقیقی مدنیتی تفریق و تمیز ایده‌مدکاری کبی احوال دنیویه و اخرویه‌یی ده بری برندن آییرمامشلردر . ایشته حکومت اسلامیه‌نك سوائق انحطاطندن الك اساسلیسی بودر .

مع التأسف سر آمدان اسلام اسلامیتك کنه‌وماهیتنی ، حقیقتنی اونونمشلردر .

اسلامیتك حکمت تدوینی بر آز دوشونه‌لم . بعثت نبویه‌دن اول ، هرکسك معلومی اولدیغی اوزره جزیرة العرب بر آنارشی ، شقاق‌ونفاق، جهالت یواسی ایدی. ادیان اسرائیلیه آرتق اولاد عربك سعادتنی تأمین ایده‌میه‌جك برمرتبه‌ده اسکیمش بولینیوردی . اصلاحات اساسیه‌یه . تنظیمات جدیه‌یه مبرم لزوم واردی . ایشته‌بو احتیاجات اوزرینه اسلامیت ظهور ورصانتکیر استقرار اولدی . حضرت محمد شرایع یهودیه ونصرانیه‌یی اله آلدی و آنلری کتابه مستنداً اصلاح ایتدی بو اصلاح ایدلمش دیانت سماویه‌نك اسمی اسلامیتدر .بناءً علیه اسلامیت کتابه استناد ایدن بوایکی دینك وجه معدلی ، اصلاح

كورمش شكليدر . حضرت محمد مارتەن لوتەرك اون آلتنجى عصرده اجراسنه موفق اولديغى اصلاحاتك دها پك بيوكنى ، پك شمولى ومكملنى يدنجى عصرده ياپمشدر .

از سوز ايله افاده ايدلمك لازم كليرسه شونى ده سويليەلم كه قبل الاسلام عالمه فرمان فرما اولان شرايع و قوانين ، حقوق وعادات آرتق احتياجه كافى كلميوردى . بونلرك دكشديرلمسى ، قاعدهٔ تكامله تبعاً توسيعى لازم ايدى . ايشته شارع آنجق بوحكمته بناءً اسلاميتى شرايع سالفەنك اكمل واتمى اولمق اوزره تدوينه تشبث ايتدى . بناءً عليه اسلاميتك سبب و حكمت وضعى بودر .

ديمك اوليور كه ماهيتى اعتباريله اسلاميت براثر ترقيدر . اسلامدن اول وآندن صكره عينى افراد انسانيەنك ايچنده ياشادقلرى شرائط ماديه ومعنويەيى ، اجتماعيه و واقتصاديەيى تدقيق كلفتنده بولونكز ، قولايلقله آكلارسكزكه اسلاميت أوروپا ارباب فكرتنك آكلادقلرى كبى توقف وتدنى ايچون دكل ، بالعكس ، تعالى وترقى ايچون ياپيلمشدر . مقصد شارع عياندر . اسلاميت زمانەنك او محافظەكار افكارينه ، وقتك تعصب وجهالتنه قارشى برقيامدر . هيچ شبهەسز تاريخك مضبوطى اولان

انقلاباتك تأثير ونتيجه اعتباريله اك بيوكلرندندر .

بوحقيقت آكلاشلنجه بوديانتى قويو برمحافظه‌كارلقله، اولديغى يرده قالمقله ،اجتهاداتك سدى ايله ، حريت فكريه‌نك نفي ايله توصيف ايتمك حقاكه آنك ماهيتنه اك منافى بر صفتى ويرمك ، آنى آصلا آكلامامقدر .

نقطهٔ نظرمزى برآز دها توضيح ايده‌لم :

عالمك اك مهم ومترقى اقسامى، اليوم. برى ديكرندن چيقمش وبناءً عليه برى ديكرينه اساس‌اعتباريله بكزه‌ين اوچ دينه تابعدر : يهوديلك ، خرستيانلق ، مسلمانلق . شو صوكنجيسى ره‌فورم ، اصلاحات اساسيه مقصدى اوزرينه مؤسسدر . يعنى آندن اول كلن ايكى ديانتك برشكل متكاملیدر .

يهوديلك — ساده‌جه — بنى اسرائيلك جملهٔ معتقدات وقوانيننندن عبارتدر . خرستيانلق حضرت عيسانك مسلك صوفيانه‌سى ، فنافى الله نظريه‌سى اوزرينه نه‌دن صكره‌پاولوس طرفندن تأسيس ايدلمشدر .جناب‌عيسى بن‌مريم‌جه دنيانك صوكى پك يقين اولوب « حكومت سما » هرزه‌ده ايسه ظهور ايده‌جكندن ذاتاً شرعاً تدوينه حاجت يوقدى. [أرنه‌ست‌ره‌نانك تاريخ نصرانيتنه مراجعت] طوغريسى خرستيانلق —سويلديكمز كبى—

آمال وافكار عيسادن بتون بتون بعيد بعض اسباب سياسيه ومؤثرات متنوعه نتيجه‌سى اولەرق ميدانه كلمشدر .

اسلاميته كلنجه ، بو، كرك يهوديلك، كرك نصرانيتك تقرر ايدن اساسات محافظه كارانه‌سنه، آرتق نسخى واجب اولان احكامنه‌مقابل تدوين ايدلمشدر. آنك ايچوندركه برتكامل وترقى اثريدر .

فقط بعض جهلەنك اثر سنمى اولەرق مع‌التأسف يوكون اسلاميت محافظه‌كارلق ، تدنى ، اسارت فكريه ، تجدده خصومت ايله مرادف ظن اولنيور.

بوزعمك شريعت اساسيهٔ اسلاميه ايله ، حكمت محمديه ايله نه‌درجەلرده غير قابل توفيق اولديغندن بحثه تنزل ايدلمز . دهاة و خوارق ايچنده فكر محافظەيه قارشى بوقدر مجاهده‌ده بولونمش ، تدنى ايدن،باطمقده اولان بر عالمى قورتارمق خصوصنده بودرجه بذل مجهود ومقدور ايدن،حريت فكريه‌يى اساسكير ايدرك اسكى اجتهاداتى آلت اوست ايدن ، علمى ، معارفى بوقدر ايلرولره كتورن ، فرضيتنى اعلان ايدن برنمونهٔ اكمل بشرى ويا آنك شريعتنى محافظه كارلقله توصيف كفرك اشنمى ، بهتانك اك بيوكى دكلدرده‌نه‌در ؟

مسلمانلق هیچ بروقت محافظه‌کارلقله اتهام اولونه‌ماز؛ اکر اویله اولسه ایدی سائر ادیان سماویه ابقا اولونه‌بیلردی، محافظه‌لرینه غیرت اولنوردی .

مسلمانلق تدنی‌یی ایجاب ایتدیرمز ، چونکه اویله اولمق لازم کلسه ایدی حضرت محمدك حصولنه قدرتیاب اولدیغی ترقیات آکا منافی اوله‌جقدی . . .

مسلمانلق باب اجتهادك سدی دکلدر . اسلامیت حریت فکریه‌یه اصلا بر مانع تشکیل ایتمز . چونکه بو دین یکی اجتهادات ایله ، یکی مجتهدلر ، افکارنده ، مسالکنده ، مشوارنده حر ابو خنیفه‌لر ، شافعیلر ، حنبللر ، مالکلر ، ابن سینالر ، ابن رشدلر یتشدیرمکله کندینی کوستردی .

مسلمانلق افکار جدیده‌نك ، آلات وادوات عصریه‌نك اخذ وتلقیسنه مانع دکلدر . بوجهتك مؤاخذه وتطویلی بیله زائددر . بالعکس اسلامیت افکار جدیده‌نك، اصول عصریه‌نك استنباطنی آمردر .

دیمك که اسلامك سقوط وانحطاطی هپ اسلامك اسلامیتدن انحرافی ، جهل ونادانی‌یه سوقی ، خرافات وترهاته قاپیلمسی ، مسلك استبدادك تقرری خلاصه احکام دنیویه ایله احکام اخرویه‌نك یکدیکرینه مزجی

نتیجهٔ مؤسفه‌سیدر . بوصایدیغمز عناصر وسوائق تدنی اسلامیتی ، اساسی بوقدر عالی ایکن، برچوق یرلرده صنم پرستلکه یاقلاشدیرمشدر. مختلف یرلرده برطاقم آثار قدیمه ومتروکه ایله تبرك وتفأل بالخیر ایدیلیر ؛ صندوقه‌لر ، پازمقلقلر اوزرینه چاپوت باغلانور ؛ زندقلردن استنابه عادت اولمشدر ؛ خیر دعالری تمنی اولنور. سحر ، نظر، عجیب وغریب بدعتلر اسلامیتی چینده‌وخصوصیله آفریقانك اقسام مظلمه‌سنده چیغرندن چیقارمشدر . عقل وخیاله کلیان آیینلر ، رقصلر، صرف خرافات‌جاهلانه اوزرینه احداث ایدلمش عادتلر بودینی طاتماز بر حاله کتیرمشدر. جهت ظاهریه‌سی بویله ، جهت باطنیه یعنی اجتهادیه‌سنه کلنجه : آرتق فکرینی یورمق ایسته‌میان علما ، مرضیلرینه موافق بر زمین حاضرلمق ایچون غیرت ایدن ارکان‌استبداد حریت‌فکریه‌یی اورته‌دن قالدیرمشلر ، افکاری‌و آنك ضمننده اسلامیتی حصر وتضییق ایتمشلردر . ایشته بذاته مترقی اولان احکام حقوقیه ومعاملات دنیویه بیله بوندن طولایی اون ایکی . اون اوچ عصر اولکی عرف وقوانینه تابع اولمشدر . اساس اسلامیته نه قدر ضد برتجلی ابوکون اسلام متدنیدر وبوکیفیتده‌یك طبیعدر. چونکه اسلامیتك خاصیت مترقیانه‌سندن صرفنظر الیوم

عالم اسلام بيك كسورسنه‌لك ، تعديل واصلاح ايدلامش قواعدايله اداره‌اولنيور . حالبوكه، آنك مواجهه‌سنده، غير مسلم عالم ، مدنى حوائجه ، ترقى‌يه بتون بتون مساعد قواعدله مرحله‌لرينى قطع ايديور . بناءً عليه اسلامك نوقفى ، تدنيسى ، انحطاطى نه‌درجه طبيعى ايسه غير مسلم عالمك تعاليسى ، تكاملى ، ترقيسى او مرتبه ضروريدر .

هجبا بويله ترقى واصلاحات اوزرينه مستند، برلزوم تعالى‌يه مبنى وضع ايدلمش اسلاميتله بوكونكى حال قابل تأليفميدر ؟ حضرت محمد اسلاميتك الآن كچيرمكده اولدينى عظيم واليم بحرانه قائل اولورمى ايدى؟ اسلامك همان عمومى الحالة هذه تابعيت نصرانيه‌دەدر . بوحال ـ كه آنك مولدى جمعيت اسلاميه‌نك انحطاطيدر ـ اسلا ـ ميتله ، آرزوى محمدى ، مرضئ نبوى ايله ائتلاف قبول ايدرمى ؟

اسلامك نصرانيته تابع اولمسنك اسبابى نه‌در ؟ نيچون خرستيانلق عالمى اليوم اسلامك قابليتنى، استعدادينى سوندىرمك ايستيور و نصل بوكا قدرتياب اوليور ؟ اسلاميتك نصرانيته تابع اولمسنك سببى ، قابليتنك نصارا طرفندن اطفا ايدلمسى هب جهالتمز ، اقتدارسزلغمز

واحكام دنيويه‌دن احكام اخرويه‌يى تفريق ايتمامكلكمزدر .

حكم : ديمك كه جهل ، احكام دنيويه‌دن احكام وجدانيه‌نك عدم تفريقى ، باب اجتهادك انسدادى اسلامیتى تباه ايدييور. آنى محوايدن نه‌كى موثرات وارسه، جملةً اسلامیته منافيدر . بناءً عليه محافظه‌كارلق، جهل ، مدنيت صناعيه‌يى عدم قبول ، اجتهاداته مخالفت ودهاطوغريسى جواز ويرمامك منافئ اسلاميتدر .

شوراسى جمله‌نك معلومى اوللميدركه (عقيده) ماهيتى اقتضاسى اوله‌رق ترقى وتدنى‌يه تابع دكلدر. غايه، امل ، آرزو ، معالى‌يه مربوطيت، مسائل مغلقه ومعضلهٔ كائناتك ، ازلك ، ابدك طرز تلقى وتفهمى وجدانه عائد مسائلدر . بووديده ايلريلمك ، تزييد اجتهاد ايتمك ، احتراعائده بولونمق محالدر .

چين علماسى أوروپانك بوخصوصده فرط غيرتى ايله استهزا ايدييورلر — بز ، بش بيك‌سنه اول بوفرضيه‌لرى دوكدك ، توكتدك ، سزك قانتلركز ، سپينوزالركز ، باقونلركز، سپه‌نسه‌رلركز حالا بواحتمالات ايله‌اوغراشيورلر، ديورلركه بونلرك بوادعالرنده بر آزشمهٔ حقيقت اولسه كركدر!

دنيوى احكامه كلنجه : آنلر برعكس اوله‌رق، احتياجاته تبعاً مستعد ترقيدرلر . ترقى قابليتى اولان هرشئ

ایسه تدنی‌ده ایده‌بیلر . ساکیامونی — بودا . لائو — تسه ، حضرت موسی ، حضرت عیسی حضرت محمد عصرلرندن بری غایهٔ وجدان اولدیغی حالده قالمشدر . کائناتك ،عوالمك ارائه ایتدیکی دهشت وهیبت ، دنیا و مافیهانك اساسنده مندمج سر و حکمت علی حاله قالمش ، حل ایدیله‌مامش . بونی یادین شرح ایتمش ، یاخود ریب وکمان (سه‌پتی سیزم) دائرهٔ مشکوکیتنده ابقا ایتمشدر .

آنك ایچوندرکه مصالح دنیویه و اعتقادیه‌نك بری برندن حقیقةً تفریقی لزومی درجهٔ وجوبده‌در.

مصالح جاریه ، معاملات بشریه اسکیدن بری پك چوق تبدلات وتحولاته معروض اولمشدر . بونلرك اسکی شکلرینی محافظه عدیم الامکاندر .

اسلامیت اساس اعتباریله یالکز بردیندن عبارت دکلدر . عینی زمانده باطنه عائد بردین ، برمذهب ، برستور اخلاق ، بر اصول حکومت ، بر مجلهٔ قوانین، برده فلسفه‌در .

اسلامیتك بر فضیلت عالم شمولی واردر : اساسات واصول ابتدائیه‌سی اوقدر عمومیدرکه آنلره تبعاً هرزمانك احتیاجنه کافی احکام چیقارمق قابل اولیور . نصوص قاطعهٔ شرعیه‌دائره‌سنده، بوکون ، اعتقادیات ایله معاملاتی

بری برندن وبتون بتون آیره بیلرز . بوانقلاب عظیم اصلا اسلامیته مغایراولمامق اوزره میدانه کله بیلر. بالعکس بوتفریق مسائل، اسلامیتك اك مهم مقتضیاتندندر .

اسلامیتك سبب حقیقی تدنیسی، سر اساسی توقفی بوتفریقی اجرا ایتمامك خصوصنده حکمداران ورجال استبدادك وآنلره تبعاً علمانك کوستردکلری عنف وشدتدر . پك احرارانه اولان اسلامیتی بونلر استبدادکارانه اداره ایتمشلر وبوکون خارجی وسطحی برنظرله کورنلر بودینی براثر مطلقیت تلقی ایتمکده مضطر قالمشلردر .

نصوص شرعیه‌نك وجدانیاته متفرع اولان اقسامی قابل تغیر دکلدر واوله‌ماز . نصوصك اعتقادیاته عائد اولان اقسامندن ماعداسی ـ که بونلراحکام دنیویه وجسمانیه‌در ـ عصر پیغمبریده‌کی معاملات مدنیه‌یی عدل وحقانیت طریقنه ارجاع ایچون وضع ایدلدکلرندن بونلرك بوزمانه قسماً عائدیتلری یوقدر .

ترقی ایچون ، اساسات اسلامیه‌یه تقرب ایچون احکامی بوصورتله ایکی‌یه آییرمغه مجبوریتمز ، مکلفیتمز واردر . مرضیٔ نبوی، هرحالده، امت محمدك عینی سویهٔ مدنیه‌ده، عینی طبقهٔ رفاهیتده قالماسی دکلدر ، تعالسیدر ، دیکر امتلره قارشی یالکز محافظهٔ موجودیتی دکل بلکه غلبه

وتفوقیدر . بشقه برفکره ذاهب اولمق حضرت محمد کبی احسن المجددینه افترادر. بواصلاح وتجدده مساغ قطعیٔ شرعی واردر . بوده نصوص واحکام دینیه‌یه وقانونیتی امر اولوالامره اقتران ایتمش اولان مجلهٔ احکام عدلیه مواد‌ینه استناداً بروجه آتی اثبات اولنور :

« مشقت تیسیری جلب ایدر . » [مجله ١٧]

« المشقة تجلب التیسر . » [اشباه]

« برایش ضیق اولدقده متسع اولور . » [مجله ١٨]

« ذکر بعضهم ان الامر اذا ضاق اتسع و اذا اتسع ضاق » [امام شافعی]

« حاجت عمومی اولسون خصوصی اولسون ضرورت منزله‌سنه تنزیل ایدیلور . » [مجله ٣١]

« الضرر مدفوع بقدر الامکان . » [قاعدهٔ کلیهٔ شرعیه]

« ناسك استعمالی بر حجتدرکه آنکله عمل واجب اولور . » [مجله ٣٧]

« استعمال الناس حجة یجب العمل بها . » [مجامع]

« ازمانك تغیریله احکامك تغیری انکاراولونه‌ماز . » [مجله ٣٩]

« لاینکر بتغیر الاحکام تبغیر الازمان . » [مجامع]

« رعیه اوزرینه تصرف مصلحته منوطدر . »
[مجله ٥٨]

« تصرف القاضی فیماله فعله فی اموال الیتامی والاوقاف مقیدبالمصلحة یکن فبیا علیهالم یصح.» [اشباه]

« تصرف القاضی انمایتنفذ فیما ثبت العامة المسلمین اذا کان منفعة لهم امافیه مضرة فلامضار وجوده وعدمه بمنزله . » [شرح جامع الکبیر]

« ضرر ومقابله بالضرر یوقدر .» [مجله ١٩]

« لاضر ولاضرار فی الاسلام . » [حدیث شریف]

« ضرروررتلر ممنوع اولان شیلری مباح قیلار . »
[مجله ٢١]

« الضرورات تبیح المحظورات . » [الدرر المختار واشباه]

« ایکی فساد تعارض ایتدکده اخفی ارتکاب ایله اعظمنك چارهسنه باقیلور . » [مجله ٢٨]

« اهون شرین اختیار اولنور . » [مجله ٢٩]

بوبابده اشبا هده مندرج قواعد مطولهیه مراجعت بیوریله .

« الضرر مدفوع بقدر الامکان » [مجامع]

« عادتك دلالتیله معنای حقیقی ترك اولنور . »
[مجله ٤٠]

«الحقيقه تترك بدلالة العادة . » [مجامع ومنار]

« عرفاً معروف اولان شيء شرط قلنمش كبيدر . »

[مجله ٤٣]

« العادة المطرده هل تنزل منزلة الشرط . »

[اشباه]

« والاصل فيه ان المعروف عرفاً كالمشروط شرعا. »

[رد المختار]

« المعروف بالعرف كالمشروط باللفظ » [پیری زاده]

« قال من المشرع بالعرف ثابت بدليل شرعى وفى المسبوط الثابت بالعرف كالثابت بالنص . » [محمد عابدين]

« عادت محكمدر . » [مجله ٣٦]

« العادة محكمة. » [اشباه ومجامع]

« واعلم ان اعتبار العرف والعاده مرجوع اليه فى كثير من المسائل حتى جعلوا ذلك اصلا وقالوافى الاصول تترك الحقيقة بدلالةالاستعمال والعادة . » [منافع الدقائق]

« الاحكام تبنى على المعروف فيعتبر فى كل اقليم وفى كل عصر عرف اهله . » [بحر]

« مارآه المسلمون حسناً فهو عندالله حسن . »

[حديث شريف]

شو قواعد كليه ايله ـ كه شرعدن مأخوذ وامر

اولوالامره مستنددر ـ دیانت اسلامیه‌نك وجدانیات ومعتقداتله معاملات دنیویه‌یی بتون بتون آیردیغی ادنی ملاحظه ایله آ کلاشیلیر .

اعتقادیات ـ تکرارایده‌لم ـ ثابتدر، غیر قابل ترقیدر. معاملات ایسه احوال زمانه‌یه تابع اوله‌رق قابل تغیردر، غیر ثابتدر ، مترقیدر .

فکرمزجه بوکون اسلامیتده اجراسی واجب اولان اهم اصلاحات ، الك عملی « ره‌فورم » وجدانیات ایله معاملاتی بربرندن آیرمقدر . اسلام آنجق بو صورتله دیانتك ماهیت حقیقیه‌سنه یاقلاشه‌رق مبارزهٔ عالمده برموقع اخذ ایده‌بیلر . بوندن بشقه برچارهٔ فوز ونجات یوقدر .

زمانك احتیاجاتی قارشیسنده نص واوامر وقوعبولان اجتهاد واجماع مهمل براقیله‌رق یوقاریده سرد ایتدیکمز قوانین رصینهٔ فقهیه مقتضاسنجه بشقه اجتهاده ، بشقه اجماعه مراجعت ایتملیز .

ایی دوشونه‌لم . اسلامك اساسنه رجوع ایده‌لم . بوکونکی عرف وتعامل بزی مسحور ایتمسون . ذاتاً اجماع امتك وخصوصیله خلافتك وجوبی، لزومی منحصراً بوکا مستنددر .

اکر معاملاته تفرع ایدن ودکشمسی لازم کلن احکامه

قطعیت ومعمول‌به اولمق ایچون رسمیت ویرمك مقتضی اولمسه ایدی رحلت رسالتپناهیدن صکره آرزوی‌نبوی‌یه اقتفاءً احداث ایدیلن خلافتك‌ده لزومی قالمازدی .

مبنای خلافت نه ایچون تأسیس ایدلمشدر ؟ چونکه احکام ومعاملات ناس زمان کچدکجه تبدل ایدیور ، عالم دائما تحولده‌در . بویکی احکامی ، یکی معاملاتی تنظیم وتنسیق لازمدر . بوایسه برقوتك تأییدینه وابسته‌در.

جمهور مسلمین آرای عمومیه ایله خلیفه‌یی سربستجه انتخاب و آکا بیعت ایدرلر و قوهٔتشریعه‌نك یعنی اجماعك تصویب ایتدیکی قوانینك‌امر اجراسنی آکا تفویض‌ایدرلر. حالبوکه جهلای علمانك ادعای سخیف وغریبی وجهله اجتهاد قپولری‌قاپانمق لازم کلسه ایدی اجماعده،خلافته‌ده احتیاج قالمازدی .

مادام‌که احکام ومعاملات هردقیقه تبدل ایدیور ، بردرجه‌ده‌طوره‌میور دیمك که آنلری‌تنظیم ایدن‌قوانینك، نظاماتك ده تبدلی طبیعیدر . ایشته بوحکمت بالغه‌یه مبنی اسلامیت اجماع‌امت‌وامامت‌اصوللریله‌ابداع ایله‌مشروطیت‌و مشورت وادیسنده مؤسس مشروطیت اولهرق طانیلان، انکلتره و فرانسه‌یه تقدم ایتمشدر .

احكام شرعيه‌نك قابل تبدل ومستعد تغير اولديغنه تردد اولونمسون .

بوكبي تعديلات عصر رسالتپناهيده ، قرآنك متننده بيله وقوع بولمشدر .

اصول فقه اصطلاحنجه تبديل ، نسخ ديمكدر .

نسخ ، برحكم شرعينك خلافنه آتدن متراخى بر دليل قائم اولمسى ديمكدر .

نسخ ، كتب اصولده كورلديكى اوزره ، هم عقلاً جائزدر ، زيرا اختلاف اوقات ايله مصالح عبادك تبدل ايده‌جكى وارستهٔ اشتباهدر . (يهوديلرك عيسويه طائفه‌سندن ماعداسنه كوره جائزدكلدر .) هم نقلاً جائزدر ، نته‌كيم اخوانك نكاحى حضرت آدم‌شريعتنده جائزايكن مؤخراً سائر شرايع ايله نسخ ايدلمشدر .

كتاب ايله سنت بيننده متوافقاً ومتخالفاً نسخ جائزدر .

مثلا « كتب عليكم اذا حضر احدكم الموت ان ترك خيراً الوجه للدين والاقربين » آيت كريمه‌سى « واجب تعالى هرحق صاحبنه‌حقنى ويردى ، وارثه وصيت يوقدر . » مألنده‌كى حديث ايله‌نسخ اولونمشدر . بوحديث خبرواحد

اولدیغی حالده امت‌انی تلقی بالقبول ایتمسیله متواتره الحاق ایدلمشدر .

خلاصه ونتیجهٔ کلام یوقاریده تفصیل اولنان قواعد شرعیه‌یه توفیقاً احکام دنیویه‌یه دائر هرنه‌وارسه‌جمله‌سنك قائم مقام پیغمبری اولان خلیفه‌نك اجماعه ، یعنی شورای امتك قرارینه مستند امر وتصدیقیله نسخلری قابل وحتی مأمور بهدر .

معاملات ناس خصوصنده وسعت وسهولت کوسترمك اوامر شرعیه ایجاباتندندر . بالعکس ایشلری تضییق اهل اسلامی اسلام اولمیانلرك قارشیسنده مغلوب وپریشان ایتمك ، عاجز براقمق دیمکدر . اکر بوسهولتلر ، بومساعدات شرعیه دریغ ایدیله‌جك اولورسه ، شبهه‌سز ، قانونلرمز وعرف وعاداتمز اون اوچ عصر اولکیلرندن عبارت اوله‌جغندن رقابت عمومیه ایچنده أللرمز ، آیاقلرمز باغلی قالیر ، هیچ برشیئ یاپه‌مایز . أوروپادن ، آمریقادن عصرلرجه کری یز ودائما کری قالیورز .

حیاتده ایسه توقف جائز دکلدر ؛ طورانلر مغلوب اوله‌جغندن اسلام محوو مضمحل اولور ـ ذاتاًده اولیور .

الیوم اسلامك اکثریت قطعیه‌سی خرستیان دولتلرك رعایاسیدر . شوکا ذره‌جه تردد ایتم که بوکون حضرت

محمد مقصد عالیسنی اظهار ایتسه اسلامك بودلخراش سقوطنی اصلاتصویب ایتمزو مسببلرینی عقوبتك اشدتلیسنه کرفتار ایدردی .

تأسف اولنورکه شو صوك زمانلرده بیله پك مهم علمامز بوحقیقتی درك ایده‌مدیلر .

بونلر احکام دنیویه‌یی اجماع امته ، آندن صکره خلیفه‌نك تصدیقنه‌اقتران‌ایتدیره‌جکلرینه اجتهادات‌سالفه‌یی طوپلایوب، عادتا مزاردن چیقاروب ، قانون حالنه وضع ایتدیلر . بوبیوك براثرارتجاعدر. بونك نتیجه‌سی‌اوله‌رق دولتمز برمرحله دها کریلمشدر .

جودت پاشا، شوزمانده برقسم مهمی اجرا ایدیله‌مز بر حاله کلن اسکی اجتهاداتی (مجلهٔ احکام عدلیه) شکلنه وضع ایله قانونیتنی استحصال ایده‌جکنه ، بر چوق سنه‌لر اول ، جدی بر فکر ترقی پروانه ایله‌حقوق غربیه‌دن استنباط‌ایدیله‌رك قلمه آلنان جزاقانوننامه‌سی، بحری، بری تجارت قانوننامه‌لری ، اصول محاکمات جزائیه ، اصول محاکمهٔ حقوقیه‌کبی ینه حقوق غربیه‌دن مأخوذ بر قانون مدنی یاپدیرسه ایدی بوکون بزه بیوك برخدمت ایتمش اولوردی . حالبوکه قدیم اجتهاداتی تنظیم واحیا وبرمجله‌یه تلفیق ایله معاملات‌مدنیه واموردنیویه‌ده بزلری

فنا حالده صيقدى . أوروپاليلر (قود ناپوله‌ئون ويا آندن دها ايى قانونلر موجبنجه كمال حريتله عقوداتده بولونه. بيليورلر . بز زواللیلر ايسه او مجلهٔ ارتجاع كارانه‌نك قيود احترازيه‌سى ، اساسات استبداد كارانه‌سى ، شرائط حصر وتضييقى آلتنده قيورانيورز . بزم قانونمز بيك سنه‌لكدر ، بيك سنه اولكى احتياجات اوزرينه تدوين ايدلمشدر .

الحالة هذه فرانسه‌و آندن قوانين موضوعه‌سنى آلان ملتلر وخصوصيله آمريقا جمهوريتلرى ناپوله‌ئونك دساتيرينى بيله پك كهنه‌مش بوله‌رق حقوق مدنيه‌لرينك تجديدينى دوشو- نيورلر . اوحالده بز بيچاره‌لر عجبا اون كسور عصرلق احكام دنيويه‌مز ايله ، بشقه زمان ، بتون بتون بشقه زمين ، شمديكيلرينه طبان طبانه ضد احتياجات اساسلرى اوزرينه استخراج اولنمش قواعد حقوقيه ايله نصل معركهٔ مدنيه‌ده غلبه اميدلرى بسليه‌بيلرز ؟ مجلهٔ احكام عدليه ايله « قودناپوله‌ئون » ك قارشى قارشى‌يه كلمك احتمالى وارميدر ؟

حضرت پيغمبرك عصرنده اوقلر ، قالقانلر ايله حرب ايديلوردى . قوماندانلرك منحصراً ذاتى اقتدارلرى ظفرى كافل اوله‌بيلردى . خريطه ، فن تعبيه ، فن سوق الجيش

جنين حالنده ، باليستيق يوق ، طيارەيوق، طوربيل يوق، تللى، تلسز تلغرافلريوق، اويلەحرب ايديليوردي و(بدر) كبى فتوحات عظيمه ميسر اولوردى .

بوكون عينى اوقلر ايله ، عينى قلنج وقالقانلر ايله ، تام اوزمانده رواجياب اولان علم ووقوف ايله روسيەنك، آوستريانك دكل، قرەطاغك بيله قارشيسنه چيقه بيليورمى يز؟

پك اعلا! ديمك اوليوركه كهنه مالزمهٔ حربيه ايله « چاد » سواحلنده كى جنكاوارنه خاص اصول ايله حرب ممكن دكل . اوحالده نصل اوليورده اهل اسلامى مكمل قوانين واصوله، مكمل حكومت وجمعيتاره مالك ومظهر أوروپاليلرك مواجهەسنه كتهنه . توزلى ، غير قابل تطبيق قوانين واصول ايله چيقارمغى رواكوريورز ؟ بونك نتيجەسى ، بوجنايت عظيمەنك ثمرەسى بوكون اهل اسلامك أوروپا تابعيتنه كيرمسى ، عادتا حجر ايدلمسى ،ألينك اياغنك باغلانمسى اولمشدر .

حكومت اسلاميه

اسلاميت يالكز وجدانه عائد بردينك عبارت دكلدر. عينى زمانده ، اسلاميت بردين وبرطرز حكومتدر . برجمعيتى اداره ايده بيلمك ايچون لازم كلن اصول وقواعدك اساسلرى ، سطر باشلرى ، كتاب وسنتده ، اجماع وقياسده مندرجدر. خلاصه اسلاميت دنيلديكى كبى عقله يالكز برطاقم معتقدات دكل، جمعيتلرى وافرادى اداره ايدن برمجموعهٔ دساتير كلليدر. جمهوريت اسلاميه‌نك قوانين مدنيه و جزائيه‌سى هپ شريعتده مندرجدر .

بناءً عليه شريعت اسلاميه ، بواعتبار ايله شرايع سائره‌دن فرقليدر. خرستيانلق ويهوديلك بالنسبه محدوددر. الحالةهذه حكومت اسلاميه همان همان انقراض ايتديكى ومسلمانلر تابعيت اجنبيه‌يه داخل اولدقلرى حالده ينه مسلمانلر خصوصات ذاتيه‌ده (ستاتو پەرسونەل) كندى حقوقلرينه تابع بولونمشلردر .

اسلاميتك نظريات جسمانيه‌سى پك مهم ، پك رصين اساسات اوزرينه مستنددر . اكر بواساسلر بوكونه‌قدر محافظه ايدلسه ، اونظريات موجبنجه حكومت اسلاميه

اداره ایدلسه دول اسلامیه اصلا منقرض اولمازدی .
اسلامیتك اسباب زوالندن بری ، هیچ شبهه ایدلمسون،
بوقواعد جسمانیه‌نك متروك ومنسی براقلمسیدر. بناءً علیه
اسلام آتیده تکرار تعالی ایتمك ایچون اسکی اساسلره ،
اسکی حکومت قواعدینه رجوع ایتملیدر . بو ارتجاع
دکل ، برتکامل تشکیل ایدر .

مصرانه تکرار ایدرز : اسلامك سبب نکبتی کندی
قواعد کلیهٔ سیاسیه‌سنك ترکیدر .

اسلامیت ، کندیسنه اجنبی ، مغایر ،ضد ، مخالف
هیآت مستبده‌نك اصول سیاسیه‌سنی آلدیغندن حکومت
اولمق اوزره انقراض ایتدی . حالبوکه ، شو صوك
زمانلرده ، غیر مسلم ملتلر اساسات اسلامیه‌یه یقین تشکیلات
سیاسیه‌یه مظهر اولدقلرندن تعالی ایتمشلردر .

حکومت اسلامیه‌نك مشورت ومشروطیت اساسی
اوزرینه مستند حکوماتدن اصلا فرقی یوقدر. بوجمهور-
یتده استبداد، ادارهٔ کیفیه ، رأی خود اوله‌ماز .

تفرقه زمانلرندن بری میدانه کلن وتشتته سبب اولان
اسلام حکومتلری محافظهٔ تفوق ایچون اسلامیتك اصول
حرمسنی برطرفه براقدقلرندن اسلامیت هیئت جسمانیه
اولمق اوزره قرین زوال اولمشدر . مستبد حکمدارلر .

ظالم رجال، متنفذ عسکرلر اجرای استبداد ایچون اهالی یی ایشه قاریشدیره مازلر، آنلری سر بست براقه مازلر، خلاصه. اسلامیتك حکومته دائر اولان احکامنی اجرا ایتدیره مزلر ایدی. بونك نتیجه سی اوله رق بر دولتك سعادت مالیه و آتیه سنی کافل اولان احکام سیاسیهٔ اسلامیه او نوتلدی و دولتلر انقراض ایتدی. اهالی ایسه کرفتار اسارت اولدیغندن عالم اسلامده سقوط علائمی کوروندی. حیات فکریه قالمدی. لغرض باب اجتهاد سد ایتدیرلدی و بوکونکی حال حادث اولدی.

حکومت اسلامیه اساساتی جلوس محمد خانیدن صکره مقام مشیختی احراز ایدن پیری زاده صاحب بك مرحومك امضاسنی حاوی رسماً نشر ایدیلن بر وثیقه ده مندرجدر.

اسلام نقطهٔ نظرندن حقوق عامه Droit public بومهم رساله ده کمال وضوح ایله شرح ایدلمشدر. پیری زاده نك افادهٔ رسمیه سندن آکلاشیلدیغی اوزره اسلامیت مطلقیت اداره نك، تهاوقراسی دنیاین سلطنت روحانیه ویا روحانیونك صوك برملجائی دکلدر. دشمنلرك دیدکلری کبی برحکومت تعصبکارانه تشکیل ایتمز. «تیبت» ده کی «لاماثیزم» کبی بودین معنویات ایله مادیاتی بربرینه قارشدیرمامشدر.

اسلامیتی آز تدقیق ایدن برطاقم اوروپالیلر مع التأسف شریعت محمدیه یی وحکومت اسلامیه اساساتی انسانیتك

تكامل مادی وفكريسنه مانع تلقی ايديورلر . شرعه صوك درجه‌مطابق اولان بو وثيقهٔ رسميه وجديده‌يه استناداً ادعا ايدرزكه ترقی‌يه مانع اولان اسلاميت دكل ، اسلاميتك منسی قالماسيدر . مانع تعالی اولان اسلاميت دكل ، بلكه اسلاميتك بيله انكشافنه حائل اولان سلاطين وارکان مستبده‌نك ظلماريدر .

اسلامك تاريخی ايچه تدقيق اولنه‌جق اولورسه اسلاميتك اسباب نكبتی هپ آنك اساسات سياسيه‌سنك تطبيق اولونمديغی ايدوكی تظاهر ايدر. بناءً عليه‌مسئله‌يی توضيح وتفريق ايده‌لم : قباحت اسلاميتده دكل ،رجال اسلاميه‌ده‌در .

شو اساسات سياسيه‌يی برقاچ جمله ايله اجمال ايتملی‌يز: حكومات مشروطهٔ جديده‌ده اولديغی كبی ـ عينی‌وثيقه‌يه استناداً ادارهٔ كلام ايديورز ـ حكومت اسلاميه‌ده ده قوای عموميه اوچدر : خليفه وزراو امرای « تنفيذ » و « اجرا »يه مأمور ايدر:قوهٔ اجرائيه . قاضی‌ونائبلری اجرای عدالته توكيل ايدركه بوكا حكم وقضا دينور : قوهٔ عدليه . فقها وعلما « فتوی » يه مأموردرلربونلرك وظيفه‌سنه تشريع ومراقبه ديرلر: قوهٔ تشريعيه ويا قانونيه.

فتاوای تشریعیه آنجق اولوالامرك تصدیقیله معمول‌به قوانین شکلنه کیرر. بواصول باجمله حکومات مشروطه‌ده واردر.

فرانسه وانکلتره بواصوللری اختیاروقبول ایده‌بیلمك ایچون برچوق قانلی اختلاللر ، انقلابلر کچیرمکه مجبور اولمشدر . حالبوکه اسلامیت تدوینی ایله برابر درحال بواصوللری وضع ایتمشدر .

وقتیله ، بلونجلینك اعترافی اوزره ، مجالس عمومیه منحصراً دولتك مرکزی عد ایدیلن برشهرك رجالندن مرکب ایدی . حالبوکه اسلامیت خصوصات سیاسیه‌ده هر مسلمك حقوقنی مساوی عد ایتمشدر .

اسلامیت معظم بر جمهوریت تشکیل ایدر . اوچ قوت سایه‌سنده قیام بولان بوجمهوریتك ریاست وامامتنده برخلیفه بولنور .

خلفه پیغمبره خلف اولان ذات اولوب امور دنیویه‌ده آنك مقامنه قائمدر و آنك قوهٔ تشریعیه‌نك اعطا ایلدیکی فتوایه موافق هرسوزی عینیله نص کبی مطاعدر . بو خلیفه ویا امام ـ که رئیس المسلمین دیمکدر ـ فرانسه رئیس حکومتی کبی غیر مسئول دکلدر . عینیله حکومات متحدهٔ آمریقا رئیسی کبی مسئولدر . صفت قدسیتی

یوقدر . مدحت پاشا قانون اساسی‌یی تدوین ایتدیکی وقت ذهول اثری اوله‌رق بوقدسیت صفتنی فرانسزجه‌دن ترجمه وعیناً ابقا خطاسنده بولونمشدر . خلیفه مستبددکلدر . صورت مطلقه‌ده ادارهٔ امور ایده‌مز . حق عظمت مادیه‌سی یوقدر . بلونچلی « حقوق عامهٔ عمومیه » سنده حکمدار حکومتك عظمت و شوکتنی تشخص ایتدیردیکندن حق حشمتی حائزدر . حکومتدن ساقط بیله اولسه بوحقه مالکدر . دیور . اسلامیت بومادی طنطنه ودبدبه‌لردن عالی اولدیغندن بوحقی طانیمیور . خلفای قدیمه‌نك سائر مسلمانلردن فرقی یوق ایدی . خلفانك مسئولیت حقوقیه وجزائیه‌لری ماده‌سی کتب شرعیه‌ده مندرجدر . امامت برنتیجهٔ انتخاب وبیعت اولمق اوزره برذاته تفویض اولنور .

(خلیفه‌نك انتخابنه ، آکا ایدیله‌جك بیعته وایلك خلفانك صورت نصبنه دائر اولان تفصیلات فرانسزجه « حقوق عامه واسلام » عنوانلی رساله‌مزده و « ماوردی » نك « الاحکام السلطانیه » سنده علی التفصیل مندرج اولمقله بوراده تکرارندن صرفنظر ایدلدی .)

خلیفه‌یی انتخاب ایتمك مسلمانلر ایچون بروظیفه‌در . بو ، تام معناسیله ، اوروپاده « انتخاب مجبوری » دنیلن اصولدن بشقه برشیئ دکلدر . صاحب منلانك وثیقه‌سنده

محرر اولدیغی اوزره قرآن بلا استثنا عامهٔ مسلمیه خطاب ایدلدیکندن هرکس وظائف سیاسیه ایله مکلفدر . اسکی یونانستانده ورومادہ اولدیغی کبی مشغولیت خصوصیه‌سی نه اولورسه اولسون هر Citoyen حکومت ایشلرینی کورمك وظیفه‌سنی حائزدر. مسلمانلقده‌ده هرکس امر بالمعروف و نهی عن المنکر ایله مأموردر . أوروپاده هرکون برخطوه دهایاقلاشان Suffrage universel انتخابات عامه اصولی بوندن بشقه برشیٔ اولمسه‌کرکدر . اسلامیتده اهالی مختلف طبقات تشکیل ایتمز . مساوات صورت مطلقه‌ده جاریدر . هرکس شریعتك محافظه وصیانتی ایله مکلفدر . بناءً علیه بتون دنیا طرفندن تصدیق ایدلمدکجه برذات خلیفه اوله‌ماز . اهالی آنی کمال حریت ایله وهرنوع نفوذدن اوزاق بولونمق شرطیله انتخاب ایدر . انتخاب ایدیلن ذات قوانین وشریعته توفیق اموره ویالکز رأی خودیله ایش کورمامکه مجبوردر. شیخ الاسلامك افاده‌سی موجبنجه اهل ایمان حکومتك اجراآتنی مراقبه وتفتیش ایله ده مکلفدرلر .

حدیث نبوی موجبنجه هرمسلم سلطنت ملیه‌ده مشترك اولدیغندن حکومتك اجرا آتنی مستبدانه ، غیر

مشروع ، شرعـه مغاير ويا منافع عامه‌يه مضر كورر سه مخالفت ايتمك وظيفه‌سنى حائزدر .

صاحب‌بك مرحوم وثيقه‌سنده خلفاى راشدينك صورت انتخابندن وبونلرك مشروعيتندن عريض وعميق بحثدن صكره بالآخره اسلامك كرفتار مصائب اولمسنى بواصو- للردن انحرافه ومال سائره ايله تماسـلرك تزايدينه عطف ايديوركه يردن كوكه قدر حقى دركاردر. مرحوم مشار- اليه بومسرودات « آفاقيه » دن Objectif چيقـوب مسرودات « انفيسه » Subjectif ده بولنيوروسـلطان محمد خان خامس حضرتلرينك وجه امامتنى شرعه توفيق ايديور .

بناءً عليه حكومت اسلاميه ماهيتى اعتباريله بر حكومت عامه ، ده‌موقراسيدر. حريت، مساوات واخوت قواعدى حكومت اسلاميه‌نك مبنى عليهيدر. اصالت فرقلرى اسلامجه مجهولدر. اسلاميته داخل اولان بالجمله اقوام اهتدالرى ايله برابر بتون‌بوفرقلردن واز كچمشلردر . خصـوصيله اخوت اسلاميتك‌اك اساسلى قواعدندندر .

اسلاميتك‌نه‌قدرده‌موقراتيق اولديغندن بحثه‌بوكتابده حاجت كوره‌مه‌يز . كندى بيلديكمز برشئ تطويله‌لزوم يوقدر. قانع اولانه قارشى تكرير دلائل زائددر.

اجانبه قارشی بوجهتلرك توضیحی واسلامیتك مدافعه‌سی ایچون یازیلان ویوقاریده ذکری کچن «حقوق عامه واسلام» ده بورالری تفصیل ایدلمشدر .

بوافاداتدن صکره نه ایچون اسلامیتك حکومت اولمق اوزره زوال پذیر اولدیغنی برآز تدقیق ایده‌لم .

اکر اسلام حکومتی بواساسات سیاسیه‌یه اتباع ایتسه ایدی ، هیچ شبهه‌سز ، بتون اهل اسلام حکومته اشتراك ایده‌جکدی وحاصل اوله‌جق انتباه نتیجه‌سنده عالم اسلامی اداره ومدافعه ایده‌جك کیمسه‌لر بتیشه‌جك ایدی. اسلام اهالیی حکومته تشریك ایتدیریوردی . ظلمه وصنادید استبداد ایسه اجرای حکم ایچون بتون مسلمانلرك مصالح حکومته ، اشتراکنی تصویب ایده‌مزلردی ؛ آنك ایچون آنلرك قوردقلری حکومتلر ذاتلرینه ویا خاندانلرینه عائد کبی برشیئدی . بناءً علیه آنلرك زوالیله حکومتلرده منقرض اولدی .

حکومت اسلامیه تجزی قبول ایتمز . بردن زیاده حکومت اسلامیه اوله‌ماز . آره‌یه احتراصات ذاتیه‌نك کیرمسی تفرقه‌یی موجب اولدی. تفرقه، هریرده اولدیغی کبی ، انفلاقی استلزام ایتدی . استبداد اخوت اسلامیه‌یه امکان ویره‌مدی . امرانك تکثری فرقه‌لرك تزایدینی ،

بونلرك سربستجه نشوونماسی اختلالاتی، مختلف مذاهب ضالهنك حدوثی موجب اولدی. بالنتیجه بین المسلمین محبت قالمدی. بو نقصان محبت هر جمعیتی، هر حکومتی محو ایتدیکی کبی حکومت اسلامیه یده قرین زوال ایتمکده کجکمدی. تفصیلاته، مثال ایرادینه کیرشمیه‌لم. بیوك تفرقه‌دن بدأ ایله تاریخ اسلامیت تدقیق اولنه‌جق اولورسه مع التأسف هپ بو وضع ایتدیکمز دستورك تطبیقاتنه تصادف اولنور.

معاویه زمانندن عبدالحمیدك عهد سلطنتنه قدر شئون ووقایع نظر مؤاخذه‌دن امرار ایدیله‌جك اولورسه هپ عینی اختلافك قارشیسنده بولنورز. عینی اختلاف ایسه، هریرده، عینی فلاکتاری استلزام ایتمشدر.

تفرقه. اختلاف، تشتت قوا، امرانك احتراصاتی، حکمدارلرك بربری ایله غوغالری، سرزدهٔ ظهور اولان مذاهب مختلفه اندلسده بودرجه ایلری یه کیدن «ته‌قنولوژی»یی یعنی مدنیت صناعیه ومادیه یده محو ایتمشدر. بوغوغالر دشمنلرك اکمکنه یاغ سورمش، اسلام صورت دائمه‌ده مدافعه ومقابله مجبوریت ووضعیتنده بولونمشدر. بیوك برآنارشی یه محکوم قالان اسلاملر هریردن قوغولمش، هریرده مقهوراولمش، قوتسز، درمانسز قالمش وبالضروره انحطاط، جهالت، تعصب اولانجه قوتیله وظیفهٔ تخریبکارانه‌لرینه دوام ایتمشلردر.

بو پریشانئ مادی اسلامك معنویاتنی ، روحیاتنی ده برباد ایتمشدر. عادتا اسلامك ارادتنه خلل طاری اولمشدر. متبوعارك بغض وعـداوتی ، اتخاذ ایتدکلری اصـول سیاست اداره ایسه اهل اسلامی غایه‌دن محروم ، متدنی ، منکسر ، قابلیتسز بر حالده ادامه ایدیور . فقط شـایان تشکر اولان برجهت وارسه بومصائبدن صرفنظراسلام دیانتنه اولان مربوطیتنی براقامش ، تمثل ایتـامش بناءً علیه تردی‌یه یوز طوتمامشدر . آنك ایچون بویله معظم برعنصرك ایقاظی ظن اولندیغی قدر مشکل برایش دکلدر، هله اصلا محال دکلدر . برسیالهٔ ألقتریقیه ، اساسات اسلامیه‌نك تکرار ارواح مسلمینه نفخی اویله بیوك برقوت تشکیل ایدرکه بونك قارشیسنه کلمك ممکن اوله‌ماز .

خلاصه : صناعی وحقیقی مدنیتك بربرندن تفریق ایدلمامسی ، باب اجتهادك سدی ، حکومت اسلامیه اساسا تنك‌اونوتلمسی انحطاطك اسباب مولده‌سیدر . بعث بعدالانحطاط ایچون ایسه صناعی وحقیقی مدنیتارك بربرندن آیرلمسی ، باب اجتهادك تکرار فتحی وسیاست اسلامیه اسـاسـاتنه رجوعدن بشقه چاره یوقدر .

حال حاضرده مسلمانلر

— عربلر —

حکومات عربیه‌نك انقراضندن صکره عربلر هر متبوعه تابع اولمشلردر . بونلردن هیچ بری ده ملت عربیه‌یی یتشدیرمکه باقامشدر . عربلر آره‌سنده‌ده یقین وقته قدر برانتباه حاصل اوله‌مامشدر. زواللی اولاد عرب مختلف تابعیتلر ، حکومتلر آلتنده سیجیه‌سنی برمقدار بوزمش ، مدنیتنی ، عظمت سابقه‌سنی اونوتمش، قالمشدر. حکومتلرك اساسات اسلامیه‌دن انحرافلری عربلری استبداده بویون اکمکه آلشدیرمشدی. مستبد برحکومتك تبعه‌سنك خصائل وسجایا اعتباریله مردلکلرینی محافظه ایده‌ماملری طبیعی اولدیغندن ، عربلرده ، تردی‌یه یوز طوتمشلر ، بوزولمشلر وبرآز ده فنا خصلتلر پیدا ایتمشلردر .

مع‌مافیه عربلر هیچ بروقت ملیتلرینی ترك ایده‌جك بروضعیتده بولونمامشلردر . عربلقدن بوکون چیقمش افراد یوقدر . بالعکس، عربلر حکومت تشکیل ایتمکلری حالده،جوار اقوامی‌عربلشدیرمق کبی برقابلیت تمثیلکارانه

كوستريورلر . ممالك عربيه‌يه كيدن ، لسانى هرنه اولورسه اولسون ، عربجه اوكرنيور . حالبوكه ترك مملكتلرينه كلنلر آرەمزده يكرمى اوتوز سنه قالدقلرى حالده يكرمى اوتوز تركجه كلمه اوكرنه‌ميورلر .

عرب ملتنك حشمت ماضيه‌سى حالا پسيقولوژيق برتأثير اجرا ايديور . عربلق ، مسلمانلق كبى سيانمز برر نكدر . عربلرك فضيلت استيلا كارانه‌سى هنوز موجوددر . دنيانك هريرنده عربلر الآن نفوذلرينى اجرا ايديورلر . اسلاميتك عربلره پك بيوك فائده‌سى طوقونمشدر . بر عرب ، عالم اسلامك هرنرەسنده اولورسه اولسون شريف وسيد فرض اولنور .

عرب لسانك اسلاميتك نوعما لسان رسميسى بولونمسى عرب ملتنك ده بادئ منافعى اولمشدر . بوصورتله عربلق تركلكه‌ده ، عجملكه‌ده ، هندليلكه‌ده ، الى اخره ، حلول ايتمشدر . هرمسلمان برآزده عربدر . فرانسزجه وفرانسزلق ، ايتاليانجه وايتاليانلق ، وقس عليه البواقى ، لاتينجه وروماليلق ايچنده بوغولدينى كبى مختلف اقوام اسلاميه عربجه و عربلق ايچنه طالمشلردر .

اقوام متنوعهٔ اسلاميه‌نك تدريساتنده اساس عربجه‌در . هرنوع تدريساته ده اساس قرآندر . بوندن بشقه عربجه‌نك

غايت حلاوتلى ، فوق العاده آهنكدار ، عادتا رياضى بر لسان اولمسى ، ادبيات سابقه‌سنك اهميتى آنك قدرينى بك بيوتمشدر .

تأسف اولنوركه ، بوكون ، عربجه‌يه لزومى درجه‌ده اهتمام اولونيور . خصوصيله حكومت عثمانيه‌نك اهمالى هيچ بر صورتده عفو اولونه‌ماز . تركجه عالم اسلامك لسان سياسيسى ايسه عربجه‌ده لسان دينيسى‌در . وبوحيثيتايله بولسانلر مقام خلافت وسطنتك صورت خصوصيه‌ده مظهر حمايتى اولماليدرلر .

كرك تركجه ، كرك عربجه حمايهٔ رسميه‌يه محتاجدر . شمدى ، مكتبلرمزده واقعا عربجه‌نك تحصيلى مجبورى ايسه‌ده اصوللرك فنالغى ، معلملرك اقتدارسزلغى نتيجه‌سى بودرسلردن هيچ برنتيجه استحصال اولنه‌ميور . كذلك مدرسه‌لرده يكرمى سنه زانو بزمين تحصيل اولان طلبهٔ علوم درت سطر عربجه يازه‌ميور . رنك اسلاميمزك محافظه‌سى ايچون بهمه حال عربجه‌يى عملى برصورتده اوكرنملى‌يز . عربجه هرمسلمانك لسان عموميسى اولديغندن آنك تدريسنه لازم اولديغى قدر اهميت ويرمكله مكلفز . كنديمزى عربجه‌دن ، عرب عالمندن مجرد تلقى ايتمك خطاسنه دوشماملى‌يز . آنجق عربجه‌نك تعميمى ايله‌در كه مسلمانلر

بربرینه دها زیاده باقلاشه جقلردر. اخوت اسلامیه آنجق برلسانك بین الاخوان قونوشلمسی ایله حصول پذیر اولور .

کذلك حکومت ادبیات ومطبوعات عربیه‌یی صحابتنه آملیدر . بونلر ، کندیسی ایچون پك مهم بر آلت ماهیتنده‌در.

یهودی ملیتپرورلکنی احیا مقصدی ایله تشکل ایدن « سیونیزم » اول باول عبرانی لسانك احیاسنی پروغرامنه ادخال‌ایدیور. اوحالده بزم عربجه‌یی اونوتمه‌مز غیر قابل عفو برخطادر .

عربجه یالکز مسکوکات اوزرنده‌ویا ادعیه‌ده‌مستعمل برلسان رسمی اولمقله قالماملیدر . هر مسلمان دوزبان Bilingue اوللی وترکجه ویا فارسی ایله برابر عربجه‌ییده کندی لسانی تلقی‌یه آلشمالیدر .

*

* *

عربلرك قطعی برستاتیستیقنی یاپمق ظن‌ایدرم که محالدر، هرحالده پك مشکل ومصرفلیدر. خرستیان متبوعلرك احصائیاتنه پك اوقدر اعتماد اولونه‌ماز . عربلرده أوروپائی اصوللر ایله ستاتیستیق یاپمدقلرندن آنلرك افاداتندن‌ده برشیء چیقماز . برده عرب ایله مستعربی تفریق مشکلدر .

عربك انواعی ده مختلفدر. لهجه‌لری ده متباینـدر . بناءً علیه بو جهتلرك آیریجه واوزون اوزادی یه تدقیق کرکدر .

قاچ نوع عرب واردر ؟ بونلرك بری برندن فرقی نه در ؟ اخلاق ، عادات ، طبایع ، امزجه ، لهجه‌لر ، حسیات نه درجه‌لرده آیریدر ؟ ایشته فسیح برزمین مطالعه !

قارئین محترمه‌مزه بوبابده لازم کلن تفصیلاتی ویرمدن یکمزدن متأسفز ؛ بونکله برابر برسـتاتیسـتق تجربه‌سی یایه‌جغز .

عربلرك اصل مقرو منشأی ، شبه‌سز ، ارض خجازدر . جنوباً یمن ، شمالاً سوریه ، بتون جزیرة العرب ، عراق عجمی ، عراق عربی ، بتون شمالی آفریقـا ، جغرافیا اعتباریله عرب مملکتنی تشکیل ایدر . بو واسع الکاده اکثریت اهالی عربدر . واستقلال کسب ایده‌جك اولسه معظم بر ایمپراطورلق ، یکنسق ، یك وجود برحکومت تشکیل ایدر .

خجاز ولایتنك نفوسی برملیون قدر اولسه کرکدر . یمنك نفوسی حسین حلمی پاشا حضرتلرینك قولنجه آلتی ، اوراده والیلکده بولنان توفیق بك افندینك فکرنجه اوچ ملیوندر . عسیر ، عدن و امام یحیایه تابع صعده وشهاره وسائره ایله انکلتره و ترکیه آرسنده منازع فیه اولان

« نواحیٔ تسعه » ده داخل اولورسه قدمانك « بختیار عربستان » دیدکاری بوقطعه‌نك نفوسی ظن ایدرم که بش ملیونی بولور. بوندن ماعدا حضرت‌موت، مسقط، عمان، بحرین، کویت، عنزه، شمر، ربع الخالی، نجد و سائردنك نفوسی بش ملیونی پك زیاده تجاوز ایتمز ظننده‌یم. بواراضیدن خجاز سیاسته تابعیت عثمانیه‌ده ایسه‌ده امیر مکه‌نك نفوذی غیر قابل انکاردر. امارت جلیله‌نك هرنوع تأثیرك خارجنده، خاندان عثمانی‌یه صادق، انکلتره وفرانسه‌نك حاولندن اوزاق برموقع شرافتده قالمسی اخص آمالمزدر. حکومت سنیه بوجهتی اصلا نظر ابتصاردن دور طوتماملی وخجاز « مسئله » سنی اهم مسائل تلقی ایلیلدر. چونکه خجاز، بوکون یارین، برغائله اوله بیلر. خجاز خطی‌ده برمسئلهٔ اخرادر. انکلتره بونك اهمیتنی اسقاطه ساعیدر وعقبه مسئله‌سنی محضا آنك ایچون میدانه چیقارمشدر. خجاز، حسن استعمال شرطیله، دولت ایچون بیوك برقوتدر. سوء استعمال ایله، معاذالله، سلطنت وخلافت حاضره‌نك وآنك ضمننده اسلامیتك خرابنه بادی اوله بیلر. فاسده مدعیٔ خلافت بولنان سادات ادریسیه‌نك فرانسه تابعتنه داخل اوله بیلدکاریني وبونك فوق العاده فنا برسوء مثال تشکیل ایتدیکنی رجالمز اصلا اونوتماملیدرلر.

مكدنك موقعى نازكدر . حياتى ديكر يرلرك حياتنه قياس قبول ايتمز .

اورادن برشيء بكلمز، اوراسى بسلنميادر. انكلتره عدن هينترلاندى تلقى ايتديكى طقوز ناحيه‌نك شيخلرينه حكمدار معامله‌سى ياپيور. بز بونلره وسائرلرينه برپرنس معامله‌سى ياپماز ايسه‌ك يرمزى البته الك زياده لطفكار اولانلر آلير . ذاتاً انكلتره حكومتى ـ الك چوق تبعهٔ اسلاميه‌يه مالك بردولت اولمق اعتباريله ـ اورالرده پك متبصر طاورانيور. عربستان شبه جزيره‌سنى عادتا محاصره تحتنده بولنديريور . سويش وطورسينا بالفعل يدنده‌در . طورك اداره‌سى ، مصرده ، داخليه نظارتندن آلنوب رئيسى انكليز سردارى اولان جهاديه نظارتنه ربط ايدلمشدر . قابلولر كنديلرينكدر . شاب دكزينك مخرجى ملك يمنياريدر. پريم اطه‌سى ـ كه باب المندبك اورته‌سنده‌در ـ احكام ايدلمشدر. عدن كوندن كونه برزيتون ياغى داملەسى كبى توسع ايديور . اوراسى دنيانك الك مهم نقطه‌لرى عدادينه كيرمشدر . اورادن انكلتره‌نك هدفى يمندر . يمن انكلتره سايه‌سنده سراپا تسليح ايدلمشدر . حضرت موت بيوك ـ بريتانيانك تفتيشى آلتنده‌در . سواحلده‌كى قوريان موريان آطه‌لرى ، اوزاقده‌كى سقطره آطه‌سى ،

قارشیده‌کی انکلیز صومالی، یعنی بربره دخی کندیسنکدر .

بحر فارسه کلنجه : اوراده انکلتره کمال سربستی ایله اجرای نفوذ ایدیور. بودکزده ضابطه وظفه‌سی، قابلو ، فنارلر ، تجارت ، قلاغوزلق هپ انکلتره‌نکدر . بحرین آطه‌سی ایسه برمدت اول هرنصلسه بزدن انکتره‌نك تابعیتنه کچمش‌در . متوازی عجم ساحلی روسیه ایله اولان ائتلاف اوزرینه انکلتره منطقهٔ نفوذینی تشکیل ایدر .

انکلتره عقبه مسئله‌سیله خجاز خطنی اهمیتدن اسقاط ایتمك ایسته‌دیکی کبی ، کویت مسئله‌سیله‌ده بغداد خطنی تخریب ایتمك ایسته‌مشدر . آنك ایچون کویت وبلکه دها اوته‌لری ، القطر وسائره انکلیز رسمی أنتریقه‌سنك ملك مشروع عد ایتدیکی منطقه‌در .

انکلتره‌نك ملکمزدن بویرلرده‌رسماً کوزی واردر. بونی ایجه بیلمکلکمز لازمدر. ظن ایدرم‌که دول سائرهٔ معظمه ایله انکلتره‌نك عقد ایتدیکی خفی مقاولات موجبنجه ـ وقتیله انکلیز وفرانسز معاهده‌لریله طرابلس ایتالیایه براقلدیغی کبی ـ بورالری‌ده انکلتره‌یه براقلمشدر .

مسقطده‌ده‌فرانسز نفوذی جاریدر . بوراسی‌فرانسه قچاقچیلرینك دولتلرینك حمایه‌ایتدیکی‌رسمی برده‌پوسیدر.

اورادن اولانجه اسلحه وسائر مواد ممنوعه سربستجه ممالك عربیه‌یه کچیور . بحر احمرده قمران وفرسان آطه‌لرینك موقعلری ده مشکلدر .

عسیرده ادریسی‌نك نفوذی جاریدر . ایتالیا محاربه‌سندن بری مع التأسف عسیر براهمیت پیدا ایتمشدر . خجازه یقین بولونمق اعتباریله عسیر مسئله‌سی صوك درجه مهمدر . یمنك شکلی اندیشه‌یی موجبدر . امام ایله عقد ایدیلن ائتلاف ظن ایتم که اوراده حضورمزی موجب اوله‌بیلسون . سید یحیی ، برمقتضای مقاوله ، مستقل بر امیر تلقی ایدیلیور وکندیسنك یمن ولایتنده نفوذی تصدیق قلنیور . استقلالنه بناءً بوامام یارین او برکون انکلتره ، فرانسه ویا ایتالیا ایله برمقاوله عقد ایدرسه ، یاخود بودولتلاردن بری « مستقل » اولان بودولته تجاوز کستاخلغنده بولنورسه ایش حقوق دول نقطهٔ نظرندن نه اوله‌جق ؟ فلیحرر .

یمنده زیدی مذهبی خلافت نقطهٔ نظرندن برمادهٔ معضله تشکیل ایدر ؛ چونکه زیدی مذهبی مقتضاسنجه عثمانلیلرك خلافتی غیر معتبردر .

داخلده‌کی ابن رشید ، ابن سعود وسائر امرانك تابعیته ادخالی ویا جلبی موجودیتمز اعتباریله متحمتدر .

بوخصوصده استعمال اولونمازسه بورالری ایرکج کویت کبی انکلتره حمایه‌سنه داخل اولور و بنه ایرکج حلب ویا موصل ولایتلری حدودنده‌ده انکلتره ایله قومشو اولورز . انکلتره نك نه‌کبی اصوللرله ، نه‌دقیق وواهی سببلرله مستملکه ومستعمره‌لر پیدا ایتدیکنی پك اعلا بیلیورز . آنك ایچون دقتلی طاورانملی‌یز. تکرارایده‌لم: بیوك ـ بریتانیا کعبهٔ معظمه‌یی ، بناءً علیه خلافت اسلامیه‌یی وآنك ضمننده سلطنت عثمانیه‌یی محاصره آلتنه آلمشدر . بوکون انکلتره پولتیقه‌سی آچیقدن آچیغه علیهمزده‌در . روسیه ایله ائتلاف نتیجه‌سی اوله‌رق بوحکومت بوکون ـ کراراً سویلدیکم وجه اوزره‌لوردبیسقونسفیلدك نظریه‌سنی ترك ایتمش، موجودیتمزه طرفدار اولق موقعندن چوقدن چیقمشدر . مؤتلف روسیه بزم هستیمزه قارشی‌نه وضعیتده بولنیورسه‌انکلتره وهر ایکیسنك بیکی اولان فرانسه‌ده بو موقعده‌در .

سوریه‌یی ـ یاکلیور ایسه‌م ـ هوض اولق اوزره انکلتره‌فرانسه‌یه براقیورمع التأسف فرانسزمیسیونرلری، آنلره مماشاتی جانه‌منت‌بیلن سوریه‌خرستیانلری بو مبارك قطعه‌یی افساد ایتمشلردر . اخلاق ، سوریه‌ده ، پك زیاده سقوطده‌در . صلابت اسلامیه اولمسه شام، بیروت، لبنان قدر

بوزوله‌جق ایدی . لبنان معظم برجبل فتن‌در . هله لیمان صاحبی اولمسی بو ایالتی فرانسه‌یه بتون بتون‌بند ایتمشدر. فرانسه‌کمال کرمی‌ایله‌سوریه‌یی‌تونسلشدیرمق آرزوسنده‌در. آشاغی یوقاری اوحوالیده زمینی‌ده مساعد بولیور . فرانسزلق سوریه‌یه پك زیاده نافذ اولمشدر . دولتمزك بومسئلهٔ عربیه ایله بزآزدها اوغراشمسنی‌جاندن استرحام ایدرز .

بیروت ، سوریه (یعنی شام) ، قسماً حلب ولایتلری‌ایله جبل لبنان و جوارینی جغرافیا اعتباریله سوریه عد ایدیورز . بورالرده اوچ بچق ملیون قدر عرب ساکن اولسه کرکدر . خرستیان عربلرك عائلهٔ عربه دها زیاده یاقلاشدیرلمسی وبونلرك فرنك پولتیقه‌سنه پك اوقدر ترك ایدلمامالری ، تصفیهٔ اخلاقلری جداً آرزو اولنور .

أوروپالیلر حلول ونفوذ پولتیقه‌سنده بونلری آرزو ایتدکلرکبی قوللانیورلر. بونلرده ، آلدقلری میسیونر وپاپاس تربیه‌سی ایله سوریه‌نك استقلالنه و یاختاریتنه طرفدار بولنیورلر . چونکه سوریه بزدن سیاسةً ویا ادارةً آیریله‌جق و مختار برایالت ویا دولت تشکیل ایده‌جك اولورسه آنلر دیکر مسلمان سوریه‌لیلره‌نسبتله کویا دها مترقی اولدقلرندن مأموریتلره سهولتله کچه‌بیله

جكلرينى زعم ايديورلر . آنك ايچـوندركه بونلر دولتمزه عدم صداقتله مسلمانلرى تحريك، استقلال فكرلرينى نشر ايديورلر . خلافت عربيه مسئله‌سنى‌ده چيقاران بونلردر. سوريه‌ليلر ايى بيلمليدرلركه مملكتلرى بزدن آيريليرايسه مستقل اولماز ، برايكنجى فاس ويا جزائر اولور .

سـوريه‌لى خرسـتيانلرك قولاغى دليك شرزمه‌سى قبطيلرك مصرده اويناديقلرى رولى اوينامق ايستيورلر . فى‌الواقع مصرده‌قبطيلراهالينك‌يوزده‌بشنى تشكيل‌ايتدكلرى حالده مأموريتلرك اكثريتنى اشغال ايديورلر .

فلسـطين‌ده ممالك اصليهٔ عربيه‌دندر . فلسـطين بزم اعتبارمزجه قدس سنجاغيله آكا هم جوار اولان‌قضالر ، نابلس وسائره‌ده‌در . نفوسى يارم مليون اولسه كركدر. بوراسى مختلف ومتنوع احتراصات اجنبيه واسرائيليه‌نك جلوه‌كاهيدر . فلسطين خرستيانلغك دخى ارض مقدسى اولديغندن بين الملل برماهيتى حائزدر وبوبين الملل اهيتى بر درجه‌يه قدر ادارهٔ عثمانيه‌تحتنده بولونمسنه بادى‌اوليور. هرنوع فساد ، فتنه ، أنتريقه، دسيسه فسلطينده مباحدر. هردين ، هر مذهب ، هردولت ، هرميسـيون ، حتى هر فرقه ارض مباركده رقابتهٔ قويولمشلردر .

شو صـوك زمانلرده بنى اسرائيلده ارض فلسطينده

يراشمك ايستيور سيونيزمك اساس مليت پورانه‌سى بودر . بوجهتلر مهم برر زمين تتبع تشكيل ايدرسه‌ده پك اوقدر صددمزه داخل اولمديغندن شمديلك تفصيلات اعطاسندن صرفنظر اولندى . اوچنجى عثمانلى عرب كومه‌سى بين النهرين وياعراق ديديكمز بصره ، بغداد ، موصل ولايتلرنده وماردين ، زورسنجاقلرنده ساكندر . بوراسكنهٔ عموميه‌سنك مقدارينى ايكى بچق مليون وسكنهٔ صرفهٔ عربيه‌سنى ايكى مليون تخمين ايدرز .

بصره ، اقتصاداً ، انكلتره‌نك تحت نفوذنده‌در . بونفوذ بغداده قدر كيديور . عراق اهالى‌سى ايچنده بر مقدار كرد ، برآزده ترك واردر . عربلرك برقسم قليلى اسكى ويكى مختلف خرستيان كايسالره مربوطدر . بغداده برمقدار يهوديده واردر . ايرانده ساكن وتقريباً يارم مليون نسبتنده بولنان عربستان اهاليسنى ده اونوتيملم .

آسياده موجود عربلرك برجدولنى بروجه آتى عرض ايديورز : (بتون حساباتك تقريبى اولديغى اونوتلمسون)

خجاز ولايتى	١٠٠٠٠٠٠٠٠
يمن ، مستقل يمن ، عسير ، نواحئ تسعه ، عدن	٥٠٠٠٠٠٠٠٠
	٦٠٠٠٠٠٠٠٠

نقل يكون	٦٠٠٠٠٠٠٠٠
عمان ، مسقط ، بحرين ، حضرت موت، نجد، كويت، ربع الخالى. عنزه ، شمر، الخ	٥٠٠٠٠٠٠٠٠
سوريه	٣٠٥٠٠٠٠٠٠
فسلطين	٥٠٠٠٠٠٠
عراق عربى	٢٠٠٠٠٠٠٠٠
عراق عجمى	٥٠٠٠٠٠٠
آسياى غربيده ساكن اولاد عرب	١٧٠٥٠٠٠٠٠٠

بواون يدى بچق مليونك تقريباً بر مليونى غير مسلمدر . وديكر بر مليونى وبلكه برآز دها زياده‌سى زيديدر . درزيلر و متواليلر پك اهميتسز بريكون تشكيل ايدر .

ايكى بچق مليون بويكوندن چيقاريلورسه آسياده اون بش مليون سنّى عرب موجودر .

بونلرك لااقل اون ايكى مليونى تابعيت عثمانيه‌دەدر .

ترقى اعتباريله بو اون بش مليون نفوس آره‌سنده شدتلى فرقلر كوريليور . سوريه‌ده پك مترقى عربلر اولديغى حالده ، شام ايله عراق آره‌سنده طولاشان

عشائر افرادی بك اوقدر مدنی آدملر عد ایدیلهمز .

کذلك اخلاق وعاداتجهده بوملیونلرآرهسنده مباینت کلیه واردر . لسان خصوصندهکی فرقلری ، هله تلفظ اعتباریله اولان تخالفلریده اونوتمامقلغمز ایجاب ایدر .

کچهلم آفریقایه :

آفریقا اهل اسلامك کثرتله ساکن بولندیغی قسم ارضدر . وبالنسبه نفوسی دها قطعیتله معلومدر:

مصر (اجانبی حسابه داخل ایتمورز)	۱۲٬۵۰۰٬۰۰۰
سودان مصری	۵٬۰۰۰٬۰۰۰
طرابلس غرب ، بنغازی	۱٬۰۰۰٬۰۰۰
تونس (کذا اجانب خارج)	۱٬۵۰۰٬۰۰۰
جزائر (کذا)	۵٬۰۰۰٬۰۰۰
فاس (بك تقریبی)	۱۰٬۰۰۰٬۰۰۰
صحرای کبیر	۵٬۰۰۰٬۰۰۰
سودان فرانسوی	۱۵٬۰۰۰٬۰۰۰
سه نه غال وساره وسطی سودان ، وادای ، باکیرمی وسائره	۵٬۰۰۰٬۰۰۰
	٦۰٬۰۰۰٬۰۰۰

نقل يكون	٦٠,٠٠٠,٠٠٠
ليبه‌ريا جمهوريتى	٥٠٠,٠٠٠
سودان انكليزى، نيژه‌روسائره	٨,٠٠٠,٠٠٠
آلمانيانك طوغووقامه‌رون مستعمره‌لرى	٢,٥٠٠,٠٠٠
قونغو ، قاپ ، موزانبيق ماداغاسقار ، شرقى آفريقا المان مستعمره‌سى ، زنكبار	٣,٠٠٠,٠٠٠
شرقى آفريقا انكليز مستعمره‌سى ، اوغاندا وسائره	٢,٥٠٠,٠٠٠
حبشستان وأريتره وسائره	٢,٥٠٠,٠٠٠
	٧٩,٠٠٠,٠٠٠

بواهالى‌نك پك بيوك ومهم‌قسمى‌عرب‌ويا مستعربدر. بو صوكنجيلرك ايسه عربدن فرقى يوقدر . زنكلرى سياه اولانلر بيله لسان وحس اعتباريله عائلهٔعظميهٔ عربه داخل اولمشاردر . بونلر حبشستانده ، سه‌نه‌غال، غامبيا، سيه‌راله‌ئونه ، ليبه‌ريا جمهوريتى ، قونغو ، جنوبى آفريقا

شرقی آلمانیا مستملکه‌سی ، انکلتره مستملکاتی ، ماداغاسقار ، قراکلق ، وسطی آفریقا ، وغربی آفریقا فرانسز مستملکاتنده ، خلاصه بومظلم قطعه‌نك هرطرفنده‌سا کندرلر.

بناءً علیه بروجه معروض آفریقاده ، مبالغه‌سز ، سکسان ملیون مسلمان واردر . بونلرك ـ یوقاریده بیان ایتدك ـ اکثریتی عربدر .

بواهالنك نه‌مقداری هانکی دولتلرك تحت تابعیتنده اولدیغنی‌پك قطعیتله افاده ایده‌مه‌یز. جزائر وتونسدن‌ماعدا فرانسه مستعمراتنده کذلك انکلتره ، آلمانیا ، ایتالیا ، بلچیقا مستملکاتنده نفوس تحریر ایدلمامشدر . ستاتیستیق جداولنده مندرج رقملر هپ عندی وتقریبیدر .

بومسلمانلر دخی ترقی اعتباریله بیوك مباینتلر ارائه ایدر . مصرده پك ایلری عربلر اولدیغی حالده خط استوا اوزرلرنده بلکه وحشی مسلمانلرده واردر .

مصرك وضعیت سیاسیه‌سی غریب دکل ، اغربدر . بوراسی حقوق عامه و حقوق دول نقطهٔ نظرندن ، موسیو قوشرینك پك مهم اولان‌اثرنده صراحةً کوسترلدیکی واثبات ایدلدیکی اوزره دولت عثمانیه‌نك بر ولایتندن بشقه برشیٔ دکلدر . مصر ممتاز بر ایالت دکل ، خدیو ممتاز بر مأموردر . حقوق عامه اعتباریله اصلا وقطعاً بر

صفت حکمداریسی یوقدر . صلاحیت واسعه‌یه مالك ، ارثی بروالیدر .

انکلتره ـ که بالفعل مصره حاکمدر ـ اوراده برحقه مالك دکلدر . بو دولت مادةً مصره مستولی اولمش ایکن غریبدرکه هیچ بروجهله ادعای حقده بولونمیور .

خلاصه مصر سوزده پادشاه عثمانیانك بر ولایتی ، یینه سوزده خدیوك برالکاسی ، فعلاً ایسه انکلتره‌نك بر مستعمره‌سیدر . دولتلرك اك زیاده نفوذی جاری اولان برلردن بری مصردر . مصرك اداره‌سی پدرانه اولمقدن پك اوزاقدر . مصرالکاسی ، خزینه‌سی أوروپایه مرهون اولدیغی کبی ، اوراده املاك خصوصیه‌نك ده بر قسم مهمی رهن اولمق اوزره بانقه‌لرك النده‌در . حکومت ایسه انکلتره طرفندن نوعما حجز ایدلمشدر . کذلك بتون حکومات خطهٔ مصریه‌ده قاپیتلاسیون حقوقندن مستفیددر . مصر ، اهالیسندن بشقه هرکسکدر . انکلیز مراقبه‌سنك اك زیاده نظر دقتده بولندیردیغی شیٔ برلیلرك انتباهنه میدان ویرلمامسیدر . آنك ایچون حکومت مراقبه معارف عمومیه‌یی برباد ایدیور . ملته کوز آچدیرمیور ، ملی فرقه‌لری أزییور . احراری اجرا آت عرفیه ایله

الده ايديور . رجالك پاره مراقبی پك ايی بيلديكندن انكلتره حكومتی خديوی و آنلری قزانج خصوصنده صوك درجه ده سربست براقمشدر . فقط بوكا مقابل اللرندن اولانجه نفوذ واقتداری آلمشدر . برمملكتك فضولی آمری ايله قوای مشروعه‌سی اشتراك ايدرسه آرتق اورادن نه بكلنير؟ آنك ايچون مصر كوندن كونه أزيليور . ظاهرده بر آز رفاهيت كوريليورسه ده پاپيلان شيار هپ فرنكلرك نام وحسابنه‌در . مصرك طبقهٔ عليا‌سی ـ كه عرب اولمقدن پك اوزاقدر ـ مملكتك باشنه قونمش برعقابدر ، متصل قانی أميور .

چوق شكركه اهالينك كوزی ـ شو صوك زمانلرده ـ بوتضييق نتيجه‌سی اوله‌رق آچلمشدر . حركت مليه مصرده جداً باشلامشدر . يكی مصر أوروپايی ، آنك سرحكمت وتفوقی اولان اصول وقواعدينی كورييور وأوروپالی برقفا ايله چالشمه‌يه باشليور . مصرده الك زياده موجب انديشه اولان شيء اهالينك سجيه‌سزلكيدر .

اتحاد اسلام ومصرك استخصلاصی افكاری ـ كه كوندن كونه مصرده يرلشمكده‌در ـ ظن ايدرزكه سجايانك ده تكرار حصولنه بادی اولور . مصرك يوكسك صنفندن هيچ برامیدمز يوقدر . بتون امللرمز اهالی‌يه معطوفدر .

بو اهالی ایسه مقام خلافت و سلطنته صوك درجه ده صادقدر. صادق اولمیان یوقدر . تك توك مخالف وارسه آنلرده انكلیزلرك وخدیوك آجنته لریدر. انكلتره مقام خدیوینك طول امللرینی ده ترویج ایدیور. آنك ایچوندرکه قاهره ده برکاون فتنه وفساد دائمی برصورتده یانیور .

قبطیلر مصرك باشنه بربلادر . کذلك اجانب بوخطهٔ مبارکه یی کمیرییور . بتون مصریلیلر ایچون چالیشیور. انكلتره حکومتی مصری شعار انسانیته پك مغایر بر صورتده اداره ایتمکده در . انكلتره نك مصرده کی بتون آجنته لری مرتکب ، مسرف ، خودکام وسفیه آدملردر . بونلر مصری بر چفتلك تلقی ایدییورلر . اسلامیت مصرده کل یوم مغدور اولیور . طبقهٔ علیا بول معاشره ، کوزل ایشلره ، رشوتلره ، پك آلشمش اولدیغندن انكلتره نك آمالنه مماشات ایدییور .

تکرار ایده لم : مصرك طبقهٔ علیاسندن ، ارکانندن ، انكلیز مستعمرلردن خیریوقدر . مصری میدانه چیقاره حق وانكلتره نك استقباله بر مشغولیت ویا ضعفندن استفاده ایده جك اهالیسیدر . ذاتاً دیکرلری مستولی وچاپولجیدن بشقه برشیئ دکلدر .

شمالی آفریقا ـ یاخود آفریقای صغری ـ بر کل

واحد تشكيل ايدر . بوقطعه بنغازى ، طرابلس ، تونس ، جزائر وفاسدن عبارتدر . ومع التأسف بوكون لاتينلرك تحت تصرفنده بولنيور . شويله كه : بنغازى وطرابلس - غرب ايتاليانك ليبى مستعمره سنى ، تونس ، فرانسه نك تونس امارت محميه سنى ، جزائر عينى حكومتك آلتره رى مستملكه سنى ، فاس ، يينه بودولتك فاس محمى ايمپراطورلغنى تشكيل ايدر . فاسك شمالى معلوم اولديغى اوزره اسپانيا منطقهٔ نفوذيدر . بوندن بشقه اسپانيا حكومتى فاسك شمالنده مليله ، سبته وبرايكى نقطه يى من القديم اشغال ايدييوردى . شمالى آفريقاده خرستيان اولمق اوزره تك توك فرانسز ، آنلردن برآز زياده مالطه لى وايتاليان ، برمقداردە اسپانيول واردر . اسپانيول وفرانسزلرك جزائر طرفلرنده لسانلريده برآز بوزولمش و بوندن بشقه برلهجه حاصل اولمشدر . بوحواليده برآز يحقده يهودى بولنديغنى اونوتميه لم .

عربلرك ايچنده اك چاليشقان ، اك غيوروذكى عنصر اسكى فاتحلرك ، رئيسلرك نسلندن كلمه تركلردر . ديمك اوليوركه شمالى آفريقاده اليوم تركلراك مهم موقعده درلر . بونلر ترك اولمق اعتباريله آفريقاده حائز رتبهٔ اصالتدرلر . اسملرندن ، شكللرندن تركلكلرى آكلاشيلير . مع التأسف لسانلرينى غائب ايتمشلردر . بتون شمالى آفريقاده ترك

الك نجيب بر ملت اولق اوزره تلقى اولنور . بونلرك جمله‌سى ترك پرستدر . ذات شاهانه عامه‌نك قرة العينيدر . تونسده نام نامئ خلافتپناهى يه خطبه اوقنور . جزائرده مع التأسف فرانسه بوكا مساعده ايتميور . فاسده ايسه ادريسيلر ادعاى خلافت ايديورلر . مغربيلر سنى المذهب اولدقلرندن صرف نظر خلافت عثمانيه يى طانيميورلر .

اسلامك بر قسمى بربريدر . فرانسزلر بربريلر ايله عربلر آره‌سنه تخم نفاق صاچمق ، يكى بر بربرى لسانى ، مليتى احداث ايتمك ايستيورلر . حالبوكه بربريلك بوندن بر چوق عصر اول عربلغه قارشمش ، آنكله بركل واحد تشكيل ايتمشدر . فرانسه‌نك بو فسادى وخصوصيله فاس سلطانى خليفه اولمق اوزره ارائه ايتمك ايسته‌مسى بزم نقطهٔ نظرمزدن پك مهمدر .

جربه آطه‌سنده و آفريقانك بعض جهتلرنده بر مقدار رافضى ده واردر . فقط بونلرله اولان اختلاف پك مهم دكلدر .

طرق عليه‌نك ، قادريلرك ، سنوسيلرك ، شاذليلرك ، تجانيلرك ودها يتمش قدر طريقتك آفريقا وخصوصيله شمالى آفريقاده مهم موقعلرى واردر . اهالى بوطريقتلره پك دلبسته‌در . بتون صحراى كبير ، سودان ، خط استوا ، بحر محيط اطلاسى سواحلى ، مظلم آفريقا

مرابطلرك النده‌در . آفريقاليلر هر شيدن اول بونلرى طانير . بونلردن برقسمى حكومات نصرانيه‌نك حمايه‌سنه، برديكر قسمى ايسه عداوتنه معروضدر . هله غربى آفريقا فرانسز مستملكسنده مرابطلر سرسرى نظاماتنه توفيقاً درحال حبس اولنيور . صحراده ، فزانده ، سودانده سنوسيلرك برقاچ مليون تبعه‌سى ، مركزلرى ، بتون خط بوينجه نقطه‌لرى ، مأمورلرى واردر . طريقتلرك اتحاد اسلام نقطهٔ نظرندن اهميتلرى فوق العاده اولوب كنديلرينك حسن صورتله اداره‌ايدلمسى جداً آرزو اولنور.

شمالى آفريقانك اك مترقى ، اك پاك جهتى تونسدر . تونس مصرده انكليزلرك اداره‌سنه قياس قبول ايتميه‌جك درجه‌ده فرانسزلر طرفندن اعتسافكارانه اداره ايديليور. بتون ويركويى ويرن ، چاليشان ، چابالايان عربلردر . فرانسزلر وسائر اجانب ايسه افنديدر . تونس بكى و خاندانى اصلا حائز اهميت دكلدر . اعتسافات سياسيه و ماليه‌نك هرنوعنه بوامارتده بول بول مثاللر بولنه‌بيلير . شوراسنى سويليه‌لم‌كه فرانسز اداره‌سى انكليز اداره‌سنه وحتى روس اداره‌سنه نسبتله پك ظالمانه‌در . فرانسز نقطهٔ نظرندن اهالى تعذيبى مباح برحيواندر . فرانسزلر اصلا مستعمردكلدرلر.

(بوجهتلر آتيده اوزون اوزادى يه تفصيل ايديله‌جكدر.)

فرانسه‌نك مستعمرات اسلاميه سنده ارتكاب ايتديكى دنائتلر، وحشتلر، خوپپالقلر ديلله تعريف اولنه‌ماز . فرانسه‌ده بوقدر حريت پرور ، مساوات پرست كورينن ، ١٧٨٩ انقلابى ايله حريت ومشروطيت اساساتى اعلا ايدن فرانسزلر ، أوروپا خارجنده ، مع التأسف، عادتا اسيرجى درلر . فرانسه‌ده ذميمت عد ايديلن خصائل خارجده فضليتدر . عربلرك وطن پرورلكى برجرمدر . آنلرك حسيات دينيه و مليه‌سى بر قيام و عصيان تشكيل ايندر . حقوق سياسيه‌لرى اولمق شويله طورسون زواللى عربلرك حقوق حياتيه وملكيه‌لرى بيله يوقدر . اراضيلرى دائما استملاك ايديليور . كنديلرى افنديلك مرتبه‌سندن اوشاقلق درجه‌سنه اينيور . مسلمانلرى ، خرستيانلرى محاكمه ايده‌جك هيآت وقوانين آيريدر . اهل اسلامك حقوق بلديه‌سى بيله يوقدر. جزائر تونسدن دها مظلومدر ومظلوميتى دها اسكيدر. فرانسه مستعمراتنده مالطه‌ليلر و ايتاليانلر بالطبع مسلمانلرك فوقنده‌در . جزائرده (تونسده‌دكل) يهوديلره بيله فرانسزلق حقوقى ويرلديكى حالده مسلمانلر دائما زبون بولنديريليور .

فرانسه‌نك مسلكى كوندن كونه مسلمانلرى صحرايه طوغرى سورمكدر. فرانسزلر وطنارينى مدافعه ايدرلرسه،

الزاسليار فرانسزلق حسياتى ابراز ايدرلر ايسه آنلرك بو حركتى عاليجنابانه ، قهرمانانه اوليور . زواللى مسلمانلر جزئى بر وطـن پرورلك ابراز ايتسـه‌لر همان وحشى وباربار لقبنه استحقاق كسب ايديورلر. غريبدر كه آمريقانك استحصال حريتى ايچون قان دوكن ، روشامبو ولافايه‌ت كبى الك كزيده قوماندانلرينى كوندرن فرانسه ، رهبانايله قطع عـلاقه ايدن فرانسـه جمهوريتى آفريقاده طرفدار ظلم واعتساف ، متعصب ، غدار برفرانسه‌در ؛ بوفرانسه‌نك حريت پرور ؛ عالى جناب اسكى فرانسه ايله اصلامناسبتى يوقدر واوله‌ماز. جمهوريت ايچون مستعمرات پولتيقه‌سى بيوك برعيبدر .

تونسك اهل اسلامى ، جزائراهاليسى كبى جداً سجيه صاحبيدر . يكى يتيشنلر ايسه پك كوزل يتيشيور . يالكز جزائرده خواص آز ، تونسده نسبتله زياده‌در . قاردينال لاويژه‌رى ايتام اسلاميه‌يى تربيه ايله نصرانيتى اورالرده تعميم تشبثنده بولنمش ايدى . بوتشـبثلر دهشـتلى برعدم موفقيت ايله نتيجه‌لندى. بوودها بونك كبى تكثيرى قابل مثاللر بزه كوستريبوركه آفريقاى شمالى اهالئ اسلاميه‌سنك صلابت دينيه‌سى فوق العاده‌در . بوملت پك آچيق كوز ناموسلى ، متانتلى ، شـجيع وبهادردر . ترك وبربر قانى

عربلره قارشمش وحاصل اولان خليطه‌دن ميدانه كوزل برعرق چيقمشدر .

فرانسه‌نك نفوسى كنديسنه كافى كلديكندن آفريقايه مهاجر كوندره‌ميور . بوالكالر فرانسه‌يه تابع بولنديغندن ايتاليا مهاجرلريده اسكيسى كبى اورالره سهولتله كيره‌ميور. استقبالده ظن ايدرم كه جزائر وتونس وفاسده نفوس اسلاميه پك زياده تكثر ايده‌جك وخرستيانلرك عددى ونسبتى اينه‌جكدر . اوراده‌كى اهل اسلام يواش يواش فقط اساسلى برصورتده أوروپا مدنيتنى كورييور . و اوراده اومدنيتى اقتباس فكرلرى اويانيور.

بناءً عليه آتى‌ده ـ قريب برآتيده ـ مصر دخى داخل اولديغى حالده يك نسق ، يك عرق ، يك لسان براسلام حكومتنك عمان سواحلنده بحر محيط اطلاسى سواحلنه قدر اوزانه‌جغنى تخمين ايدرايسه‌ك يك اوقدر آلدانمه‌يز.

فاس متدنى فقط پر استقبال برالكادر . فرانسه بو ايمپراطورلغى بالفعل ضبط ايچون خيلى اذيت چكه‌جكدر. بوندن اورانك انتباهنى موجب اوله‌جق بر طاقم حالاتك خدوث بوله‌جغنه اعتمادمز بركمال اولمايدر . آنجق تابعيت اجنبيه‌ده ، اجنبى ظلمنه معروض اولمق ايله بعض ملتلر مليتلرينى دها ايى آكليورلر . لهستان قبل المقاسمه داخلى

اغتشاشاته معروض ایدی . آندن صکره درکه ملیتی آکلادی . وحدت ملیه سنی استحصال اسبابنه توسل ایتدی. فرانسه استیلاسندن اول عربلرده بوحاله ایدی .فرانسزك ظلمنی یقیندن ، پك یقیندن کوردیکندن و نه کبی تدابیر ایله، اصول و آلات ایله فرانسزلر کندیلرینه غلبه ایتدکلرینی آکلادقلرندن آنلرده برانتباه حاصل اولدی . فاسك ده بوقانونه تبعیت ایله آدم اوله جغنی پك مجزومدر .

انکلتره نك جبریله ، جبل الطارق جوارینی احکام ایتمامك ایچون أوروپا فاسك بحرسفیده موازی اولان قسمنی (که ریف اسمیله مسمادر وبتون فاسك تقریباً اوندہ بری جسامتنده در) اسپانیانك حمایه سنه تودیع ایتمشدر.

طنجه بوندن خارجدر وبین الملل برحاله وضع اولنه جقدر . بوراده بوحکومت نه یاپه جق ؟ بوکا، هیچ! جوابنی ویرمکده اصلا تردد ایده مه یز . اسپانیا کندی محتاج همت برده در . فاس آندن قورقماز و اسلامیت اوجهتدن احتراز ایتمز . ایتالیایه کلنجه : ایتالیان قور- قاقدر، طرابلسده پك بیوك فنالقلره توسل ایده مز. یالکز نفوسی جوق اولدیغندن استقبالده خرستیانلرك بومهم ایالتده کثرتلی برعنصر تشکیل ایتملرندن جداً قورقیلور . ایتالیانك طرابلسه استیلاسنك اسبابندن بری ده بومبا لیمانه

تصرفدی . بولیمان مالطه ، جبل الطارق ، طولون ، بنزرت کبی احکام ایدیله جك اولورسه ایتالیا وبناءً علیه اتفاق مثلث نقطهٔ نظرندن بحر سفیدك موازنه‌سی تأمین ایدلمش اولور، یعنی ایتالیا دول معظمه عدادنده قالیر .

آفریقای صغرانك جنوبنده صحرای کبیر ، سودان ، غربی ووسطی آفریقاده اسلامیت سیاهیلر آره‌سنده أقسپره‌س سرعتیله ایلریلیور . برکون کله‌جك که بتون آفریقا زنجیلری اسلام اوله‌جقلردر . نه حکومات افرنجیه‌نك صفت نصرانیه‌لری ، نه‌ده آنلرك اصول وعاداتی اسلامیتك آفریقاده انتشار وتعممنه مانع اوله‌میور . عبدهٔ اصنامدن بر وحشی زنجی مسلمان اولق ایله کندیسنی آدم ، افندی ، چلبی اولمش تلقی ایدییور . میسیونه‌رسز ، پاره‌سز پولسز ، دین اسلام اورالرده خوارق ابراز ایدییور . قاتولیك ، پروتستان و روس میسیونه‌رلرینك بوقدر وقتده ، بونجه فدا کارلق ومصرف ایله یاپه‌مدقلرینی اسلامیت کندی کندینه آفریقا و آسیاده یاپیور . مسلمانلق بواهالی یه صوك درجه‌ده موافقدر . بتون حوائج بشریه اسلامیت ایله استیفا اولنیور . مهتدیلر ، اهتدالری ایله ، کندیلرینی یکی طوغمش ، بیوك بر عائله‌یه کیرمش ، سعادت ابدیه‌یه نائل اولمش ظن ایدیورلرکه ذهابلریده الحق یاکلش دکلدر .

نور اسلامیت سیاه آفریقایی تنویر ایدیبور . بوملیونجه وحشیلر مسلمان اولمقله مدنیلشیور . اسلامیت سایه‌سنده، بویکرمنجی عصر میلادیده بشریت سویه‌سنی یوکسلتیور. بورالرینی هیچ برحس ملی ودینی‌یه اتباع ایتمامك اوزره کمال جسارت ایله ، حریت فکریه ایله ادعا ایدرز و آسیا وآفریقا مسائلی ایله اوغراشان اوروپانك اذکیای علماسیده بزی تأیید ایدرلر اعتقادنده‌یز .

آفریقانك استقبالی مسلماندر . حبشستان بیله ، آتیده عمان اسلام ایچنده غریق اولهجقدر . نجاشی ، کله‌جك عصرده، ویابو عصرك صوکلرنده قابلیت جهانگیرانه‌سنی (ویا آفریقا گیرانه‌سنی) بلکه اسلامیتله دست بدست وفاق اولهرق یاپه‌جقدر .

آفریقانك بتون سواحلی اسلام نفوذینه داخلدر . حبشده معتبران تجار واصناف مسلماندر . ایتالیانك « مستملکهٔ حمراسی » Colonia Eritrea ، باب المندبه موازی فرانسه‌نك جیبوتی واوبوق نواحیسی، بربره، هر اوچ صومال (فرانسز ، ایتالیان ، انکلیز) ، زنگبار ، دارالسلام مهم مراکز اسلامیه‌در . ایتالیان صومالی دیدیکمز اراضی‌نك داخلی بوکون شیخ ودادك تحت تصرفنده اولوب ایتالیانلر اصلا اورایه داخل اوله‌مامشلردر .

سودان انكلتره‌نك باشنه بر بلادر . كذلك داخلى آفريقاده أوروپاليلر اليم برعذاب ايچنده‌در .

انكلتره قاهره‌يى اميد برونله وصل ايله هندستانك احتمال ضايعنه مقابل بيوك بر مستعمره حاضرلق اوزره‌در . بوايكى نقطه آره‌سنده‌كى اراضى ـ قونغونك بر قسمى مستثنا اولمق اوزره ـ فى الواقع انكلتره‌نك تحت مراقبه‌سنده‌در . فقط بويكى هندستانك طوغه‌جغندن بزپك اميد وار دكلز . ظن ايدرزكه انكليز قومى آرتق دورهٔ تعاليسندن اوزاقلاشمش بولنيور . آرتق انكلتره‌نك متانتى ، صلابتى بوكا مساعد اولميه‌جق درجه‌ده تناقص ايتمشدر .

كذلك فرانسزلرده بحر سفيددن كينه كورفزينه قدر بيوك برهندستان ياپمق تشبثنده بولنيورلر . افسوس ! فرانسزلر بوخصوصده پك كچ قالمشلر ! كندى اراضيلرى (پارس ، شامپانيا ، قوت دازور) آلمانلر طرفندن استعمار اولندينى برزمانده فرانسه‌نك صحراى كبيرى استعمارى صحراى كبير ايمپراطورى حشمتلو برنجى ژاق لوبودينك خيالات جهانكيرانه‌سنه بكزه‌مزمى ؟ آلمانيانك ايسه حالولى جداً جاى انديشه‌در . چونكه بوملت هنوز دورهٔ تعاليسنده اولوب كيرديكى يرلره كوزلجه يرلشيور . بلچيقا مستعمراتى وبلكه فرانسه مستملكاتى بركون (قونغونك قامه‌رونه

ویریلن قسمی کبی) آلمانیا مستعمرات ایمپراطورلغنه کچه جکدر.

عربلر تجارت طریقیله عمان وبنکاله کوفزلری ساحلنه، سرندیب آطه سنه، صوند آطه لرینه ده یرلشمشلردر. کذلك چین سواحلنده عربلرواردر. هنده ده بویله در. عربلر بومواقعده برعنصر ممتاز تشکیل ایدر. فقط بو تعداد ایتدیکمز یرلرك هیچ برنده اولاد عرب مستولی بر حالده دکلدر. بونلرك تشکیل ایتدکلری جماعات قرون متقدمه ده کی یونان قولونیلرینه بکزه‌ر.

یوعرب قولونیلرینك اسلامیت نقطهٔ نظرندن بیوك اهمیتلری واردر. اساس اسلامیت بوواسطه ایله اورالره تعمیم ایدیلیور. عربجه، بوسایه ده، اورالرده تلفظ ایدلمکده در. بونلر اصل مهد اسلامیت ایله سائر یرلر آره سنده برخط مواصله تشکیل ایدر. بوعربلرك اکثریت قطعیه سی تجاردر. کذلك مظلم آفریقانك هرنقطه سنده، فزانده، صحراده، سودان وسودان مصریده وشمالی وجنوبی آمریقاده عربلر واردر. زنجی اولان فقط ملیتنی براقمیان عربلره آفریقا اورتهلرنده اکثریت ایله تصادف اولنور. ایشته عربلرك بوکونکی حالی. ظن ایدرزکه بوفصلی یازمق ایله عربلر و آفریقا وغربی آسیا حقنده یازلمسی لازم کان شیلرك بیکده برینی یازمش اولمدق ارباب اقتدار نقصانمزی اکماله همت بیورسون!

حال حاضرده مسلمانلر

— ترکلر —

کمیةً دکل ، کیفیةً ترکلر مسلمانلرك بك مهم ، بلکه اك مهم کومه‌سنی تشکیل ایدر . اکر ترکلر توراندن ملك رومه کلمه‌لر ، حرمینی صیانت ایتمه‌لر ایدی عرب انقراضی اوزرینه مسلمانلق سیاسةً بتون بتون انقراض ایده‌جك ایدی . بناءً علیه ، بونقطهٔ نظردن ترکلرك اسلامیته اولان خدمتلری بك بیوکدر وعربلرك بو خدمتی تقدیر ایتملری جداً آرزو اولنور . اکر سلیم اول خلافتی أله آلمسه‌ایدی بوکون لاشك خجاز برأوروپادولتنك مستعمره‌سی اولوردی . متوکل علی‌الله زماننده خلیفه‌نك شمدیکی قونیه چلبیسندن فضله براهمیتی یوقدی . الیوم خلافتك جهان شمول بر عظمتی بولنماسی ترکلر و آل عثمان سایه‌سنده اولمشدر .

ترکلرك جغرافیا اعتباریله ملکی روم ایلیدن چین دکزینه قدر امتداد ایدر . بوفسیح الکا شمالاً موسقوه جوارلرینه یاقلاشیر . روم ایلی ، آناطولی ، قریم ، قافقاسیه ، ایدل

یعنی وولغا حوضه‌سی ، غربی سیبریا ، ماوراء حزر ، ترکستان روسی ، وسطی آسیا ، خیوه ، بخارا ، افغان ، آذربایجان ، ترکستان چینی وچین جمهوریتی مضافاتندن برچوق برلر بو تنوغرافیا ایمپراطورلغنی تشکیل ایدر .

ترکلرك همان عمومی مسلماندر . روسیه‌ده بر مقدار مجوسی ترك واردر . کذلك بوترکلرك همان عمومی سنّی المذهبدر . برقسم قلیلی شیعیدر .

دنیاده نه‌قدرترك واردر ؟ بوسؤاله‌قطعیت ایله‌جواب ویرمك کوجدر . فقط ظن ایدرزکه آتیده‌کی تخمینات صحته بر درجه قریبدر .

روم ایلی ، آناطولی قطعه‌لرنده وبالقان تابعیتلرنده وممالك عثمانیه‌نك اکثریتی ترك اولمیان ایالاتنده تقریباً اون بش ملیون ترك واردر . ترکلرك برشعبهٔ مهمه‌سی اولان تاتارلر داخل اولمق اوزره روسیه‌نك أوروپا ایالاتنده قافقاسیاده ، آسیای وسطی ، فرغانه مستعمره‌سنده ، سبریاده ، خیوه ، بخارا و سائر قطعاتده لااقل اوتوز بش ملیون ترك ساکندر . چین مسلمانلرینی صحته‌قریب اولمق‌اوزره اللی ملیون تخمین‌ایدرایسه‌ك بونك یکرمی ملیونی حوالیٔ شمالیه وشمال غربیه‌ده ساکن ترکلردر . افغانستان‌ده مهم بر ترك یوردی تشکیل ایدر . یکون ٧٥ ملیون .

شوراسنی اونوتمیه‌لم که بو ترکلر مختلف قبیله‌لره، شعبه‌لره، قسملره منقسمدر. لهجه‌لری بربرندن آزیجق فرقلیدر.

بونکله برابر ادعا ایده بیلیرز که دنیاده عبدهٔ اصنامك سویلدکلری لسانلر مستثنا اولمق اوزره — اك زیاده تکلم اولنان لسانلرك اوچنجیسی ترکجه‌در. انکلیزجه و آلمانجه‌دن صکره همان ترکجه کلیر. فرانسزجه، اسپانیولجه و روسجه (اصل موسقوفجه) بونلردن صکره جدوله داخل اولور.

ترکلری اوچه تفریق قابلدر: برنجی قسم مهما امکن عثمانلی ترکجه‌سنی ویا آکا یقین لهجه‌لری تکلم ایدنلردر: عثمانلی ترکلری، قافقاسیا، آذربایجان، بالقان، قریم. ایکنجی قسم تاتار دینلن ترکلر واوعائله‌یه منسوب قبائل که روسیه‌نك شمالنده اقامت ایدرلر. اوچنجی قسم آسیای وسطی و ترکستان ترکلری که بونلرك دیللری وچغاتایجه عثمانلی ترکلرینه دها ملایم کلیر.

ترکلر عثمانلی، روسیه، ایران، رومانیا، بلغار دولتلرینك تابعیتلرنده بولنیورلر. ترکلرك برقسمی کوچبه‌در.

بالاده‌کی تقسیمات عرقیه لسانه‌ده شاملدر. شمال ووسط ترکجه‌سی ادبیاتنك کیت کیده بزم بالنسبه متکامل اولان عثمانلی ادبیاتمز ایله برلشمسی محتملدر. فقط خلقك لهجه‌لرینه کلنجه بونك یقین زمانده برلشمسی ممکن دکلدر.

ادبیاتك برلشمسی ذاتاً بر اولان افکاره وحسیاتك ده ارائهٔ وحدت ایتمسنه غیرت ایده جکدر .

بوترکلرك الك حاکم قسمی بالطبع عثمانلیلردر . بلکه آنلرك بادیٔ زواليده بوخاصهٔ غالبهٔ حاکمیتاریدر . بوقسم ترکلرك انکاری غیرقابل فضائل متنوعه سی واردر . واقعا بوکون پریشان بر حالده یز ؛ مغلوبز ؛ بر هیئت متکامله ابراز ایده میورز . فقط اصلا اونوتلماسون که بوملت پك کوچك بر عشیرت اولدیغی حالده ، تاتوران یایلالرندن کلوب ، دنیانك برقسم اهمنی فرمانله تابع قیلمشدی .

بواعتبارایله ترکلر سابقده رومالیلر ، حاضرده انکلیزلر ایله بربیوك مشابهت ابراز ایدر . ترکلرك خواص ممیزه سندن بریده ایشته بوجهانکیرلکدر . دنیاده وتاریخده هیچ بر ملت اقصای شرقده کی آمورسواحلندن اسقاندیناویا فیوردلرینه ، چینده قان صودن ویانه قپولرینه قدر یاپیلما مشدر . بوکون انقراض ایدیورایسه‌ك بوقابلیتسزلکمزی اثبات ایتمز . بزدخی مقدرات تاریخیه یه رام اولمشز . بزدن اول اسپانیاده بوعاقبته کرفتار اولمشدی . یکرمنجی عصر میلادی فرانسه وانکلتره‌نك ده سقوطنه شاهد اولهجقدر . ترك تهدیدینی ، تاریخده ، مکمل صورتده ایقاع ایتمشدر .

ترکلرك قابلیتی یالکز استیلا وجنکاورلکده دکلدر . روسیه تابعیتنده‌کی وسط وشمال ترکلری ملت حاکمه تشکیل ایده‌مدکلرندن ایشی کوچ‌سی واقتصاده ویرمشلردر. بوکون وولغا سواحلنده، بحر خزر اطرفنده وماوراسنده غیور، صاغلام، فطین وصوك درجه‌ده صلابتلی برترك ملتی یتشیورکه عرقك استقبالی ایچون برفال خیردر .

آشاغی طبقه‌سی اك یوکسك ، اخلاقی اك دوزکون واستقبالی اك پارلاق ترکلر، شمال ترکلریدر. حاکم روسلرك عطالت ورخاوتنه قارشی کلن بوجید عنصر پك یقین بر استقبالده برنمونهٔ فیض وتکامل اولمق اوزره یوزمزی کولدیره‌جکدر . بیوك سیبریا، وسطی آسیا ، روسیه‌نك اقصای شرقی بوملته برجولانکاه اقتصادیدر . اون بش یکرمی سنه‌دن بری بوعالمده حاصل اولان انتباه پك کوزل نتیجه‌لر ویرمشدر . ترقیات جعلی دکل، اساسلیدر. یالکز بوعنصره بریوکسك طبقه لازمدر . بوده آهسته آهسته اولیور . آندن صکره عثمانلی اولیان ترکلرك هیچ بر قورقوسی قالماز . یواش فقط قطعی آدیملرله بوملت ایلرولیه‌جکدر .

قافقاسیا اقوام سائرهٔ اسلامیه‌سی وحدت دینیه طولایسیله بوعرقه مربوطدر. بناءً علیه آنلردن اوزون اوزادی یه

بحث ایتمیه‌لم. عموم روس، بخارا ، خیوه اهل اسلامنك عددی قرق ملیون قدر اولسه کرکدر. ثروت، انتظام ، اخلاق اعتباریله عثمانلی ترکلرندن ایلریده اولان بوشمال ترکلرینك نقصانی یالکز ـ سویلدیکمز وجه اوزره ـ برطبقهٔ علیاده‌در . یکی یتیشه‌جك اولان بوطبقه بزم طبقهٔ عالیه‌مز کبی متردی اولمیه‌جغندن البته دها فائده‌لی تشبثاتده بولنه‌جقدر . عثمانلی ترکلرینك حالی الله‌لقدر . عسکرلك ، محاربات موقوته ، اختلالات دائمه ، أوروپانك حلول ونفوذی بوعرقی جداً یورمشدر .

ملت اولمق اعتباریله عثمانلی ترکلری یتشدیرلمامشدر. غلبه‌وحاکمیت بوقسم تورانیلره برآز بهالی‌یه اوطورمشدر . آنك ایچون بالجمله اصلاحات ملیه پروغراملری بوعرقك ملت اولمق اوزره برآزنشوونماسنه باقملیدر . اکر سیاسةً ، اقتصاداً ، اجتماعاً یورغون اولان وبونلره برطاقم امراض مادیه‌نك انضمامیله وجوداً ده لاغر بولنان عثمانلی ترکلرینك آتیسی جدی برصورتده دوشونلمز ایسه تردّی محققدر. بتون دنیا بوزواللی ملتك دشمنیدر. عموم عالم بوجهانکیر قومك انقراض کلیسنه منتظردر . حتی اجانبك داخله صاچدقلری تفرقه تخملری عناصر داخلیه‌یی بیله ترکلره رقیب وضعیتنده بولندیریور. (ترکلرك اسباب وسوائق تدنیاتی

« تاریخ تدنیات عثمانیه » و « مقدرات تاریخیه »ده عریض وعمیق شرح ایدلدیکی کبی شمال ترکلرینه دائر اولان مشهودات ومطالعاتمز « شمال خاطره‌لری »نده مندرجدر.)

آسیای وسطی ترکلری (چین، روس) بالنسبه کریدر. فقط شمال ترکلری ایچون بورالری طبیعی بر جولانگاه اقتصادی تشکیل ایتدیکندن آنلرك بویرلری قولونیزه ایده‌جکلری شبهه‌سزدر . روسیه حکومتی اراضیسی ، ترکلك اعتباریله برکل واحد تشکیل ایدر . بناءً علیه اورانك مترقی ترکلری متدنی ترك وحتی مسلمانلری علی‌حاله براقمازلر . تاتار اغنیا وعلماسنك بوبابده‌کی همتلرینی تاریخ هیچ بر وقت اونوتمیه‌جقدر . روسیه حکومتی معارف عمومیه ایچون بر پاره ویرمدیکی وبالعکس تحصیل وتربیه‌یی صوك درجه‌ده اشکال ایتدیکی حالده بو بحث ایتدیکمز عالی همتلر هم ملتلرینی روسلردن بحقِ دها یوکسك بر سویهٔ عرفانه ایصال ایتمشلردر .

ترکستانی عرفاناً و اقتصاداً شمال ترکلری فتح ایده‌جکلردر . روسیه‌نك یاپدیغی تیمور یوللرینك و شوسه‌لرك، بانقه‌لرك بونقطهٔ نظردن ترکلکه بیوك خدمتی اوله‌جقدر. چین کبی تاتار روسیه‌نك پیش استفاده‌سنه وضع ایتدیکی بووسائط نقلیه وآلات سعی وعمل ایله وسطی آسیایه جیوه

کبی کیریبور . تجارتی الینه آلیور . آنی خواجه‌و آخوند افندی تعقیب ایدیور . بویله‌جه اهالی ترکلك و مسلمانلق عالمنده تکامله باشلیور . غریبدرکه بوقدر استبدادی ایله برابر چارك حکومتی مملکتی داخلنده اسلامك تکثرینه وغیرمسلملرك اهتداسنه پك‌اوقدرمانع اولهمیور . آفریقاده اولدیغی کبی ، آسیاده‌ده اسلامیت دیو آدیملریله ایلریلیور. روسیه‌ده‌کی ترکلر مبارزهٔ حیاتده غایه ایده‌جك درجه‌ده عملیدرلر . روسلر عثمانلی ترکلری کبی میال حاکمیتدر . اورا ترکلری عثمانلی روم و ارمنیلری کبی چالشمغه محکومدر . بناءً علیه ایلری‌ده‌موسقولرك عثمانلی ترکلرینك عاقبتنه کرفتار اوله‌جقلری تخمین اولنه‌بیلیر .

چین ترکلری کریدر . روس ترکلرینه‌نسبتله‌متدنیدر. فقط صلابت‌دینیه‌وعرقیه‌لرینه اصلاخلل‌طاری اولمامشدر. هر ایکی قسم ترکلرك تکثیر اخذ واعطاسی ظن ایدرم‌که ترکستان‌چینی اهل‌اسلامنك‌ده بادیٔ نوز وفلاحی اولور .

خیوه وبخارا خانلقلرندن‌سیاسةً هیچ برخیر بکلنمز. ذاتاً بونلر روسیه‌نك‌مادی ،معنوی‌نفوذی آلتنده‌أزیلمشلردر .

آذربایجان ترکلری ، مع‌التأسف ، اختلافات مذهبیه وسیاسیه‌دن طولایی ترکلکلرینی یقین وقته قدر درك ایده‌مامشلردی . مع‌مافیه شو صوك زمانلرده ترك اوغلی

ترك اولان بوتبعهٔ ایرانیه میـانـنده بر انتباه ملی حاصـل اولمشدر . عددلری ایکی ملیون تخمین اولنه بیلیر .

ترکجه‌نك بر آز غیرت ایله اصلاح وتعمیمی ممکندر . وبتون بو یتمش بش ملیون اهالیٔ ترکیه‌نك طبقهٔ علیاسی آنی آکلایه بیله‌جك بر سـویه‌یه چیقه بیلیر . عربجه بتون اسلامیتك لسان دینیسی ایسه ، ترکجه‌ده الحق لسان رسمیسی اولمایدر . چونکه هرنه‌دینورسه دینسون الیوم اسلامیتی سیاسةً صیانت ایدن ترکلردر.

ترکلك افغانه‌ده نفوذ ایتمشدر.اورادهده اساس ترکلك در. افغـان ، بوکون ، انتبـاهی نتیجه‌سی اوله‌رق ، تکامله باشلامشدر . روسیه وانکلتره مستملکاتنك اورته‌سـنده « تامپون » موقعنده بولونمسی بودولتك بادیٔ بقاسیدر . برچوق نفوذلره تابع اولدقدن صکره بو حکومت الآن انکلتره مودتنه متمایل کبی کورینیور .

امیر حبیب‌الله‌خان کندیسنی ذات شاهانه‌نك سیاست شرقیه‌سنده صاغ ألی تلقی ایدیور . مع‌التأسف بزعثمانلیلر بوندن اسـتفاده ایتمیورز . بو دولت قوی‌الشـکیمه ایله مناسبات رسمیه‌مز یوق . حالبوکه زمانمزك اك صـاغلام حکومت اسلامیه‌سی افغانستاندر . افغانستانده‌ده عثمانلی ترکلری خدمت ایدیور . امیرك معیتنده برچوق همشهرلرمز

چالیشوب افغانی یتشدیرمکه بذل مجهود ایدیورلر . افغان، مصائب حاضره‌ده کوردك ، عثمانلیلغه قوپمازبرحبل متین ایله مربوطدر . حبیب‌الله‌خان‌حضرتلرینك حکومتی‌روسیه وانکلتره‌نك مقدراتنه تأثیر اجرا ایده‌جك درجه‌ده بر اهمیتی حائزدر . اردوسی کوندن کونه تقویت بولیور . مملکت‌داخلنده صنایع تعمم‌ایدیور . اسلحه ولوازم‌حربیه کابلده یاپیلیور . افغان اداره‌سی کوندن کونه اصلاح وتنسیق ایدلمکده‌در . افغان دولتنك نفوسی اون ملیون قدر واردر . بونك برقسم اهمی ترکدر .

اسپانیا وبلچیقا دولتلری ایله مناسبات رسمیه‌مز وار ایکن دولت افغانیه ایله اصلا برمناسبتمز اولمامسی ، کذلك اللی‌ملیون تبعهٔ‌اسلامیه‌یه‌مالك‌اولان چین‌جمهوریتنك مرکزنده برسفیرمزك بولونمامسی حلی‌متعسرمعمالردن‌در .

سلطنتکاه کابلدن روس وبیوك ـ بریتانیا پولتیقه‌سنی تعقیب پك قابلدر . اوراده دولتمزك کورور بر کوزی بولونمامسی‌پك‌ده‌بصیرته دلالت ایتمز . افغانده‌سرزدهٔ‌ظهور اوله‌جق‌وقایعك‌موجودیتمزه تعلقی‌اوله‌بیلیر . بزم دیپلوماسیمز اسلام سیاستنی دفن ایتمشدر . مشیخت اسلامیه‌نك بو جهتلره حوالهٔ‌سمع‌اعتبار ایتمامسی‌ده بردرلو آکلایه‌میورزه

بو مقام دينينك وظيفه‌سى يالكز آرپه‌لقلرك مستحقينه توزيعندن عبارتميدر ؟

مقام مشيخت بيلمليدركه كندى وجودندن مقصد خلافت اسلاميه‌نك واسطهٔ تنفيذيه‌سى اولمقدر . سياست اسلاميه وخلافت ديپلوماسيسى آنجق مشيخت‌واسطه‌سيله اداره اولونه‌بيلير . بوموضعده بر آزده ترك اتحادندن ، پان‌تورکيزمدن بحث ايده‌لم :

اسلاميت واقعا ملل خصوصيه‌نك استعلاسنه مانعدر . لاجنسية فى‌الاسلام . فقط ملل سائرهٔ اسلاميه‌يه مضر اولمامق،اخوتى كسر ايتمامك شرطيله‌اصلا بونك تكاملنه مانع دكلدر . بالعكس مختلف مليتلرك اخوت اسلاميه دائره‌سنده ترقيلرى روح اسلاميت ايله قابل تأليفدر .

آنك ايچون اتحاد اتراك بوكون برضرورت ، بر احتياج ، برفريضه‌در . هرهانكى دولتك رعاياسندن بولنورلرسه بولنسونلر تركلر اول باول كنديلرينك يمش بش مليون نفوسلق برملت معظمه‌يه داخل اولدقلرينى بيلمليدرلر . تركلرك مشترك سجيه‌لرى ، خصلتلرى ، عادتلرى ، اخلاقلرى ، دينلرى ، لسانلرى ، املاكرى واردر . غايه‌لرى بردر . عصرمزده حسيات‌مليه‌سنى انكشاف ايتديره‌بيلنلر ترقى ايديور . بونك خارجنده بوزمانده ترقى اوله‌ميور .

ترقی تعاونه ، عن جماعته ، مشترکاً چالشمه‌یه وابسته‌در .
تکامل ملتجه اولیور ، فرد اعتباریله ایدیلن تجربه‌لردن
هنوز بیوك ثمره حاصل اولمامشدر . سیاسیون بوامنیه‌یه
وصول ایچون ملتلری تشدیریورلر . یوقدن‌ده وارایتـد-
کلری یوق دکلدر . بناءً علیه ترکلرك اقتصاداً ، اجتماعاً ،
علماً، ادباً ترقیلری لازم ایسه‌ملت اولمق اوزره‌ده‌ترقیلری
مشروطدر .

زمانمزده ملتلر ، هرهانکی حکومته تابع اولورلرسه
اولسونلر ، نه کبی شرائط اجتماعیه تحتنده‌یاشارلرسه یاشا-
سونلر کومه‌لر تشکیل ایدیورلر . ایتالیانار وقتیله، متفرق
صورتده ، شرائط مختلفهٔ سیاسیه تحتنده یاشارلردی .
بالآخره وحدت ملیه فکری آره‌لرینه کیردی . بوندن
میدانه ایتالیا قراللغی چیقدی .

کذلك آلمانلرده بویله برموضعده‌ایدیلر . بوکون آلمانلرك
اك مهم قسمی ایمپراطورلغه داخل اولدی . خارجده
یالکز آوستریایه تابع جرمان ایالتلری ، روسیه‌نك بالطق
ولایتاری واسویچره‌نك جرمان قانتونلری قالدی .

روسیه بتون اسلاولری پان‌اسلاویزم بایراغی آلتنده
جمع ایدیور .

یونانستان پان‌أله‌نیزم تجربه‌سنده بولنیور .

بونلره قسماً بکنزه مامك اوزره پان لاتینیزم ده یوق دکلدر.
بناءً علیه پان ترکیزم ، فکر وحسیات اعتباریله اولمق اوزره مشروع دکلیدر ؟ خیالاته قاپیلوب یتمش بش ملیون ترکی بزه ربط ایتمك پروغرامنه قدر کیتمیه‌لم . فقط بتون ترکلر بربرلریله تعارف ایچون ، تربیه‌لرینی بك نسق یه ارجاع ایچون چالیشیرلرسه فنامی اولور ؟

ذاتاً تابعیتلری مختلف ترکلر کندیلرینی ترك تلقی ایتمکله بویله برمسلك عرقی یه سالك بولنیورلر . پان ترکیزم بر کلمه‌در . بونك اهمیتی آنجق لغت اعتباریله اوله بیلیر . حالبوکه اتحاد ملی اساساً ، ذاتاً وبذاته واردر . بر فردك ترك اولمسی بوکا کافیدر . بوعائله یه منسوب برشخص بر آز تنور ایتدیمی کندیسنی وقتیله دنیایی لرزان ایدن بوملتك اعضاسندن تلقی ایدر و طرز تلقیسیده بك مشروعدر . ترك مایت پرورلکی بك معقول بر یول تعقیب ایدیور . کورولتیسز ، پاطردیسز بوملیت پرورلك ایشنی کوریيور . عثمانلیلق خارجنده بولنان ترکلرده کمال اشتیاق ایله بو فکری تعقیب وآکا اشتراك ایدیورلر . بوغایهٔ امل یتمش، یتمش بش ملیون انسانی تسخیر ایدن سیمیاوی برنفخه‌در. بونك قارشیسنه کلنمز . بر آز ظلم واعتساف بالعکس آکا فائده‌لی اولور؛ آکا شخصیتنی دها زیاده اوکرتیر. آزاجق

غدر وجفا بو فکری دها بشقه برقوت ایله بسلر .دنیاده فکره غلبه ایده‌جك ، غایهٔ امله قارشی کله‌جك دها هیچ برشیٔ کشف اولونمامشدر .

بیوك استیلالر ومهاجرتلردورندن بری ترکلر کندیلرینه باقمغه ، کندی ملتلرینی دوشونمکه ، کندی کندیلرینی آ کلامغه وقت بوله‌مامشلردی . شمدی ایسه بر وجدان ملی تشکل ایدییور.یاخود ذاتاً موجود اولان بو وجدان ملی منجلی اولیور ، تظاهر چاره‌لرینی بولیور . بو عصر ملیت عصریدر . عالم اسلامه داخل اولان اقوام‌ده بوجریاندن خارج قاله‌ماز . اسلامیت ایسه بوحرکاتك بادیٔ نفاق و شقاق اولمامسنی،برشکل افراط پرورانه آلمامسنی کافل برشتهٔ اخوتدر . اسلامیت کأن برعائله‌در. بوعائله‌نك اعضای مختلفه‌سنك تشکیل ایتدکاری ایکنجی درجه‌ده‌کی عائله‌لر ایسه ملیتلردر . بوایکنجی قسم‌عائله‌لری بربرینه ربط ایدن نصل خاندان منافعی وارسه اسلامیتك منافع عالیه‌سی‌ده آ کا مشابهدر . بناءً علیه اسلامیت بربرینه ضد ، بری دیکرینك حریتنی سلبه جهد ایتمش ، بری دیکرینك حقوقنی غصب ایتمك ایسته‌ر وآنی اورته‌دن قالدیرمغی قورمش ملیتلری تلعین ایدر وبونده‌ده یردن کوکه قدر حقایدر . حالبوکه اوچیوز ملیونلق وسدس

بشری احتوا ایدن برمعظم کتله‌نك هر فردی بر لسانله متکلم ، برنك ایله متلون ، بر نوع عادات خصوصیه ایله مألوف اولهمیه‌جغندن ، آنلرك شعبات مایه‌یه انقسامی ضروریدر . فقط ، بنه تکرار ایده‌لم ، اسلامیت بونلری ایکنجی درجه‌ده تلاقی ایدر و کندیسی ایسه جمله‌سنك فوقنده بررابطهٔ اخوت اولمق اوزره بولنور .

آنك ایچون اخوت اسلامیه‌یه مانع اولمامق و غیرك حقوقنه تجاوز ایتمامك شرطیله پان‌ترکیزم ، ترك ملیت پرورلکی معقول ، مشروع ، ضروری ومنطقیدر . ترك ملتی وبناءً علیه اسلاملق آنجق بوسایه‌ده نشوونما بوله‌جقدر وبوده آتیٔ اسلام ایچون صوك درجه‌ده جالب اهمیت مسائلدن‌در .

اسلاملر آره‌سنده تفرقه

اسلامیتك اتحادی استلزام ایتدیکندن و آنك ذاتاً ، معنای عمومیسیله ، بربیوك اخوت دیمك اولدیغندن اوزون اوزادیه بحث ایتمش ایدك. بومسرودانه ابتناءً کمال جدیتله دیه‌لم‌که تفرقه قدر اسلامیته منافی هیچ بر شیٔ یوقدر . ایکی قسم مسلمینك سیاسی ویا اجتماعی ، مذهبی ویا ملی اختلافی اساسات اسلامیه‌نك اونوتلمسندن بشقه بر شیٔ دکلدر . اسلام هرزه‌ده منهزم اولمش ایسه، مسلمانلر هرزه‌ده موقعارینی دیکرلرینه ترك ایتمشلر ایسه کوریلورکه بونلرهپ بوبحث ایتدیکمز قواعدرصینه‌دن تباعدك نتیجه‌لریدر.

اسلامیتی محاصره ایدن ، آنك یرینه قائم اولان حکومات نصرانیه‌نك اتخاذ ایتدکاری سیاستك اساسی اسلام آره‌سنه تفرقه القاسیدر .

کذلك چین‌ده‌ده أوروپالیلر بوطریقه توسل ایتمشلر وملتك آره‌سنه‌تفرقه‌یی موجب‌اوله‌جق افکارصاچمشلردر. اوراده کزن واقامت ایدن خرستیان میسیونه‌رلرینك ك برنجی وظیفه‌سی بودر .

بزده‌ده بونك امثالنه تصادف‌اولنور . مثلا ، سابقده،

بعض حكومتلر آرناؤدلری تحریك ایتمشلر ، بونلره ، کندیلرینك ده بر ملت اولدقلری و ترکلرك آرناؤدلری اعتسافزده ایتدکلرینی سویلیه‌رك استقلال هوسلرینی اویاندیرمشلردر .

بو پروپاغاندایی حسن صورتله تدویر ایده‌جك کیمسه‌لرده پاره ایله بولونمش ، آره‌یه دهشتلی بر اختلاف کیرمشدر . حکومت عثمانیه‌نك رأس‌کارنده بولنانلر بودقیقهٔ روحیه‌یی آکلایه‌مامشلر و آرناؤدلقده اختلال ظهور ایتمشدر . آرناؤدلرده ، کذلك ، بو دسیسه‌یی آکلامقده مشکلات چکمشلر وبالنتیجه محو و پریشان ولمشلردر . (بونکله برابر بز بو عاقبت الیمه‌یی حربدن پك‌چوق‌اول ، مقالات متنوعه‌مزده ، اولوالابصارمزه عرض ایتدك ؛ آلدیران اولمدی . آرناؤدلری انتباهه سوق‌ایتدك ، دیکلمك ایستمیان بولونمدی !)

أوروپا ، هریرده ، بو اصوللك تطبیقاتنه ساعیدر . مثلا فرانسه جمهوریتی ، عربلرله بربریلری یکدیکرندن تنفیر ایچون ، بربریلره کویا یوز ویریور ، لسانلرینی ترویج ایدیور ، ملیتلرینی اویاندیرییور . بوندن مقصد عجبا بربریلرك تأمین رفاهیتیمیدر ، یوقسه فرانسه‌نك موفقیتمی ؟

مع التأسف عینی پروپاغاندا، عینی اصول عربستانده‌ده تطبیق اوٴلنیور . فرانسزلر ، ایتالیانلر ، انکلیزلرعربلرك ترکلکك خارجنده بر ملت تشکیل ایتدکلرینی، ترکلرك کندی مملکتلرینی ضبط ایله بتون اولادعربی تحت رقبت وتابعیته آلدقلرینی لسان مناسبله آکلاتیورلر. بوپروپاغاندا أوروپا حسابنه غیرمسلم عربلر واسطه‌سیله سوریه‌ده تمادی ایتدیریلیور . برطاقم مکتبلر ، مکتبجکلر ، میسیونلر ، غزته‌لر ، رساله‌لر ، کتابلرهپ بوفکری ایلری یه‌سوریور. حکومت عثمانیه‌نك هر بر قصورندن ، هر بر عجزندن استفاده ایدیلوب عربلره : ـ ایشته سزه ترك نه‌یاپیور ! ترانه‌سیله اورته‌لق قارشدیریلیور .

دها زیاده اجرای تأثیر ایچون عربلرك حساس نقطه‌لرینه ، جان طمارلرینه باصیلیور . عزت نفس ، حس مسئله‌لری ایلری یه‌سوریلیور . بونقطهٔ نظری ترویج ایچون شعرلر تنظیم اولنیور ، مقاله‌لر یازیلیور . خلاصهٔ کلام کمال کرمی ایله ترك دشمنلکنه رواج ویردیریلیور. عوامك صفوت درونندن کوزلجه استفاده اولنیور . کنجلر ، مکتب طلبه‌سی ، تحصیلی ناقص کیمسه‌لرقولایلقله آولنیور . بو پروپاغاندا کیتدکجه یوکسك طبقاته قدر تأثیرینی اجرا ایدییور .

مختلف نقاط نظردن بو مسئله یی تدقیق ایده لم :

أوروپا ، عجبا ، بو حرکت ملیه یی میدانه کتیرمکله صرف غیرك ، یعنی عربلرك منافعه می چالیشیور ؟ بویله برذهابده بولونه جق قدر صاف درون دکلز . وقتیله قره طاغ قرالی مالیسیورلری و فراری آرناؤدلری حمایه ایدییوردی ؛ بوندن مقصد آرناؤدلره خدمتمی ایدی ؛ حاشا ! اعلان حربدن صکره آرناؤدلغه قره طاغك هجوملری قرال تیکیتانك ، اولجه ، آرناؤدلر حقنده بسلدیکی حسیاتك نه درجه لرده صمیمی اولدیغنی اثبات ایدر .

کذلك ۱۲۹۳ دن اول آوستریا ـ مجارستان حکومتی بوشناق اختلالنی ترغیب ایدیوردی . عجبا بوندن مقصد بوشناقلرك سعادتی می ایدی ؟ ظن ایدرم که ویانه قابینه سنك بویله بر فکرده اولمدیغنی بوسنه ـ هرسکك اشغالی ، بالآخره الحاقی وصرب اهالینك انواع مظالمه کرفتار ایتدیرلمسی واضحاً کوسترر .

روسیه دولتی کرایلره معاونت ایتدی واستقلالارینی حکومت عثمانیه یه تصدیق ایتدیردی . بوندن ده روسیه نك مقصدی تاتارلری صیانت دکل ایدی . بالآخره قریمك ضبطی موسقوف افکارینك نه مرکزده اولدیغنی کوسترردی .

ژاپونیا قوره نك استقلالی ایچون چینه اعلان حرب

ایتدی . کذلك آنی روسیه‌نك النـدن قورتارمق ایچون بوالکا اوغورینه، ژاپونیا حرب‌اعلانی درجه‌سنه‌واردی. نتیجه : چین وروسیه‌یی صاودقدن صکره (شمس‌شارق) حکومتی‌قوره‌یه‌قوندی ! بومثاللرك‌قولایجه‌تکراروتکریری قابلدر .

عجبا عرب نقطهٔ‌نظرندن‌عثمانلیلقدن آیرلق‌طوغریمیدر؟

ظـن ایدرم که بوندن بیـوك بر فلاکت اوله‌ماز . حکومت عثمانیه احتراصات اجنبیه‌یه قارشی کوچ حال ایله مقابله ایدرسـه عجبا یکی بر عرب امارتی تصـل. مدافعهٔ نفس ایدر ؟ فرانسـه‌نك رسماً سـوریه‌ده ، انکلتره‌نك عراقده ویمنده کوزی واردر .

بودولتلرده عرب ولایاتی عربلرك سـعادتی ایچون ایسته‌مزلر . اوحالده افتراق اسارتی استلزام ایتمزمی ؟

صکره . . . عجبا نفس‌الامرده ترکلر ملت حاکمه ، عربلر ملت محکومه‌میدرلر ؟ ترکلر سـلطنت عثمانیه‌نك اوز اولادی ، عربلراوکی اولادیمیدر ؟ واقعا آثارشیمز مسـلمدر . فقط بوکونه قدر عربلر ترکلردن زیاده‌می دوچار غدر اولدیلر ؟ اولادعربه‌باب‌حکومت‌مسدودمیدر؟ عربلر دائرهٔ محدوده‌سی داخلنده ، ترکلر قدر مساوات، حریت وعدالتدن مستفید دکلمیدرلر ؟

افتراق اعدانك حلولنی استلزام ایدر . مصر ولایت عربیه‌سی ، وقتیله ، قواله‌لی محمد علی پاشانك اداره‌سنده بزدن فعلاً ایرلمسه ایدی انکلتره اوتوز سنه اول کوچ اسکندریه‌یه عسکر اخراج ایدردی .

بوراده برآزده ترکلری مؤاخذه ایتمك ایسته‌رم .

عرب ولایاتی ، عرب اهالی سلطنت عثمانیه‌نك ، خلافت اسلامیه‌نك غیر قابل افتراق عناصریدر . بونلر مدار قوامز ، موجب بقامزدر . بونلرکده ، بزم کبی ، عائلهٔ دولتده حقلری واردر . ایکنجی درجه‌ده قالان خصوصاتده عربلره سربستیٔ اداری ویرلمك لازمدر . عرب ولایاته مختاریت دکل ، ادارهٔ محلیه Gouvernement local لازمدر . بناءً علیه عربلرك قلبنی تطمین و آرناؤد فاجعه‌سنی تکرار ایتمامك ایچون درحال بوله برادار‌ه‌نك تأسیسنه مبادرت ایتملیز . خصوصات محلیه‌ده ، امر عدالتده ، معارف ابتدائیه‌ده لسان عرب طانمالیدر .

کذلك عربلرده وحدت اسلامیه‌نك ، حکومت وخلافتك محافظه‌سی وقوتلرینك اعدایه مقابله‌یه کافی درجه‌ده بولندیرلملری ایچون ترکلره صوك درجه‌ده مظاهر اولمایدرلر .

بو ادارهٔ محلیه مسئله‌سنی ، وقتیله ، آرناؤدلق ایچون توصیه جرأتنده بولونمش ایدك . او زمانکی حکومت بو

دقیقه‌یی آکلایه‌جق برحاله دکلدی . آرناؤدلر مختاریت ایسته‌دیلر ، نهایت ایش تفرقه‌یه ، انهزامه، آرناؤدلغك قسماً ضیاعنه، آرناؤدلرك قسماً قتل عامنه واستقلاله بادی اولدی !

حالبوکه عربستان سلطنت وخلافت نقطهٔ نظرندن آرناؤدلقدن پك چوق مهمدر . اکر اساسلی بر چارهٔ ائتلاف تحری ایتمز ایسه‌ك عاقبت الیم اوله‌جقدر .عربلرده، ترکلرده ، بو جهتلره امالهٔ افکار ایده‌رك اجنبی نفوذ وانتریقه‌سنی کمال نفرتله رد ایتملی ودست بدست وفاق اوله‌رق واهی سودالردن واز کچملی درلر .

اخوت عمومیهٔ اسلامیه آرسنده برده اخوت خصوصیه لازمدرکه بوده عرب ترك مودتیدر . ترك عربه ، عرب ترکه محتاجدر. بونلرك بری برندن آیرلمری استخلاصلرینی ایجاب ایتمز . بالعکس بوتفرقه هرایکی قوتك انحلالنه سبب اولور . نقصان محبت ، فقدان موالات، عدم اتفاق بزی بودرکه‌لره ایندیردی. هیچ اولمازسه بوندن صکره. متنبه اوله‌رق، اساسات اتحادیهٔ اسلامیه‌یه رجوع ایده‌لم . اسلام متحد ایکن عالمه حاکم ایدی . افتراق ایتدی عالم آکا حاکم اولدی .

حاکمیت عثمانیه خارجنده بولنان مسلمانلر جملةً

طرفدار اتحاد درلر وتابعیت نصرانیه‌ده بولونمه‌نك نه قدر آجی برشیٔ اولدیغنی کوره‌رك بزه نصیحت ایدیورلر . بز دائرهٔ اتحاددده بولندیغمز حالده نصل اولورده بورشتهٔ وفاقی زائد ومضر کورورز ؟ فرانسز اداره‌سندن فاس، جزائر ، تونس قان آغلیور . انکلیز مراقبه‌سندن هند ، مصر بیزاردر . اوحالده سوریه‌ده فرانسز ویا عراقده انکلیز تربیه‌سنه، حلولنه، نفوذینه میدان ویرمك، مماشات ایتمك اسارتی دعوت ایتمك دکلیدر؟ فرانسزلر ،غزته‌لرنده، کتابلرنده ، محفللرنده، مکاله‌لرنده‌هپ سوریه‌نك اشغالندن بحث ایدیورلر. لبنان سنجاغی هپ بو پولتیقه‌یه جولانکاه اولیور . جبلی فرانسه عادتا حمایه ایدیور . پاره ایله ، تلطیف ایله ، وعد ایله، وعیدایله مارونی وسائر خرستیانلری جلب تشبثده بولنیور . بتون جزویتلر ، متنوع رهبان میسیونلر ، حتی غیر روحانی هیئتلر بوکا چالیشیور . بوتهلکه کوزله کوریلور برحالده ایکن، کیمسه بونی انکار ایتمیور ایکن سوریه‌ده بعض نورسیدکانك غریب غریب فکرلر بسلمسی آتیٔ اسلام ایچون برتهلکهٔ عظما دکلیدر؟

مرکزده‌کی رجال بوجهتلری سوریه‌لیلر قدر ، بلکه آنلردن دها اعلا بیلملیدرلر. سوریه پك نازك برولایتمزدر. آنك نزاکتی ایله متناسب برسیاست عربیه‌مز بولونمق لازمدر.

اصول وقاعده تحتنده ، کمال نصفتله اوراده کی وطنداشلرمزك مطالبنی تدقیق مجبوریتنده یز. ایی حساب محبتی تأیید ایدر دیرلر . ایشته بو حکمته مبنی عرب ولایتلرینك حساب شکایاتنی همان قطع ایله ترك ، عرب اخوتنك مجدداً اساسکیر اولمسنه باقملی یز . مصائب حاضره مز ، بوکونکی غوائلمز بزی اصلا بونکله اشتغالدن منع ایتاملیدر. چونکه فلاکتلرمزه رغماً فرانسه صوصمدی وغوائلمزدن بالاستفاده لبنان ایشنی یوروتدی وآنی ایکی لیمان ایله بزه قارشی خلافکیر موقعنه قویدی . جزئی مختاریت داخلیه یی حائز برسنجاق ایکن بوکون لبنان کندیسنی بردولت عدایدیور. یا بو پروپاغاندا ایلرولر وبتون سوریه یه شامل اولورسه ؟ یا بوندن بالاستفاده انکلتره ، فرانسه ایله اولان ائتلافی سایه سنده ، عوض اولق اوزره بصره حوالیسنه ویمن جهتلرینه فرجه یاب دخول اولورسه ؟ . .

اووقت آرناؤدلقدن آیرلدیغمز کبی خجازدن ده افتراق ایتمش اولورز. خجاز بزدن جغرافیا اعتباریله آیریلورایسه سلطنت وخلافت بربرندن منفك اولور؛ بونك نتیجه سی ایسه اسلامك انکسافیدر . اویله بر هنکامه ده ، البته ، فرانسه ده، انکلتره ده ، پاره قوتیله برر خلیفه تدارك ایدرلر واسلام آره سنه جدی برتفرقه دوشر.بن ، عاجزانه،

سیوری عقللی هرسوریه‌لینك رفع آواز مؤاخذه‌سنده بو تهلکه‌لری کوردیکم کبی ، هر عثمانلی داخلیه ناظرینك دوشونجه‌سز معامله‌سنده‌ده بوقراکلق نقطه‌لری کوریبورم .

یتر آرتق بوجهالت و ردائت ! اك خسیس منافع اوغورینه اك علوی مقاصد پامال ایدیلیور . سوریه‌ده أوروپالیلرك ادامه ایتدکلری کانون فساد بنیان اسلامیتی تهدید ایدیور. ادریسی‌نك ، اك دنی منافع ایچون ایتالیانلر ایله عقد ائتلافی کعبهٔ معظمه‌یی بیقمق قابلیتنی حائز ایدی. خدیو مصرك ایفای فریضهٔ حج بهانه‌سیله مکه‌یه کیتمسی بتون ملك عثمانی‌یی مصر کبی خراب ایده‌بیلیر . کذلك، طرفمزدن مکه امارتنه اهمیت ویرلمامسی اك عظیم خساراته بادی اوله‌بیلر .

بو بحث ایتدیکمز مهالك ، بویله کیدیاورسه ، بعید براستقباله‌ده دکل ، یارین بلکه بوکون ظهور ایدر . روم ایلینك بویله چارچابوق بر مذبحه‌یه منقلب اوله‌جغنه ، اهل اسلامك چیقاغو قصابلرینی حیرتده براقه‌جق برسرعتله ازالهٔ وجودلری چاره‌لری بولونه‌جغنه برآز اول کیمك عقلی ایرردی ؟

حال حاضرده مسلمانلر

— هندلیلر ، چینلیلر ، مالزیالیلر —

هند ، چین وجزائر ماورای هند اوچ بیوك مسلمان الکاسی تشکیل ایدر .

بز بو اوچ قطعه‌یه ، موجب سهولت اولمق اوزره ، بعض یرلری دها ادخال ایدیورز . حسابمزجه بلوجستان وبیرمانیا هنده ، هندچینینك دیکر اقسامی چینه ، پولینه‌زیا ومیقرونه‌زیا وسائر اوقیانوسیا آطه‌لری مالزیا کومه‌سنه ادخال ایدلمشدر .

هند انکلتره‌یه طوغریدن طوغری‌یه ویا طولاییسیله تابع اولوب هندستانده واقع وفرانسه‌یه تابع شاندرناغور ، پوندیشه‌ری ، ماهه ، قاریقال . یاناعون نواحیسنده تقریباً اوتوز بیك و پورتوغاله تابع غوعا و دیئو نقاطنده‌ده یکرمی بش بیك مسلمان واردر . سرندیب آطه‌سنی‌ده هنده الحاق ایدیورز .

هندستانده ۱۹۰۱ سنه‌سی تحریرینه نظراً تمام ۶۲٬۴۵۹٬۰۷۷ مسلمان واردی . فقط بو هندستان

بالاده بحث ایتدیکمز بیوك هندستاندن کوچکدر . هنده اهالیٔ اسلامیه‌نك فوق‌العاده تکثری وهرسنه تقریباً یارم ملیون مجوسینك اهتداسی و بوستاتیستیقك اون اوچ سنه‌لك اولدیغی وبیرمانیا، بلوجستان وسرندیب بوحسابدن خارج قالدیغی نظر اعتنایه آلنورسه الیوم هندسکنهٔ اسلامیه‌سنك عددی یتمش بش ملیون تخمین اولنه‌بیلر . بو حساب حقیقتك دونده‌در ، فوقنده دکلدر .

بومسلمانلرك اکثریت قطعیه‌سی سنی وحنفی المذهبدر. اقلیت شیعی‌در . هنده اون بش ملیون نفوسی حاوی حیدرآباد حکومت اسلامیه‌سی کبی مهم هیآت اسلامیه واردر . چین مهم برمسلمان الکاسی تشکیل ایدر . چینك هرطرفنده مسلمانلر ساکندر. بونکله برابر اهل اسلامك کثرتله ساکن اولدیغی ولایاتی ایکی‌یه تقسیم ممکندر : شمالده ترکستان چینی‌که بوراده‌کی اهالی کاملاً ترکدر ؛ جنوبده قان صو (بو کلمه‌نك ترکجه اولدیغی جالب نظر دقتدر) ویون‌نان خدیویتلری . بواهالی چین عرقندندر . بوندن ماعدا نفس پکین‌ده وچینك همان هر نقطه‌سنده مهم جماعات اسلامیه‌دین محمدی‌یی ادامه‌ایدیورلر .

چینده نه‌قدر اهل اسلام وار ؟ بوندن اول چینده نه‌قدر نفوس وار ؟ سؤالی ایراد ایتمك اقتضا ایدر .

جغرافیا وستاتیستیقار بو خصوصده پك بیوك مباینتلر ارائه ایدییورلر . یأجوج و مأجوج مملکتنك نفوسنی آنجق الله بیلیر. ألده بولنان « غوطا » و « ستهیت مهنس بیئاربوق » کبی سالنامهلر ، ألیزه رهقاونك جغرافیاسی، آلمانجه بعض نشریات هپ بربرینه مباینلر .

نفوس اسلامیه غوطایه کوره اوتوز، سیاح عبدالرشید ابراهیم افندی یه کوره یوز ملیوندر. فقط بزم تعمیقاتمزه و وقوع بولان تدقیقاتمزه کوره الیوم چین جمهوریتی حدودی داخلنده ، مانچوریا ، مغولستان وهندچینی ده یعنی فرانسه اداره سنده بولنان قوشهنشین، آننام ، قامبوج ده وسیام قراللغی داخلنده ومالاقا شبه جزیره سی اوزرنده بولنوب انکلتره یه تابع اولان امارات اسلامیه ده (جوهر کبی) اك آشاغی آلتمش ملیون مسلمان واردر . کذلك بو حسابی ده احتیاطه رعایةً پك آشاغی طوتیورز ؛ مبالغه دن قطعیاً توقی ایدیورز .

مالزیایه کلنجه : صوند آطهلرنده اهالینك سکزده یدیسی وبلکه برآز فضله سی مسلماندر . جاوا پك مهم بر اسلام مرکزیدر . صوماترا ، سهلهبس ، صومباوا ، مادورا وسائره کبی طوغریدن طوغری یه فلمنك قراللغنه تابع وهند شرقی دینلن یرلرده ، کذلك قسماً انکلتره یه تابع

وانکلتره حمایه‌سنده بولنان بورنه‌ئی سلطانلغنه ، وقسماً فلمنکه تابع بورنه‌ئو آطه‌سنده ، مناصفةً فلمنك وپورتوغاله دولتلرینه عائد تیمور آطه‌سنده ، شمدیکی حالده آمریقا حکومات متحده‌سنك تحت تصرفنه کچن فیلیپین آطه‌لرنده وبحر محیط معتدلك برچوق جزائر صغیره‌سنده اکثریتی مالز واقلیتی عرب عرقنه منسوب اك آشاغی اللی ملیون محمدی واردر .

بوفصلده‌کی تخمیناتمزی خلاصه ایده‌لم :

هند وجواری	...	...	۷۵
چین وهند چینی	...	...	۶۰
ماله‌زیا واوقیانوسیا	...	...	۵۰
	...	...	۱۸۵

هند مسلمانلرینك هندعالمنده موقعلری پك بیوکدر . هندستانده مجوسیلرله مسلمانلری عینی سویه‌ده تلقی ایتمك بیوك خطادر . واقعا مسلمانلر هندوسنده اقلیت تشکیل ایدیورلرایسه‌ده بونلرعلم وعرفان ، اخلاق ، سجیه ، ثروت ، سعی وعمل نقطهٔ نظرندن دیکرلرینك فوقنده‌درلر . بواهالی خلافت عثمانیه‌یه صوك درجه‌ده صادقدر . بزه سیاستمزده ، اك اساسلی قوةالظهر اولهجق هندلیلردر .

هندستانده کرك مسلمانلر ، کرك مجوسیلر بیننده بیوك برانتباه حاصل اولمشدر .

هند مطبوعات اسلامیه‌سی ومسلمانلر طرفندن نشر اولنان انکلیزجه غزته‌لر شایان اهمیتدر . بیوك بریتانیا حکومتی مسلمانلردن قورقار وآنلرك افکار و آراسنی نظردقته آلیر ؛ شوقدر وارکه قورقدیغی وسوزلریی دیکله‌یکنی اصلا بللی ایتمز . هند مسلمانلری انکلیز عالمنده بیوك برول اوینایه‌بیلرلر . ذاتاً بونلرك اهمیتی کیتدکجه تزاید ایتمکده‌در . انکلتره حکومتی هند مسلمانلرینی پك ایی طوتملیدر . آنجق اهل اسلامی ایی طوتمقله بیوك بریتانیا هند تاجنی محافظه ایده‌بیلیر. دب شمالی ، دوچشم احتراضی هندستانه نصب ایتمشدر . اکر هندلیلری شمدیکی متبوعلری حسن صورتله اداره ایتمزلرسه روس أنتریقه‌سی غائغا حوالیسنده ابراز فعالیت ایده‌بیلر . حالبوکه انکلیزلر هندلیلری حقوقدن محروم ایتمز وآنلری یتشدیرمك پولتیقه‌سنی اختیار ایدرلرسه ، البته ، روس أنتریقه‌سنه مشروع برصورتده مقابله چاره‌سنی بولورلر . ایشته بونك ایچون استقبالده ، وحتی حالده ، مسلمانلر مهم بر رول اوینامق قابلیتنده‌درلر .

انکلیز مستعمرات اداره‌سی فنا برحالده‌در . سویش

قنالندن صکره انکلیز بشقه بر انکلیزدر؛ بتون مقصدی جر منفعتدر . انکلیزلر مستملکاتی بتون معناسیله چفتلك تلقی ایدرلر ، اهالیٔ مستعمراتده آشاغی یوقاری حیوان فرض اولنور . آنك ایچون یرینی یوردینی براقوب هنده کیدن انکلیزلر ـ که بونلرك برقسم اهمی سرسری ودلی فشك مقوله‌سی آدملردر ـ معاملاتنده انکلتره‌نك حیثیتنی بیله دوشونمیه‌جك درجه‌ده پاره‌یه پرستش ایدرلر. بونلرك مقصد یکانه‌سی آز زمانده چوق پاره قزانوب مملکتلرینه عودتدر . بناءً علیه انکلیزلرك اهالیٔ محلیه‌یه اولان حقارتلری دیل ایله تعریف اولونماز. بر انکلیز ـ ولو مشتهیات آجنته‌سی اولسون ـ الك بیوك هندلینك فوقنده‌در. هندستاندہ هندلیلر ایله أوروپالیلرك محله‌لری آیریدر . هرشهر چفته‌در . بری هند شهری ، دیکری أوروپا شهری .

هندستان ایمپراطورلغنده رشوت صوك درجه‌ده تعمم ایتمشدر . قحط شدتله حکمفرمادر .

قریم محاربه‌سی اثناسنده تقریباً اللی ملیون هندلی آجلقدن اولمشدر . معارف عمومیه هنده انکلیزك الك بیوك دشمنیدر . لوندره حکومتی آنجق اهالینك کوزینی قاپالی طوتمقله هنده حکمران اولهبیله جکنی پروغرامنه قطعیاً ادخال ایتمشدر .

هند اداره‌سی برآنونیم شرکتك تحت تصرفنده بولنان برچفتلك اداره‌سنه‌یك زیاده بکزر. ذاتاً هندستانی انکلتره‌یه وقتیله، برشرکت تجاریه دور ایتمدیمی ایدی؟ بناءً علیه، بونقطهٔ نظردن محاکمه ایدیلهجك اولورسه، انکلتره‌نك هنده ارتکابندن چکنمه‌دیکی جنایاتك سرّی آکلاشیلیر.

بوجنایات بزم اك بیوك شاعرمز عبدالحق حامد بکی بیله اوان‌نشأتنده مأیوس ایتمش و « دخترهندو » کبی بر اثر مخلدك میدانه کلمسنه سبب اولمشدر.

تکرار ایده‌لم وکمال جسارتله سویلیه‌لم که انکلتره منفعتنی بیلمیور. سن جیمس قابینه‌سی هنده حکومتنك موقت اولدیغنه ازلدن قانعدر. اکر بوکون انکلیز حکومتی بوخطهٔ وسیعه‌یی غرضسز، عوضسز یتشدیرمك، اهالیسنك سویه‌سنی بردرجهٔ معقوله‌یه ایصال ایتمك پولتیقه‌سنه سالك اولسه‌دها برچوق زمان هندوستنده حکمران اولوردی. فقط، فکرمزجه انکلیزلر بوحقیقتی آکلامیه‌جق درجه‌ده اختیارلمشلر، تردی ایتمشلردر! آنك ایچون هندك محافظه‌سی امرنده غیرطبیعی تدابیره توسل ایدیورلر. مثلا هنده‌ده هرکسدن زیاده کوزی اولان روسیه‌یه تملق ایدیورلر. روس تهلکه‌سنی مهماامکن ایلری‌یه تعلیق ایچون انکلیزلر اتفاق مثلثیه (یعنی روس ، فرانسز اتفاقنه) یاقلاشمشلر و « هول » حادثه‌سندن صکره روسیه‌یه تقرب ایدوب

ائتلاف مثلثی میدانه کتیرمشلردر. بوائتلاف جعلی وساخته‌در. روس ، انکلیز مخالفتی کول آلتنده آتش کبی صاقلیدر. روسیه دیکر حساباتنی تسویه و اقصای شرق محاربه‌سنك آچدیغی یاره‌لری قاپاتمق ایچون بوائتلافی مناسب کوریپور وبوندن استفاده ایدیور . بالقان محاربه‌سی آنجق بو ائتلاف سایه‌سنده اعلان اولونه‌بیلمشدر . فقط روسیه سائر ایشلرینی بیتردکدن صکره البته ائتلاف مثلثی ترك ایده‌جك و آلمانیا وپان‌جرمانیزمك یومروغنی یمز ایسه هندستانه آقین ایده‌جکدر . روس أمپه‌ریالیزمنك غیرخفی اولان غایهٔ املی بودر .

انکلتره آلمانیادن اوقدر تحاشی ایدیورکه ، هرچه‌باد آباد ، روس ائتلافنه صاریلیور . بو ، انکلیزلرك بیله اعتراف ایتدیکی اوزره، برتدبیر موقتدر. یاره‌یه مرهمدر. اساسلی برتداوی دکلدر .

انکلیز عرقنه براختیارلق چوکمشدر . بوملت یکی تشبثاتده بولونمغه آرتق قادر دکلدر . ایشی کوجی «محافظه» در . وقتیله هنده صولت ایدوب هندلیلردن قید ایتدیکی عسکر وهنددن آلدیغی ویرکولر ایله عینی هندستانی پك اوقدر آنغلو-صاقسون قانی وپاره‌سی دوکمه‌دن فتح ایدن اولوالعزم ، مدبر انکلیزلر نره‌ده ؟

هنده اوچیوز کسور ملیونه قارشی هر صنفدن آنجق یوز بیك قدر انکلیز واردر . بوقدر انکلیز ظن ایتمکه اوچیوز کسور ملیون طاؤغی اداره یه قادر اولسون. اسکی انکلیزلرك سایه سنده درکه بوکون تردی ایتدکلری حالده برآووج بریتانیالی بویله مهم بربشر یواسنه حکم ایدیور . فقط کیت کیده بوقابلیت اداریه یه ده خلل کلیور. مطبوعاتده هرکون هند اداره سنك یکی بر رذالتنی ، یکی برمناسبتسزلکنی کوریورز . کذلك انکلیز تجارتیده سقوط ایدیور .

بوکا مقابل هندلیلرك کوندن کونه کوزی آچیلیور. برهند وجدان ملیسی اویانیور . مسلمان ، مجوسی بربرینه صاریلیور . کنج هندلیلر أوروپانك اسرار موفقیتنی تدقیق ایدیورلر . انکلیزلرك نه صورتله نائل مرام اولدقلرینی تدقیقدن صکره آنلری تقلیده هوسلنیورلر . انکلتره نك تشکیل ایتدیکی اداره وپولیس ومحاکم سایه سنده هنده آسایش تقرر ایتمش ، نسبی بررفاهیت حاصل اولمشدر . بناءً علیه هنده کسب ثروت ایدنلرك عددی چوغالمشدر . بوبر فال خیردر . هر درلو آمال ملیه نك حیز حصوله ایصالی ایچون پاره ، انتظام ، شمیهٔ تعقیب لازمدر . دیمك اولیورکه بوده میدانه کلیور .

هنده اهالی ایکی درلودر : یا پك زنكین ، یا پك فقیر . انكلتره بوخطه اوزرنده حاكمیتنی ادامه ایچون راجه ، مهراجه وهر نوع رؤسایه ـ مصرده اولدیغی كبی ـ پاره قزانمق خصوصنده سربستئ تام ویرمشدر . بونلرده اولانجه قوتلرینی اهالیی چالشدیرمغه وبالآخره صویمغه حصر ایتمشلردر . نتیجه‌ده كندیلری قارون قدر ماله صاحب اولمشلر ، اهالیده آچلقدن اوله‌جك ، قدید حالنه كیره‌جك بر موقعده قالمشدر . بو اغنیا وامرادە هند فكر ملیسنی ، اتحاد اسلام مقصد و غایه‌سنی ایچه آكلایه‌جق وبناءً علیه احرار ایله اشتراك ایده‌جك بر سویهٔ وطن پروریه چیقارلرایسه احوالده بتون بتون برتبدل حادث اوله‌جقدر .

اهالیده‌كی انتباه بر طاقم مناسبتسز سجیه‌لری ، اخلاقسزلقلری ، مسكنتی ازاله ایدیور . اسكیدن صوك درجه‌ده ساكت وساكن طوران هندیلر بوكون دنیایی آلت اوست ایده‌جك درجه‌ده آنارشیستلك ایدیورلر ؛ جنایات سیاسیه ایقاع ایتمكده‌درلر . بنكاله خلقی وقتیله صوك درجه‌ده مسكنتله مشهور ایدی . بوكون ایسه اك بللی باشلی احرار اورادن چیقیور . بو انتباه شایان تعقیبدر . كوزل برلوحهٔ تكامل ارائه ایدر . مع التأسف

أوروپا مطبوعاتی بزی بوخصوصده تطمین ایده‌مز . غرب آثار ورسائلنده بر هند مسئله‌سی یوقدر . کچنده هندستان والیسنه ایدیلن سوء قصد سیاسی بیله برمسئلهٔ عادیه‌در . فقط برده بونك بر ایچ یوزی وار : هنـدده ، ایچـدن ایچه بر « رەنەسـانس » دوری باشـلیور . یورطه‌نك ایچنده جیو جیوك نشوونماسی کبی هندحدودلری داخلنده بر ایکنجی هند عصر اقبالی حاضرلنیور . ذاتاً هندستان Incarnation مملکتی دکلیدر ؟ ایه‌زه‌ئوس ـ قریسـتنا که ژه‌زو قریسـتك خلفیدر ، هندده شـمدی‌یه قدر ، طقوزدفعه ، برباکره‌نك قارننه کیره‌رك طوغوب هندستانی قورتارمدیمی ؟ [*]

چین‌ده‌ده اهل اسـلام اهالیٔ اصـلیه‌یه نظراً مترقی ومتمیزدر . بونلرده حاکمیتدن اوزاق بولندقلرندن ایشی کوچی کاره، کسبه ویرمشلر ومجوسی وطنداشلرینه نسبتله سویه‌لرینی ترفیع ایتمشلردر .

چینده مسلمانلر برچوق دفعه‌لر حکومت فغفوریه‌یه قارشی اعلان عصیان ایتمشلر ، غایت‌بیوك محاربات داخلیه سرزدهٔ ظهـور اولمش ، عاقبت ، حکومت غلبه ایتمش

---

[*] هنده وانکلیز مستعمرات‌سیاستنه عائد «حقوق دول» مده مندرج برحاشیه بوکتابه ده ذیل اولمق اوزره نقل‌ایدلدی .

ایسه‌ده مسلمانلر نه‌قدر مهم ، قورقونج ، قوتلی ، متحد برعنصراولدقلرینی پارلاق صورتده اثباته موفق اولمشاردر .

بو قیامار شمالده ، جنوبده وقوع بولمشدر . ایشته بواختلاللر سایه‌سنده درکه اهل اسلام خطهٔ فسیحهٔ صینیده بر موقع احراز ایتمش بولنیورلر .

کچن سنه اعلان ایدیلن چین جمهوریتی مساوات اساسنی قبول ایتدیکندن یکی بایراغه اسلامه رمز واشارت اولمق اوزره بریشیل باند علاوه ایتمشدر . بو جمهوریت هنوز اوان تقررنده بولندیغندن مسلمانلره قارشی نصل بر پولتیقه اتخاذ ایده‌جکی پك اوقدر قطعیتله بیلینه‌مزایسه‌ده جریان احوال آنك ایمپراطورلقدن دهازیاده اهل اسلامك نشوونماسنه مساعد اوله‌جغنه دلالت ایتمکده‌در .

چینده اهالیٔ اسلامیه‌نك صلابت ومتانتی زیاده‌در . اوحوالیه بویقینلرده سفر ایدن سیبریالی عبدالرشیدابراهیم افندی نشر ایتدیکی سیاحتنامه‌ده معاملات دینیه وقرائت وسائره اعتباریله کرك ترکستان چینی ، کرك سائر چین ایالاتنده کی اهل اسلامی برآز فصل ایدیور . اورادهکی اهل توحید قرآنی یاکلش اوقیورلرمش ، تلفظاری پك فنا ایمش . سائر چینلیلرکبی مسلمان چینلیلرده صاچلرینی کسمزلرایمش . الی آخره . بزظن ایدرزکه خواجه افندی

بوخصوصده یاکلیور . چین مسلمانلرینك تلفظنه اعتراض عبث اولور . بر آدم تلفظ ایله مسلمان اولماز . ترکلر وابراهیم افندینك منسوب بولندیغی شمال ترکلری ، دها برچوق اقوام اسلامیه ، عربجه‌یی قریشیلرکبی اوقویه‌مازلر. هله بزعثمانلی ترکلری اولاد عربی مجبور خنده ایده‌جك درجه‌ده قرآن لسانی فنا تلفظ ایدرز . صاچ مسئله‌سنه کلنجه : بز ، بالعکس ، بونده مهم بر نقطه کورورز . دیمك که چین مسلمانلری ، بر چوق جهتدن ، سائر وطنداشلری ایله متحددرلر . بواتحادك آسیانك استقبالی اعتباریله اهمیتی زیاده‌در . بزم موجب ممنونیتمز اولان جهت چینده ساکن آلتمش ملیون مسلمانك صلابتی، حسیات اجتماعیه وسیاسیهٔ اسلامیه‌لرینی محافظه‌لری ، کندیلرینی عائلهٔ معظمهٔ محمدیه افرادندن تلقیلری ، تمثله قارشو کلمری ، میسیونه‌ر نفوذندن اوزاق بولونملریدر .

بر دین اربابی دنیانك هر یرنده عینی عرف وعاداته مالك اوله‌ماز . قاتولیکلر آره‌سنده بیله عرف اعتباریله مخالفتلر واردر. هله ره‌فورمه پروتستان اربابی آره‌سنده‌کی فرقلر پك چوقدر .

خلاصهٔ کلام : چین مسلمانلری متحد ، متفق ، ذی‌صلابت برکتله حالنده‌در . بتون چین کری اولدیغی

کبی بونلرده اولدقجه متدنیدر . فقط او محیط داخلنده ، دیکر وطنداشلرندن ایلریدرلر . تجارت عالمنده بو مسلمانلر بیوك برموقع طوتیورلر . جینده اسلامیت کوندن کونه ایلریلیور . هنده اولدینی کبی اسلامیت چینده ده ، آفریقاده ده اجتماعی عدم مساوات بیلمزواهالیٔ اصلیه دن بری اهتدا ایتمسی ایله اهالی صنفلرینك اوستنه ، بر موقع نجابته چیقمش اولیور .

بو مسلمانلر مراکز اسلامیه دن بر مقدار اوزاق بولندقلرندن حاللرنده بر آز غرابت رونمادر . آنك ایچون اورا ایله مناسباتك تزییدی طرفداریم . اکر چین مسلمانلرنده روسیه مسلمانلرنده اولدینی کبی بر دورهٔ تجدد باشلسه برچوق آمال اسلامیه ، پك یقین زمانلرده موقع فعله چیقار .

بز ، خجازدن جینه یالکز دیلنجی وجرار کوندره جکمزه بر آزده خواجه کوندرسه‌ك هیچ فنا ایتمه‌یز . چینلیلره یالکز بعض تلقینات کافیدر ؛ آندن صکره اورا جماعتاری کندی کندیلرینه ایلریلرلر . چینده بر آز ایلری کانلرك کوزلرینی آچمق کافیدر .

خطهٔ وسیعهٔ صینیه‌ده مسلمانلرك ترقیسی ، وحدت ملیه‌لرینك دهاسالم صورتده منجلی اولمسی چین جمهوریتنجه‌ده موجب فائده‌در . چونکه اولا ، اهل اسلام « حکومت وسطی ده مهم برعنصر تشکیل ایدر وبویله آلتمش ملیونلق

بر عنصرك ترقیسی بتون چینك ترقیسی دیمکدر ؛ ثانیاً ، چین اهل اسلامنك منافع عالیهٔ دینیه خارجنده هیچ بر مقصد سیاسیلری یوقدر که جمهوریتك منفعتنه مغایر اولسون .

أوروپانك جهانی فتح ایتدیکی بر عصرده مسلمانلر ایله چینلیلر آیریلهمز . بالعکس غربك حلول ونفوذی کندیلرینی جدی وصمیمی برصورتده برلشدیرر .

کذلك چین جمهوریتنك مظهر فیض ترقی اولمسی مسلمانلرکده ، برلکده متوازیاً و متساویاً تکاملری دیمك اولدیغندن پك آرزو اولنور بر کیفیتدر . بآن شرط که جمهوریت معاملهٔ متساویه‌ده بولنسون . اهل اسلامی رعایا فرض ایتمسون ، عینی حقوق طبیعیه ، ملیکیه ، مدنیه وسیاسیاسیه‌دن مستفید ایدوب مختاریت مذهبیه‌لرینه خلل ویرمسون . چینك استقبالی مسائل حاضره‌نك پك مهملرندن برینی تشکیل ایدر .

بونك آسیامسئلهٔ عمومیه‌سیله علاقهٔ کلیه‌سی درکاردر .

معلوم اولدیغی اوزره ، غربده حکومت عثمانیه‌نك ألنده قالان ایکی شبه جزیره ، وسطده‌ده افغانستان ، شرقده چین ، ژاپونیا وجنوب شرقی‌ده سیام مستثنا اولمق اوزره بتون آسیا أوروپانك ید اشغالنده‌در .

آسیا ، أوروپانك مالکانه‌سیدر . بحر محیط کبیرك

اورته‌سنده «شمس شارق» حکومتی طلوع ایتمسه وأوروپا اتفاق واتحاده قدرتیاب اولسه ایدی بوکون چین‌ده تقسیم اولنور ، برایکنجی هندستان مقامنه قائم اولوردی . فقط ژاپونیاده فه‌ئودال اختلافاتك اورته‌دن قالقمسی ایله ایمپراطورلق یعنی میقادولق مقامی کسب قوت ایتدی . ومیدانه معظم ، تجدد پرور برآسیا هیئتی کلدی. بوانتباه أوروپایی و خصوصیله آلمان ایمپراطوینی شاشیرتدی . ژاپونیا عادتا أوروپایی اوحوالیدن طرد ایتدی . چینه ، مع التأسف اعلان ایتدیکی حرب ایله تجربه‌طالع ایتدی. صکره روسیه‌نك اوستنه‌چوکوب‌قوره‌یی، قسماً مانچوریایی، لیائو ـ طونغ شبه جزیره‌سنی ، پور آرتوری ، ساخالین آطه‌سنك الك‌مهم‌نصفنی آلدی . یعنی اقصای‌شرقده‌روسیه‌یی محوو پریشان ایتدی .

بوندن صکره چینده‌ده برانتباه حاصل اولدی . چین‌ده قاپناشمغه باشلادی . اوده اصول سابقه‌سنه وداع ایتدی . برطرفدن ژاپون دارالفنونلرینه ، دیکر طرفدن أوروپایه طلبه‌لر و هیئتلر کوندردی . اساس اعتباریله تجددی قبوله تردد ایتمدی . مهم بر اختلال پارلدی و فضولاً چینده پادشاهلق ایدن مانچو خاندانی قوغلادی‌و جمهوریت اعلان اولندی . چین ، ژاپونیا کبی تهلکه‌یی

كورييور. «بوقسمر» قيامندن صكره أوروپانك نصل مملكتنه يايلديغنى پك اليم برصورتده مشاهده ايديور . كذلك سواحلده انكلتره‌نك نصل اعمال نفوذ ايتديكنى، ايشلرى أليته آلديغنى ، ليمانلرده آمركسلديكنى . منابع وارداتنه ال سوردبكنى آكليور . بوندن طولايىدركه چين قطعه‌سنده أوروپا مخالفتى پك شديددر . أوروپالى وخرستيانلدن تنفر اولنور .

چين دىمك اولبوركه ، بيكلرجه سنه‌لك نومندن اويانيور . اعتقادمزجه چين متردى دكلدر . بالعكس ، اوزون مدت أكلامش ترلالر كبى اوبتميز توكنمز اعصار استراحتده چين قوة ناميه‌سنى تزيد ايتمشدر. اكر أوروپا ومىسيونەر نفوذندن وارسته قالوب وحدت مليه‌سنى منجلى ايتديره‌جك اولورسه ، آتيده ، چين تاريخ عالمده پك بيوك برر ول اوينايه‌جقدر .

ژاپون ـ چين قرداش محاربه‌سنه اك زياده تأسف ايدنلردن بريم . وقتيله پروسيا ايله آوستريا آره‌سنده‌ده برقرداش محاربه‌سى اولمش ايدى. فقط بيزمارق اودهاى عميلى ايله ، مزاج آشنالغى ، نبضكيرلكى ايله بومحاربه‌دن جرمان عرقى ايچون پك فنا نتيجه‌لر چيقه‌بيله‌جكنى دوشوندى وهيچ براستفاده ايتمه‌دن محاربه‌يه نهايت ويردى . ايشته

بوتدبیر سایه‌سنده‌درکه بوکون آلمانیا ایله آوستریا متفقدرلر. بواتفاق علی العاده مشارکت سیاسیه‌نك فوقنده‌در ؛ دینه بیلرکه ایکی جرمان دولتی ، معاهدهٔ رسمیه ومقاولهٔ ضمنیهٔ ملیه ایله بربرلرینه لهملی بولنیورلر .

اکر ژاپونیاده بویله برحرکت عالی جنابانه‌ده بولنسه ایدی بوکون آسیانك استقبالی پك یارلاق اولوردی . محاربه ایله وخصوصیله فورموز آطه‌سنك ضبطی ایله ژاپونیا بیوك برشیٔ غائب ایتدی : چینلیلرك قلبنی .

فقط ینه نومید اولماملیدر ؛ ژاپونیانك منافعی اتحادنده‌در ؛ چینك ده چارهٔ خلاصی ژاپونیا ائتلافنده‌در. بو ایکی حکومت اسوچ ونوروجه بکزه‌ر. برینك باشنه کله‌جك فلاکت دیکرینه ده کله‌بیلیر . جنوبی آفریقاده‌ده سابق ترانسوآل واورانتر حکومتلریده بوبله ایدی . هر ایکیسی بردن محو اولدیلر .

آنك ایچون اقصای شرقده، بو ایکی دولت ، حیات ایچون مجادله ایده‌جکلرینه ، داروئینك ایکنجی نظریه‌سی اقتضاسنجه حیات ایچوم ائتلاف ایتسه‌لر اوروپاتهلکه‌سنه قارشی کله بیلیرلر . ظن ایدرم که ، آتیده ، اضطرار ، خصومت سابقه‌دن صرفنظر ، بوائتلافی تولیدایده‌جکدر.

ژاپونیانك عقلی ، اصولی ، تجربه‌سی ، آلنده‌کی وسائطی چینك کثرتنه ، وسعتنه ، خام وسائطنه انضمام

ایندرسه اویله قوی‌الشکیمه براتفاق‌حاصل اولورکه أوروپا بونك قارشیسنه چیقه‌ماز .

آسیانك هر نره‌سنده اولورسه اولسون أوروپا تربیه وروحنه مغایر بشقه برروح وتربیه واردر. اخلاق دها یوموشاقدر . طبایعده بربشقه‌لق مشهوددر . مدنیت دها اسکی ، دهامعتدل ، دهاانسانیتکارانه‌در . بوحال‌ژاپونیاده نظر دقتی جلب ایتدیکی کبی چینده‌ده ، ترکستانده‌ده ، هنده‌ده ، ترکیه‌ده‌ده چشم ابتصاری دعوتدن خالی‌قالماز. دیمك ایستیورزکه آسیا أوروپادن دها قولای برلشه‌بیلیر. أسیا اقوامنی بربرینه ربط ایچون مشترك بر غایهٔ املك تعممنی آرزو ایدرز . اکر ژاپونیا اسلامیتله ائتلاف ایتسه ـ که بو ممکن، هم شمس شارق حکومتنك ، هم‌ده اسلامیتك بادیٔ فلاحیدر ـ تاریخ یکی بردوره‌سنی کشاد ایدر .

آسیا اویله بر حرکت مدنیتکارانه‌ده بولونملیدرکه خودکام ومنعقت پرست أوروپا بونك قارشیسنده محجوب قالسون . آسیا اویله بر صورتده حیات قومیه‌یی تنظیم ایتملیدرکه اوراده الحکم لمن غلبدن بشقه اساسات مقام توقیرده بولنسون . آسیا نوع‌بشرك نوعمادریدر . بتون مدنیتلر آسیادن طوغمشدر . لوئی ژاقولیو : « ـ آه !

هندك ماضيسى فرانسه‌نك استقبالى اولسه نه قدر مسعود اولوردم ، ديور . فى‌الواقع قديم هند ، چين ، مسلمان مدنيتلرينك كنديلرينه مخصوص برخلاوت طبيعه‌لرى واردر. بواساسات ضايع اولمامشدر. آتاويزم ينه بركون بواحتشامى اعاده ايده‌جكدر . آسيا اولمه‌مشدر ؛ اوييور . بيوك جريانلر ، حركات عمومية تاريخيه هپ آسيادن باشلامش، أوروپايه كچمشدر . بونلرده زمان ، زمان اولمشدر . بو بولنديغمز عصرده ، بردورهٔ استحاله‌ده‌يز . يكرمنجى عصرك بدايتنده ، اون طقوزنجى عصرك نهايتنده آسيانك اويقوسى صوكنه ياقلاشمقده‌در .

ژاپونيانك فعلى انتباهى ، چينك ايشه باشلامسى ، هندك حقايقه كسب اطلاعى مهم بر رأس تاريخ تشكيل ايدر . بركون كله‌جك آسيا حركته كلوب سوئيفتك مصالنده كوليوه‌رك ليلى پوتلرى قوغدينى كبى أوروپا مستوليلرينى دفع ايده‌جكدر . ايشته او وقت اسلاميت بيوك بروظيفه ايفاسنه قادر اوله‌جقدر . چونكه يالكز آسيا وجزائر ماوراى هنده ايكى يوز مليونى متجاوز محمدى واردر . هم‌ده بو محمدىلر اسكى دنيانك اك عقللى عنصرلرينى تشكيل ايدرلر .

رجال اسلاميه بوحقيقتى درپيش ايتليدرلر . بوآتى،

بوامل ، بو جریان هیچ بر وقت اسلامك رأس کارنده.
بولنان ارباب بصیرتك فکر واذعانندن اوزاق بولونمامليدر.

بو غایهٔ امل ، بر غایهٔ مخیله دکلدر . بوکون هانکی برژاپون دیپلوماتنك رأینه مراجعت اولنسه ، بویله بر ایده آله مغلوب اولدیغنی سویلیه جکدر . کذلك چین ماندارینلرینك فکری صورولسه آنلرده بو خصوصده متفق اولدقلرینی افاده ایده جکلردر . ایشته اسلام استقبالده بوکا حاضر لنملی ، افکار وحسیاتی بوجریانه اویدیرملیدر.

جغرافیون متوفی ألیزه ره قلونك « أنسوله ند » تسمیه ایتدکلری هند شرقی، یعنی بنکاله کورفزندن اوبرطرفده کائن آطه لرکه صوند ، فیلیپین ، وسائر آرشیپه للری محتویدر، مهم براسلام قایناغیدر . فلمنك حکومتی بوراده اولانجه قوتیله ظلم ایدیور . ظن ایدرم که بو دولت درجه سنده مستعمراتنده اعتسافی اعتیاد ایدن بر دولت یوقدر . صوماترانك شمالنده کی آچین حکومت اسلامیه سی وقتیله هوللاندالیلری خیلی یورمشدی . بو مهم ایمپراطورلقده اهالینك حقوقندن بحث ایتمك عادتا حیوانانك حقوقنی موضوع بحث ایتمك قدر عبث اولور . دکل برلیلرك ، تبعهٔ عثمانیه نك ، أوروپا تابعیتنده کی مسلمانلرك بیله جاوادہ حقوقی یوقدر . بوحقوقك استردادی ایچون لاهی سفیری

آرستارکی بك خیلی چالشمش ایسه‌ده‌ظن ایدرم‌که برنتیجه حاصل‌اولمامشدر. جاوا اقتصادآچین تجارو مرابحه‌جیلرینك تحت تهدیدنده اولدیغی کبی سیاسةً ده ژاپونیانك مطمح نظریدر . کذلك فیلیپین آطه‌لریده سیاسةً بویله بر موقع تهلکه‌ده‌درلر . هند چینی‌ده‌ده‌فرانسزلرك موقعی مشکلدر. برکون کله‌جك ، ایتالیا طرابلسه آقین ایتدیکی کبی ، ژاپونیاده هند چینی‌یه نزول ایده‌جکدر . بو حقیقتی ایچه تقدیر ایتدیکندن درکه فرانسه آرتق هند چینی ایچون مصرف ایتیور، بومستعمره ۱۸۷۰-۷۱ مغلوبیت قهقریه‌سندن صکره منحصراً فرانسه‌نك شانئی محافظه‌ایچون ژول‌فه‌ری طرفندن أللده ایدلمش ایدی . هیجان ملی دوره‌سی کچد‌کدن صکره بوقطعه ایچون مصرف ایتمه‌نك، قان دوکمه‌نك بك زائد اولدیغنه یقین حاصل اولدی . انسانیتکارپیه‌ر لوتی بیله « آنغ قور » نام کتابنده فرانسه‌نك مدافعه‌سی امرغلویسی ایچون بسلنیلن عسکرك هند چینی‌ده قانی دوکمك بیهوده‌در ! دیه نوحه‌زن اولیور .

اقصای شرق آطه‌لری ، هند چینی مستعمره‌لری ، بلکه سیام ، استقبالده ژاپونیانك طبیعی منطقهٔ نفوذینی تشکیل ایده‌جکدر .

صوند آطه‌لرینك فلمنك ألنده بولونماسی ، موازنهٔ دولیه‌نك بوندن بشقه برچاره بوله‌مامسندن ایلری کلیور. کذلك قونغوده بویله برطاقم اسبابدن طولایی بلچیقانك مالی اولیور . حالبوکه نه‌فلمنك ، نه بلچیقا بویله معظم مستعمرات ایمپراطورلقلرینی محافظه ایده‌جك قوته مالك دکلدرلر .

مستعمراتی کبی موجودیتلریده أوروپا موازنه‌سنك برطرز تجلیسندن بشقه برشیٔ اولمیان بو ایکی دولت ، قریب بر استقبالده ، بر انقلاب سیاسی‌یه دوچار اوله‌جق اولورلرسه ، لاشك ، جزائر ماورای هندی ژاپونیا ، قونغویی یا آلمانیا ، یاخود انکلتره ضبط ایده‌جکلردر .

ژاپونیا نقداً مضایقه‌ده‌در . نفوسی زیاده، طوپراغی آزدر. پاره مسئله‌سی حل اولندقدن‌صکره فضلهٔ نفوسی ایسه البته Colonie de peuplement آرامق مجبوریتنده بولنه‌جقدر. واقعا مانچوریا طبیعی برمستملکه حالنده ایسه‌ده دکزه آلشقین اولان بوملت دها بشقه برمسارعتله اوقیانوسیه آطه‌لرینه مستولی اوله‌جقدر .

ژاپونیا، هرسنه، بیکلرجه نفوسنی آمریقایه کوندرییور. کذلك چین ، هرسنه، یوزبیکلرجه «قولی» سنی آمریقایه،

آوسترالیایه ، جنوبی آفریقایه ارسال مجبوریتنده بولونیور. بوصاری رنکلی انسانلر آنغلو ـ صاقسون مملکتلرنده راحت ایده‌میورلر. حقارت کوریپورلر. هرایکی مدنیت برضد کامل تشکیل ایدیور . بناءً علیه اهالیسی چوق اولان بو ایکی مملکتك مستملکاته شدتله احتیاجلری درکاردر .

اوقیانوس کبیره طوغری برمهاجرت عمومیه اوله ـ جقدر . بومهم مهاجرتده‌ده اسلامیت اساسلی برروله اوینایه‌جقدر . عرق اصفرایله اسلام ائتلاف مجبوریتنده درلر . ظن ایدرم‌که بوائتلاف سایه‌سنده ژاپون‌وچین‌ده، اسلام‌ده ایشنی دها سهولتله کوره بیلیر.

شوراسنی‌قطعیاً اونوتیمه‌لم‌که بوایکی حکومت آره‌سنده مسلمانلق بیوك بر توسطده بولونه‌بیلیر. اکر ژاپونیا اسلامیته تمایل ایده‌جك اولورسه آسیانك بر قسم مهمنی معناً فتح ایدر . بونك ایله آسیا اتحادی آره‌سنده ایسه یك آز برمسافه قالیر . أوروپانك آسیا وآفریقاده وحتی آمریقانك اوقیانوسیاده‌مستعمراتی اولدیغی کبی بلکه عهد قریبده آسیاده قطعات سائره‌ده مستملکه اتخاذ ایده‌بیلیر . بواعتبار ایله انکلتره تاجنه عائد بولونان ومستقل ومتحد

برجمهوريت تشكيل ايدن آوستريالیا ، طاسمانیا ، یکی زه‌لاندا تحت تهلکه‌ده‌در .

بومسرودا تمز بعض مادیون (!) طرفندن استغراب اولونه‌بیلیر. عجبا پورتوغال‌وفرانسه کمیجیلرینك ابحاربعیده یه سیروسفر ایتمارندن اول برکون کاوب آسیانك بربیوك قسمی و آفریقانك همان عمومی أوروپانك تحت تابعیتنه کچه‌جکنی برکاهن هند براهمه‌سندن برینه ویا چینده قائم صندلی عظمت بر ماندارینه سویلسه‌ایدی بونلرنه‌دیرلردی؟

استطراد

(«كندى نقطهٔ نظرمدن حقوق دول» نام كتابمزك ٤١ نجى صحيفه‌سندن ٤٤ نجى صحيفه‌سنه قدر انكلتره‌نك مستعمرات پولتيقه‌سنه دائر اولان فقره‌در .)

مستعمراتنده بوقدر حقسزلغى ، بونجه سفك دمايى رواكورن انكلتره كندى ـ يعنى آنغلو ـ ساقسون ـ عرقيله وأوروپا عروقيله مسكون اولان مستعمراتنى مكمل برصورتده ، كمال حريتله ، كمال عدالت وحقانيتله يتشديروب ميدانه يكى انكليز ملتلرى ، يكى آنغلو ـ ساقسون جمعيتلرى چيقارمشدر . ديكر مستعمراتنى ربقهٔ اسارتده بولندير مق انكليز ملتنه وبالخصوص انكليز دولتنه نه‌قدر موجب شين وعار ايسه بويله احرارانه ، حق پورانه يكى انكلتره‌لر يتشديروب آنلره استقلالدن اصلا فرقى اوليه‌جق درجه‌ده مختاريت غيرمحدوده ويرمسى موجب شرف ، مدار فخر ومباهاتدر . بويكى انكلتره‌لر ، انكليزلر ، فلمنك اصلندن كلن بورلر ، فرانسزلرله مسكون مستعمرات اولوب جمله‌سى (قانادا دولتى) ، (آوسترالياجمهوريتى) ، (جنوبى آفريقا) اتحادى نامليله انكلتره‌دن كاملاً مستقل

آیری آیری پارلمنتولره مالك حکومات متحده شکلنده. اوچ دولت ترکیب ایتمشاردر .

انکلتره‌نك بونلرله علاقه‌سی عادتا معنویدر ؛ انکلیز تاجنه مالك وصاحب اولان ذات هرکیم ایسه بودولتلرك‌ده بالطبع پادشاهی یعنی قوهٔ اجرائیه‌لری رئیسیدر . بالذات بوقوتی استعمال حقنی حائز اولان (بیوك ـ بریتانیا و وایرلاندا متحد قراللغی ودکزلرك اوبر طرفنده وبری یقه‌سنده‌کی اراضینك قرالی و هندستان ایمپراطوری حضرتلری) بوقوتك اجراسی ایچون اورالره رئیس جمهور مقامنده بروالی کوندرمکله وبو والی‌ده سرایده آسوده نشین اولوب برحکومت جمهوریه‌ده اولدیغی کبی بحران وکلا وقوعنده اکثریت ارکانندن برینی قابینه‌یی تشکیله مأمور ، قوهٔ تشریعیه‌نك قبول ایتدیکی نظاماتی تصدیق ، مجالسی میعادنده کشاد ایتمك کبی شیلرله اکتفا ایدیور . شوکا تردد ایدلماملی که انکلتره‌نك تحت اداره‌سنده بولونان هندستان ، بیرمانیا ، سیه‌راله‌ئونه ، غامبیا ، سرندیب . . . الخ مستملکه‌لری قانادا ، قاپ ، یکی زه‌لاند درجه‌سنده مترقی واهالیلری‌ده بك اوقدر قابلیتی حائز دکلدر . فقط مدنیته ، علوم وفنونه ، صنایع وتجارته بوقدر خدمت ایدن وخصوصیله آنف‌البیان ملتلری یوقدن

وار ایدن انکلیزلر کری قالمش مستعمراتنی یتشدیره مزلر-
می ایدی ؟ هندکی بتون بر عالمی شهراه مدنیته سوق
ایده مزلرمی ایدی ؟ انکلتره نك بر طاقم مستعمراتنه غیر
محدود مختاریت ویرمسی شبهه سز آمریقاده مستملکاتنی
غائب ایتمسندن حاصل اولان آجی بردرس عبرت نتیجه سیدر.
آچیق سویلیه لم : اکر انکلتره آنلره حریت واسعه
ویرمسه ایدی قانادازده بر لافایه ت ، قاپده بر واشینغتون
حریت ملیه یی استحصال ، عکسی حالده هیچ اولمازسه
دولتی خیلی اشغال ایدردی . ایشته بوقورقو انکلتره یی
طریق انتباهه سوق ایتدی .

بوکون انکلتره بویله قورقولره ، بو نوع اندیشه لره
اصلا اهمیت ویرمسه ده علی العموم مستعمرات خلقنی جدی
وصمیمی بر مسلك دائره سنده تربیه ایتسه ، آنلره شاهراه
مدنیتی آچسه ، تدریجی تکاملرینه غیرت ایتسه ، کندیلرینه
حقوق حریه لرینی ، حقوق شخصیه و سیاسیه لرینی یواش
یواش ویرمك پروغرامنی طوتسه عجبا تاریخ مدنیتده
تقریباً بشدن بر ثلثنی تحت اسارتده طوتمق شرف واهیسندن
دها بیوك برشرف حقیقی احراز ایتمزمی ؟ کندیسنه بحق
ناشر مدنیت دینمزمی ؟ بو اصول ایله انکلتره اوخارق العاده
تجارتنی محو ایدرمی ؟ اصلا ! صرف معنوی وفخری

اولمسی لازم کلن ـ قاناداده ، آوسترالیاده، جنوبی آفریقاده اولدیغی کبی ـ حق سلطنتنی غائب ایدرمی ؟ ابدا ! ذاتاً او زمانه قدر طرزادارهٔ عالمده کشمش بولنه جقدر . انکلتره بو مسلکی طوتماز ایسه تبعه سنی تشکیل ایدن ثلث نوع بشرك برکون اولوب او مستعمرات دولتنی پارچه لیه جقلرینه شبهه ایدلمالیدر .

حالبوکه مستعمرات اهالیسی انکلتره دولتنك کندیلرینی بویله یتشدیردیکنی ، محافظه ایتدیکنی کوره رك انکلیز تمامیت ملکیه سنی خارجی دشمنلره قارشی مدافعه یه جاندن ، کوکلدن خواهش کوسترمزلرمی ؟

مثلا هندولر انکلتره دن ممنون اولورلر ایسه روس استیلاسنه کندیلری برسد آهنین تشکیل ایتمزلرمی ، بالعکس انکلتره دن ظلم کورورلرسه ، طوغری ، یاکلش ، روسلری برخلاصکار تلقی واسباب فتح وظفرلرینی تسهیل ایتمزلرمی ؟

حال حاضرده مسلمانلر

— کوچك مسلمان جماعتلری —

یوقاریده‌کی فصللرده مسمانلری کومه‌لره تقسیم ایتمش ایدك : عربلر ، ترکلر ، هندلیلر ، چینلیلر ، مالزیالیلر . بوکومه‌لرك خارجنده اولمق و آنلره عرقاً، لساناً بکزه‌مامك اوزره بعض اوفق مسلمان جماعتلرینی‌ده واردر. بونلردن اوزون اوزادی‌یه بحث ایتمه‌جکز. یالکز کتابمزك عمومیتنه خلل کلمامك ایچون کندیلرینی‌ذکر ایدوب کچه‌جکز .

اسلاولرك برقسم اقلی مسلماندر . فقط بومسلمانلر کندیلرینی اسلاو اولمق اوزره اورته‌یه قویمازلر . آنلرك اسلامیتدن بشقه بر بیلدکلری یوقدر .

بوسنه‌ده اسلاو وصرب عرقندن یارم ملیونی متجاوز مسلمان واردر . لسانلری صربجه‌در . فقط بونلر کندیلرینی اصلا صرب تلقی ایتمز وترك اولدقلرینی افاده‌ایدرلر. صلابتلری درجهٔ مطلوبه‌ده‌در .

اسلاو اولمق اوزره بلغارلسانیله متکلم بوماقلر واردر. عددلری بزجه مجهولدر. کذلك بونلرده مسلمانلق و ترکلکدن بشقه برشیٔ بیلمزلر .

شمالده لهستان وليتوانيادە اسكى تاتار جنكاورانك نسلندن كلمه لهليلشمش برجماعت اسلاميه واردر . غربه اك يقين وغرب اصول وعاداتنه قطعياً تمثل ايتديكى حالده محافظهٔ ديانت ايدن يالكز بونلر قالمشدر . مقدارلرى يوز بيكى متجاوز اولسه كركدر .

آرناؤدلر عرق اعتباريله اسلاو وترك دكلدرلر . پهلاژنسلندن اولدقلرينه دائر برروايت واردر . بونلر وحدت واتحاددن آيرلمق ايله پك زياده ضرر ديده اولمشلردر . انتباهلرى جداً آرزو اولنور . بتون آرناؤدلرك عددينى ايكى مليون ومسلم آرناؤدلرى ده برچق مليون تخمين ايده بيلرز . بكتاشيلك بوقوم آره سنده ايلريليور .

روسيه ده خصوصيله قافقاسياده و اورال طاغلرينك هرايكى طرفنده لايعد جماعات صغيرهٔ اسلاميه واردر . بونلرك برقسمى ترك ـ تاتار عائلهٔ عظيمه سنه منسوب ايسه ده مثلا چركسلر ، كورجيلر و آنلره يقين دها برطاقم اوفق مليتلر بللى باشلرينه اقوام تشكيل ايدر .

كذلك بقيهٔ ممالك عثمانيه ده كوردلر ، لازلر ، مهاجر چركسلر ، الى اخره ، كبى اقوام مستقله واردر . بوبابده قطعى معلومات احصائيه مز يوقدر .

آسيانك و آفريقانك جهات مختلفه سنده ده يوقاريده

اسملرینی تعداد ایتدیکمز بیوك مسلمان عرقلرینه منسوب اولمیان اقوام یوق دکلدر .

پروغرامز بو تفرعاته کیرمکه متحمل اولمدیغمدن ، بالضروره ، تطویل مقالدن اجتناب ایدیورز . یالکز بو کوچك جماعات اسلامیه حقنده مطالعهٔ عمومیه مزی بیان ایده‌لم :

بو جماعتلردن هیچ بری کندی ملیتلرینی ، موجودیتلرینی مدافعه و محافظه ایده‌جك درجه‌ده قوتلی دکلدر . لاتین ، جرمان ، اسلاو ، آنغلو ـ صاقسون جریانلری آنلری سهولتله وپك آز وقتده سوپوره بیلیر . نته‌کیم روملق ، اسلاولق ، فرنکلك آرناؤدلری سوپوریبور . آنك ایچون بونلرك وحدت اسلامیه داخلنده ثبات ایتماری و مهما امکن بیوك کومه‌لردن برینه تقربلری جداً آرزو اولنور . اکر آرناؤدلر ترکلرله صوك زمانلرده دست بدست وفاق اولسه‌لردی هر ایکیسنك باشنه بوقدر بیوك بلالر کلمزدی ، آنك ایچون ممالك عثمانیه‌ده کی جماعات مختلفه صوك درجه‌ده ترك طرفداری اولمایدرلر . دنیاده کوچك دولتلره یر براقلمدی ، نره‌ده قالدی که کوچك ملیتلره امکان حیات ویرلسون . اسقوچیالیلر انکلیزلرله نه مرتبه‌ده متحد ایسه‌لر مثلا کردلرده ترکلرله اودرجه‌ده متفق اولمیدرلر . باسق ، پرووانسال و والونلر فرانسزلره نسبتله نه ایسه‌لر لازلر ، چرکسلر ، الخ ده ترکلره اویله برحبل متین ملی ایله مربوط بولونمایدرلر .

حال حاضرده مسلمانلر

— شیعیلر ، ایرانیلر ، وسائره —

اسلامیتك معنای حقیقیسی اتحاددر . اسلامیت بردر ، تجزی وتفرقه قبول ایتمز . مع التأسف ، اوائلده ، مباحثات واهیهٔ کلامیه اختلافی دعوت ایتمشدی . بو اختلاف اول باول مسلمانلری اهل سنت ومعتزله اولمق اوزره ایکی یه ومعتزله ییده حد وحسابه کلمز شعبه لره تفریق ایتمشدر .

اهل سنت ده ، اجتهاد خصوصده اختلاف ایتمشلر ، درت مذهبه آیرلمشلردر .

بوکون ، چوق شکر ، معتزله یوق کبیدر و مذاهب اربعه افرادی آره سنده ده بغض وخصومت متصوردکلدر .

فقط بو اجتهادی اختلافات ، بالآخره ، سیاسی جریانلر طرفندن ـ تعبیرمز معذور کورولسون ـ مال ایدلمش واورته یه شیعه مذهبی کلمشدر .

بز بوراده بر مناقشهٔ دینیه یه کیروب برمذهبی مدافعه ویا دیکرینی تهزیل ایده جك دکلز . ذاتاً کتابمزك مقدمه سنده

مقصدمزك عقیده یه مستند اسلامیت اولمیوب سیاسی واجتماعی اسلامیت اولدیغنی کراراً سویلمش ایدك .

علم کلام مباحثنك ایچندن چیقلماز . ذاتاً «سقولاستیق» دینلن یونان عجیب أوروپاده ، دارالفنونلرده ، عصرلردن بری تدقین ایدلمش وبونك نتیجه‌سی اولمق اوزره فنون جدیده وقطعیه رواج بوله‌رق ترقیات باشلامشدر .

علم کلامی ، تصوفی ، مباحثات مذهبیه‌یی ، اختلافات ائمه‌یی برطرفه براقملی‌یز . بونلر علوم قطعیه‌نك Sciences rationnelles هنوز تقرر ایتمدیکی سفسطه عصرلرنده رواج بولمش مالا یعنی مباحثاتدر . ایچندن چیقلماز . هر فرقه اویله دلائل سردایدرکه هیچ بری مغلوب اولماز . انسان ، بونلرك فوقنده ، بر موقع بلند بی‌طرفیده بولونملیدرکه حقیقتی آ کلایه بیلسون .

کذلك مسائل دنیویه‌یه — یعنی حقوقیه‌یه — عائد اختلافاتده آرتق بوشدر . اولکی فصللرده سویلدیکمز وجه اوزره اجتهادات سالفه‌نك عصرمزه قسماً تعلقلری یوقدر . بز ، یکی اجتهاداته ، یکی برقانونه ، یکی مدونات حقوقیه‌یه عرض افتقار ایدیورز . بناءً علیه خنفیلك ، شافعیلك ، حنبلیلك ، مالکیلك برطرف ایدلمکه لایق مذاهبدر . فقط بونلردن دها آغیری ، مادی ، معنوی ، سیاسی ،

ملی ، اجتماعی ضرری اولان سنی وشیعی اختلافیدرکه یونك الی برلکیله، مسارعةً اورتهدن قالدیرلمسی نظر شرعده فرض عیندر .

انصاف ایله دوشونهلم . حقیقتی کورهلم. اوامر نبویه یه، اسلامك ماهیتنه رجوع ایدهلم. عصرلردن بری اوغراد- یغمز فلاکتلری کوزدن کچیرهلم .

بو اختلافات مذهبیه نه دیمکدر؟ مذاهبی میدانه قویانلر طوغمهدن عجبا مسلمانلر مسلمان دکلمی ایدیلر حضرت پیغمبر داخل اولدیغی حالده، عشرهٔ مبشره ، اصحاب ، انصار ، مهاجرین عجبا حنفی المذهب می ایدیلر ، یوقسه جعفریمی ایدیلر ؟

بن جناب رسالتمآبك ارائه ایتدیکی اسلامیتدن،تدوین بیوردیغی مذهبدن بشقهسنی طانیمام . مذاهب مختلفه یی میدانه کتیرنلر بنم کبی برطاقم آدملر ایدی. امام اعظم کبی، مذاهب ثلثهٔ سائره یی تدوین ایدن ائمه کبی ذوات کرام اسلامك یتشدیردیکی حقوقشناسلاندن بشقه برشی دکلدر . یومذهبلره اهمیت ویرمك عبثدر .

کلهلم شیعه یه : تاریخ بزه اثبات ایدیورکه شیعی اختلاف اساسیسندن استفاده ایتمك ایستیانلر سیاسی آدملردر .ایران ملتنی آیری برملت اولمق کوسترمك ، بوصورتله موجودیتنی

محافظه ایتمك ، بوكا وصول ایچون‌ده بربشقه‌لق ارائه‌سی مقصدیله شیعیلكه صوك‌درجه اهمیت‌ویرلمشدر. شیعه مذهبی بردرجه‌یه قدر فرس قدیم عاداتنی اقتباس ایتمشدر . اكر بونك برفائدهٔ عملیه‌سی اولسه ایدی بوكون ایران انقراض ایتمزدی. بكه بونك بیوك برضرری اولمشدر: بوسایه‌ده‌در كه عجمستان اهل اسلامی ، بری غربده ، دیكری شرقده اولق اوزره ایكی‌یه آیرمش و مقصد اقصای اسلامیت اولان اتحاده برحائل اولمشدر .

اكر شاه اسماعیل صفوی یاوز سلطان سلیمك قارشیسنه سرخ سرینی چیقارمسه ایدی ، لاشك بوكون چین دكزندن اوقیانوس ساحللرینه ، موسقوه‌دن امید برونه قدر معظم براسلام ایمپراطورلغی قورلمش اولوردی . بویله متحد بركتله‌یه قارشی هیچ بر خرستیان ایمپراطورلغی تشكل ایده‌مزدی .

ینه وضع ایتدیكمز دستوره رجوع ایده‌لم : اتحاد اسلامیتك روح قویمیدر ؛ تفرقه آنك ضدیدر . اسلام ، سنی ، شیعی اختلافی اولمسه ایدی بوكون متین بر هیئت سیاسیه اوله‌جقدی . انحطاطك اهم سوائقندن بری ، شبه‌سز ، بوتفرقه‌در . بوتفرقه‌نك ـ دیدیكمز كبی ـ ایرانه‌ده برفائده‌سی طوقونمامشدر . ایران كیت كیده انقراض ایتمش

بوكون انكلتره ايله روسيه‌نك دندان احتراصى آره‌سنده موجوديتنى ، معنويتنى ، ملييتنى غائب ايتمشدر .

مشروطيت تجربه‌لرندن ، مختلف حكمدارلرك جالس سرير حكومت اولمارندن صرفنظر ، ايران ايچدن ايچه بيتمش ، تفسخ ايتمشدر . عجمستان هرنقطهٔ نظردن آثارشى‌يه مثال اوله بيليير . اداره يوق ، تنظيمات يوق . پاره يوق ، عسكر يوق ... بو اون مليون نفوسلق قطعه مختلف و مستقل عشائردن مركبدر . ظاهراً دولت شكلنده ايسه‌ده حقيقة برعشيرت قونفه‌دراسيونندن بشقه برشىٔ دكلدر . شاه عشيرتلرك رؤساسنك رئيسيدر . دره بكلكى اولانجه مضراتيله ، شرقه مخصوص « خصوصياتيله » ايرانده حكمفرمادر . ترديات صوك درجه‌يه كلمشدر . بوندن بالاستفاده روسيه رايت ظفرينى طهران قپولرينه ركز ايتمشدر . ايرانك بوكيديش ايله عاقبتى خيوه وبخارا خانلقلرى مرتبه‌سنه هبوطدر . پاره‌سيله ، يوللريله ، آلديغى امتيازلرله روسيه ايرانه حلول ايديبور . جنوبده‌ده انكلتره آنى تقليد ايديور . بركون كله‌جك ايرانده ايرانلينك حبهٔ واحده‌سى قالميه‌جقدر . فردوسيلرى ، سعديلرى ، حافظلرى ، انوريلرى يتشديرن بوخاك مباركك بويله سقوطنى ادراك قلبى تخريش ايدر .

آنك ايچون ترك عجم درحال مذهب اختلافاتنى براقملى ،

كمال طنطنه و دبدبه ايله ديانت اساسيهٔ محمديه يه رجوع ايتملى يز. بتون دنيا دشمنمز ايكن بزمسلمانلرك بر برمزله منازعه مز قدر مهلك برشئ تصور ايديله مز . كوردیكمز بتون ضررلرك سببى اختلافده اولديغنى آرتق آكلامقلغمز زمانى كلمشدر .

بز ، هرشيدن اول مسلمانمى يز يوقسه علوى، حسنى، حسينى محايز ؟ نه دن پك اهميتسز برطاقم مسائل ، تشريفات غوغالرى اهل اسلامى ايكى يه آيرسون ؟ اون كسور عصر اول سرزدهٔ ظهور اولمش بعض اختلافات شخصيه ، مسائل ذاتيه ، پارلامش احتراصات خصوصيه، نه دن ، اليوم ، قرداشى قرداشه دشمن ايدييور ؟ عجبا روح نبوى بوخصومته راضى اولورمى ، بوقرداش اختلافى نفس الامره ، منطقه ـ دها ايلروسنه كيدهلم ـ منفعته موافقميدر ؟

رسمى بر مصالحه نك ، علنى بربار يشقلغك طرفدار مفرطى يم . بويله علنى برمعاهده ايله تفرقه نك اورته دن قالديرلمسى سياسةً صوك درجه ده مهمدر. بو، عالم اسلامك انتباهنه دلالت ايده جكدر . آندن صكره أوروپا بزدن قورقه جق ومهاامكن دها آز ظلم ايتمك پروغرامنى ميدانه چيقاره جقدر .

كرك تركيه‌نك ، كرك ايرانك سر آمدانندە بويله بر انتباه كورييورم . كندیلریله كوروشديكم رجالك فكرى هپ بومركزده‌در .

ايرانيلر آخونتلرينه ، مجتهدلرينه صوك درجه‌ده مطيعدرلر . آنلرك بوبابده براشارت پيغمبر پسندانه‌ده بولونملرى نه‌قدر اى اولور !

روسيه ، انكلتره وحتى فرانسه بوجريانه اولانجه قوتلريله مانع اوله‌جقلر ؛ آلتدن آلته مجتهدلرى الده ايتمكه چالشه‌جقلردر . فقط ظن ايدرم كه كرك عجملرك ، كرك تركلرك باشلرينه حواله اولنان متوالى ضربه‌لراجنبى أنتريقه‌لرندن هپمزى احترازه سوق ايتمشدر .

كرهٔ زمين اوزرنده اهل‌سنت خارجنده‌كى مسمانلرك اكثريت عظيمه‌سى ايرانده ساكندر. آندن صكره هندستان وقافقاسيا كلير . ايرانده تقريباً آلتى يدى مليون شيعى اولسه كركدر. هنده‌ده مسلمانلرك پك بيوك اكثريتى سنيدر . شيعيلرك مقدارينى پك بيله‌مه‌يز . قافقاسياده ده اقليت شيعه‌در . جمعاً يكون شيعلرك‌عددى اون ايكى، اون اوچ مليوندن زياده دكلدر .

آفريقاده ده برمقدار اهل سنت خارجنده مسلمان واردر . بونلر خمسى‌ديرلر. بحرسفيده‌واقع وتونسه عائد

جربه آطه‌سی اهالیسی رافضیدر . بونلرك هیچ براهمیت سیاسیه‌لری یوقدر واختلافاری شدتلی دکلدر . عادتا مذهبلرینی کتم ایدرلر .

ممالك عثمانیه‌ده شیعیلك ترقی ایدیور . آناطولیده ایچدن ایچه علویلك ، قیزیل باشلق وبونلره مماثل شیعی آزمه‌سی مذاهب مستکرهه ، بغداددده عجم شیعیلکی قطع مراحل ایدیور. بونلرك مغایر اخلاق تأثیرلریده اولیور. دین اداب ومنافیٔ و آسایش عمومیه‌یه طوقونمامق شرطیله سربست ایسه‌ده آناطولیده یکی تورەین مذهبچکلر بو قاعده‌یه منافی اساساتی محتوی اولدقلرندن اورته‌دن قالدیرملری حکومتدن رجا اولنور .

سوریه ولبنانده‌کی متوالیلك ده برنوع شیعیلك دیمکدر.

درزیلر برنقطهٔ نظردن مسلمانلقدن خارج تلقی اولنه‌بیلیرلر.

یمنده‌کی زیدیلر تام معناسیله رافضیدرلر ،

وهابیلر کده کندیلرینه مخصوص برر نك ملیلری واردر.

یزیدیلر قطعا مسلمان صایله‌ماز.

بکتاشیلك طریقتی طرق علیه‌دن چیقوب بردرجه‌یه قدر هرشیئ اباحه ایدر برمسلك حالنه کلمشدر . اساسده شیعه‌یه بکزەر وبلکه‌ده پانته‌ئیزم مسلك فلسفیسنه یاقلاشیر. مولویلك ده بوکا یقیندر .

بو ایکی طریقتك اهمیت سیاسیه‌لری، اوله بیلیر، بونلرك بونقطهٔ نظردن‌ده تدقیقلری لازمدر .

طریقتلرده براهمیتی حائزدرلر. تصوفه عائد اولمق لازم کلن بوطرق علیه بالآخره بعض سیاسی جریانلره‌ده آلت اولمشلردر . شمدیکی حالده تنپرورانی حمایه کبی بروظیفه ایفا ایدیورلر. بونلردن سیاسةً استفاده ممکندر ، خصوصیله آفریقاده وهنده آنك ایچون بردن بره هدملری مشکل اولان بوطرق علیه‌یی اصلاح ایله آنلردن اجتماعاً وسیاسةً استفاده چاره‌لرینی دوشونملیدر . آفریقاده درویشلك مسئله‌سی پك اهمیتلیدر . سنوسیلر بلکه استقبالده صحرای کبیر وسودانده بیوك برروول اوینایه‌جقلردر . نته کیم سودانده درویشلر انکلتره‌یی خیلی تضییق ایتمشلردی . آفریقا ، که مهدیلرك قلاسیق طوپراغیدر ، بلکه بوطریقلر سایه‌سنده برقاچ انقلابه اوغرایه‌جق وبلکه ، سلیمان نظیف یکك دیدیکی کبی ، اسلامیتك آمریقاسی اوله‌جقدر !

مسلمان آنارشیسی

عالم اسلامك هر هانکی جهتی تدقیق اولنورسه اول باول نظر دقته چارپان آنارشیدر . هندەده ، روسیەده ، ترکیەده ، آفریقاده بوحاله تصادف اولنور . اغنیاده ، فقراده ، أوروپا ایله تماسده بولنانلرده ، آندن اوزاق قالانلرده بو آنارشی یه آز چوق قاپیلمشلردر.

بحث ایتدیکمز بو آنارشی أو اداره‌سنده، مطبخده، کومورلکده نظر تأسفه چارپدیغی کبی فکرلرده‌ده، رأیلرده‌ده ، حتی اخلاق وسجایاده‌ده ، کندینی کوسترر.

آشاغی یوقاری ارادتله خلل کلمشدر . حیات . تحملفرسا بربارکبیدر. یاشامق عادتا بر کلفتدر . قدره فرط مطاوعت ایشلری بتون بتون اخلال ایتمشدر . مسلمان هرکسدن زیاده متوکل ومطیعدر . قضایه رضا مسلمانك سجیه‌سنده یر طوتمشدر .

آه بو فاتالیزم ! جبریون رسماً اهل سنت طرفندن تشنیع ایدلدیکی حالده جبریلك قائمزه کیرمشدر . بو فنا خصلتلر عصراً بعد عصر جمعیت اسلامیه‌یی بوزمش ،

ثبات ، متانت ، منتظم سعی ، اجتهاد ، تعقیب فکروشیمه‌لرینی کورلتمشدر .

سائر جمعیتلره نسبتله مسلمان جمعیتی سقوط وانحطاط حالنده‌در . مسلمان قفاسی آرتق دوشونمز برحاله کلمشدر . منقولاته فرط انهماك تفکر قابلیتنی ازاله‌یه بادی اولیور . فکرو اجتهاد خصوصنده رعایتکارلق برفضیلت دکل ، برذمیمه‌در . بز ، بشقه‌سنك ویا بشقه‌لرینك پك چوق عصر اول دوشوندکلرینی قبول ایتمشز ، اصلا اوطریقدن انحراف ایتمیورز . دوشونمیورز که بیك سنه اول دوشونانلر ، اجتهاداتده بولونانلر ابو حنیفه‌لر ، شافعیلر ده بزم کبی انسان ایدیلر ؛ بونلرك بزدن پك فضله برقابلیتلری یوقدی . ماضی‌یه قارشی نه‌دن بویله کوچك دوشه‌لم ؟ میراث یدی کبی نه‌دن هرشیٔ اجدادن بکلیه‌لم ؟

ایشته حریت فکریه‌نك جمعیت اسلامیه‌دن اوزاق بولندیرلمسی استبدای ، استبداد ایسه آنارشی‌یی میدانه کتیرمشدر .

حکومتمز آنارشینك قلاسیق بر نمونه‌سیدر . طرز معیتشمزده ، اصول معاشرتمزده بو آنارشینك برشکلندن بشقه برشیٔ دکلدر . آنارشی انتظامك دشمنی وعکسیدر . آنك ایچون مسلمان وترك أوروپا انتظامیله مبارزهٔ

تجاریه ده بولونه‌میور . Méthode کلمه‌سنك ترکجه‌مرادفی بیله یوقدر . ایشـدن ، برایشی فکر تعقیب ایله نهایتـه ایرشدیرمکدن چابوق بیقیور ، اوصانیورز .Discipline دخی مسلمانجه‌یه کوچ ترجمه اولنور برکلمه‌در . هپمز آز چوق قوماندا دوشکونی‌یز . أوروپانك شیمهٔ تعقیب ایله، فتور کتیرمکسزین یاپدیغی بزلر پك یاپه‌میورز . دفتر بیله طوته‌میورز . تقلیدی‌ده سومیورز . غرب اصـوللرینی قوپیـه ایتمـکدن عادتا چکینیورز . دوشـونجه‌مزده ده اطراد یوق . دماغلرمز ترکیه قدر خراب ! فکرلرمزك کوکی یوق . معلوماتمز درمه چاتمه . آز علم بزه چـوق غـرور ویریـیور . حالبوکه أوروپالیلر کبی علوم وفنونی منطقی وتطبیقی برصـورتده هضم ایده‌میورز . برطاقمز مخصاسوس ایچون تفنن ایدیورز .

بوجهتلری تفصیل ایتمك بیهوده‌در . مسلمانلرك هر هانکی حالی نظر مؤاخذه‌دن کچیریله‌جك اولورسه‌بوحقیقت تظاهر ایدر . أوروپا ایله عالم اسلامك جدی برمقایسه‌سی بوانحطاطك اسباب وسوائقنی بزه واضحاً کوسترر .

تشـکر اولنورکه بوکابوس یواش یواش مسلمانلرك اوزرندن زائل اولیور . عطالت ورخاوت حالی أوروپا ایله غرط تماس ومبارزهٔ حیاتیده دها فضله چالشمق احتیاجی

نتیجه‌سی اوله‌رق آرتق دوام ایده‌میور . یئه تشکر اولنور که اسلامك اویودینی بوبرقاچ عصرلق اویقوحسیات اسلامیه‌یی ازاله ایتمامشدر .

بز ، بومقدماتدن صکره ، اورته‌یه برمسئله‌قویه‌جغز: نه‌یاپمق لازمدرکه بوحسیات اسلامیه‌دن ، بوشیمهٔ اتحاددن استفاده ایدیله‌رك عالم اسلامك ایچنده‌یواولندیغی بوآنارشی‌یه نهایت ویرلسون ؟

تربیهٔ عمـومیه‌یی تنسیق ، اختلاطی تزیید ، فنون جدیده‌یی قبول ، باب اجتهادی فتح کبی عقله برچوق شیئ کلیرایسه‌ده ـ فکرمزجه ـ بونلر ایکنجی درجه‌ده قالیر. بوآنارشی‌یه برنهایت ویرمك ایچـون اك اسلم طریق ـ تعبیرمز دوچار اسـتخفاف اولمسـون ـ بوآنارشی‌یی اورته‌دن قالدیرمغی ایسته‌مکدر ! ارادت ، اك بیوك ، اك نافذ پسیقولوژی قوتیدر . تحصیل وتربیه‌نك تنسیقی آنجق بونك برنتیجه‌سی اوله‌بیلر . ذاتاً تربیهٔ عمـومیه ثمره‌دار اوله‌بیلمك ایچون برغایه‌یه معطوف اولمق لازم کلیر .

ارمنی ملتی ، اقوام متدنیهٔ شرقیه آره‌سنده عصر ـ لردن بری سورونوب کیتمکده‌ایدی . اوده عینی آنارشی‌یه تابع ایدی . اسکیدن ترك ایله ارمنی بیننده فرق یوقدی. فقط کچن عصرك ایچنده ارمنی وجدان ملیسی اویاندی.

ملت ، کأن برتك باشه مالك بر فرد ایمش کبی ، عقلنی طوپلادی . حالنه باقدی . برنوع محجوبیت حس ایتدی ، کندیسنی ایچنده یوارلندیغی مزبله یه لایق کورمدی . بوندن مهم وشایان تدقیق برانتباه میدانه کلدی . ارمنی ملتی أوروپالیلری و آمریقالیلری تقلید وتمدن ایتدی . ارمنیلر غرب اصول سعی وعملی ایله چالشدیلر وبوکون کرك فکراً وکرك اقتصاداً شرقده جداً برموقع مهم اشغال ایدییورلر . کذلك موره وقایعندن اول رومللرده پك پست برموقعده بولنیورلردی . ملت کندیسندن بی خبردی . تشکل ایدن أتنیکی أتهریا = جمعیت ملیه بوغایهٔ أملی جانلندیردی . روح ملته نفخ ایتدی . رومللر تمدنه باشلادیلر . تجارت عالمنده قطع مراحل ایتدیلر بونی یونانك استقلالی وقعهٔ مهمه‌سی تعقیب ایتدی .

هرشیدن اول اسلام ، یعنی اتحاد اسلام غایهٔ املنك تعممی بوامنیه‌نك ضامن خصولیدر . ایسته‌ر نیژه‌ر نهری اطرافنده ، کلبه‌سنده مقیم زنجی اولسون ، ایسته‌ربك اوغلنده آپارتمانده ساکن بك افندی اولسون هپ بوغایه یی بیلملی واولانجه قوهٔ ایمانیه‌سنی آکا حصر ایتملیدر . بوخصوصده مناقشه مهلکدر . ملیتلر عصرنده یز ! بوراسنی اصلا اونوتیه‌لم . یزده کرهٔ زمین اوزرنده عددی اوچیوز ملیونی

کچن بر ملت معظمه افرادندن اولدیغمزی وبوملتك اویا-
نمق احتیاجنده بولندیغنی سیلنمز بریازی ایله لوح وجدانمزه
حك ایتملی یز .

ایشته آنحق بر غایهٔ امله ربط قلب ایله درکه ایچنده
بولندیغمز آنارشی حالنی کوره جکز وآکا دوا بوله جغز.
ناپولئون آلمانیانك باشنه اك قوتلی سلهٔ بی اورمشدی.
پروسیه ملتی ، بوضربه دن صکره، اسباب تدنیاتنی آکلادی
وغایهٔ املی سایه سنده درکه تنسیقاته باشلیوب یارم عصر
کچمه دن فرانسه یی تارومار و وه رسای سرایننده ایمپراطولغی
اعلان ایتدی. (تاریخ تدنیات عثمانیه نك ذیللرینه مراجعت
اولنه .)

لهستان ، مقاسمه دن اول ، ملیتنی غائب ایده جك
درجه ده آنارشی یه محکوم اولمش ایدی. له جمعیتنك طوتار
یری قالمامشدی. لهستانك وجودی عادتاً غائغره ن اولمشدی.
وقتاکه دول ثلثه لهستان نامنی اورته دن قالدیردیلر ، ایشته
اوزمان اختلافات داخلیه یه محل قالمدی ولهلیلر ملت اولمق
اوزره اویاندیلر. بوکون لهستان، اسکیدن اصلا کورمدیکی،
بیلمدیکی برله ملتنه مالکدر . استخلاص غایهٔ املی بوملتی
ملت ایتمشدر . (مقدرات تاریخیه ده کی فصل مخصوصه
مراجعت اولنه)

کذلك بومثاللر کده اوزاتلمسی پك ممکندر . آمریقا-
ده‌کی بتون جمهوریتلرده‌ده بو حال کوریلور . انکلتره‌یه
ویا اسپانیا وپورتوغاله قارشی کلمك فکریدرکه آمریقایی
یوقدن وار ایتمشدر .

اسلامده ، برمقتضای عقیده ، فکر اتحاد واردر .
شایان ممنونیتدرکه بوشیمهٔ اتحاده اصلاخلل طاری اولمامشدر .
فکر اسلامیت اونوتلمق شویله طورسون ، بالعکس ،
کیندکجه تعالی ایتمشدر . اصل مهم اولانده بودر .
بوندن صکره اسلامی حالندن ، آنارشیسندن محجوب
ایتدیرمك لازم کلیر . برکره بوفکر مسلمان دماغلرینه
داخل اولورسه ـ که اولمقده‌درـ اك بیوك خطوه آتمش
دیمکدر . اسلام محیطی بویله انتباه فکرلرینك پك زیاده
تعممنه مساعد برحاله کلمشدر . اسکی زمانلرده اسلامار
بیوك برجهالت ایچنده ایدیلر . بوکونکی کبی خواصه‌مالك
دکلدیلر . شمدی هیچ اولمازسه ممالك مختلفهٔ اسلامیه‌ده
أوروپایی آکلایه‌جق آدملر یتشدی . ایشته بوافکار
علمانك جمله‌سی طرفندن ترویج ایدیلورسه او وقت اسلام
عالمنده دهشتلی برجریان افکار حاصل اوله‌جقدر . مسلمان
اذعانی کندی لهنده اولان بوافکاری درحال و بلا
مناقشه قبول ایده‌جك بردرجهٔ جیادتده‌در . بناءً علیه

اوزون مدت معادلات فکریه ایله یورولمامش ، صنایع وسائره‌نك الجا آتی ایله تردی ایتمامش مسلمان قفالری بوغایه‌یه جلب اولنور اولونماز جوالیته کله‌جکلردر . روسیه مسلمانلری آره‌سنده ، هندستانده ، مصرده وبر آز ترکیه‌ده بوجوالیت باشلامشدر . چین ومالەزیا هنوز بورادەیه کلمامشلردر. آفریقانك مظلم قسمنده ایسه‌اسلامیت دها بشقه بروظیفه ایفا ایدیور . اورادە اسلامیت تجدد، تعالی ، تکامل دیمکدر . اسلامیت ، هرکون ، سیاه آفریقانك بر مقدارینی دها تنویر ایدیور . زنجیلری چرکابدن تخلیص ایدیور . کئول، فرنکی ، سپه کولاسیون، ظلم ایله برابر کیدن خرستیانلق سیاهیلری اك پست بر موقع بهیمیته ایندیردیکی حالده، مسمانلق عینی سیاهیلری احیا واعلا ایدیور .

بناءً علیه اسلامیت اعتباریله آفریقا ایله سائر ممالکی تفریق ایتمك ایجاب ایدر. قورتاریله‌جق اوروپاده وآسیا واوقیانوسیاده‌کی اسلامیتدر، آفریقاده‌کی اسلامیت دکل . آفریقانك مظلم جهتلرندن ماعدا قطعاتده‌کی اسلاملر تدنی ایتمشدر ، حالبوکه سیاه اقلیملرده‌کی انسانلر اهتدا ایتملری ایله‌تدنیلرینه نهایت ویرمشلردر.

استطراد

تدنيات دينيه

(« تاريخ تدنيات عثمانيه » نام اثرمزدن مستخرج فقره در .)

عربلرك دوراستيلاسندن صكره علماى اسلام ديانتى پك غريب برصورتده تلقى ايتمشلردر . دين هرشيئه تشميل ايدلمش ، معاملات دنيويه ، معاملات خصوصيه بيله آنك نفوذ شديدى آلتنده قالمشدر. مع التأسف متأخرين علما ، متقدمين قدر دينى واسع وشمولى برمعناده اكلايه مامشلر ؛ انسانلرك سعادتى ايچون وضع وتدوين ايديلن مذهبى ، برچوق يرلرده ، عادتا سربستى يه برأنكل ديه ايلرويه سورمشلردر .

اقوام شرقيه ، جملةً ، دينده انسانلرك احتياجات وجدانيه لرينى تطمين ايدن قوتدن دها بشقه برشيئ كورمشلردر . آليش ويريشده ، حركات وسكناتده ، حياتك اك اهميتسز خصوصاتنده بيله شرق ملتلرى دينك ارائهٔ طريقنه محتاج اولمشلردر .

دیانت موسویه وعیسویه‌نك تكامل ایتمش برشكلی اولان اسلامیت ، محتوی بولندیغی بعض احكام جیده ایله ، واقعا احكام دنیویه‌یی احكام اخرویه‌دن تفریق ایتمش ومعاملات ناسی تسهیلاً برچوق اصول وقواعد وضع ایتمش ایسه‌ده هیهات كه متأخرین قطعیاً بو احكامدن استفاده ایده‌مامشلردر.

(تدنیات اسلامیه‌نك اك بیوك سائقلرندن بری احكام اخرویه‌دن احكام دنیویه‌نك آیری بولونماسی ایدوكنی ونه‌كبی نصوص شرعیه‌یه مستنداً بوایكی نوع احكامی بری برندن تفریق ممكن اولدیغنی « اسلامده وجوب تجدد » ده اوزون اوزادی یه موضوع بحث ومطالعه ایلدك .)

معاملات عادیه‌ده بویله اولدیغی كبی اعتقادیاتده‌ده برطاقم جهلا اسلامیتك اساس فلسفیسندن تباعد ایتمشلر ؛ اسلامیت « ره‌فورم » مقصدینه مبتنی اوله‌رق ظهور ایتدیكی حالده آنك محافظه‌كارلغه مغایر ومنافی اولان معالیسنی مع التأسف اونوتیویرمشلردر .

بركره اسلامیتك معالی‌یی ، مسائل معضلهٔ فلسفیه‌یی نصل آكلادیغنی ؛ الوهیتی برطاقم منقولات وخرافاتدن نصل تنزیه ایتدیكنی بردوشونكز برده برچوق مسلمان قفالرینه كیرن بعض اساطیر ایله آنلری مقایسه ایدیكز... علما غایت محافظه‌كار برمسلك اختیار ایتمشلر، هردرلوطریق

اجتهادی قاپامشلر ؛ حریت فکریه ایله دوشونن کیمسه‌لری شدیداً تجزیه ایلمشلر ؛ بونك نتیجه‌سی اوله‌رق غایت کثیف براستبداد دینی حاصل اولمشدر. تأسف اولنورکه ترك ملتی حریت فکریه‌نك طادینی پك اوقدر طاتمامشدر. ترك علماسی ایچنده ابن رشدکبی سربستئ تام ایله دوشونور وصکره بیوك برجسارت فکریه ایله دوشونجه‌لرینی سویلر ویازار هیچ کیمسه ظهور ایتمامشدر .

استبداد بعض مرتبه ارتجاعیده موجب اوله‌رق دینسزلك اوزرینه مستند برطاقم طریقتلرك رواج بولمسنه سبب اولمشدر. بوطریقتلر ـ که برر جمعیت خفیه وفراماصون جمعیتنه بکزر اسرار اوزرینه مستند قلوبلر ایدی ـ کیت کیده جهلا النده قالمش ، کولنج برحاله کلمشدر . استبداد وتعصب دینینك بوطریقتلره میدان ویرمسی هردرلو تلهفه سزادر .

علمامزك بیك سنه‌یه قریب همتلری آشاغی یوقاری بیوك مجتهدلری تقلیددن عبارت قالمشدر . نه کندیلری یکی اجتهاداته موفق اولمشلر ، نه ده دیکرلرینه حریت فکریه دائر ه سنده دوشونمکه رخصت ویرمشلردر. بوسایه ده فکرلر اویوشمش ، دماغ ماکنه‌سی آرتق معادلات عقلیه ایله ، فلسفه ایله اوغراشه‌ماز درجه‌ده « آتروفیه » اولمش ایدی .

ایشته بوکا مبنیدرکه أوروپاده قانت کبی ، به‌قون کبی ،

لایتنیچ کبی ، وولته‌رکبی، الخ. برچوق متفکرین چیقدیغی وبونلر عالمی ارشاد ایله عظیم انقلابات اجتماعیه و فکریه ایچون اورته‌لغی حاضرلدقلری حالده بزده، کندی نامنه دوشونور ، بشقه‌سنه، اسلافه اضافةً دکل، کندی عقل وذکاسنه استناداً برشیئ سویلر برمتفکر ، برشاعر ، برمنشی ظهور ایده‌مامشدر . ظن ایدرم که اون عصرلق استبداد ذهنی اهل اسلامی اعمال افکاره غیر قادر برراده یه کتیرمشدر .

اورته‌لق جهل وتصلف ایچنده قالیر ، دوشونمکه طاقت ومجال بوله‌مازایسه منقولات فوق العاده اهمیت کسب ایدر . دوشونه‌مز اولانلر هرشیئه اینانورلر . آنك ایچون ماضیدن قالمه نه‌قدر فکر وحکایه وارسه جمله‌سی بشقه برشکل آلیر ، خرافاته قاریشیر و اسف اولنورکه نصوص شرعیه کبی حائز اعتبار اولنور .

کذلك ارباب طریقتك اختراع کرده‌سی اولان بعض رمزلی جمله‌لر ، فکرلر جاهللر طرفندن فنا تلقی اولونمش، تحریف ایدلمش ، ایچندن چیقماز برهذیان حالنه کیرمشدر.

نتیجهٔ کلام : استبداد ذهنی وفکری هم عقللرده حریت فکریه ایله دوشونمکه مجال براقمامش ، فلسفه‌یی، ادبیاتی ، حکمیاتی ، علوم اجتماعیه وروحیه‌یی اولدیرمشدر، هم‌ده بوسببله معاملات دنیویه مسائل اخرویه‌دن تفریق

ایدلدیکندن ملت دهشتلی برتوقف وانحطاط حالنده قالمشدر.

نوعیتلرندن تدنی ایتمش اولان علمای اسلامیه آرتق کندیلرنده ابوحنیفه‌لر ، شافعی‌لر ، حنبل‌لر ، مالك‌لر ، امام محمدلر ، امام ابویوسف لر ، زفرلر قدر اقتدار کوره‌مدکلرندن اصول اجتهادی کورلتمشلردر .

باب اجتهادك سدی قدر غیر معقول ، جاهلانه ، اجهلانه ، براصول تصور اولونه‌ماز . احکام هر دقیقه تجدد ایتدیکندن ، هر دقیقه یکی اجتهاده احتیاجمز واردر. برقانون‌نه قدر منتظم اولورسه اولسون ، یاپیلدینی محیطك ، زمانك وحتی دقیقه‌نك احتیاجی نظر ابتصاره آلینه‌رق یاپیلمشدر . حالبوکه احتیاجات کوندن کونه زیاده‌لشیور ، دکیشیور . الیوم عجبا وقتیله پك مکمل اولان صولون ، روما ، مانو قانونلرینی تطبیق ایده‌بیلیرمی‌یز؟ دساتیر اسر-ائیلیه‌یی بوعصرده بعث بعدالموت سرینه مظهر ایدوب جهان ـ مطاع بوقانون حالنه افراغ ایتمك امکان داخلنده‌ـ میدر ؟ أوروپاده احتیاجات و معاملات بوقدر تنوع وتکثر ایتدیکی حالده ، اورادہ قوانین موضوعهٔ حاضره‌یی بردن بره اورته‌دن قالدیروب یرینه بیك سنه‌لك قواعد حقوقیه‌یی قویسه‌ق عجبااو دهشتلی أوروپا عالمی درحال طورمازمی؟ نصل اولورده علمای کرامزموجب فوزوفلاحمز اوله‌جق

اولان باب اجتهادی قاپارلر ؟ اسلامیتك اك مهم مؤسسا-
تندن ، خصوصیاتندن ، شرایع سالفه‌یه قارشو اسباب
رجحانندن بری اولان اجماع امتی امکانسز برحاله کتیررلر؟
ظلمهٔ سلاطینك استبدادینه کوه نه‌رك حریت فکریه‌یی ازاله
ایدن ، باب اجتهادی سد ایدن ، اجماع امته میدان ویرمیان
هر کیملر ایسه امین اولیکزکه اسلامیتی ابطاله یلتنلر
اهل اسلامی مبارزهٔ حیاتده پك فنا برموقعده براقانلردر.

اسارت فکریه احکام وجدانیه‌نك احکام دنیویه و
معاملات ناسدن تفریق ایدلمامسی ایشته تدنیزك اك بیوك
مؤثری ، اك بیوك مولدی ! دنیاده هرشیئ حریتك
غلبه‌سیله حاصل اولور. خصوصیله فکرلرك حریتی سلب
ایدیله‌جك اولورسه هیچ برترقی ، هیچ برتجدد حاصل
اوله‌ماز .

بوکون یاپیله‌جق اك برنجی اصلاحات ـ یوقاریده
سویلدیکمز وجه اوزره بعض نصوص قاطعهٔ شرعیه‌یه
استناداً وجدانه عائد اولان شیلری وجدانه ، معاملاته
متفرع بولونانلری هرزمان قابل اصلاح وتعدیل اولان
قوانینه ترك ایتمکدر . بوندن بشقه اهل اسلامك دینی
یالکز شبهات وجدانیه‌لرینی تطمین ایدیجی برواسطهٔ
معنویه اوله‌رق بیلملری لازم کلیر ؛ أوروپاده دیانت آنجق

بوصورتله تلقی ایدیلدیکندن درکه کوندن کونه روما پاپالغنك نفوذی قیرلدی ، رهبانك تفوقی اورتهدن قالدیرلدی (١٧٨٩)، حکومتله کلیسا ، برچوق یرلرده ، بربرندن آیرلدی و نتیجهٔ ترقیات معنویه و مادیه حاصل اولدی . ممالك اسلامیهده حریت فکریهنك حکمران بولونمامسی افرادك قدر وقیمتنی پك زیاده تنقیص ایتمشدر . افراد بویله اولدیغی کبی ، بوندن طولایی ، خواص‌ده جهان شمول براحاطه‌یه، معلومات واسعه‌یه مظهر اوله‌مامشدر.

چینده یازی و اوقومه‌ده هر کیم دها مقتدر ایسه اودها بیوك « ماندارین » اولور ایمش؛ بزده‌ده منقولاتی هرکیم دها زیاده بیلیر ، آنلری دها کوزل برصورتده تعلیم وتعلم ایدرسه اك بیوك آدم او اولیوردی . بواعتیاد اسکی زمانلرده رجالمزك فنون عربیه‌یی ، سطحیجه اسلام وعثمانلی تاریخلرندن بشقه‌تواریخی بیلمه‌مه‌لرینه‌سبب اولمشدی. شرق افکار غربیه‌یه بتون بتون بیکانه قالیوردی. بناءً علیه علم وعرفان نقطهٔ نظرندن شرق بشقه ، غرب بتون بتون بشقه برعالم ایدی . فقط غرب پك اوقدرشرقی براقمدی . آنی تدقیقده بولوندی . آنك ایچون درکه نفوذی آلتنه آله بیلدی . تا سلطان سلیم ثالث عصرینه قدر عثمانلیلق عالمی عادتا برسور داخلنده یاشیوردی ؛ اوروپا و آسیانك

نقطهٔ التصاقنده قرون جدیده ، توران اورته‌لرندن نقل ایدلمش بر بایلا، قرون وسطادن قالمش بر عالم حالنده بولنیوردی.

توقف تدنی‌یی موجب اولور ؛ بناءً علیه اسکیدن پك شعشعه‌دار اولان مدارس ومحافل علما کیت کیده انحطاط واندراسه اوغرادی . عادتا بادیٔ خنده واستهزا برحاله کلدی . وقتیله بوقدر اعاظم وعلمایی چیقاران مدارس بر تنبل خانه صره‌سنه کیردی . أوروپاده ایسه دارالفنونلر کیتدکجه اهمیت پیدا ، فنون وعلومی توسیع وتکثیر ایدییوردی. اسپانیا هائله‌سندن صکره علم و عرفانجه‌ده شرق وغرب بربرندن آیرلدی ، هرکون تباعد ابتدی ، أوروپامز اکثر علمیه‌سی منقولات ایله ، سقولاستیق ایله اولان علاقه‌لرینی قطعیاً کسدیلر وترقیلری ایچون هیچ برمانع جدی قالمدی. تیقو براهه و غالیله‌دن صکره آرتق علم و فن منقولات وظنونه بتون بتون حکمران اولدی ؛ منقولات واساطیر آرتق تاریخه انتقال ابتدی . مکاتب‌ده رهبانك الندن آلنمغه باشلاندی . بزده ایش برعکس اولدی . صوربون ، قوله‌ژ دوفرانس ، اوقسفورد ، کمبر ، هایده‌لبه‌رغ ، یه‌نا فکربشر ایچون یکی یکی جهانلر کشف ایدرکن بزم طلبه‌مز مدرسه کوشه‌لرنده دیز اوستی ، معناسنی قطعیاً

بیلمامك شرطیله جمل وعبارات عربیه‌یی تغنی ایله مشغول ایدیلر .

بزده یکرمی‌سنه‌ده ، برمدرسه نشین ، تام معناسیله بر هیچ اوله‌رق اجازتنامه‌سنی آلیور ، أوروپاده ایسه اتخاذ ایدیلن اصول تعلیمیه ایله برآدم شویله برقاچ‌سنه‌ده علم وفنك اعلی المراتبنه نائل اولیور .

أوروپاده ، دارالفنونلرده انجمن‌دانشلرده، جمعیات علمیه‌ده ، لابوراتوارلرده ، علمانك حجرهٔ اشتغالاتنده (سپه‌قتروسقوپی) ایله اجرام سماویه‌نك ترکیبات کیمیویه‌لری تدقیق ایدیلیر، اجناس حیوانیه‌ونباتیه‌نك اشتقاقلری کشف اولنور، مصر قدیم ، آثوری خطوط قدیمه و میخیه‌سی اوقونور ایکن بزده علامه‌لرمز عصر سعادته متعلق نه‌قدر خرافات وارسه جمله‌سنی جمع ایله « محمود السیر »لره درج ایدرلر، پك بیوك براقتدار کوستروب محی الدین عربینك کندیسنك بیله یازدقدن صکره آکلایه‌میه‌جغی فصوص و فتوحاتی تدقیق ایله اشتغال ایدلرردی! صد هزاران تأسف بزده معارف عمومیه‌ده منقولات پرستلرك ید عجز و تقصیرلرینه تودیع قلندی. بزده حالا مکاتب ابتدائیه برحال مرغوبه ارجاع ایدلمامشدر، معارف ابتدائیه فنا بر حالده

قالمشدر . تعلیم وتربیه مسئله‌سی جدی بر صورتده حل ایدلمزسه برمملکتده نه ترقی ، نه تکامل بکلنیر ؟ بزده کاه بوس منقولاتك بتون بتون قالقمسی لازمدر . طبقی بر کابوس کبی معلومات منقوله بزم المزی ، آیاغمزی، خصوصیله اذعان وافکارمزی باغلامش ، قیپردانمغه امکان براقامشدر .

اساطیر اولینده‌کی غریفون دنیلن مخلوق عجیب الاعضا کبی منقولات شرقك ذهن ودماغنی پنجه‌سنه آلمش ، صیقمش ، صیقمش ، بی مجال برحالده بولندیریور .

کذلك بومعلومات‌نقلیه قانی أمه‌ن بروامپیر کبی بینمزی قاورامش ، نه‌قدر ماء حیاتی وارسه ، صوك داملەسنه قدر ایچمشدر .

ملتك تدنیاتنه برنهایت ویرمك ایچون اول باول بوغول منقولات ایله مجادله ایتمسی لازم کلیر. منقولاتك بزده کوکنی سوکمك آنجق معارف ابتدائیه‌نك تنسیق و تشکیلنه وابسته‌در . مقدرات ملتی ألینه آله‌جق ، أورو‌پالیلر کبی کورمکه وخصوصیله دوشونمکه لیاقت پیدا ایتمش برنسل جدید میدانه کله‌دن ماضی ایله اولان علاقهٔ شدیده‌مزی قطع ایده‌مه‌یز . تجددمز انسال جدیده‌نك

رأس كاره كچمسنه وابسته‌در . اسكى قفالره كوك صالمش خرافاتى تميزلمك محال درجه‌سنده مشكل وفائده‌سز بر بشبث در . آنجق كوچك ياشده برفرد افكار وحسيات جديده ايله سجيه‌سنى تشكيل ايدر . بوحكمته مبنيدركه فرانسه‌ده اولديغى كبى بعض حكومات حره‌ده رجال واعاظم اول باول معارف عموميه‌يى رهبانك ألندن قورتارمغه توسل ايتمشلردر .

أوروپاليلرك استعمار اصوللرى

— دوقتور كوستاو لوبونك فكرلرى —

دوقتور كوستاولوبون ، « سياست پسيقولوژيسى » نده ، فرانسز استعمار اصولنى كمال شدتله مؤ اخذه ايديور. مطالعاتى پك مهم و مصيبدر . بو اصـوللرى كندمزدن مؤاخذه ايتمش اولمامق ايچون كوستاولوبونك نظرياتنى عيناً خلاصه و تنقيد ايديورز .

*
* *

شرق ايله غربك مجادلات اقتصـاديهسى ، شبهه‌سز ، يكرمنجى عصرك اك جدى اشتغلاتنى تشكيل ايده‌جك ، و بالضروره ، اسكى زمانلرك حربلرندن زياده سفك دمايى و تخريباتى استلزام ايده‌جكدر . قارشى قارشيه كلن بو ايكى مَدنيتك مصـادمه‌سـنده مستعمرات بيوك بر رول اوينايه‌جقدر .

أوروپا استعمار اصوللرى پك بسيط و قطعى اساسلره استناد ايدر . تجربه نتيجه‌سى اولان بو اصوللر هر دولت ايچون مشترك اولمق ايجاب ايدر ايدى ؛ فقط ، بالعكس

قواعد استعماریه دولتلرك وملتلرك تنوعی ایله مختلف اولیور .
بواعتبار ایله أوروپا دولتلرینی ایکی یه تقسیم ایده بیلرز :
فرانسز دولتی و سائر دولتلر .

فرانسه دن ماعدا دولتلرك مستعمرات اتخاذندن مقصدلری آنلری محافظه ایله مادةً استفاده ایتمکدر . حالبوکه فرانسزلر بو قاعده یه پك او قدر ملتفت اولمیه رق آنلری کندی مؤسسات و فکرلریله اداره یه ساعی اولیورلر . بو اصول کوناکون فلاکتلره سببیت ویرمشدر .

فرانسزلر ظاهراً الك انقلابکار بر ملت اولمق اوزره کندیلرینی کوسترد کلری حالده ، اساساً ، کائناتك الك محافظه کار قومیدرلر .

کوستاولوبون بو مدعیاتنده حقسز دکلدر . فرانسه ، « نه کندی ایتدی راحت نه عالمه ویردی حضور » فحواسنجه نه کندی واسع مستعمراتندن استفاده ایدیور ، نه ده اورالرده ساکن ملیونلرجه خلقه راحت ویریور . مختلف دولتلر تابعیتنده بولنان مستعمرات اهالیسی ایله کوروشدك . بونلر آره سنده الك زوالی اولان فرانسز تبعه سیدر . فرانسزلر غایت فاحش پسیقولوژی خطالرینه دوشمشلردر . تمثل ممکن اولوب اولمدیغنی اولجه تدقیق ایتمدن تمثیل اصولنه باشلامشلر و بوندن کوناکون

فلاکتلر ، فجیعه‌لر چیقمشدر . کأن طونه‌نك مجراسی تحویل اولنوب اولونمیه‌جق اولجه تدقیق ایدلمه‌دن ملیارلر صرف ایدلمش ، انشاآت و عملیات یاپیلمش ، صکره بر قطره‌نك بیله بشقه بر جهتله سوقی ممکن اولمه‌دن ، نهر ، ینه سیر سابقنه دوام ایتمشدر .

تاریخ ، آتیده ، بو اصولی اولانجه قوتیله تشنیع ایده‌جکدر .

فرانسه‌ده سر آمدان، توالی ایدن فلاکتلردن اصلا متنبه اولمامشلر ، اصوللرینی دکشدیرمامشلردر . موسیو لوروا ـ بولیو کبی مشاهیر اقتصادیوندن بر ذات بیله هپ بو کبی فکرلری ترویج ایتمکده‌در .

جزائر فرانسه قدر واسع و فقط پك آز نفوسه مالك بر الکادر . جزائرده ، فرانسز رسمی راپورلرینه نظراً ، فرانسه مؤسساتنه صادق آلتی ملیون اهل اسلام ساکندر . فقط ، موسیو لوبونك پك کوزل سویلدیکی اوزره ، بو صداقت ادامه ایدیله‌بیلمك ایچون پارس حکومتی اوراده آلتمش بیك موجودلی بر اردو بولندیر. مغه مجبور اولیورکه بو ، آشاغی یوقاری ، بیوك ـ بریتانیانك اوچیوز کسور ملیون هندلی‌یی ـ که بونلرك یتمش ملیونی مسلمان‌وجزائرلیلردن دهاسرت ودرشتدر ـ

محافظه ایچون قوللاندیغی اردو قدر بیوکدر !

هند اسلاملرینك برقسم مهمی ذاتاً ـ جزائرلیلر کبی ـ عربدر . حیدرآباد نظاملغنده بونلر اهمیتلی کتلهلر تشکیل ایدرلر .

جزائر اهالیٔ اسلامیهسی آرهسنده سکز یوز بیك قدر أوروپالی یاشامقدهدرکه بونلرك نصفی فرانسز و نصف دیکری اسپانیول ، ایتالیان ، مالطیز و سائرهدر . بو مختلف الجنس أوروپالیلر مسلمانلرله تأهل ایتمزلر . بك یقینده بو اجنبیلرك اختلاطندن بر یکی قوم ظهور ایده جکدرکه آنك منافعی اصل فرانسهنك منافعی ایله متحد اولمیه جقدر . بوقوم جدید ، فرانسهلی ، جزائره شمندوفرلر ، مؤسسات عمومیه و تخصیصات احسان ایدن بربانکهر تلقی ایتمکدهدر .

مسلمانلره کلنجه ـ که اهالینك اکثریت قطعیهسنی تشکیل ایدرلر ـ بونلر مختلف آفریقا فاتحلرینك احفادیدر . بونلرك برثلثی عرب ، ثلثانی بربریدر . فقط بوفرق جالب اهمیت دکلدر . اصل اهمیتلی اولان فرق اهالینك مسکون وکوچبهیه منقسم بولونمسندهدر .

موسیو پول لوروا ـ بولیو پك صادق برقلمله فرانسهده جایکیر اولان آرایی ترجمه ایدیور . بو محررك نتیجهٔ مسرودانی شودر : « مسلمانلری فرانسزلشدیرمق ! »

بو مسلمانلری فرانسز لشدیرمق و معناً « فتح ایتمك » ایچون فرانسه‌نك اتخاذ ایتدیکی اصول ایلك آمریقالیلرك قرمزی رنکلی انسانلری محو ایچون اتخاذ ایتدکلری اصول وحشیانه‌یه پك قریبدر . بوزواللیلر آو اراضیلرندن بیله محروم براقیله‌رق کندیلرینه آجلقدن اولمك حریتی احسان بیوریلیوردی! (براوو ادوقتور کوستاولوبون!)

فرانسه‌نك سابق قونسولوسلرندن موسیو وینیون M. Vignon ك مطالعات آتیه‌سی جای نظردر : « اداره ، هر اختلال اوزرینه والیلرك عشائره عائد اراضی بی مصادره ایتمسنی کوره‌رك الك ایی طوپراقلری مستعمرلره ویروب یرلی اهالی بی صحرایه طوغری سورمك مسلکنی اتخاذ ایتمشدر. أوروپا عناصری کسب اهمیت ایتدکجه یرلیلر ، بتون عشیرتلر، بابالرینك ترك ایتدکلری اراضیدن ، وطنلرندن قوغولدیلر. اوتوز سنه‌دن بری تعقیب ایدیلن بو اصولك ویره‌جکی نتیجه‌لر اشتباهی موجب اوله‌مازدی . بوراده ، هرکون صحرایه برقدمه دها یقین برمحله سورولن عربلر نتیجهٔ سعی و عملرینی اقتطاف ایده‌میه‌جکلرینه قناعت حاصل ایتدکلرندن اراضی بی اعمار و احیایه پك اوقدر عطف همت ایتمدیلر ؛ دیکر طرفده ، اهالی ، عشیرتلرینك قابل زرع اراضیسندن ، حتی حق شرب و مسیلندن محروم و

قوراقلغه، صوسزلغه محکوم اولدقلرندن تغدی ایچون لازم کلن بغدایی بوله مدیلر ، حیوانلرینه کافی درجه ده یم تدارك ایده مدیلر. مواشی آزالدی یاخود بتون بتون تلف اولدی . هرنقطه ده ، بیکلرجه اذیتلر ، مشقتلر یرلی یی مستعمره قارشی غایت کیندار ایتدی . وبالنتیجه ایکی عرق آره سنده کی اوچوروم طوله جغنه دها زیاده آچلدی .

١٨٦٣ « سه ناتوس قونسولت » ی که عشائرك حق تصرفنی تصدیق ایتمش ایدی ، بو « محرایه طوغری تبعید » اصولنه نهایت ویرمدی. یالکز اعتسافك اسمنی دکشدیردی. بواصوله شمدی منافع عمومیه ایچون استملاك آدی ویرلدی. بونك ایکی خاصیتی واردر : برجهتدن یرلیلرك الندن قوپارمق صورتیله أوروپالیلره اراضی ویریلور وصاحب ملك اولمق اوزره مسلمانلر اراضیدن اوزاق بولندیریلور ؛ دیکر جهتدن اراضیسی ألندن آلنان یرلی سفالته محکوم ایتدیریلور . سابق ملك صاحبی محکمه طرفندن تعیین ایدیلن بر بدل مشترایه قونیور . بو بدل هکتار باشنه اللی ایله آلتمش فرانق آره سنده در. بناءً علیه یرلی ٣٠ ویا ٤٠ هکتار اراضیسنی که آنك اوزرنده عائله سیله کمال رفاهیتله یاشاردی ـ بیك بشیوز ویا ایکی بیك فرانقله مبادله یه مجبور اولیور و بو کوچك سرمایه یی بر ویا ایکی سنه ده یییورا »

جزائرده تطبيق اولنان اك عجيب اصوللردن بريده رسمى استعماردر . اراضى ، بو اصول مقتضاسنجه ، مجاناً برطاقم حشراته تمليك ايدلمشدر. بونلرك ننا ايتدكلرى رسمى قريه (!) لرك يرلرنده بوكون يللرأسهر ! بو فلاكتلى تجربهنك نتائجى ، آنك استلزام ايتديكى فوق العاده مصارف فرانسز مأمورلرينى حالا متنبه ايتمامشدر ؛ چونكه بوكون بيله بر والى عربلرك املاكنى أللرندن آلمق وديكيس طوتميان كويلرك يرلرنده بشقه كويلر ياپمق ايچون اللى مليون فرانق ايستيور ! بو حسابله فرانسهيه جزائر پك بهالىيه مال اوليور . واردات بعدالتزيل فرانسه بوكونه قدر جزائر اوغورنده درت مليار فرانق فداكارلق ايتمشدر . عجبا ، موسيو لوبون صورييور ، بوقدر فدكارلقلرله هيچ اولمازسه مملكتك آسايشنى تأمين ايدهبيلدكمى ؟ فرانسه جزائرى ضبط ايتديكى كوندن برى سياستنده ايكى قاعدهيه مراعاتكار اولمشدر : برنجيسى عربلرك املاكنى مصادره و آنلرى صحراى كبيره طوغرى تبعيد ؛ ايكنجسى ، مسلمانلره فرانسز مؤسساتنى تشميل ايله آنلرى فرانسزلشديرمق . عربلر صحرايه طوغرى تبعيد اولونملرينه موافقت ايتمامشلردر ؛ شو سبب عالىيه بناءً كه صحرا هيچ بر كيمسهنك اعاشهسنه مساعد دكلدر و

ملیونلرجه نفوس آچلقدن اولمه‌دن اول ، علی العاده ، مقابله‌ده بولنور . کذلك مسلمانلرفرانسز اولمغی‌ده قبول ایتمامشلردر ؛ چونکه شمدی‌یه قدر هیچ برملتك ، تشکلات روحیه‌سنی ترك ایدوب بر دیکر ملتك روحنه تمثل ایتدیکی کورولمامشدر. فرانسه‌ده، شرقده مسائل دینیه هرشیئك فوقنده اولدیغنی آکلایان مؤلفلر پك آزدر . کرك امت محمد ایچون ، کرك بودا وسیوانك پرستشکارلری ایچون مؤسسات ملکیه و سیاسیه ، حیات عامه و خصوصیه ، منحصراً ، قوانین دینیه ایله اداره اولنور . یمك ، ایچمك و یا اویومق ، تارلاسنه تخم صاچمق ، محصولی طوپلامق شرقلیلرجه هپ معاملات دینیه‌دن معدود در . انکلیزلر بونی پك اعلا تقدیر ایتدکلرندن ، سرت پروتستولره رغماً هندستانده « پاغود » لری احیاء سیوا و ویشنو راهبلرینی ترفیه و توظیف ایتمکده و کندی میسیونه‌رلرینك مساعیسنی اصلا ترویج ایتامکده‌درلر.(؟)

بزم پروغرامز دیانت اسلامیه‌یی حمایه، ذی قدرت طرق علیه‌یه استناد ، علمای اسلامك نفوذینی تقویه اولمق ایدی. حالبوکه شمدیکی حالده سیاستمز علمانك علیهنده بولنه‌رق آنلری ضعیف دوشورمکدن عبارتدر .

موسیو لوروا-بولیو مسلمان عادات ، عنعنات ،

اخلاق وملیتنه رعایت ایدلمامسی طرفداریدر . بو ذات جزائرده قبائل خلق أوروپالیدن یالکز برنقطه‌ده آیریلیر ؛ اونقطه‌ده « دین » در دیه‌جك قدر ایلری کیتمشدر. بو محرر ادعا ایدیورکه بربری عینیله أوروپالی کبیدر ! فرانسز- لشـدیریله‌جـق یالکز عربلر قالیر . بوده پك قـولای وبسیطدر : یالکز عشیرت ، مشـترك اراضی تصرفی و تعدد زوجات اصوللری الغا ! . . . ایدیله‌جك اولورسه مطلوب حاصل اولور .

(دوقتور لوبون بوراده بین المعترضین دیورکه تعدد زوجات اصولنی مؤاخذه ایتمك ایسته‌مم. چونکه بواصولك تقرری ایچون برطاقم اسباب قاطعه موجود بولونمق لازم کلیردی . شونیده تعمیق ایتمك ایسته‌مم که أوروپالیلرك غیر مشروع ومرائی تعدد زوجات اصولی شرقلیلرك مشروع تعددزوجات اصولندن و آنك ایجابات طبیعیه‌سندن اولان غیر مشروع اولادسورولری سیستمندن دها مستحسن دکلدر.)

کوسـتاو لوبون لوروا ـ بولیویه تعریضاً دیورکه ، عربلر ، منحصراً عربلردرکه بزه یونان ولاتین عالملرینی بیلدیردیلر ، آنلری احیا ایتدیلر وبزم أوروپا دارالفنو- نلرمز ، پارس دارلفنونی‌ده داخل اولدیغی حالده ، آلتی یوزسنه مدتجه یالکز آنلرك ترجمه‌لری وارائه ایتدکلری

اصـولله یاشادیلر. عرب مدنیتی تاریخك ادراك ایتدیکی مدنیتلرك اك پارلاقلرندن بریدر. او، دیکرلری کبی، وفات ایتدی، فقط آنك اندراسـنه سبب اولمق اوزره تعدد زوجاتی کوسترمك پك بیوك برحقسزلقدر. تعدد زوجات عرب جمعیتنك اسـباب تدنیـات و انحطاطاتندن بری دکلدر.

موسیو لوروا ـ بولیو لاتین تربیه‌سنی عربلری یوله کتیرمك ایچون اك اساسلی واسطه‌لردن بری اولمق اوزره ایلری یه سـورویور. ذاتاً بوفکر، الیوم، فرانسـه‌ده هرکس طرفندن قبول ایدلمشدر. مع التأسـف بوتربیـه مسلمانی احیا ایتمك شـویله طورسـون، آنی مادةً و معناً بردرکهٔ سفالته تنزیلدن بشقه هیچ بر ثمره ویرمامشدر. بوتربیه زوالی عربلری، هندلیلری، شرقلیلری ماماـکلرـ ندن محروم ایدیور. اکر، فرض محال اوله‌رق، موسیو لوروا ـ بولیونك فکری تطبیق اولونه‌جق اولورسه، جزائر فرانسه‌یه نسـبتله وندیکك سـابقا آوسـتریایه، و ایرلاندانك لاحقا انکلتره‌یه، آلزاسك آلمانیـایه قارشی اولان موقعلرینه مماثل بر موقعده بولونه‌جقدر.

تاریخ نویسلرمز، بعضاً، وقتیله بیوك داهی دوپله‌قس طرفندن فتح ایدیلن هندستانك ضیاعنه نوحه‌زن اولمقده‌درلر.

خير ! هندك ألمزدن چيقديغنه آجيميه‌لم . بز ، الحالة هذه هنده تحت اشغالمزده بولنان بوندیشه‌ری بی اداره ایتدیکمز کبی بتون بو قطعه‌یی عینی اصوللرله اداره ایتسه ایدك ، موسیو لوروا ـ بولیونك افکاری موجبنجه اوراده حکمران اولسه ایدك اوقوجه الکا آتش وقان ایچنده قاله‌جق و ألمزدن چارچابوق چیقه‌جق ایدی . هندچینی ده عینی خطالری ارتکابه باشلادق . ایشته بوسایه‌ده‌درکه مستعمراتده بزم حکومتمز غیرقابل مسامحه‌در ، اورالرینی تخریب ایدیور . شرقه کوندردیکمز مأمورلر مستعمراتی فرانسزده پارتمانلری کبی اداره ایتمکده‌درلر . بونلراهالینك احوال و عاداتی ، طبایع و امزجه‌سی خصوصنده صوك درجه‌ده جاهل اولدقلرندن هرزمان آنلرك عزت نفسلرینه آغیر کلن اجرا آتده بولنیورلر .

جزائر ، ولاة سابقه‌دن موسیو هارمانك ادعاسنجه ، فرانسه‌یه سنوی ایکیوز ملیون فرانق ایرادکتیرر برمالکانه اوللی ایدی ؛ حالبوکه بز حالا اورایه ملیونلرجه فرانق و بیکلرجه عسکر کوندرییورز و بوندن چیقان نتیجه‌ده شو اولیور : اهالی طرفندن صوك درجه‌ده بغض و عداوتله کورولمك ، حیثیتمزی غائب ایتمك و عالمه قارشی شایان حیرت اولان عجز و تقصیرمزی ، اداره خصوصنده اقتدارسز ـ

لغمزی، عناصر اجنبیه‌نك افكار و حسیاتنی آكلایه‌مادیغمزی. اثبات ایتمك ! بزده استطراداً شوراسنی سویلیه‌لم كه‌دوقتور كوستاو لوبونك بو مطالعاتنده ادارهٔ داخلیهٔ عثمانیه‌من ایچون شایان اعتبار نقطه‌لر واردر . كرفتار اولدیغمز عملیات جراحیه‌دن صرفنظر ینه ملكمز واسعدر . عمانمدن قافقاسیه حدودینه قدر ملك عثمانینك اداره‌سنده ، بز ، هر حالده ، فرانسز اصول اداره‌سنی اختیار ایتاملی‌یز . چونكه بوندن نه اهالی ایچون، نه‌ده مقام سلطنت ایچون، خلاصه هیچ بر كیمسه ایچون بر منفعت چیقماز .

كوستاو لوبون كمال شدتله دیورکه مستعمرات اهالیسنه ملل سائره‌نك افكار و مؤسساتنی تطبیق ایتمك ایسته‌مك تهلكه‌لیدر . بو هم ممكن دكلدر ، هم‌ده هیچ برملت بوكا قادراولمامشدر. أوروپاتربیه‌سی اویله‌سطحی بر وه‌رنیكدر كه آنكله یرلی أوروپالیلشه‌ماز . تاریخ اثبات ایدیور كه قارشی قارشی‌یه كلن وتشكلاتی بر برندن چوق فرقلی اولان ایكی مدنیت توحید اولنه‌ماز .

مغلوبلره عادات وافكارینی قبول ایتدیره‌بیلن فاتحلر آنجق اومغلوبلرك مدنیتنه بكزه‌ین بر مدنیتلری بولونانلردر. ایشته عربلرك شرقده‌كی نفوذ عظیملرینك سرّ و حكمتی بودر . حالاده آفریقاده ، چین‌ده ، هندستانده عربلر

بو نفوذه مالکدولر . هریرده ، بلامشکلات ، کندیلری ایله اختلاطده بولونان ملتلره کندی مدنیتلرینك اساساتنی قبول ایتدیره بیلدیلر . دین ، لسان وصنایع عربیه‌یی تعمیم ایتدیلر . بر یره یرلشنجه ، مدنیت اسلامیه دائمی و مستقر اولور . اسلامیت هنده سائر شرایعی خیلی کریلتمش و عجملرك ، یونانیلرك ، رومالیلرك هیچ بر شیئ یاپمغه قادر اولمدقلری مصری ، فرعونلرك اوملك مهمنی کاملاً عربلشدیرمشلردر .

بوکون ، آفریقاده ، خرستیان میسیونرلری بیوك عدم موفقیتلره دوچار اولدقلری حالده ، اسلامیت اورالرده خوارق ابراز ،واوقطعهٔ جسیمه‌یی کاملاً فتح ایتمکده‌در. کوچ حال ایله آفریقا اورتهلرینه یتیشه بیلن أوروپا کاشفلری هریرده ، کندیلرندن اول ، اسلامیتله برابر عربجه لسانی ده کتیرن عرب کاروانلرینی بولمشلردر .

أوروپا ملتلری بلکه مقتدر مستعمراوله بیلیرلر . فقط ، رومادن بری ، وظیفهٔ تمدینیه‌ده الك زیاده موفق اولان الك مدنیتکار قوم مسلمانلردر. یالکز مسلمانلردرکه شمدی یه قدر دیکر عرق وعنصرلره دین ، مؤسسات و صنایع کبی مدنیتك اساسات مهمه‌سنی قبول ایتدیره بیلمشلردر .

أوروپالیلر ، انکلیزلرکبی ، خیلی قولایلقله متدنی بر

ملتی تابعیته ادخاله موفق اولیورلر. فقط بوفاتحلرك مغلوب ملتلرك روحلرینی تبدیل ایدوب ایتمدکلری اصلا موضوع بحث ایدلمامليدر .

أوروپالیلرك احتیاجاتنی تطمین ایدن مدنیت دیکرلره موافق کلهمز . غربك ساخته حیاتی ، دائمی آلام و اکداری ، انقلابات کثیره سی و بونلرك ایجاباتندن اولان احتیاجات صنعیه سی ، سعی متمادی ، معدن قویوسی و فابریقه حیاتی ، الی آخره ایله شرقلیلرك مناسبتی یوقدر . بزم شرقده یالکز برتأثیرمز اولمشدر : اورا اهالیسنی افساد ایتمك ، سفیل ایتمك ، پریشان ایتمك ...

بتون بومسرو داتدن صرفنظر دوقتور کوستاولوبونی مستعمرات اتخاذ ایدلمامسی طرفداری عدایتمه یکز. بوذاتك تنقیداتی فرانسز اصول استعماریه سنه عائددر . یوقسه ، مستعمراتده کی أوروپا اشغالنی بومحرر مشروع کوریپور . وظن ایدرم ، غایهٔ مقصدی ، مملکتنی او واسع مستملکاتنی انکلیزلر ویا فلمنکلیلر کبی اداره یه تشویقدر . فرانسز مأمورلرینك اطوار و احوالنی آغیرجه تنقید ایتمکدن صکره ، دوقتور کوستاولوبون ، بلچیقا قونغوسنه عطف کلامله اولاً ، بلچیقالیلرك مستملکه لرینی فرانسز اصولی ایله اداره لری نتیجه سی فلاکتاره کرفتار اولدقلرینی و

بالآخره خطالریی اکلادقلرندن ، تبدیل مسلك ایتدکلرینی. و اصلا احتراصات مضمرهلری اولمدیغندن بونلرك قونغوده انسانیته خدمت سوداسندن واز کچوب کندی کندیلرینه خدمت ایتدکلرینی ـ برلسان ستایشله ـ بیان ایدیور . نه قدر عالم و کامل اولورسه اولسون دوقتور کوستاو لوبونك بومطالعه سنی نظر مسامحه ایله کورملی بز. کندیسیده أوروپالی دکلیدر ؟

*
* *

دوقتور کوستاولوبون برفصل مهمنده أوروپا تربیه ـ سنك اقوام مدنیه یه تطبیقندن حاصل اولمش پسیقولوژی نتائجندن بحث ایدیور .

هندستانده، لورد ماقوله دن بری، بوتجربه یاپیلیور و الحالة هذه اوراده أوروپا طرزنده درت دارالفنون و یوز اوتوز بیك کوچك مکتب موجود اولوب بومؤسسات ده اوچ ملیون طلبه تحصیل کورمکده در . بومکتبلرك بودجه سی ایکی ملیون انکلیز لیراسیدر ، بونك بر ثلثی مکاتب ابتدائیه یه ، ثلثانی مکاتب تالیه ایله عالیه یه تخصیص اولونمشدر .

بوندن کوچك برنتیجهٔ عملیه استحصال ایدلمشدر : بیوك ـ بریتانیا ، هنده ، کندینه لازم اولان کوچك

مأمورلری ، بویله‌جه ، قولایلقله بوله‌بیلیور . حالبوکه آنلرك یرینه انکلیز مأمورلر قوللانمق مجبوریتنده بولنسه ایدی یکرمی‌قات‌فضله مصرف ایده‌جکدی . فقط بوتجربهٔ تربیه‌ویه‌نك نتائج سائره‌سی هیچدر . أوروپا تربیه‌سی هندلیلرك شعورینی ، موازنه‌سنی اخلال ایتمش ، آنلرك قابلیت فکریه‌سنی بوزمش ، سویهٔ اخلاقیه‌لرینی پك زیاده ایندرمشدر .

سابقااوقسفورد دارالفنوننده سانسقریت‌لسانی معلمی بولنان مونیه اوئیلیه‌مس Monier Williams ك فقرهٔ آتیه‌سی جای نظردر :

«شوراسنی، آچیقجه اعتراف ایده‌یم که هندستانده‌کی تربیوی مجاهده‌مزك نتائج عمومیه‌سندن اصلا ممنون دکلم . فنا تحصیل کورمش ، فنا یتشمش ، سجیه و موازنهٔ عقلیه‌سی بوزولمش برچوق کیمسه‌لره تصادف ایتدم. بلکه بو آدملرکتابدن برچوق شیلر اوکرنمشلردر . فقط بونلرك دوشونجه‌لری برماهیت جیده‌یی حائز دکلدر . بو مقوله آدملردن برچوغی پك زیاده سوز سویلرکوه‌زه‌لردر. عادتا سوز اسهالنه طوتلمشلردر ظن اولنور . متمادی برغیرته قادر اوله‌جق مرتبه متانتلری یوقدر.اکر بونلر چالشمق قوتنی حائز بیله اولسه‌لر ، اساسات‌ابتدائیه‌یی‌اونوتیورلر.

كأن ، بو مخلوقات يازدقلرندن ويا سويلدكلرندن اوزاق بر دائره‌ده بولنيورلر .

بونلرك كندى لسان ، ادبيات ، دين ، فلسفه ، صنف اهالى قواعدى ، عصرلرك تأييد ايتديكى عاداتى ترك ايديبيورلر فقط بونكله برابر بزم فنومزى ويا ناموسكار ريبيونك فلسفه‌سنى ، ياخود معتقد خرستيانلرك افكار و آراسنى قبول ايتميورلر .

بز ، برچوق مساعيدن صكره « اوقومش يرلى » دنيلن مخلوقاتى « اعمال » ايديورز . بونلر كوزلرينى آچار آچماز همان بزه قارشى مخاصم موقعنه كچيورلر . . . الخ ، يوقاريكى فصللردن برنده سوريه قطعه‌سنده پروتستان و قاتوليك وخصوصيله جزويت رهبانلك نتيجهٔ تدريساتندن بحث ايتمش ايدك . ظن ايدرم كه بزم سوريه‌لى زوالى خرستيان وطنداشلرمزده پروفسور اوئيليه‌مسك تصوير ايتديكى هند مدنيلرينه بكزه‌ر ، لبنانك ، سوريه‌نك ، أوروپاو آمريقاليلغه تمثل ايدن بعض أرمنيلرك وخصوصيله آلمانلاشان ويا فرانسزلاشان يهوديلرمزك احوالى جداً محتاج تدقيقدر . بو بيچاره‌لر هضم ايده‌مدكلرى معلوماتدن طولايى معده فسادى قبيلندن بر بين و قلب فسادينه اوغرامشلردر .

برملتك سجيه وقابليتى ، عنعنات و تاريخى خارجنده‌كى

تربیه‌دن فائده یرینه مضرت کلیر . انسان ، انسان ایکن مایمون اولور . بو طرز تربیه بر آز تعمیق ایدیله‌جك اولورسه ترسنه بر داروئین نظریه‌سنه دسترس اولق محال دکلدر .

دوقتور لوبون دیورکه کویا تحصیل کورمش یرینك فقر دماغیسی آبوق صابوق لقردی ایتمك خصوصنده‌کی غیر قابل تداوی خسته‌لغی درجه‌سنده اهمیتلیدر . بو راست کلدیکی ایلك أوروپالی‌یه ، جوابه منتظر اولمامق اوزره ، کمال جدیتله شه‌قسپیر ایله پونسون دوته‌رای‌دن هانکیسنی بکندیکنی ویا انکلیز قرالنك لوندره‌ده قاپلان آوینه‌چیقوب چیقمدیغنی وزوجه‌لرینك عددینی صورار . افکارنده‌کی اطرادسزلق شایان حیرتدر ، ویشنو ، مشتری ، تورات ، پرتس دوغال ، یونان ویا روما قهرمانلری ، اسکی جمهور ریتلر ، یکی سلطنتلر مفکره‌سنده مجنونانه رقص ایتمکده‌درلر . ظن ایدرکه انکلتره قرالی ، باش وکیلی و ولی‌عهدی ، براهما ، ویشنو وسیوایه شبیه براقانیم ثلثه تشکیل ایدر . یکی معلوماتی کندی عرقنك مفکرهٔ ارثیه‌سی ایله حکم ایده‌جك قدر مختل الاذعاندر .

بو أوروپا معارفنك انکلیز نقطهٔ نظرندن‌ده برفائده‌سی اولمامشدر . چونکه ، بویله‌جه أوروپا افکارینه

تمثل ایدن بر هندو ، مکتبدن چیقار چیقماز انکلتره‌نك بر عدو مبینی اولیور. هندلیلرك افکار احرارانه‌سی، انتشار ایدن برچوق غزته‌لرك مقالات شدیده‌سی ، « هندستان هندولرکدر ! » نظریه‌سی هپ بوکا دلالت ایدر . مؤلف دییوکه‌ر ، بوکون ، فی‌الواقع یکی اوقور یازار طبقه‌نك اهمیتی هنده‌ده پك بیوك دکلدر ؛ فقط احصاب معلوماتك عددی کیندکجه چوغالیور . وبو ، استقبالده، هنده ، بریتانیا حکومتی بیوك بر تهلکه‌ده براقه‌جقدر .

أوروپا تربیه‌سی هندلینك سویهٔ فکریه‌سنی ترفیع ایدیورمی ؟ بوتربیه آنی أوروپالی‌یه دوست ایده‌بیلیرمی ؟ خلاصه بو طرز تربیه و تعلیم هندلینك اخلاقنی اصلاح ایده‌جك برماهیتده‌میدر ؟ بوسؤاللرك جوابی قطعیدر : أوروپا تربیه‌سی شایان حیرت برصورتده هندلینك سویهٔ اخلاقیه‌سنی ایندیریور . بوتربیه ساکن ، ناموسکار برطاقم زواللیلری آلچق ، عادی ، ایکی‌یوزلی ، تربیه‌سز ، ظالم مخلوقات منزله‌سنه ایندیرمکده‌در . بونلر ظلماً مملکتلرینی استیلا ایدنلر ایله برلکده وطنداشلری علیهنده‌کی نالایق حرکاته بیله توسط ایدیورلر .

موسیو اوئیلیه‌مس دیورکه نادراً أوروپالینك مزایاسنی اکتساب ایده‌بیلن هندلیلر ، بالعکس ، قولایلقله غربلیلرك

ذمائمی آلیورلر . هنده کیدن ضابطلر متحداً روایت ایدیورلرکه یکی اشغال ایدیلن یرلرده ساخته کارلق ، ساخته اوضاع ، ستیزه جولق ، قابالق ، خست و بوکا مماثل اخلاقسزلقلره بیله اصلا تصادف ایتمه مشلردر . فقط أوروپا اداره سی تعمم ایدر ایتمز شایان حیرت برصورتده محاکم ، جرائم وجنایات ایله اشتغاله باشلامشدر .

بزده ، بر آز احوالمزه عطف نگاه ایدهلم . بوحال ترکیه ده عینیله واقعدر . بز ، أوروپانك مزایاسنه وارث اولهمیورز . بالعکس أوروپانك ذمائمی ، کئولپرستی ، قمار ، اخلاقسزلق ، هوا اویونلری ، علل و امراض زهرویه ، عنعناتی بکنمه مك ، و سائره و سائره ، بزده دورسلیم ثالثدن بری خیلی یول آلمشدر ! کراراً سویلدیکم وجه اوزره نه شر قلیلغمزی محافظه ایده بیلمشز ، نه ده غربلی اولمشز . برچوق لرمزی سجیه لریمی ، اخلاقلرینی بو اوغورده فدا ایتمش ، فقط هیهات که أوروپانك عاداتنه اولسون توارث ایده مامشلردر .

هند چینی ده ده عینی احوال ظهور ایتمشدر . دقتور کوستاولوبون اورا والیسی اسبقی موسیو قوبوقوسکی Klobukowski نك رسمی راپورلریله استشهاد ایدیور . عینی قاعده ، هر یرده ، عینی نتیجه لری ویرمکده در .

مؤلف عینی قاعده نك نتائجنی الك مهم فرانسز مستملکه-

سنده ، جزائرده‌ده آریپور والحق بتون خصوصیاتیله بولیور .

موسیو پول دوما دیورکه : « جزائرده‌کی تورقو نفری عسکرلکدن قورتولور قورتولماز درحال بورنوسنی کیپر. کوینك یولنی طوتار، هروقت قوص‌قوصجغنی سور، آرزو ایتدیکی وکچندیره‌بیله‌جکی قدر قاری آلیر ؛ آنك ایچون اللهدن بشقه آله یوقدر ، محمد آنك پیغمبریدر ، خرستیانلر کوپك، کوپك اوغلی کوپکدرلر ؛ قادین اوستنه بینیلیر بر حیواندر. بوآدم ممکن اولدیغی قدر آز فرانسز - اشمشدر . فقط بو اثناده بزدن برطاقم شیلر اخذ و تلقی ایتمشدر : ذمائمزی ! بونلرك ایچنده کندیسنه عائد اولمیان بردانه‌سیده واردرکه اوده سرخوشلقدر . »

دوقتور کوستاولوبون، متعدد و اهمیتلی سیاحتلرنده، فاسدن آسیانك اورته‌لرینه وارنجه‌یه قدر اهل اسلامك سرامدانه مراجعتله فکرلرینی صورمشدر .

بونلرك جمله‌سی ، یك‌زبان اوله‌رق ، أوروپا تربیه‌سنك مسلمانلرجه أوروپالیلری نظر عداوتله کورمکدن بشقه برثمره ویرمدیکنی اعتراف ایتمشلردر. علمای عرب أوروپا تربیه‌سی اخلاقاً هم دینلرینی افلاسه سوقدن بشقه برشیئه یارامادیغنی سویلمشلردر . بوتربیه برطاقم ساخته

احتياجات توليد ايتمش و فقط آنلرى استيفا ايچون لازم كلن وسائطى تدارك ايتديره‌مامشدر . بوندن طولايى دركه زوالليلر پريشان‌حال اولمشلر و ميدانه برعنصر قيام‌وعصيان چيقمشدر .

بنه تكرار ايده‌لم دوقتور كوستاولوبون مستعمراتك اهاليسنه‌تركى‌طرفدارى‌دكلدر . أوروپالى‌يى برراعى كورمك ايستيور . فقط بو راعى ، قولاغى دليك و منافع حقيقه‌سنى مدرك اولملى ، قويونى قويون‌اولمق‌اوزره يتيشديرملى ، بوقسه ، كنديسى كبى بيهوده انسان‌ايتمكه چالشماملى ديمك ايستيور .

بز بوقدر كرى فكرلى دكلز . نه‌قدر اولسه اسلام علو جنابى بزه‌ده سرايت ايتمشدر : بنى نوعمزى دائمى برحال‌طفوليتده ، متمادى حجر تحتنده كورمك ايسته‌مه‌يز . تدريجى برصورتده ، بتون انسانلرك تكاملى طرفدارى‌يز .

* * *

برملتك معنويتنه تأثيرى اولان يكانه مؤسسه ، يكانه عقيده ، يكانه تربيه اودركه بسيط بولونمسى اعتباريله آنك اذعانينه‌موافق كلير وطرزمعيشتنه خلل ايراث ايتمز . ايشته ، دوقتوركوستاولوبونك فكر مصيبنجه ، اسلاميت بويله بر ديندر . و آنك تأثير مهمى آنجق بويله تفسير

اولونه‌بیلیر . ظاهراً سیمیاوی عد اولونه‌بیان اسلامك استعلای سریعی آنجق بونقطهٔ نظردن باقلنجه آکلا - شیلیر . بوتأثیر حالا ، شرقده باقیدر. اسلامیت طرفندن قازانیلان ملتلر اکثریتله عربلرك حسیات ، احتیاجات و عاداتنه مالك ایدیلر . بناءً علیه بو ملل مفتوحه اسلامه کچمکله طرز حیاتارنده اساسلی برتبدله معروض اولمدیلر و مدنیت غربیه کبی قاریشیق وچاپراشیق برمدنیتك قار- شیسنده بولونمدیلر .

مؤرخلر اسلامیتك حیرت بخشا تأثیر اخلاقی و فکر- یسنی قوهٔ مادیه‌یه عطف ایدیورلر . فقط شمدی بوفکرده بولونمغه مساغ یوقدر . چونکه اسلامك سر آمدانی اورته‌دن قالقدیغی حالده اسلامیت ینه قطع مراحل ایدیور .

رومالیلردن صکره محمدیلر او یکانه مدنیتکارلردرکه ملل مختلفه‌یه کندی تربیهٔ اجتماعیه‌لرینك ، مذهبلرینك ، مؤسساتنك ، صنایعنك اساساتنی قبول ایتدیره‌بیلدیلر.

بوکون اسلامیت کوچولمك شویله طورسون ، دورهٔ اقبال مادیسنك یتیشه‌مدیکی یرلره واصل اولیور . قرآن و مؤسسات اسلامیه - که آنك نتائجی در - اویله بسیط و اقوام ابتدائیه‌نك احتاجاتنه اوقدر موافق‌درکه بونلر

کندی کندیلرینه شایع اولیورلر . مسلمانلر ، ولو تجارت طریقیله اولسون نره دن کچمشلر ایسه مؤسسات و اعتقاداتنی براقمشلردر. آفریقانك أوروپا کاشفلرینك کیره بیلدکلری اك اوزاق محللرنده اسلامه داخل اولمش عشیرتلره تصادف ایدلمشدر . اسلاملر ، الیوم ، ممکن اولدیغی قدر آفریقا قبائلنی تمدین ایتمکده درلر . حالبوکه أوروپالیلر ، که فاتح و تاجر اولهرق شرقی دور ایدییورلر ، آرقهلرنده هیچ برمعنوی ایز براقهمیورلر. أوروپالیلر ،شرقلیلر وخصوصیله ابتدائی اقوام اوزرینه هیچ برتأثیر مدنیتکارانه اجرا ایدهمزلر .

أوروپا مدنیتنك نتائجنی طوپدن تلقی ایتمکله ژاپونیالی ، نفس الامرده ، نه قوانین اصلیهسنی ، نه معتقداتنی ، خصوصیله نهده سجیهسنی تبدیل ایتمدی . ژاپونیالی تکرار حیاته کلمش برفهئودالیتهدوری بارونه بکزهرکه لوقوموتیو و طوپ استعمالنی اوکرنمش بولنیور. آنك اذعانی بوتربیهایله دکشمش اولیورمی ؟ ژاپون روحی تبدل ایتمهمشدر . ژاپون حیات خارجیهسنده کی تبدلات ، حیات داخلیهنك استقرارینی أوروپالیلردن کیزلمشدر .

کوستاولوبون برآز ایلری یه کیدیور.شرقك فرانسزلشدیرلمسنی ویا أوروپالیلشدیرلمسنی واقعا تقبیح ایدیورسهده

غربك وصايت عاليه‌سنى مشروع كوريـور . مادام كه اصول استعمارك يرليلره‌ده ، أوروپاليلره‌ده فائده‌سى يوقدر ، او حالده ، محررك بوندن مقصدى نه‌در ؟ دوقتور ديوركه مستعمراتده‌كى مأمورلرمزك عددينى پك چوق ايندير ملى يز ؛ او مأمورلرك مستعمرات خلقى اخلاق و عاداتنه ، لسانلرينه وقـوف تامى اولمرينى ايسـته‌ملى يز . عجبا بو مأمورلرك وظيفه‌سى نه اوله‌جقدر ؟ بونلر أوروپايه‌مى خدمت ايده‌جكلر ، اهالئ محليه‌يى مى يتشديره‌جكلر ؟ أوروپايه خدمت ، أوروپايى نقداً مستفيد ايتمك ايسـه اوعام كه بو دوقتور كوستاو لوبونك منطقنجه‌ده مشروع اولسون . أوروپاليلرك شرقليلرى يتشديرمارينه كلنجه : ظن ايدرم كه لوبون نظريه‌سنجه بو پك اوقدر قابل اوله‌ميور . او حالده ؟

محرر أوروپانك اسـتعمار اصولنى تنقيد ايتـدكدن صكره يأسه دوچار اوليور . بز ، بو خيالى تشبثاتمزدن ، بيوك بر بغض و عداوت و متمادى محاربه‌لردن بشقه نه اقتطاف ايتدك ؟ ديور . او حالده ؟

*
* *

دوقتور كوستاو لوبون بالخاصه فرانسز اصولنى مؤاخذةً سرد مقـال ايديور . آلمـان ، فلمنكلى ، انكليز

محررلرندن بعضیلری ده کندی مستعمراتلری احوالنی نظر دقته آله رق خیلی مناقشاتده بولونمشلردر. بونلرك مطالعاتیده یوقاریده اجمال ایتدیکمز آرایه شبیهدر. تفصللرندن صرفنظر اولندی . یالکز ، تأیید مدعا ایچون ، انکلتره مشاهیر سیاسیوننندن سور سقاوهن بلونتك S. Blunt مصرلیلره ير مکتوبنی ترجمه ایله فصله ختام ویریورز .

پارسده انعقاد ایده‌میوب بروکسلده طوپلانان مصر ملیونی قونغره‌سنه مکتوب

افندیلر ،

قونغره‌کزه رئیس فخری اوله‌رق دعوت‌ایدلدیکمدن طولایی محمدتمی نصل عرض ایده‌جکمی بیلهم . بونی ، انکلیزلك صفتمدن صرفنظر، شبان مصریه‌نك حقمده‌کی توجهاتنه بردلیل اولمق اوزره یازمق ایدرم . برآز دها کنیج اولمق وبالذات خدمتده بولونمق آرزو ایدردم فقط یتمش یاشنه کلمکله‌برابر التأسف بوکا مانع اولدی . بودقیقه‌ده بنم یاپه‌بیله‌جکم شیئ ، یالکز ، سزك وطن پروانه پروغرامکزی قبول ایتدیکمی بیان وسزه ، ألمدن کلدیکی قدر، آنك حسن صورتله تطبیقی ایچون وصایاده بولونمق و بومصر مسئله‌سنده انکلیز و أوروپالی اولمدیغمی وهیچ بر فکر مضمره متابعت اتهامك اوزره ساده‌جه ملیوندن بولندیغمی برکره دها وعلناً اعلان ایتمکدن عبارتدر.

سز ، مصر مسئله‌سی حقنده‌کی فکرلرمی بیلرسکز. بوفکر ، سزه عائد مسائلده، اوتوز بش سنه‌لك برتجربه‌یه

استناد ايدر. ماليونك اوينادقلرى أنتريقه‌لرك مملكتكزك اجنبى طرفندن نصل استيلا اولونمسنه سببيت ويرديكنى وحالاده عينى دسيسه‌لرك اجنبى اشغالنى تمادى ايتديرديكنى ده پك اعلا بيلرم . مصرى خديو اسماعيل زماننـدن برى طـانيرم . تكرار قوندوميڤيوم زمانـنده (فرانسز انكليز سلطنت مشتركهٔ ماليه‌سى)ده مصرى كوردم . ١٨٨١ده حزب الوطنينـك ظهـورنده بولندم . ١٨٨٢ ده قانون اساسينك مذاكره وبالآخره اعلانـنده بولندم. اوكونلر ده ، سنرك ملكى وعسـكرى سر آمدان اختلال پرور- انكـز ايله مناسباتم اولدى . لوندره‌ده، هيهات ، بر نتيجه ويرمامك اوزره ، وكلا نزدنده حقوقكزى مدافعه‌ايتدم . اسكندريه بومباردمانى اولدن بيلديره‌مامك ألمى ايله متأثر اولدم وتل الكبير فاجعه‌سنده وطنداشلرم آره‌سـنده يكانه اغلايان بلكه بن ايدم. بناءً عليه بوكون سنرك قدر وبلكه درجهٔ افراطده كندمى مصروطن پرورى تلقى ايتمكده حقسزدكلم .

بوألمناك كونلرده حزب الوطنينك ايكى دفعه طوغديغنى كوردم . ابتدا ، ١٨٩٢ ده لاحق خديوك جلوسنده . خديو ، اوزمان وطن پرورلك شطارتيله پر بركنج ايدى . آره‌صره بنى محرم اسرار ايدردى . فقط بيچـاره پك چابوق بزم وكيلمز لورد قرومه‌رك مناسبتسز اوضاعيله جسارتنى غائب ايتدى .

دها صکره‌لری ، سزك عالیقدر وکنج خطیبکز مصطفی کامل‌پاشانك الهاماتیله ظهور ایدن حرکت‌ملیه‌ده. مشارالیهله هر نه زمان تشرف ایتدمسه ، کندیسنه ، کمال ممنونیت ایله ، ألمدن کلدیکی قدر معاونتده بولندم . فقط یاش ، ظالمانه برصورتده ، قوتلری تنقیص ایدیور . بونك ایچوندرکه بروقتدن بری آرتق سیاحتدن واز کچدم . کنجلکمك بر چوق ایی کونلرینی کچیردیکم پارسه بیله آرتق کیده‌مز اولدم . پارسه کیتمك بنم ایچون ایکی‌قاتلی برنعمتدی.چونکه ، اولا پارسی کوره‌جك ایدم ، ثانیا ، سزك قونغره‌کز اوراده مجتمع بولنیوردی .

سزه ، وضعیت سیاسیهٔ حاضره‌کز حقنده فکرمی آچیقجه سویله‌جکم . سز شدید بربحران کچیریپورسکز؛ فقط بو بنم تخطر ایتدیکم بحرانلر درجه‌سنده شدتلی دکلدر . بزم دولتمزکی بردولتلك معنویات و اخلاقیاتی افساد ایدن ضربهٔ شدیدی آلتنده اوتوز سنه بولونمسندن صرفنظر حزب الوطنینك باقی قالمسی آنك عناصر لازمهٔ حیاتیه‌یه مالك اولدیغنه وبو.وبوکا مماثل دیکر بحرانلردن صکره‌ده ینه یاشایه‌جغنه دلالت ایدر .

حریت کونی کله‌جکدر ، بوکا بنم هیچ شبهم یوقدر. مصرك طالعی اولادلرینك جسارتنه و حریتدن استفاده‌یی

قطعیتله آرزوایتمارینه‌وابسته‌در. بناءً علیه انکلیزلرسنزه بردفعه دها شدتله مقابله ایتدکلرندن طولایی جسارتکزی غائب ایتمك لازم کلمز . بو معاملهٔ شدیده اوزون مدت دوام ایده‌مز . مصر ، بوکون میدان ترقیده خیلی یول آلمشدر. کندیسنك عالم مدنیتك پك جوارنده بولونمسی ، آسیا و آفریقاده بولنان زوالی ایالتلرك تابع اولدیغی معامله‌لردن آنی وارسته ایدر . اورالرده حکم سورنلرجه هر شیٔ مباحدر و تأسف اولنورکه او مملکتلر خارجك یارد- مندن نومیددرلر . مصره دها زیاده ظلم ایدلمسنه أوروپا رخصت ویرمیه‌جکدر . شونیده اونوتمه‌یکزکه سزك کبی بر فرقه‌نك موفقیاتی فدا کارلق ایتمه‌دن وشهید ویرمه‌دن حصوله کله‌مز . حریت ملیه‌کزی استرداد ایچون داخلده کمال جسارتله مجادله‌یه دوام و پروپاغاندا کزی خارجه تشمیل ایتمکلکزکرکدر . اکر لازم ایسه ، قاهره‌ده ، سیاسی ترهیبات و محکومیتلره حاضرلنکز . بونلر محاکم حدودینی کچه‌مز . سربست مملکتلرك پای تختلرنده قونغره‌لرکزه دوام ایدیکز . أوروپا انکلیزلر ایله مصرلیلری حکم و سزك ثباتکزی کوره‌رك حقکزی تسلیم ایده‌جکدر .

بز انکلیزلره کلنجه آرتق کندمزه عائد اولمیان بر

مملكتده ارتكاب ايتديكمز معاملات غيرمنتظمه‌دن طولايى اوتانه‌جغز ؛ بز ، پركلال اولان بو وضعيتدن اوصانه‌جغز. وضعيت بزم ايچون ، هر سنه ، دها فائده‌سز ، دها شرفسز اوله‌جقدر .

حقيقت شودر : بو قدر سنه اشغال عسكريدن صكره انكلتره‌نك مصرده‌كى موقعى امين دكلدر . فرانسه‌نك آلتى‌سنه‌دن برى قاهره‌ده مخالفت ديپلوماتيقيه‌ده بولونمقدن فراغت ايتديكى و ديكر دول معظمه‌نك رسماً پروتستوده بولونمقسزين وضعيتى قبول ايتدكلرى واقعا طوغريدر . فقط بو موقت ، غير دائمى ، غيرحقوقى بر ائتلافدن بشقه برشيء دكلدر . أوروپانك قانون بين‌المللى ، سياسةً ، مصرى عثمانلى ايمپراطورلغنك بر ايالتى اولمق اوزره طانيمقده بردوامدر . هيچ شبهه‌سز ، بزم طرفمزدن وقوعبوله‌جق هر هانكى برالحاق تشبثى قرين مسامحه اوله‌ميه‌جقدر . حكومت عثمانيه آياقده طوردقجه بو وضعيت باقى قاله‌جق ونيل واديسنده انكلتره‌نك موقعى غير معين و انديشه‌ناك اوله‌جقدر .

بو نقطه‌ده بنم قناعتمه اشتراك ايتميانلره أوروپانك و بحرسفيد حوضه‌صنده‌كى دولتلرك خريطه‌لرينى مدققانه تتبع ايتملرينى توصيه ايدرم . اوراده لازم كلن ادله‌يى بوله‌جقلردر .

کوره‌جکلردرکه سویش قنالنه حاکم اولان مصرك موقعی دنیانك اك مهمیدر. بوراسی بتون ملتلر وانکلتره ایچون مهمدر؛ فقط بحرسفیدك جوار حکومتاری ایچون بواهمیت مضاعفدر. بناءً علیه بونلرك اوقیانوس دول اجنبیه‌سندن بری طرفندن اوراده دائمی صورتده قالوب کندی دکزلرینه حاکم اولمسنه روی موافقت کوسترمه‌جکلرینی زعم ایتمك طوغری اوله‌ماز. بودولتلر، بویله بر موافقتده بولونمقله تجارتلرینی رخنه‌دار ایده‌جکلر و خانه‌لرینك شرقی آناختارینی، هند دکزلرینه آچلمش قپولرینی هروقت ایچون بوحکومته ویرمش اوله‌جقاردر. نه آوستریا. نه ایتالیا، نه ده فرانسه بوکا موافقت ایده‌مز. آنلرك لطفکارلغی بورایه واره‌ماز. آلمانیا ده بویله بر حرکتده بولونه‌ماز. بونك عکسنی ادعا ایچون دلی اولق لازمدر. آلمانیا، هیچ شبهه‌سز، برکون بحرسفیده برلیمان ایدینه‌جکدر. اوحالده، کندی رقیب تجاریسنی اولان انکلتره‌یه، هر وقت ایچون، کندیسنك و اوزرلرنده تفوقنی ادعا ایتدیکی اوروپا دولتلرینك شرقه‌طوغری اولان یولنی سد ایده‌بیله‌جك بر موقع عسکرینك بروجه انحصار ترکنه رضا کوسترەبیلرمی؟

شوده جای نظردرکه کنجلشن و عسکرلك خصو-

صنده قوت بولان عثمانلی ایمپراطورلغی ده کندیسنه عائد و خلافت اعتباریله اهمیتی بدیهی اولان مصری ترك ایده‌مز . خیر ! استقبالده منحصراً انکلتره مصره صاحب اوله‌میه‌جقدر . هیچ بر وقت بریتانیا ایمپراطورلغی بو خطه‌یه تصرف ایده‌میه‌جکدر . مستملکه ، اراضیٔ محمیه ، اراضیٔ مضافه اولمق اوزره اصلا مصر بزه کچه‌میه‌جکدر . ایشته اوزاقدن کوریلن واستقبالك تأیید ایده‌جکی وضعیت بودر .

انکلتره‌نك سیاست حاضره‌سنی سزه شرح ایتمکه مجاسرت ایده‌جکم . بزده مصرده برچوق سنه‌دن بری دوام ایدن وضعیتك نه قدر تهلکه‌لی اولدیغنی رجالمز پك اعلا بیلیرلر . بیلیرلرکه بو وضعیت غیر طبیعیدر و دائمی ومستقر اوله‌ماز . اکر بوایشه پاره قارشمه‌سه و اهالینك خروجندن قورقولمسه مصردن چوقدن کفید ایدیله‌جکدی . بزم عسکری وبحری اهل خبره‌مزك مدعیاتنه نظراً أوروپادول معظمه‌سندن هرهانکی بریله اولورسه اولسون بر محاربهٔ بحریه‌یه طوتوشور ایسه‌ك و او اثناده نیل اطرافنده ساکن سزك ماتکزه دشمن اولورسه مصری اشغالده دوام پك کوج اوله‌جق وپك وخیم تهلکه‌لری استلزام ایده‌جکدر . دیکر جهتدن ، بزده ، افکار عمومیه ،

مصر خصوصنده چوقدن بری اغفال ایدلدی . ظن اولنیورکه بتون نیل وادیسی بزمدر و آنك محافظه‌سی بزم اوزرمزه واجبدر . بزده برناظر ویا برفرقه رئیسی یوقدرکه ولو بعید بر استقباله مصرك تخلیه‌سنی تکلیف ایده بیلسون . بویله بر پروغرام خلقجه پك فنا کورینه‌جکدر . بویله بر عدم مداخله سیاست جیده‌سنی ایلری یه سوره‌جك جسارتدن محروم اولنجه و برقاچ سنه‌دن بری ، آلمانیا ایله اوله‌جق حربك پك اوقدر تعلیقی ممکن اولمدیغی آکلاشلنجه بزم رجالمز تلاشه‌دوشدیلر . منتخبلرینه‌قارشی قورقدقلرندن مصری تخلیه یه کیده‌مدیلر فقط اوراده دیکیش طوتدیرمق امکانی بوله‌مدقلرندن متوسط بر طریقه صاپدیلر . ایکی سنه‌دن بری ایشته بو سیاست تعقیب اولنیور . فورطنه‌یه قارشی کلمك نیتی ایله مصرلیلرك قلبنی قزانمق و آنلره حال‌حاضری قبول ایتدیرمك ایسته‌دیلر . لورد قرومه‌ر ـ که مسلك واهیسی کندیسنی نیکبین ایتمش ایدی ـ اوزون مدت مصرده بر انکلیز بر فرقهٔ دائمه‌سنك وحتی کندی نامنه اضافتله بر شخصی فرقه‌نك تشکیل ایدیله بیله‌جکنه قانع ایدی . کندیسی بونکله مغرور اولوردی . ۱۹۰۳ سنه‌سنه قدر بوذاتك مملکتمکزده ارتآ عائله‌سنه انتقال ایتمك اوزره سرای نظارتی مأموریتنی ایسته‌دیکنی طویدم .

قروه‌ر ظن ایدییوردی که حزب‌الوطنینك مخالفتی خدیو طرفندن یاپیلمش، استانبول جانبندن مظهر معاونت اولمش بر انتریقه‌دن بشقه برشیٔ دکلدر و مصر اهالیسنك حسیاتی جداً کندی لهنده‌در . بو آدم بو واهی فکری اوقدر ایلری یه سورمش ایدی که ، برسنه صکره ؛ فرانسز مخالفتی ١٩٠٤ انکلیز-فرانسز ائتلافی ایله زائل اولدقدن صکره قاهره‌ده انکلیز عسکرینه لزوم اولمدیغنی و استقبالده حکومتنی مصر و انکلیز مختلط اردوسی و یرلی و انکلیز مختلط پولیسی ایله ادامه ایده بیله جکنی اعلانه حاضر بولندیغنی سویلدی . اردونك درحال عصیانه مهیا اولدیغنی آکلامق ایچون ، قروه‌ره، عقبه مسئله‌سی و کذلك خلقك بغض و عداوتنی بیلدیرمك ایچون « دنشاوای » وقعهٔ مجنونانه و جانیانه‌سی لازم ایدی. بو، کندیسی ایچون بیوك برسقوط امل و انکساری ایجاب ایتدیردی. زوالی اوقدر مأیوس و متألم اولدی که استعفا ایتدی و تسلیتیاب اولمق ایچون قباحتك عبدالحمیدك کندی علیهنده و اتحاد اسلام فکریله یاپیلمش بر انتریقه‌سی اولدیغنی اعلانه قدر کتدی .

١٩٠٧ سنه‌سی مایسنده بزم پولتیقه‌مز بومرکزده ایدی.

سزه سور الدن غورست ایچون نه دیه‌یم؟ نفس الامر ده غورستك اورد قروه‌ره خلف اولمسی متوفی قرال ادواردك ایشیدر . غورست سابق قراله سنه‌لردن بری

خصوصی خدمتلر ایفا ایدیوردی . کذلك بو توجیهاته برسبب دها آرانمق لازم کلیرسه‌دینه‌بیلرکه ادارهٔ مرکزیه تسلسل مأمورین نقطهٔ نظرندن برچیقماز سوقاقده‌بولنیو- ردی؛ بوکانهایت ویرمك ایچون عابدین سرایندہ مرعیٔ الخاطر اولان ألدن غورسته مراجعت ایدلدی . مصرده یکی آجنته‌نك یکی برپولتیقه اتخاذ ایده‌جکی حقنده بر ذهاب باطل حاصل اولدی . بوآجنته‌نك مملکتی حریته آلشدیرمق ایچون امر آلدیغی و عاقبت ، تخلیه وعدلر- ینك زمان انجازی کلدیکی سویلندی. بویله بر ظن معقول ایدی چونکه لوندره‌ده وکلا دکیشیور و غلادستونك (ایرلاندا حرّیتی طرفداری اولان) هوم رول فرقه‌سی رأس‌کاره کلیوردی. فقط بونلر هپ خیالاتدن عبارتدی. سزه تأمیناً سویلیه‌یم‌که خارجیه نظارتنده بردقیقه بیله بو وادیده مداولهٔ افکار ایدلمدی . ١٩٠٧ ده غورستك آلدیغی تعلیمات خدیو ایله أیی بر ائتلاف عقدی و آنك تخلیه‌یی طلب ایدن حزب الوطنی‌دن آیرلمسی اسبابنك استکمالی ولوردقرومه‌رك پولتیقه‌سنی تعقیب خصوصلرندن بشقه برشیٔ دکلدی . زعم اولنیوردی‌که خدیو قزانلنجه دیکرلری قولایجه ألده ایدیله‌جك، انکلتره مصرده غائب ایتدیکی موقع حاکمنی ، اهالینك موافقتی ایله وکوزل

سوزلرله تكرار آله‌جق و نيل وادیسنده سـويله‌جك .
قرال ادواردك اسـلاميتك حامی و امامی اولـق اوزره
سلطانه خلف اولمسی و يالـكز مصرده دكل ، هنده ،
عربستانده وشرقك اقوام ساميه‌سی نزدنده بوصفتله طانتد-
يرلمسی دوشونلدی. بو،غير منتظم برخلافت جديده اوله-
جقدی . خـديو ، عنوان اعتباريله امير المؤمنين صفتی
محافظه ايده‌جك فقط هر حالده قرالك امری آلتنده بولنه-
جقدی . مصره بر حكـومت مشروطه تأمين ايتمـكه
كلنجه بو ، معلومكز اولديغی اوزره ، اصـلا موضـوع
مذاكره اولمامشدی؛اودرجه‌ده‌كه كنديسنی مشروطيتپرور
اعلان ايدن خـديوه قرال خط دسـتی ايله برمكتوب
كوندروب بو سودادن واز كچمسنی امر ايديوردی .
دوشـونيلن شيء سزك زواللی مجلس شرايعكزك زواللی
مـذاكراتنی برآز توسيع ايله بركوچك پارلمنتو طاسلاغی
ياپمق و ايالت مجلسـلرينك وظـائفنی توسـيع ايتمـكدی.
پولتيقـه‌سی ١٨٨٢ (مصرك اشغالی تاريخی) دن بری
ايارياه‌ميه‌ن خارجيه نظارتنده اصلامصره حريت ويرلمسی
مسئله‌سی مناقشه اولونمدی . بيلرسكزكه ١٨٨٢ مداخلهٔ
مسـلحه‌سـنك سببی اوسـنه اعلان اولنان مشروطيتك
طرفمزدن تصـويب ايدلمامسی و مداخـله‌دن مقصـده

خدیوك بروجه مطلقیت اعادهٔ حکم وقوتی ایدی . بناءً علیه یکرمی سکزسنه حیله و دسیسه وظلم و اعتسافدن صکره انکلتره خارجیه‌نظارتی بردن‌بره‌فکرینی دکشدیره‌رك برنجی ایشی تخلیه‌یی طلب اوله‌جق اولان مشروطیتی اعلانه نصل طرفدار اوله‌بیلردی ؟

کذلك مصرده، غورستك طبع ومزاجی برسیاست احرارانه‌نك باشلیه‌جغنه و قرومه‌رك پولتیقه‌سندن‌غیری برمسلکك اتخاذ ایدیله‌جکنه‌دائراولان ذهابده‌ده آلدانلدی. سورألدن غورست شرقی سومز دکلدر؛ عربجه‌قونوشور؛ شخص اعتباریله سویملیدر ؛ سلفی کبی بریتانیالیلره خاص درشتلکی یوقدر ؛ یرلی عالم ایله شخصی و خصوصی اولمق اوزره ایی معامله‌ده بولونمق قابلیتنی حائزدر . فقط بونکله استقلال ملی پولتیقه‌سنی تصویب آره‌سنده بیك فرسخ واردر. غورست ، اول باول ، أمپه‌ریالیست و « حکومت قرطاسیه » طرافداریدر .ذاتاً لورد قرومه‌رك معیتنده اون آلتی سنه‌خدمتی‌سایه‌سنده آمرینك بتون اصول حکومتنه وارث‌اولمش ایدی کندیسنه تودیع امور ایدنلر ایچه بیلیرلردی‌که آنی مصره کوندرمکله حکومت اشغالیه‌یی ظاهراً دها آز شایان نفرین بر حاله صوقه‌جقلر شو قدر وارکه اشغالدن ده امین بولنه‌جقلر.

غورست سلفندن آز اشغال طرفداری دکلدر . آنکله لورد قرومه‌رآره‌سنده‌کی یکانه فرق شودر : بو ، مقصدینه ایی و آلدادیجی سوزلرله واصل اولمق ایسته‌ر ، حالبوکه دیکری تهدیدی ترجیح ایدردی .

کوردیکزکه بر راده‌یه قدر غورست کندیسنه تودیع اولنان وظیفهٔ ائتلافکارانه‌یی ایفا ایتدی . ظاهراً اولسون خدیوی ألده ایتمکه موفق اولدی . و آکا اشغال پولنقه‌سنی قبول ایتدیردی وشخصی منفعتدن طولایی کندیسنه مظاهر اوله‌جق برکوچك انکلیز فرقه‌سی تشکیل ایده‌بیلدی . بدایتده طالعی‌ده یاوردی . حزب الوطنی ، عالیقدر رئیسی مصطفی کامل پاشایی غائب ایتدی . و بوندن مخالفت ایچون بر آز بوزغونلق حاصل اولدی . غورست نقطهٔ نظرندن بوشایان استفاده ایدی . کذلك استانبول اختلالی بیله اولمسه ، استقلال مطالباتنی آتی‌یه تعلیق ایده‌بیله‌جك اولان حریت پارلتیلرینی قبول ایتدیره‌بیلیردی . مصر ایچون شایان ممنونیتدرکه ۱۹۰۸ تموزنده ژون ترك فرقهٔ مشروطیت پرورانك موفقیتی آنی بوندن قورتاردی . خارجك یاردمی اولمه‌دن بر قومشو و حقیقی و صمیمی متفق ملت اسلامیه‌نك استحصال حریتی مصره یکی بر جسارت بخش ایتدی و انکلتره‌نك اوزاتدیغی آلداتیجی حریت صدقه‌سنك

ردینه بادی اولدی . تخلیه علیهدارلغی بتون مصر عالم اسلامنه شامل اولدی. بوندہ کرك غورست ، کرك سور ادوارد غره‌ی بر آز غائب ایتدیلر نه قدر ائتلافکار وجمل تلطیفیه ایله آراسنه کورونورسه کورونسون مصر مسلمانلری مملکتلرنده انکلیز اشغالنك تمادیسندن بحث ایدلمسنی ایسته‌مدیلر . هر وقتدن زیاده تخلیه‌یی شدیداً طلب ایتدیلر. بوندن بشقه‌سی کندیلری ایچون سیّان ایدی .

خارجیه نظارتنده ائتلاف و انکلتره تفوقی پولتیقه‌سنك افلاسی نه‌زمان آکلاشلدیغنی تعیین مشکلدر . ١٩٠٨ عثمانلی انقلابنك باشلانغجنده بزم دیپلوماسیمز یکی حکومتدن انکلتره‌نك مصرده‌کی اشغالنك تصدیقی قبول ایتدیره‌بیله‌جکنه ذاهب اولدی. بونك ایچون صدراعظم کامل پاشایه بنـاشلدی . فقط مشارالیهك سقوطی انکلیز نفوذنی مضمحل ایتدی و ١٩٠٩ بدایتنده سرزدهٔ ظهور اولان متقابل اختلال نفوذمزك بتون بتون محو ایدلمسنه بادی اولدی . بوندن صکره قاهره‌ده اشغال سیاستنك قبول ایتدیرلمسی ایچون بشقه اسبابه توسل اولندی . اطرافنده‌کی کوچك انکلیز محبی فرقه‌نك محوینی کورنجه غورست قبطیلری استخدام و استعمال فکرسقیمینه دوشدی. آنك زعمنجه کویا بونلر یرلیلرك مخالفتنه قارشی تأمین

موازنه ایده‌جکدی . بطرسی عالی پاشا باش و کاتبه کچیرلدی و کمال دبدبه ایله اعلان اولوندی که بو خریف ریاست نظار مقامنه کان ایلك « تام » مصرلیدر . بو ، حزب‌الوطنیده‌کی ایکی مذهبی تفرقه‌یه دوشورمك ایچون خائنانه برحرکتدن ، انکلتره‌ده دستورمزاولان حکمران اولمق ایچون رعایای تفرقه‌یه دوشورمك حکمت غلیظه‌سنك تطبیقاتندن بشقه برشیٔ دکلدر . مع‌التأسف بوتطبیقاتده موفق اولوندی . شایان تلهفدرکه بوحال مصر شبانی آره‌سنده بادیٔ نفاق اولدی . مصر ، بتون قواسنه محتاجدر . و مخالفت دینیه هر وقت مضردر . بونك شایان تأسف نتیجه‌سی بطرسك قتلیدر . شوقتلك بر أیی نتیجه‌سی‌ده واردر : بوندن طولایی اهالی وضعیت حقنده بر فکرتام حاصل ایتدی و اسلام مخالفتنك زائل اوله‌میه‌جغی ثابت اولدی . بنه بوصورتله حسیات لاحقهٔ اسلامیه ایله انکلتره سیاست حاضره‌سنك آره‌سنده‌کی اوچوروملر کوزله کوریلور بر رادیه کلدی . بوندن صکره ، آلدانمق تهلکه‌سندن مصون اوله‌رق دیه بیلیرزکه ، لوندره‌ده بزم حکومتمزك پولتیقه‌سی علناً اسلامه دشمن اولدی . آرتق انکلتره نه ایرانده ، نه عربستانده ، نه استانبولده ، نه مصرده اسلامیتك هیچ بر أیلکنی ایسته‌مز .

بالآخره روزوه‌لت ـ غره‌ی أنتریقه‌سی میدانه کلدی. بن بوکا أنتریقه دیرم چونکه علناً ثابت اولدی‌که ، لوندره خارجیه نظارتنده ، بزده مصرده اوینایه‌جق عکسی‌رول ایچون افکار عمومیهٔ احرارانه‌یی حاضرلمق مقصدیله بو منحوس و مستکره آمریقا قومدیاجیسندن استفاده ایدلمك ایسته‌ندی . بو واقعه‌یی دها ایی آکلامق ایسته‌رایسه‌کز تخطر ایدیکزکه سابق آمریقا رئیس جمهوریتك آرقه‌سنده ، مصر سیاحتنده ، آمریقا پروتستان میسیونرلری اسلام علیهنده انکسار قلبی موجب اوله‌جق آغیرسوزلر سویلور. لردی و لوندره‌ده، سور أدوارد غره‌یك آرقه‌سنده ، آنلره بکزه‌ر انکلیز خرستیان ارباب طریقتی عینی وظیفهٔ مکروهه‌یی ایفاده قصور ایتمیورلردی . بو احوال ، قرالك وفاتی اوانده . أدوارد غره‌یك مسلمانلر اوزرنده ادعای تفوق خولیالرینك منکسر اولدیغی بر حینده ، بو ایکی پولتیقه‌جینك مدافعهٔ نفس ایچون حیات نصرانیه‌یه مراجعتلرینك سر و حکمتنی شرح ایدر . موسیو روزوه‌لت طرفندن « مه‌نشن هاؤز » ده ایراد اولنان نطق اولجه أدوارد غره‌ی طرفندن معلوم ایدی و مظهر تصویبی دخی اولمشدی . خارجیه ناظری‌ده برقاچ کون صکره عوام قماره‌سنده اسلام علیهنده ایراد ایتدیکی نطقنده روزوه‌لتك بو بیاناتنی وثیقه

اتخاذ ایتمشدی . امین اولکزکه بوکون أدوارد غره‌ی ایله روزوه‌لتك حسیاتی آره‌سنده هیچ برفرق یوقدر. و بوندن بویله پولتیقه‌مز ترکیه‌ده ، عجمستانده ، مصرده اسلامك ترقیاتنه دشمندر. آرتق سز بزم پولتیقه‌مزه اعتماد ایتمه‌یکز. بو فرصتدن بالاستفاده یالکز مصر وطن پروراتی دکل، استانبولده‌کی ژون ترکلری و بتون دنیا مسلمانلرینی تیقظه دعوت ایدرم . بو شرائط تحتنده سزه ویره‌جك برتك نصیحتم واردر. بو نصیحتی سزه کمال یأس ایله ویرییورم. چونکه بن‌ده بر انکلیز وطن‌پروری‌یم . مملکتمك شرقده سیاست ظالمانه‌سنی تقبیح و تشنیع ایتدیکم حالده بر انکلیز ملت‌پروری‌یم . و طنداشلرمك حسیات عمو - میه‌سنه قارشی اعلان مخالفت ایدرك شونی سزه سویلمکه بنی سزلره قارشی اولان وظیفه‌م مجبور ایدر . اکر سز مصر وطن‌پرورلری بزی دشمندن بشقه برصورتله تلقی ایدرسه‌کز حماقتکزه پایان اولماز . انکلیز محافظه کاران و احرار فرقه‌لرینك متحداً سور أدوارد غره‌یك سوزلرینی تصویبلری سزه قارشی هیچ بر ناموسکارانه حرکتك اجرا و اولجه ویریلن سوزلرك انجازاولونمیه‌جغنه دلیلدر. سوزنده طورمق مسلکی آرتق متروکدر . سز بزدن بر ظلم و اعتساف پولتیقه‌سندن ، الحاق سیاستندن بشقه

بر شیئ بکله‌مه‌یکز . سزی مادةً صویه‌جغز . اخلاق اجتماعیه‌کزی برباد ایده‌جکز . الحالةهذه بزه تابع اولق فلاکتنه دوچار اولان هند مملکتلری درکه‌سنه تنزیل تشبثنده‌یز .

سوزلرمك فخامتلو دولتلو خدیو پاشا حضرتلرینك قولاغنه ایریشوب ایرشمیه‌جکنی بیلمم . فقط مشارالیهك نظردقتلرینی جلب ایله کندیلرندن اسکی وطن پرورلکلرینك تخطر بیورلمسنی استرحام ایدرم . ماضیده ، کندیسنه ، منافع مصریه‌یه نه قدر صادق اولدیغمه دائر اساسلی دلیللرمی ارائه ایتمشدم . او وقت ، کندیلری دها پك کنج ایدیلر . و لورد قرومه‌رك دشمنلکنه قارشی جسورانه مجادله ایدییورلردی . خدیو حضرتلرینی ایقاظاً دیمك ایسته‌رم که انکلتره‌نك خصومتی بوکون تخفف ایتمش دکلدر ، کیزلی اولمقله شدتنی غائب ایتمامشدر . غورستی ، غره‌یی و خارجیه نظارتنی هپ بوفکر اداره ایدییور و عباس حلمی پاشا خدیویتنی فجیع بر صورتده غائب ایده‌جکدر . بونلرك کندیسنه اهانت و خیانت ایتدکلرینی خدیو کوره‌جك و بوندن صکره مختاریتی تصدیق ایدیلن بر مملکتك صندلئ حکومتنی دکل ، آنجق دائمی حال اسارتده طوتیلان زوالای هند راجه‌لرینك صندلئ امارتی کبی بر تختی محافظه ایده بیله جکدر .

عینی استرحاماتی سابق دوستم شیخ علی یوسفه و اشغال پولتیقه‌سنك فریفته‌سی اولان سائر مصرلیلره تکرار ایدرك دیرم که : بزدن احتراز ایدیکز . آرتق بز سزك هیچ بر ایپلکلکزی ایسته‌مه‌یز . سز بزم یوزمزدن نه قانون اساسی‌یه ، نه حریت مطبوعاته ، نه حریت تعلیم و تربیه‌یه ، نه حریت شخصیه‌یه نائل اوله‌میه‌جق‌سکز ، بزم مقصدمز ، بوکـوندن اعتباراً ، مصرده قالدقجه ، سزك مملکتکزی بزم مه‌نچسته‌ر پاموق طوقومه‌جیلرینـك منفعتنه اوله‌رق طولاندیرمقدر ، سزك خزینه‌کزدن بالاستفاده بزم سودانده قوردیغمز آفریقا ایمپراطورلغنی احیا ایتمکدر ، سزه شکلاً اولسون طانشمادن ، و اسکیسندن دها شـدید بر طرزده مملکتکزده یهودی و انکلیز سپه‌کولاسیونی آزیتمق اوله‌جقدر ، سزی أللرکز ، آیاقلرکز ، باغلی احتراصـات تجاریه‌مزه تودیعدر . سز آرتق لهمزده حسن نیتده بولنمق حماقتنده معذور اوله‌مازسکز . افکارمز آچیقدن آچیقه سویلندی . آرتق مملکتکزك ربقهٔ اسارتده قالمسنه و خراب اولمسنه سبب اولمقده دوام ایتمه‌یکز .

حزب وطنی‌یه نصیحتم شودر : آچیق ، اساسلی ، جسورانه ، هرکون بر مخالفت یاپمغـه دوام ایدیکز . متحداً وهر فرصتدن بالاسـتفاده ، حال حاضرك مصرده

نهایته ایرشمسنی ، طریق حقـانیته داخل اولمقلغمزی ، سزك مملکتکزدن عسکرلرمزی چکمکلکمزی ، سز کله اشتغاله نهایت ویرمکلکمزی طلب ایدیکز . سز ، شو لسانی قوللانمقله هیچ برشیٔ غائب ایده‌جك دکلسکز : بز ، سزك مملکتکزده اجنبی‌ز . سز بو حقی طلب صلاحیتنه مالکسکز و حقکزی قزانه‌بیلیرسکز . انکلتره‌نك سزك مملکتکزده حکمران اولق اوزره قرار قیلمسنه هیچ برحقی اولمدیغنی ، سزك آرتق بزی ایسته‌مدیککزی ، حامی ، مستشار ، ویا ساده‌جه مأمور اولق اوزره بزه محتاج اولمدیغکزی هردرلو وسـائط نشریه‌ایله و متمادیاً درخاطر ایتدیریکز . بزه ، بونلرك عکسنی ادعا ایچون ، هیچ بروسیله ویرمه‌یکز . بزه خصومتکزی آچیقجه کوستریکز . هیچ بر فائده‌سی اولمیان اختلالاته مثابرت ایتمکز ، اجنبیلرك مواجهه‌سنده قالان بتون ملتلر کبی رسمی وتجاری بویقوته توسل ایدیکز وشـخصاً بزدن اوزاقلاشـکز . سزده انکلیز اولمیان برچوق اجانب واردر . آنلرله‌صمیمی برصورتده‌عقد مؤاخات ایدیکز ، بزدن ایسـه آنلرله معـامله‌ده بولونکز . هرکس ایله اوزلاشك فقط یالکز بزم ایله ائتلاف سوداسندن واز کچك . بواوغورده فدا ایدیله‌جك زمانه یازیقـدر . بزم

ناموسمزه، انسانیتمزه ، بوندن صکره ، مراجعت کولنج اولور . طرفمزدن بویله بر حرکتکزه استحقاردن بشقه بر مقابله کوره‌مز. خیر ! سز بزی آتجق بردرلو اقتناع ایده‌بیلرسکز . بزه بیلدیریکزکه مملکتکزك اشغالی بزم ایچون متمادی مشکلاتی وحال صلحده پك زیاده کلالی، حال حربده ایسه صوك درجه‌ده برتهلکه‌یی استلزام ایده‌جکدر. وقتا که بزم انکلیز خلقنك قالین قفاسنه اشغالك موجب فائده اولمدیغی فکری داخل اوله‌جقدر ایشته اوزمان حقکزی تسلیم ایله سزی براقه‌جغز. آندن اول بوامنیه حصول پذیر اوله‌میه‌جقدر .

بوندن صکره سزه کمال شدتله (صوك درجه‌ده) وطنداش و مذهبداشلرکز اولان ترکلر ایله مؤتلف اولمکزی توصیه ایدرم . ایمپراطورلغنك برایالتی اولمق اعتباریله سلطان مصری حمایه وظیفه‌سیله مکلف وبوحقی حائزدر؛ خلیفه اولمق حیثیتیله‌ده دینکزی محافظه‌یه مجبوردر . مختاریت اداریه‌کز ایچون فرمانلرك ضمانتی حائز سکز . عثمانلی دولتنك اجزای متممه‌سندن بولونمق امتیازندن ممکن اولدیغی قدر استفاده ایدیکز . سز ملتکز ایچون بوندن ضرر کورمیه‌جك سکز و آتیٔ قریبده أوروپا حکومات مسلحه‌سی ایله ائتلاف ایدرك سلطان انکلتره‌یی

وعدلرینك انجازینه دعوت ایده‌بیله‌جکدر . او کون ، انکلتره، قره‌ده ودکزده‌کی قوتلندن، أمپه‌ریالیست‌فرقه‌سنك احتراصاتندن ، پاره وتجارت منافعندن صرف نظر سزی براقه‌جقدر . اوساعت حلول ایدنجه انکلتره ، سزه دوستلق تأمیناتی ویره‌جك ، برچوق ایپلکلر ایده‌جك وکیده‌جکدر .

جناب حق بوکونی چابوق کتیرسین و بزده آنی کوزلرمزله کوره‌لم .

ایشته بو سزك فداکار دوستکزك دائما ایتدیکی دعادر .

اوئیلفرید سقاوه‌ن بلونت

نیو بیلدین پله‌یس
هورشه‌م سه‌سه‌قس
۱۳ ایلول ۱۹۱۰
تل الکبیرك ۲۸ نجی سنهٔ دوریه‌سی

استطراد

حق استعمار

ـ « کندی نقطهٔ نظرمدن حقوق‌دول » نام اثرمز-
دن مستخرج فقره‌در . ـ

بونفیسك اثرندن منقول فقراتدر :

«بردولتك مدنیتك فوائدندن دیکرینی نصیبه‌دار ایتمك ایچون آنك امورینه مداخله‌سی ، دیکر مداخله‌لر کبی ، استقلال دوله قارشو بر سوءقصد تشکیل ایلدیکندن مردوددر . بلونچلی برفکره معارضدر . مومی‌الیه ملل متمدنه‌یه باربار ویا وحشی قبائلی اداره وتربیه ایتمك حقنی ویرییور. بعضیلرینك نظر دقتنی جلب ایده‌بیله‌جك اولان بوفکرغیر قابل تصویبدر. چونکه‌بو صورتله حریت‌بشریه قولایجه دوچار تجاوز اوله‌بیلور . ذاتاً مؤلف مومی‌الیه مدنیلرك غیر مدنیلر حقنده بلا مرحمت طاوراندقلرینی تصدیق ایدییور . هر حالده نشر مدنیت ایچون تلقینات صلح‌پرورانه‌ده بولونمق مقبول برشیدر : فقط هه‌فته‌رك

غايت طوغرى اوله‌رق سويلديكى كبى دنيـاده هيچ بر ملتك بدوى وحتى وحشى قبائله كندى قوانينى قبول ايتديرمك حق وصلاحيتى يوقدر . اكر انسـانيت نامنه آفريقاده زنجى حكمدارلرك امور داخليه‌سنه مداخله‌لرى قبول ايديلورسه نه ايچون ١٧٩٣ ده أوروپانك فرانسه حدودينى تجاوزى كيفيتى دوچار مواخذه ايدلسـون ؟ بر آدمك ، برهيئتك حق حريتى تصديق ايديله‌بيـمك ايچون او آدمك ، او هيئتك ديكرلرك حقوق حريه‌سنه مراعاتكار اولمسى لازمه‌دندر . »

كنديلكمزدن برقاعده وضع ايتمش اولمامق ايچون اكثريت مؤلفينك تصويب ايتديكى برنظريه‌يى يوقارى‌يه نقل ايتدك . تطبيقات بونظريه‌نك كلياً ضدينه‌در . آوستريا واسوج ونوروج دولتلرندن وبالقان حكوماتندن ماعداسى دنيانك هر نره‌سنده عاجز ، مدافعهٔ نفسـه غير قادر بر ملت ، برقوم كورمشلر ايسه حق مفروض استعمارلرندن بالاستفاده آنى ربقهٔ اسارته آلمشاردر . بو ربقهٔ اسارته آلمق كيفيتى علناً ، صراحةً بريرى ضبط واشغال صورتنده جلوه نما اولديغى كبى ، حمايه‌شكلنده‌ده تظاهر ايدر . حتى ، مصرده اولديغى كبى ايكى شكلدن ده بالكليه خارج بولونه‌بيلور . دولتلر مستعمراتنى اجزاى وطندن عد ايتمزلر ، آنى وطنك مستملكه‌سى ،

مالی ، ملکی تلقی ایدرلر . مقصدلری اوراده‌کی اهالی‌یی یتشدیرمك ، طریق مدنیته سوق ایتمك دكلدر . اكر بویله اولسه‌ایدی بوكون بودرجه مدنی اولان فرانسزلرك جزائرده ، تونسده ، مستعمرات سائره‌ده یرلیلردن هیچ اولمازسه بش اون كشی یتشدیرملری لازم كلیر ایدی .

بالعكس انكلیزلرك هندده ، آفریقاده وعلی‌العموم مستعمراتده ، فرانسه‌نك خصوصیله تونس و جزائرده ، بلچیقالیلرك قونغوده ایتدكلری ظلم و وحشت قالمامشدر . مجبوری سعی و عملی ایفا ایتمیان قونغولیلرك كسلمش أللرندن تپه‌چكار تشكیل ایدلدیكی ، صحرای كبیرده بیچاره معصوم قبائلك « دوم دوم » قورشونلری ، میترالیوزلرله خاك هلاكه سرلدیكی ، چینلیلره جبراً آفیون قوللانماری ایچون حرب اعلان ایدلدیكی و سائره و سائره بشرك جداً موجب عار و خجالتی اوله‌جق احوالدر .

استثناسی اولمیان برقاعده اوله‌رق شوراسنی درمیان ایده‌بیلیرزكه بوكونه قدر كری‌ده قالمش اقوامدن هیچ بریی أوروپالیلر طریق مدنیته سوق ایده‌مامشلردر .

كذلك استثنا ایله دوچار تحدید اولماز بر قاعده اولق اوزره شوراسنی‌ده بیان ایدرزكه أوروپالیلر اقوام

مذکوره‌نك جمله‌سنی حس ایدیلور بر صورتده کریلتمشلر ، مدنیت موجوده‌لرندن تبعید ایلمشلردر .

انکلیزلرك مصره خدمت ایتدکلری افسانه‌سی تکرار ایدلمسون ؛ بوبابده تردد ایدنلر مصر حزب الوطنی‌سی رئیس محبمز محمد بك فریدك قونفرانسلرینه وهنوز انتشار ایدن بروکسل قونغره‌سی مقررات مهمه‌سنه مراجعت بیورسونلر . تطویلدن احترازاً ، صددمده چیقمامق ایچون مستعمرات مختلفه‌ده أوروپالیلرك شمدی‌یه قدر یاپدقلری مظالمدن ، اختیار ایتدکاری ماوث ، معیوب ، مدخول پولتیقه‌دن بحث ایتمیه‌جکز ، ذاتاً بو مطلبه دائر پك چوق شیلر سویلنمش و یازلمشدر .

برملت آنجق کندی کندینه ، کندی وسائطیله وکندی حقوق طبیعیه‌سنه مالك اولدیغی وقت تکامل ایده‌بیلور . واقعا استیلازده اولمش بریرده ایچه صلاح و تجدد آثاری کوریلور : جزائره ، اسکندریه‌یه ، بومبایه ، باتاویه‌یه ، مانیلایه واران برسیاح منتظم جاده‌لر ، ألقتریقلی ترامواپلر ، بانقه‌لر ، عالی بنالر کورر ؛ فقط بونلر هپ أوروپالیلرك مالی ، اثریدر . زوالی برلیلرك املاکی استملاك ، حقوق حریه‌سی ، حقوق ملکیه‌سی ، حقوق سیاسیه‌سی غیر قابل اعاده و استرداد بر صورتده نزع ایدلمشدر .

أوروپاليلر اول باول معارف عموميه‌يى محو ايدرك انسال آتيه‌نك خروجنه قارشو وضعيتلرينى تأمين ايتمك ايستمشلردر . مدنيلر متدنيلره : « سز كورولتى چيقار-ماز و چيقاره‌ماز اوصلو ، ساكن عمله ، چفتجى ، اوشاق اوليكز ، مأمور اولمغه ، مسالك حرّه اصحابندن بولونمغه اصلا رغبت ايتمه‌يكز . بوكبى شيلره احتياجكز يوقدر . مأمور ، خواجه، آووقات ، دوقتور ، الخ ... ايستر ايسه‌كز بزسزه بونلردن ديله ديكلكز مقدارينى كوندررز . » ديورلر .

قاپيتاليزم دنيلن حكومت سرمايه‌داران ايسه پاره‌لرينى تزييددن بشقه هيچ برحس انسانيت ، هيچ برشيمهٔ حقوق-پرستى ايله اتعاب ذهن ايتمديكندن دولتلرى تضييق و بوسايه‌ده اهالئ مستعمراتى عادتا حيوان كبى چالشديروب آنلرك سعى و عملرندن ، خرابى و فلاكتلرندن استفاده ايدييورلر . اهالئ مرقومه‌نك بردرجه كوزلرينك آچيلمسنى سرمايه-داران اوراده موجود مؤسساتنك محو و اندراسى مقدمه‌سى ديه تلقى ايلدكلرندن اولانجه قوتلريله زوالى متدنيلرك بر مقدار دها كوزلرينك قاپالى قالمسنه ، بر مدت دها الرينى قالديرمغه مجاللرى اولمامسنه صرف مجهود ايدييورلر .

ايشته مدنى أوروپاليلر پك كرى اولان آوسترالیا

و آمریقا و اوقیانوسیا قبائلنی بتون بتون محو ایتمشلر ؛ آنلردن برآز فرقی اولان اقوام سائره‌یی برکون کاوبده کندیلرینه رقابت ایده‌جك برمرتبه‌یه ایصال ایتمامك ایچون بر نوع (قلوروفورمه) ایتمش بولنیورلر .

الحالةهذه بشریتك اکثریت عظیمه‌سی، بو مفروض و مکروه حق استعمارك نتیجه‌سنده محکوم تدنی بولنیور؛ حقوق‌طبیعیه ، مدنیه ، ملکیه و سیاسیه‌دن محروم اولیور.

عالم مدنیتك ارتکاب ایتدیکی بو مدنیت‌دشمنلکی ، بو وحشت هیئت اجتماعیهٔ حاضره‌نك اك اساسلی ، اك عفو اولونماز بر جنایتیدر . حالبوکه قشر زمینی طانتماز برحاله کتیرن (سه‌ن ـ غوتار)، (مون سه‌نیس) تونللرینی، (سویش) قنالنی آچان ، تلغراف ، تلفون ، تیموریولی خطلریله عالمی باشقه‌برشکله افراغ ایدن، سطح دریایی مهیب دردنوتلر ، معظم ترانس آطلانتیقلر ایله طولدیران ، ته‌له‌سقوپلریله ، میقروسقوپلریله بی انتهالر کشف ایدن ، فن‌حقوقده ، طبده ، کیما و حکمتده ، ادبیات و فنیاتده ، اقتصادیاتده و صنایعده بوقدر ایلری کیدن انکلیزلر ، فرانسزلر، فلمنکلیلر ، بلچیقالیلر ربقهٔ اسارتلرینه کچمش قسم مهم بشریتی تمدین ایده‌مزلرمی ایدی ؟...

کندیلرنده بو خاصه و قابلیت تمدین و تربیه‌وار ایکن

مدنیـلرك متدنیلری دها زیاده کرولتمك خصـوصنده‌کی غیرتلرینه نه دینور ؟

یوقاریلرده دیدیکمز کبی بردولتك مستعمره اتخاذینه صـلاحیتی یوقدر . بر مملـکت آنجق اهالیسنه عائددر . مال متقوم دکلدر . آلینوب صاتیلماز ؛ ملیونلرجه‌اهالی أوروپا تجارینك مال و ملـکی اوله‌ماز .

بوکون حق استعمار قرون سالفه‌ده‌کی اسـارت کبی الغا ایدیلور و مستعمرات خلقنه حقلری اعاده قلنورایسه آنلرك تمدنلرینه آرتق هیچ برمانع قالماز . آنلرده البته قاعدهٔ تـکامله منقاد اوله‌رق یواش یواش نصیبه‌دار ترقی اولورلر . بناءً علیه بوخصـوصـده حقك ظلمه غلبه‌سی نتیجه‌سی‌اوله‌رق بتون دنیا تمدن‌ایتمش ، بدویت و وحشت تدریجاً زائل اولمش بولنور .

نتیجهٔ کلام ؛ شمدیکی أوروپا مدنیتنه برأنکل اولیور وترقیات مدنیه‌سی واسطه‌سیله غریبـدرکه عینی مدنیتك تعمم و انتشارینه بر مانعه تشکیل ایدییور .

بر دولـت دورهٔ تـکاملـنده بشـقه دولتـلردن استعانهٔ مدنیه‌ده بولونه‌بیلور ایسه‌ده هر حالده منحصراً کندی وسائطیله ، کندی تشبثاتیله ایلرولیه‌بیلیر . مثال : ژاپونیا .

بر دولت مدنیه بر قطعهٔ متدنیه‌یی نه‌قدر اعمار ایدر ایسه ایتسون ، اهالیسی محروم حریت اولور وقوهٔ تشبثیه‌سنك انکشافنه موانع طاری اوله‌جق اولورسه کیروده قالور . مثال : مصر اهالیٔ اصلیه‌سی .

برمملکتك دائرهٔ مدنیته دخولی ، برمدنی مملکتك اصول وقوانین ، مؤسسات وعاداتنی حرفیاً تقلید و اقتباسی ایله اوله‌میه‌جغی امثال تاریخیه‌سیله مثبتدر . حتی برمملکت مدنیه اهالیسندن بعضیسنك مهاجرت ایدوبده ماورای ابحاردہ برقطعه‌یه استیلالری و اورادہ برجمعیت جدیده تشکیللری حالنده بیله آنلرك مدنیتی ایله مدنیت سابقه‌لری بیننده فرق حاصل اولبور . مدنیت محیطه ، زمانه ، اقلیمه، عرقه کوره تخالف ایدر. آمریقا مدنیتی ایله انکلیز مدنیتی ، فلمنك مدنیتی ایله ترانسوال و اورانژ مدنیتی ، فرانسز مدنیتی ایله قانادامدنیتی آره‌سنده‌کی فرقلر پك ظاهردر .

اوحالده ، برخلقك ترقیسی، کندی عادات و اخلاقنك ، مخصوصات وقوانیننك ده برلکده ترقیسنه وابسته‌در. حالبوکه عادات و اخلاق ، مخصوصات و قوانین وسائط اجنبیه ایله تکامل ایده‌مز . شبهه‌سز معارف اجنبیه‌دن ،

ترقيات غربيه‌دن استفاده و استفاضه ايديلور ؛ فقط ايش اولديغى كبى قوپيه‌دن عبارت دكلدر . بناءً عليه مثلا هند عالمنده برتكامل مطلوب ايسه هند مخصوصاتنك تركى و يرلرينه أوروپا اصول و قواعدينك اولديغى كبى قبولى هيچ برنتيجه ويرمز . بونك ايچون مخصوصات هنديه‌نك مظهر تعالى اولمسى لازمدر .

أمپه‌ريالیزم پولتیقه‌سی

— سیاست عالم حقنده مطالعات —

بیوك ـ بریتانیا . ـ آمریقا حکومات متحده‌سی . ـ روسیه . ـ فرانسه . ـ ژاپونیا . ـ آلمانیا و اتفاق مثلث.

کرهٔ ارضك اك مهم اقسامنه منصرف اولان ، اك چوق تبعه‌سی بولنان حکمدار، بوکون ، لاشك ، انکلتره قرالیدر. کونش ، هیچ بر وقت بو پادشاهك الکالرنده باطماز . نوع بشرك تقریباً بر ثلثی انکلیز اسیریدر . نقد اعتباریله دنیا ، عیارنی ، لوندره‌دن آلیر . لوندره ، تاریخك و حال حاضرده عالمك اك بیوك مرکزیدر. بو شهر بر قطب مدنی کبی بتون دنیایی کندیسنه طوغری جذب ایدییور. بحراً اك قوی الشکیمه دولت انکلتره‌در. جغرافیا اعتباریله نفس بریتانیا قولایجه قابل مدافعه کبی کوریلیور. مدنیت و عمران اعتباریله‌ده انکلتره، فرانسه و آلمانیادن آشاغی دکلدر . هله آریستوقراسی نقطهٔ نظرندن انکلتره پك بلند بر موقعده‌در .

« دها بیوك انکلتره » نظریه‌سنك حوّاریسی

چه یمبه رله ین ، لوندره ده ، ١٨٩٥ ده ، کمال غرور و عظمت ایله شو سوزلری سویلمشدی :

« بن بوعرقك ، دنیایه حاکم اولان و تاریخك ادراك ایتدیکی حاکم و متفوق بو آنغلو ـ صاقصون عرقنك عظمت و استقبالنه ایمان ایدرم . بو اویله برعرقدرکه غروری ، ثابتقدملکی ، نفسنه اعتمادی ، رأینده کی قطعیتی هیچ بر اقلیمك تأثیری ایله دکشمز ؛ هیچ بر تبدل آنی اخلال ایده مز . بوملت ، هیچ برمانعه یه تصادف ایتمکسزین ، تاریخ مستقبلك الك حاکم قوتی ، مدنیت کائناتك الك اساسلی عنصری اولهجقدر . و ، دنیا قدر بیوك اولان بوایمپراطورلغك استقبالنه معتقدم ؛ اوایمپراطورلغك که هیچ برانکلیز برغرور دتره مه سی حس ایتمه دن آندن بحث ایده مز . »

أمپه ریالیستلرك ذهانجه انکلتره نك موقعی آنی جهانکیر اولق مجبوریتنده بولندیرر ؛ او ، انسانیتی سوق و اداره ایدن ملتلرك یابرنجیسی اولمایدر ، یاخود ، یالکز مستملکاتندن دکل ، استقلالندن بیله وازکچملیدر .

ایشته Greater Britain نظریه سی بودر .

فقط ظواهره آلدانلمسون . انکلتره مرتبهٔ قصوای کماله کلمش ، بومرتبه یی کچمش ، ایتمکده بولنان بردولت و برملتدر . کچن عصرك اواسطنه قدر بیوك ـ بریتانیا

دنیایی عادتا محاول بولمشدی . اسپانیا ، پورتوغال ، فرانسه برآز اختیار لمشلردی. فرانسه‌نك فتح ایتدیکی قوجه هندستان عالمی ، قانادا ایمپراطورلغی و حتی فرانسه آطه‌سی قولایجه انکلتره‌نك زیر تصرفنه کچدی. آفریقاده ، کذلك قولایلقله ، بیوك برمستعمرات ایمپراطورلغی تشکیل ایدلدی .

عرابی وقعه‌سی اوزرینه انکلتره‌نك اسکندریه‌یی طوپه طوتماسی و تل‌الکبیر موفقیتی آکا بتون آفریقایی آچدی. لیوینغستون سیاه قطعه‌نك برچوق مظلم نقطه‌لرینی انکلتره‌یه ویردی . بحر محیط معتدل قولایلقله کندی دائرهٔ اتحادینه کیردی. انکلیزلر بومعظم مستملکه ایمپراطورلقلرندن شخصاً دهشتلی استفاده‌لر ایتدیلر. تجارتلرینی تحت انحصاره آلدیلر.

فقط کندیلرینك قولایجه ثروته قونملری و مستعمرات خلقنك انتباهی ایشی دکشدیردی .

برچوق پاره‌یه صاحب اولونجه انکلتره تجاری تجارتی برآز استحقاره باشلادیلر . اسکیدن میدان تجارتده رقیب یوقدی . بالآخره رقیب اولمق اوزره آمریقالیلر و آلمانلر چیقدی. انکلیز امتعه‌سنه فائق برچوق امتعه مختلف پازارلره سوق اولندی. انکلیزلر مصنوعاتنك جنس و نوعنی تبدیل ایتمیه‌جك قدر محافظه‌کارلقده ثبات ـ دهاطوغریسی عناد ایتدیلر . برراده‌یه کلدیکه انکلتره‌نك رسمی مناقصاتنده

بیله آلمان و آمریقالیلر انکلیزلره غلبه ایدییورلردی .
چلیك مملکتی اولان انکلتره یه آمریقادن چلیك کلدی.

قونسولوسلر ، اقطار مختلفه‌دن ، هرهفته انکلتره‌نك سقوط اقتصادیسنی معلن راپورلر کوندردیلر . فقط ، هیهات ! انکلیز فابریقه‌طورلری. أقسپورطاتورلری اصلاح امور جسارتنده بولنه‌مدیلر .

اسکیدن ، اداره‌خانه‌سنده ، اون سکز ساعت متمادیاً چالیشان، آیاق اوستی، سکز دقیقه‌ده یمکنی یه‌ن انکلیز تاجرینك یرینه شمدی اوغلی کچمش بولنیور . بیوك بر ثروته مالك اولان بوکنج باباسی قدر چوق چالشمغه کندیسنی مجبور عد ایتمیور . تجارتخانه‌سنی بر (لیمیتد سوسایتی) حالنه افراغ ایدوب دیرکتورلره تودیع ایتمشدر. کندیسی اوکلنمدن اول یتاغندن قالقماز . یکرمی بش قرانقلقدن آشاغی سیغار ایچمز . اك یوکسك نوعندن بورغونیادن ماعدا شرابه تنزل ایتمز. کونده سکز دفعه تبدیل قیافت ایدر . دلداده‌لرینی پارسدن جلبی معتاد ایدنمشدر . هفته‌ده ایکی اوچ دفعه تجارتخانه کیدر ، بر ایکی امضا ویروب قاچار. عیش ونوشه دوام ایدر.

أوروپا عرقلریله مسکون مستملکات اهالیسی بوکون کاملاً مختاریتلرینی ألده ایتمشلردر . انکلتره‌نك اورالرده‌کی

حقوقی ، حقوق عالیه‌دن عبـارتدر . ملکی اداره ایدن اهالیسیدر . اهالیٔ محلیه ایسه استقلال داخلیلرینـه پك قیصقانججه نکهباندر. کمرك اعتباریله بیله انکلتره مستملکاتنده مظهر سهولت دکلدر ؛ آنك ایچون مثلا آلمانیـا بعض انکلیز مستعمراتنده انکلتره‌دن زیاده ایش کورییور.

بوسقوطی نظر ابتصاره آلان أمپه‌ریالیستلر تفوقی ادامه ایچون صنعی چاره‌لر آرادیلر . مستملکاتی توحید خولیالرینه طالدیلر . بوندن ترانسوال محاربه‌سی چیقدی . برنتیجه ویرمدی . ذاتاً صنعی و صوری تفوق اولماز ؛ اولورسه‌ده جدی و متمادی دکلدر .

انکلتره ، بناءً علیه ، اختیارلیور . کندیسـنی ایلك دفعه هندستانه آتان ارادته مالك دکلدر. اسپانیا و فرانسه کبی اسکیمشدر. انکلیز رجالی بوحالی بیلیورلر وسیاستده پك اوقدر تشـبثکارلق کوسـترمیورلر . بونلرك خط حرکتلری هزیتلره سـببیت ویرمامك ، مهما امکن ، احتضاری تمدید ایتمکدر .

مستملکات مأمورلری تبدیل سـجیه ایتمشـاردر . مستعمراتده اقصـای امل مالده خفیف ، باره‌ده آغیر ، سرعت ممکنه ایله لوندره‌یه عودتدر .

انکلتره مستعمراتنی محافظه ایچون ربع عصردن بری

حال حربده‌در ، مصرده ، افغانستانده ، نیژه‌ر حوالیسنده ، بیرمانیاده ، زولولانده ، آشانتی مملکتنده ، سودانده ، ترانسوالده محاربه ایدیور . بناءً علیه سارق وغاصب موقعنده اولان بیوك ـ بریتانیا ، دکزلرك اوبر طرفنده‌پك قورقولی بر حیات کچیریبور .

ایرلاندایده حالا ممنون ایده‌مامشدر . ایرالاندالك زوالسز اولادی هرسنه ، فوج فوج ، یکی دنیالره کیدوب انکلتره علیهنده یکی یکی عناصر ترکیب ایدیورلر . مستعمراته صاحبلر چیقیبور : روسك کوزی هنده ، آمریقالینك قانادا‌ده‌در . آفریقاده فاشودا مسئله‌سی چیقمشدر و بویله مسائل اوراده توالی ایده‌بیلیر . اسکیدن ، دیکر دولتلر ، نوعما اویقوده ایدیلر ؛ یالکز جانلی وقانلی بر انکلتره بیدار بولنیوردی . شمدی آلمانیا ، روسیه ، آمریقا ، ژاپونیا اویاندی ؛ حتی ایتالیا بیله بر اثر تیقظ کوستریور بناءً علیه انکلتره‌نك اردو و دونمامسی متمادیاً جولانده‌در .

بتون بومهالکدن صرفنظر انکلتره حالا حریصدر . بیدکجه اشتهاسی تزاید ایدیور . کویت طریقیله عراقه ، عدن طریقیله یمنه ، مصر طریقیله مکهٔ مکرمه‌یه ، وه‌ی هه‌ی وه‌ی طریقیله چینه کوز دیکمشدر . حالا انکلتره‌لی

« رومالی » در ، زنگین اولمش بر رومالی کبی انگلیز تجارتی استحقار ایدیور .

We are not a nation of shopkeepers .

« بز دکانجیلردن مرکب بر ملت دکلز . » بوشیمهٔ جها - نگیری یی کوسترر بر انگلیز ضرب مثلیدر . آرتق جون بقاللقدن استکراه ایدیور . بوندن طولایی بر آز سپه کولاتور اولمشدر . هنده ملیونلرجه فقیر آچلقدن اولدیکی حالده جون هند خزینه سندن دهشتلی معاشلر آلیور ؛ پولو ویا تهنیس اوینیور یاخود قپلان آوینه چیقیور .

اخراجات تناقص ، مصارف تزاید ایتمکده در . بوندن حاصل اولان بحران اوقدر مهمدرکه انگلتره نك اوعصر دیده سربستیٔ تجارت قاعده سی أمپه ریالیستلرك هدف مؤاخذه سی اوله رق یرینه محافظه کارلق اصولی وضع اولنمق ایسته نیور . انگلتره وارداتیله دکل ، سرمایه سنی یه رك کچینیور . حقیقتنی بر ایکی سنه اول مهم بر انگلیز مجموعه سی میدانه قویمشدر .

ایشته هپ بوسوائقه اتباعاً انگلتره ترانسوال محاربه سندن صکره ، پولتیقه سنده ، تشبث شخصیدن محروم اولمشدر . دفع بلایایی جلب منافعه ترجیح ایدیور . دشمنلرینك عددینی تقلیل ، دوستلرینك مقدارینی تزیید پولتیقه سنی طوتمشدر . اون کسور سنه اول موسیو دلقاسه و لورد لانسداون

Entente Cordiale دنیلن ائتلافی عقدایتمشلردرکه بونك نتیجه‌سی مصرده انکلتره‌نك و فاسده فرانسه‌نك سربستی‌سی اولمشدر . فقط بوائتلاف بر اتفاق ماهیتندن اوزاقدر . فرانسه‌نك ، قوهٔ بریه‌سی سایه‌سنده ، انکلتره‌یه یاردیمی اولور، حالبوکه ، بریه‌سی اولمدیغندن ، لدی‌الحاجه بیوك ـ بریتانیا فرانسه‌یی مدافعه ایچون قره‌یه عسکر سوق ایده‌مز.

انکلتره‌نك ایکی رقیب مهمی واردر: روسیه، آلمانیا ، فرانسه عصرلردن بری انکلتره‌نك رقیب و مخاصمی ایدی . ایکی دولتده فنا حالده دوشونجه آرتق رقابته میدان قالمدی . و Entente Cordiale امضـالندی . میدانه دیکر ایکی رقیبك موداسی کلدی .

روسیه ، اقصای شرق محاربه‌سندن و آنی تعقیب ایدن اختلال داخلیدن طولایی پك مشغول اولدیغندن انکلتره بونی نعم الوسیله اتخاذ ایله روسیه‌یی فرانسه ایله آره‌سنده جایکیر اولان ائتلافه جلب و جذب پولتیقه‌سنی فوردی. فقط بوندن لوندره قابینه‌سنك مقصدی اساسلی بر ائتلاف دکلدر. لوندره رجال سیاسیه‌سی پك اعلا بیلیرلرکه روسیه حکومتی هنددن ، آسیا سلطنتندن بتون بتون کف ید ایده‌مز. فقط بو پولتیقه، موقتاً ، طرفین ایچون مناسب اولدی. هند تهلکه‌سنی آتی یه تعلیق ایچون انکلتره روسیه‌یی اولا ایرانده، ثانیاً ترکیه‌ده سربست

براقدی . اقصای شرقده ذاتاً روس تهلکه‌سی کندیسی ایچون قالمامشدی. چونکه، ژاپونیا ، روسیه‌نك اوراده‌کی تفوقنی اردوسی و دونتماسیله تارومار ایتمش بولنیوردی . ایشته روسیه پولتیقه‌سنه انکلیزلرك مماشاتی بوسبیه مبنیدر . کذلك آلمان قورقوسی انکلتره‌یی متمادیاً روسیه‌یه صیغندیریور . وهر وقعه‌نك حدوثنده روسیه بوندن مادةً استفاده ایدیور .

وقتیله انکلتره ، خصوصیله شرق قریبنده، روسیه‌نك خلافکیری ایدی . بزم بوغازلر آنجق انکلتره سیاستی سایه‌سنده روسیه‌یه قارشی طایانه‌بیلیورلردی . خنکار اسکله‌سی معاهده‌سی بوسبیه مبنی اورته‌دن قالقمشدی. کذلك عینی سبیه مبنی قریم محاربه‌سنه انکلتره اشتراك ایتمشدی . بنه عینی سبیه مستنداً درکه غران دوقك اردوسی ایاستفانوسه قدر کلدیکی و استانبولك مناره‌لری موسقوف عسکرلرینك اشتها و احتراضی جلب ایتدیکی بردقیقه‌ده انکلیز دونتماسی مرمره‌یه داخل اولیور ، ایاستفانوس معاهده‌سی برلینده استیناقاً فسخ اولنیوردی . فقط بوکون ترکیه‌نك و عالم اسلامك ضررینه اولمق اوزره انکلتره سیاستی اك برنجی خصممز اولان روس سیاستنك ظهیریدر . شبهه‌سز انکلتره

بونی بلکه هندستانی ایله اوده یه جکدر . فقط بزم ایچون ایش ایشدن کچمش اوله جقدر .

انکلتره دن هیچ بر خیر ومنفعت بکلنمامليدر . کامل پاشانك سیاستی الی سنه اولکی اساساته مستنددر . حالبوکه نصف عصردن بری یالکز انکلتره سیاستی دکل انکلتره بیله دکشمشدر . ثابتقدم برشیئ وارسه اوده کامل پاشادر .

بز بو حقائقی مملکتمزده هرکس یالکز انکلیز طرفداری دکل پرستشکاری ایکن اعلان ایتدك . وقایع پك آجی برصورتده بزی تصدیق ایتدی .

خلاصهٔ کلام : ترکیه و عالم اسلام انکلتره ایله ائتلاف ایده من . انکلتره بزم فنا خواهمزدر . بالایه درج اولنان سور سقاوه ن بلونتك مکتوبیده بو افکاری تأیید وتوثیق ایدر .

* * *

آمریقاده أوروپایه عجول و چالاك بر رقیب یتیشیور . کمال استحقار ایله بیوك ـ بریتانیا تابعیتنی اوزرندن صییران حکومات متحده بوکون جریان سیاست عالمده مهم برموقع طوتیور . کندیسنی أوروپا ملتلرندن دها کنج ، دها لایق ،

دها متشبث تلقی ایدن آمریقالیلر جهانی کندی اشتهالری ایچون خلق ایدیلن برنسنه عد ایدیورلر .

آمریقاده هرشیٔ عجله اولمشدر . انکلیزلردن بتون بتون بشقه برغایهٔ أمله صاحب اولان بو آنغلو ـ صاقصونلر اسپانیایه آچدقلری محاربه ده آمیرال چه روه رانك زرهلیلرینی، قعر دریایه تنزیل ایتدکدن صوکره قوبا ، پورتوریقو آطه لرینی بحر محیطه کچوب جغرافیا اعتباریله اصلا آمریقایه تعلقی اولمیان هاوای آرشیپه لنی، فیلیپین آطه لرینی ضبط ایتمشلردر . فضله اوله رق وسطی و جنوبی آمریقاده ده میدانی رقیبسز بوله رق نیقاراغوا ، پاناما ، وه نه زوئه لاده اجرای نفوذ ایتمشلر ؛ فرانسزلرك رذالته منجر ایتدکلری ایکی اوقیانوس بینندهکی قنالی بیتیرمك اوزره بولونمشلردر .

« عالم آمریقالیلرکدر . » سوزی روزوه لتك منسوب بولندیغی آمریقا أمپه ریالیستلرینه عائددر .

آمریقالی عسکردن زیاده تاجردر و تجارتیله عالمی فتح سوداسنه دوشمشدر . آمریقاده هرشیٔ کبی تجارتده بیوك، حتی نسبتسز بیوك طوتلمشدر . آمریقانك نفوسی آلمانیایی چوق کچمشدر . جوالیت، فعالیت، ایش خصوصنده ذکا ، تشبث شخصی، متانت آمریقاده صوك درجه لرینه واصل اولمشدر . هر برده ، هر کسده رنك حیات رونمادر .

عمله هریردن زیاده مستحصلدر . بناءً علیه آمریقالی ، ترقیاتنه مغروراً ، آهنك دولیده ، مقدرات عالمه حاکم اولهبیلمك ایچون بر موقع ایستیور . أوروپاده بوندن قورقیور . محاربه اثناسنده آمریقا دونماسنك أورپایه کچوب اسپانیول لیمانلرینی طوپه طوتهجغی حوادثی شایع اولور اولمازکهنه أوروپا خیلی تلاشه دوشمشدی . کذلك آمریقانك ترکیه امورینه مداخلهسنده ده أوروپا آزاجق دوشونمشدی . هله چناق قلعه جوارینه قدر بر آمریقا قروازوینك جولان اجرا ایتمسی وبحر سفیده بر موقع بحری تدارکی مسئلهسی اسکی دنیاده قیل وقالر تولیدندن خالی قالمامشدی.

چین اوزرینه سوق اولنان أوروپا اردوسنه آمریقا مفرزهسنك ده قبولی اسکیدنیانك یکی دنیانك حقنی تصدیق ایتمسنه دلالت ایدر .

فقط هرحالده آمریقالینك اقصای املی طوپ و تفنکلهدکل، امتعه بالیهسیله محاربهدر. آنك ایچون حکومات متحدههرکون اخراجاتنی تزییده ، معظم Trust لر یاپوب رقابتی اورتهدن قالدیرمقده ، ساحهٔ اقتصادیاتده قطع مراحل ایتمکدهدر . کوچك صنایع کیت کیده موقعلرینی بیوك صنایعه ویرمشلردر . بر منطقه داخلندهکی فابریقهلر

ترك مخاصمه ايدوب سنديقالرتشكيل ايتمشلر وخام اشيايده، مخرجلريده ، بويله‌جه تحت انحصاره آلمشلردر . آمريقا بيتمز توكنمز خزائن ثروته مالكدر . اهاليسنك قابليتى، چالشقانلغى بيوك بر ثروت اولمقدن ماعدا مملكت ده‌بك بيوك، بك زنكين و صوك درجه‌ده مستعد اعمار و استعماردر. اودرجه‌ده‌كى و سائط اعمار واستعمار بيله بك آز كليور.

شرق أوروپا كبى يك غلبه‌لقدر . غرب أوروپانك الك ايى مستملكاتى درجه‌سنده بوش وآدمه ، پاره‌يه ، اعماره محتاجدر . كوللر دكنزلر قدر بيوك ، نهرلر ايسه بك واسعدر . ثروت معدنيه اعتباريله حكومات متحده يكتادر . بتون دنيانك تيمور دوكمه استحصالاتنك ثلثى آمريقادن كلديكى كبى آمريقا درجه‌سنده هيچ بر مملكت كمور چيقارميور. منسوجات وسائر صنايعده‌اونسبتده‌در. آمريقا اقتصاداً هيچ بريره مربوط دكلدر . انكلتره كبى حاكميت اقتصاديه‌سى ديكر دولتلره تابع بولنميور. كندى باشنه الى الابد ياشه‌يه‌بيلير . خارجه محتاج دكلدر ، خارج آكا مفتقردر. تخمينه نظراً حكومات متحده‌نك دها استخراج اولنه‌جق يدى يوز مليار طون كمورى واردر . بومقدار آلمانيانكككندن بش دفعه زياده‌دروعصرلرجه فابريقه‌لرينه لازم كلن قوتى ويرر . آمريقاده ، هندستانده اولديغى

کبی، قحط تهلکه‌سی ملحوظ اولهماز. محصولات لزومندن پك فضله‌در . جدی تخمینلره نظراً پك آز وقتده آمریقا أوروپایی بغدایه غرق ایده‌جکدر. آمریقا بو اعتبار ایله، اقتصـاداً وضعیت تدافعیه‌دن وضعیت تجاوزیه‌یه ، ممالك اجنبیه‌یه استیلا وضعیتنه کچیور .

مکسـیقا حکومات متحده‌نك حاکمیت اقتصـادیه و تجاریه‌سنه داخل اولمشـدر . جنوبی آمریقاده حکومات متحده انکلیز و آلمانیـالی رقیبلره کمال موفقیتله اعـلان حرب ایتمشدر . برکون کله‌جك بر جدید جداً آمریقا ـ لیلرك اوله‌جقدر . آفریقا شمندوفر ادواتی آمریقادن چکیور و بونلرك مصرفی ایسه أوروپا ویریور. چینده عن قریب آمریقـالیلر بر چوق شمندوفرلر یاپه‌جقلردر .

قنادا ، هندستان ، آوسترالیا کبی انکلیز مستعمراتی انکلیز ارباب صنایعندن زیاده آمریقا متعهدلرینه مراجعت ایتمکده‌درلر .

آمریقا اسکیدن تجارت بحریه‌یه راغب دکلدی. شمدی برده تجارت بحریه تشـکل ایدیور . آمریقالیلر أوروپا ، انکلیز و آلمان سیر سفائن شرکتلرینی ویا بونلرك حصه‌ـ سندلرینی ألده ایدیورلر .

پاناما جمهوریت صغیره‌سنه وبناءً علیه اهمیت سیاسیه،

عسكريه و تجاريه‌سى درکار اولان پاناما قانالنه آمريقاليلر بالعفل حاكمدرلر . بوصورتله بك يقين بر زمانده ايكى اوقيانوسى برلشديره‌جكلر و هورن برونى كچمكه محتاج اولمه‌دن دونمالرينى بر بحر محيطدن ديكرينه ، سرعتله ، نقل ايده‌جكلردر .

بوكيدينله ، آمريقاليلر بركون اوله‌جق نيو-يورق لوندره‌نك موقعنه كچوب بتون دنيا پازار اقتصاديلرينه حاكم اوله‌جقدر ديورلر . بنه عينى آمريقاليلر ، أوروپا بزم ذخيره‌لرمزه آلشدقدن و آنلره شدتله محتاج اولدقدن صكره ، مقاصدمزى ترويج ايچون اسكى دنيايى آج براقمق بزم ايچون ايشدن بيله دكلدر . ديمكه قدر كيديورلر . فكرمزجه آمريقا طبع و مزاجى ده بونى يابمغه خيلى مساعددر .

هرنوع امپه‌ريالبزم مباحثنده آمريقا اونوتلاملبدر . عالم اسلامى اليوم تحت اسارتده بولنديران اقوامك نه‌كبى خصما و رقباسى اولديغنى بيلمك بزم بر وظيفه‌مزدر . بلكه اسلامك تكاملبله متوازياً حصول بولان ديكر تكاملر ائتلاف ايده‌بيلير و بلكه بوموازى حركتلر اومولبه‌جق برصورتده استقبالى تقريب ايدر .

* * *

روسيه حكومتى أمپه‌ريالبزمى درجهٔ كمالنه ايصال ايتمشدر . هرهانكى روسك ، هرهانكى موسقوف رجل

حکومتنك قلبنه مراجعت ایدلسه حکومتنك غایهٔ أملی جهانه حاکم اولمقدر ! جوابی آلینه‌جقدر .

روسلر بر توره‌دی ملیتدر . لاتینلر ، بوکون ، سونمش ، توکنمش ملتلر تشکیل ایتدکلری ، جرمنلر ترقیاتك صوك درجه‌سنه واصل اولدقلری حالده هنوز روسلر اثبات رشد ایدیورلر و قارشیلرنده پارلاق بر استقبال کورییورلر .

بو آسیائی قوم أوروپالیلرك تهقنولوژیسنی و حتی آداب معاشرتنی آلیور. طوغریسنی سویلیه‌لم: روسیه‌نك طالعیده خیلی یاوردر . تاتار خانلرینك ویرکو تحصلدار . لغنی ایفا ایدن موسقوف پرنسلری تاتار و لهستان دول معظمه‌سنی محو و پریشان ایتدکدن صکره ، وقتك اك بیوك دولتلرندن بری اولان اسوچی اوچنجی درجه‌ده بردولت درکه سنه تنزیل وشرقك ملکه‌سی ترکیه‌یی ألنی ، آیاغنی قالدیره‌میه‌جق راده‌ده مقهور ایتمشلردر . ایران بوینی روسك ساطورینه تسلیم ایتمشدر . ترکستان کاملاً عرض انقیاد ایتمش بولنیور. اقصای شرقده شمس شارق حکومتی ظهور ایدوب موقده‌نده، چوشیماده دب شمالی‌یه حدینی بیلدیرمسه‌ایدی الیوم چینك شمالی روسیه الکاسنه التحاق ایتمش بولنه‌جقدی .

روسیه یاپه‌جغنی بیلیور . کندی نقطهٔ نظرندن ظلمنك ، استبدادینك، صره‌یه قونمش اولان تعصبنك‌ده معناسی‌واردر. روسیه‌نك ستارهٔ قمرقدر وسیع‌اراضیسی، توکنمز منابع ثروتی ، خزائن مدفونه‌سی موجوددر . روسیه خام برمتاعدر . تطبیق اولنان اصول سیاست و حکومتله بو خزائن ایشله‌دیلیور . روسیه آلمانلر و فرانسزلر طرفندن میدانه کتیرلدی ، فقط آرتق بوکون روسیه آنلره تشکرله خدمتلرندن مستغنی اولدیغنی بیلدیریور . فسیح مملکتلر کوندن کونه اعمار ایدیلیور.

اقصای شرق هزیمتندن وآنی تعقیب ایدن اختلالدن صکره روسیه عسکرینی‌ده تنظیم ایدیور .

انکلیز پولتیقه‌سی ، روس تهلکهٔ آتیه‌سنی برآزدها ایلری‌یه تعلیق ایچون ، روسیه‌یه مماشاة ایدیور . بونك روسیه‌یه اصلا برضرری اوله‌ماز. عینی زمانده موسقوف هم قوتنی طوپلار و انکلتره‌نك عوض اولمق اوزره کوستردیکی پارچه‌لره قونار، هم‌ده آتی حقنده‌کی امللرینه اصلا خلل کلمز . بش اون سنه صکره پامیری ، پنجابی کچوب سندوغانغا حوالیسه یرلشیر .

روسیه‌نك تکاملی محیرالعقولدر . ماضی سرعتله تصفیه ایدیلیور و استقبال ایچون مهم حاضرلقلر یاپیلیور.

بتون بوبیوك پروغرامك حیز حصوله ایصالی ایچون ده
اك اساسلی چاره اولمق اوزره روسیه سر آمدانی مطلقیت
اداره‌یی بولیورلر . روسیه سیاستنده ، فرانسز اتفاقنه
مربوطدر . بو اتفاق سایه‌سنده أوروپا موازنه‌سنك علیهنه
چویرلمامسنه موفق اولمشدر. کذلك ینه بوسایه‌ده فرانسه‌نك
ملیارلری سهولتله روسیه‌یه آقمش ، اعیان و متحیزانی
زنکین ایتمش ، اردولر تنظیم ایدلمش و میدانه روس
صنایعی ده کلمشدر .

روس ملتی ارکانك اتخاذ ایتدکلری تربیتکار خط
حرکت نتیجه‌سی اوله‌رق اویانیور . صحرالر ، حدودسز
سته‌پلر بوکون مزروع تارلالر حالنه کیرمش ، شهرلرك
جورای فابریقه‌لر ایله‌طولمشدر. قزوین دکزندن ترکستانه
قدر اوواسع الکالرده اکیلن پاموق موسقوه وولادیمیرده
طوقنیور . لهستان برصنایع مملکتی اولمشدر . بریانسق،
باقموت ، کرچ برکون قروزو ، بودمینغهام ویا پیتسبورغ
درجه‌سنده صنعت شهرلری اوله‌جقدر .

ارباب اختصاص روسیه طوپراغنده مکنوز کمورك
مقدارینی بیك ملیارطون اولمق اوزره تخمین ایتمکده‌درلر.
کذلك قافقاس پترول منابعی، اورالده‌کی پلاتین معدنلری،

آلتایده‌کی کموش معدنلری، طومسق‌ده‌کی کمور خزینه‌لری، مانچوریاده‌کی آلتون طمارلری پك مهمدر .

روسیه، میدان مدنیته بالنسبه کچ کلدیکندن حرارتلی حرارتلی چالیشیور وجبر مافاته غیرت ایدیور .

اقتصادیات ایله متوازیاً عسکرده تنظیم وتنسیق ایدیلیور . کوناکون ارتکاباتدن ، مغلوبیتلردن قطع نظر مانچوریا محاربه‌سی سوقیاتی روسیه اردوسی ایچون بادیٔ شرفدر . فرانسه و آلمانیا لوازم حربیه دارالصناعه‌لری بلا انقطاع روسیه‌یه اسلحه ومهمات یتشدیریور ؛ برکون کله‌جکدرکه أوروپالیلر روسلری بوقدر ایی تسلیح ایتدکلرندن طولایی نادم اوله‌جقلردر .

روسیه ، انکلتره کبی ، متنوع قطعاتده ایالات و مستعمراته مالك دکلدر . آلمانیا حدودندن چین دکزینه قدر اراضیسی بربرینه مربوط و متصلدر . مطمح نظری اولان هندستانده کندیسنه ملکاً مربوط برمستعمره تشکیل ایده‌بیلیر. روسیه کیردیکی یرلرده درحال یوللرینی، شمندوفرلرینی یاپیور. ماورای سیبیریا خطی نه مهم بر شاه اثردر ! موسقوف اهالیی تمثیل ایدیور ؛ یالکز ترکلر و مسلمانلر بوکا قارشی بر سد آهنین تشکیل ایتمکده‌درلر .

تمثیل روسیه قولونیزاسیوننك غایهٔ أملیدر . اهالی باارادهٔ چاری طوپدن وزورله روس و اورتودوقسلشدیر. یلیور. لسان ، قانون ، مذهب رسماً و جبراً اهالیٔ مغلوبه یه نشر و تعمیم اولنیور. اسلاو موجه‌سی هرکون قاباریور. هرکون یکی و کوچك طالغه‌لر بو بیوك طالغه یه قاریشیور . روس آسیائی اولدیغندن کندیسنی اقوام مفتوحه یه قارشی یبانجی کوسترمیور. تمثل خصوصنده روسیه‌نك یکی مملکتلری برفابریقه کبیدر. یکی بر ایالتده روس اولمیان برکویه تصادف اولنور. آنك جوارنده بردیکر قریه یه روسلق بر آز کیرمشدر. اوراده موسقوفجه سویلنور. بر اوچنجیسنده کوستریلان منافع نتیجه‌سی اهالی بر آز روسلاشمشدر . دردنجیسنده ایسه نصفیت روسدر. دها اوته‌لرده کاملاً موسقوفلاشان قریه‌لر و معموره‌لره راست کلینیر .

روسلر، ترکلر ، جرمنلر و آنغلوساقصونلر ایچون بر تهلکهٔ عظما تشکیل ایدر. روس ـ انکلیز ائتلاف موقتی بلکه ترکیه‌یی سوپورمکه کافیدر . فقط آتیده روسیه اولانجه قوتیله هنده یوکلنه‌جکدر. اقصای شرقده ژاپونیانك طاوعی بلکه روسیه‌نك اوراده اتساعنه میدان ویرمز . فقط پورتکیز و فرانسزلرك أللرنده ایکن هند انکلیزلر

ایچون نصل بر ارض موعود ایدی ایسه ، شمدی انکلیزلرك ألنده هندستان روسیه ایچون برفسلطیندر .

أوروپاده الك زنده قوتلر ، لاشك ، جرمنلك و اسلاولق قوتلریدر . بونلرك مصادمه‌سی احتمالی شدتله واردر . حتی دیه بیلیرم که ضروریدر . خصوصیله بالقانلرده روسیه‌نك بر اثر بدیع موفقیتی اولان متفقینك مظفریتی جرمانیزم ایچون برتهلکهٔ عظمادر . جرمانیزم صربلرك موفقیتی اوزرینه Drang nach Osten قاعده‌سنی بیله ترکه مجبور اوله‌جق درجه‌ده منکسر اولیور . اسلاولرك تعالیسی و جنوب شبه جزیره‌سنی اسلاولشدیرملری داخلی نقطهٔ نظردن آوستریا ـ مجارستان ایچون برحیات و ممات و آ کا اضافتله آلمانیا ایچون ده بر بقا مسئله‌سیدر . واقعا آوستریا بوبازیچه‌ده هرکس کبی آلداندی ، فقط عجبا ویانه حکومتی ـ و آ کا تبعاً برلین قابینه‌سی ـ بوضربه‌یه قاتلانه‌جقلرمی ؛ آتیٔ قریبده اخذ ثاره ، مدافعهٔ نفسه توسل ایتمیه‌جکلرمی ؟ صوك زمانلرده تسلیحاته ویریلن کرمی ذهابمزك یا کلش اولمدیغنی اثبات ایدر .

استقبال ، پان جرمانیزم و پان اسلاویزمك مصادمه‌سندن صکره آ کلاشیله‌جقدر . انکلتره ایسه ازلدن معلومدر . اصل مسئله‌نك مهمی آتیده آلمانیا و روسیه‌نك چارپشمسیدر .

[« شمال خاطره‌لری » نام اثرمزده بو سیاست عریض و عمیق تفصیل ایدلدیکی و روسیه حقنده برطاقم معلومات سیاسیه و اجتماعیه ویرلدیکی کبی « مقدرات تاریخیه » نام جلدمزده‌ده روسیه‌نك ترقیاتنه ، بزم ایچون مدار انتباه اولمق اوزره ، بر اوزون فصل تخصیص اولونمشدر . کذلك « ١٣٢٧ سنه‌سنده سلانیکده منعقد اتحاد و ترقی قونغره‌سنه مخطره » نامیله طبع و نشر ایتدیکم رساله‌ده روسیه‌نك حقمزده‌کی سیاستنه دائر بعض مرتبه تفصیلات اعطا ایدلمشدر . لدی‌الحاجه ، تعمیق ماده ایچون بو اوچ اثر عاجزانه‌مه مراجعت اولنه‌بیلیر .]

*
* *

بیوك برمستملکه ایمپراطورلغنه صاحب اولان فرانسه ، أوروپاده ، هم آلمانیانك جدی تهدیدی آلتنده بولنیور ، هم‌ده آلزاس‌لوره‌نی استرداد هوسیله چیر - پینیور . فرانقفورت معاهده‌سندن صکره فرانسه جمهوریتی محافظهٔ موجودیت ویکی برموازنه تأمینی ایچون روسیه ایله اتفاق مثنایی عقد ایتدی . روسیه‌ده ، فرانسه‌ده ، بوندن ، لاشك ، مستفید اولدی . بوکا مقابل تلاشه دوشن پرنس بیزمارق سابق دشمن آوستریا - مجارستانی

دائرهٔ اتحادینه آلدی ، ایتالیاده دول معظمه عدادینه کیرمك ایچون بویله براتفاق دولیه داخل اولمغه پك زیاده آرزو کشدی . عاقبت اتفاق مثنا مواجههسنه اتفاق مثلث چیقدی .

فرانسه اردو اعتباریله خیلی ترقیدهدر . فقط بو ترقیات قارشیسنده آلمانیا، نفوسیله،اردوسیله، دونمماسیله، کنجلکی ایله شیمهٔ انتظامی ایله ایراث هیبت ایدیور . فرانسهنك نفوسی اوتوز طقوز ملیونی پك کچمیور ؛ یالکز پروسیهنکی قرقی ، بتون آلمانیانکی آلتمش آلتی یی تجاوز ایدیور . ایکی دولت و ملت آرهسنده هرشیئده بونسبتلهدر . یالکز متانت اعتباریله فرانسه سقوط ایدیور . آلمانیانك نفوسی آنبان تزایدهدر و برلین حکومتی مستعمرهلر پیداسی چارهسنه باقیور.حالبوکه فرانسهده نفوس تزاید ایتمیور . آرتق ملت اختیارلمش، چورومشدر . اخلاق عمومیه ، فرانسهده ، تردیدهدر . کذلك تجارت اعتباریله ، خصوصیله تجارت بحریه نقطهٔ نظرندن فرانسه هولناك اوچورومله طوغری کیدیور . فرانسهیی کچندیرن اسکی فرانسهنك مدخراتی و آنك نام و عظمتیدر . فرانسهده حکومت صرافلرك ألندهدر. فرانسه درونندن منفسخ اولمش برمیوه یه بکزر . سجیه

پك سقوطده‌در. انحطاط زمانلرنده‌رومانك ابراز ایتدیکی علائم زینت وتدنی‌عینیله فرانسه‌ده مشهوددر . فرانسه طوغوره‌ماز برقادین مثابه‌سنده‌در . برجمعیت بشریه‌یی محو ایچون نه‌قدر افکار ومسالك مضره وارسه جمله‌سی فرانسه‌ده پرلشمشدر. خلاصهٔ کلام بوملت ـ تام‌معناسیله‌ـ غانغره‌ن اولمشدر . وبلکه بر درجه‌یه قدر ترك‌طبقهٔ علیاـ سنك بادیٔ انحطاطی فرانسز اصوللرینك وتربیه‌سنك طرفمزدن مسارعتله قبوللریدر .

فرانسه‌نك أمپه‌ریالیزم اعتباریله برفکری یوقدر . مستعمرات نه مقصدله محافظه ایدیلیور ؟ بلکه بونقطه‌یی فرانسزلر بیله بیلمز . . یقین زمانه قدر فرانسز أمپه‌ر ـ یالیزمی برکوچك غایه‌یه مالکدی . فاس . شمدی اوده قسماً تأمین ایدلدی . بناءً علیه اوزاقجه برغایه قالدیسه اوده سوریه‌در . خبرمن اولسون !

بالعکس فرانسه هند چینی ایچون تلاشده‌در. سودان فرانسویده داخلی تهلکه‌لره معروضدر . شمالی آفریقاده اسلام تهدیدی فرانسه مستعمرات ناظرینك آره‌صره اویقوسنی قاچیرمقده‌در .

آلمانیا، عهد قریبده، لسببٍ من‌الاسباب فرانسه‌نك

اوستنه یوکلنه‌جك اولورسه البته مستعمراتنك بر بیوك قسمنی آله‌جقدر .

فرانسه‌یی بوکون آیاق اوستنده‌طوتابیلن قوا ، ظن قاصرانه‌مجه حالا بین الاهالی رواجدن دوشمیان وطن پرورلك شیمه‌سی ، خارجه کوندریلن نقودك فائضی وبو سایه‌ده استحصال‌اولنان روسیه اتفاقی وانکلتره‌مودتیدر .

فقط زوال و انحطاط بوظریف‌ونکته‌دان‌ملت ایچون مقدردر . ملت‌هم‌اختیارلمش . هم‌ده هرنقطهٔ نظردن قابلیت تولیدیه‌سنه خلل کلمشدر . جداول احصائیه کوندن کونه بو سقوطی قید ایدیور . آتیده ، فرانسه ، هپ سایه‌ده کچینه‌جکدر . اوچنجی ناپولئون زمانده أوروپانك برنجی ملتی اولان فرانسه ظن ایدرم برکون ینه ماضینك برنجی ملتلرندن بری‌اولان اسپانیانك مرحلهٔ توقفنده‌قرارقیله‌جقدر .

درقتورکوستاولوبونك براثرنده‌بر آلمان پروفسورینك فرانسه حقنده بر فقره‌سنی کوردم . اهمیتی اعتباریله عیناً نقل ایدیدرم :

« سزارلری برطرفه براقه‌لم . تاریخ بزه کوستریبورکه برمملکت‌اختلافات داخلیه ایله مختل برحالده بولندیغی‌وقت بویله قیاصره ظهور ایدر . بونلرك اسمی بعضاً سیللا ، بعضاً بوناپارت اولور . نیم سزار حکومتی آلتنده یاشادیغمزدن

طولایی پك اوقدر شكایت ایتمه‌یكز . چونكه سز ، درت نعله كیتدیكجه‌كز آنارشی حالندن سزی چیقارمق ایچون انحطاط دوره‌لری سزارلرینه قارشی قوشیورسكز . مملكتكز عن قریب اختلالات عسكریه دوره‌سنه داخل اوله‌جق‌در . اوزمانلرده بزم كبی هركس طرفندن بیعت اولونمش عالیقدر بر سزاره (آلمانیا ایمپراطورندن كنایه‌در .) مالك اولمق سزده هروقت اولدیغی كبی فرصت ظهورنده میدانه كلن سزارلره مالك اولمه‌دن خیرلیدر . بناءً علیه ، آرزو بیوررسه‌كز ، سزك (قوت دازور) سیاحتنده نظر دقتكزی جلب ایدن و نفس الامره كمال قطعیتله موافق اولان حادثات اقتصادیه‌دن بحث ایده‌لم .

محاربه‌دن بری آلمان تكاملنی تعقیب ایده‌بیلدم ؛ بوكا یاشم مساعددی . مشاهده ایتدیكجه‌كز كبی ، ته قنیق تربیه‌نك تعممی ، بونك بعض سجایا و مزایایه التحاقی ، آلمانیا ترقیٔ تجاری و صناعیسنك سببلریدر . وطنداشلرمك بر آز قاباجه اولان ذكالری بوخصوصده بیوك برروللر اوینامامشدر . بونلر تنسیقات و اصول (مه‌تود) سایه‌سنده مراملرینه نائل اولمشلردر . بو اوصاف و مناسب برتعلیم و تربیه دائما حیاتده موفقیتی تأمین ایدر . كچن عصرلرك خیالپرور آلمانی بتون بتون زائل اولمشدر . آلمان آرتق فلسفه

مناقشاتیله زمانی غائب ایتمز . فابریقه‌لر ، بانقه‌لر ، لیمانلر ، هرنوع مؤسسه‌لر تشکیل ایدر و سرعتله زنگینلشیر . بن آلمانی ، فقیرجه کچندیکی ، أتی تزییناتدن عد ایتدیکی ، دائما اوچنجی موقعده سیاحت ایتدیکی و کور خانلرده یاشادیغی زمان طانیدم . بوکون ، عینی آلمان زنگیندر و کنیشجه مصرف ایدیور . هرتوره‌دی کبی خودبیندر ؛ برآز قابادر . سزك ساحل بویکزده‌کی شمندوفر مأمورلری آنلردن بحق شکایت ایدیورلر . اعتراف ایدرم که آلمان توردی وضعیتنده‌در و ایلری بر مدنیتك ایجاباتنه واقف دکلدر .

بونلر حقیقةً نقائصدر . فقط هیچ بروقت آلمانك اهلیتنه خلل ویرمز . شمدی ، آلمان ، ألنده‌کی آلات سعی و عملك تفوقی ، ملتنك تشکیلاتی و کندی ته‌قنیق تربیه‌سی سایه‌سنده هرنوعیه یرلشیرایسه اوراده برنجی اوله‌جغندن امیندر . سزك مرکز حکومتکزده بیله سزه غیرقابل تحمل بر رقابت قپوسی آچیور ؛ استحصالات کیمویه ، فوطوغراف لوازمی ، آلات قطعیه ، ألقتریق آلاتی ، الی اخره ، کبی برچوق صنایعی کندی منفعتنه ید احتکارینه کچیرمشدر . دیکرلریده بونلری تعقیب ایده‌جکدر . محافظه‌کار کمرك تعرفه‌لرندن قورتلق ایچون آلمان سز فرانسزلرك

طوپراغمكزه بيله كلوب يرلشيور، فابريقه‌لر آچيور. عهد قريبده كمركلركز حمايه ايده‌جك برشيء بوله‌ميه‌جقلردر.

(قوت دازور) ده قيد و تثبيت ايتديكمكز شيئلرى بشقه يرلرده‌ده كوره‌جك‌سكز . عن‌قريب كاملاً ألمزه كچه‌جك اولان بحر سفيدك فرانسه ساحلنى قولونيزه ايتديكمز كبى فاسيده قولونيزه ايده‌جكز. برمملكتك تجارت و صنعتى كيمك أ لنده ايسه اورانك حاكم حقيقيسى‌ده اودر. فاس مسئله‌سى ـ كه سزك غزته‌لريكز بوندن هيچ برشيء آكلامديلر ـ نفس الامرده‌يك بسيط ايدى . بز ، هيچ برثمره ويرميه‌جك، مصرفى غايت چوق اوله‌جق اولان بو قطعه‌نك فتحنه اصلا تشبث ايتميه‌جك ايدك . و كمال صميميتله بوايشك شرف و مصرفنى سزه ترك ايده‌جكدك باآن شرط كه سزك اوپك فنا و كنديلركز ايچون بيله مستعمراتى ياشاتميه‌جق برحاله كتيره‌ن قولونيال اداره‌كز اوراسنى‌ده بوزمسون. آلمانلر ايچون اقصاى امل فاسى حسن اداره‌كز ايدى . بز بونقطهٔ نظردن موفقيت كامله‌يه مظهر اولدق . بونك ايچون اصلا حرب ايديله‌مزدى. تهديد كافى كلدى . آلمانيانك بوساعتده سزه اعلان حرب ايتمسنه منفعتى مساعد دكلدر. بز انجق صلحيو نكز، بين المللبو نكز، خلافكيران عسا كركز ودپكر انواع محقا كز روحلركزى برى برندن آييردقلرى

و بادیٔ قوتکز اولان وطن فکرینی قلبارکزدن سیلدکاری وقت حرب ایتمکی موضوع بحث ایده جکز . اوزمان بتون مطالبزی استحصال ایچون پك آز أمك صرف ایده جکز .

بزم مملکتم اصلا حرب ایسته مزدی . ذاتاً سزك مؤتلفکز انکلتره ایله ده حرب ایتمه نك زمانی کلمه مشدی . بز صنعت و تجارت اعتباریله انکلتره دن قورقمایز ؛ بالعکس ، بوایکی نقطهٔ نظردن اوبزدن قورقار . آنکله حرب غیرقابل احترازدر . فقط او وقت ایش فاس مسئله سنده اولدیغندن زیاده مهم اوله جقدر . هامبورغ غایت کوچلدی . بزه بربیوك تجاری و عسکری لیمان لازمدر و بزم جوار مزده آلوه زسدن تشقه برلیمان ده یوقدر . بزاوراده تجار تخانه لرمزی ، تشبثات بحریه مزی ، بانقه لرمزی تزیید ایتدك . فقط بوبزه کافی دکلدر . چونکه انکلتره یه بوقدر قومشو اولان بو لیمان ده حاکمیت تجاریه حاکمیت عسکریه ایله برابر کیتملیدر . بلچیقالیلر بتون آلمانلرك اشتراك ایتدکلری بواحتراصاته کمالیله واقفدرلر و برطاقم جغرافیا آطلاسلری هرکوشه یه بوفکری تعمیم ایتمشدر . بلچیقالیلرك اك بنام رجال سیاسیه سندن و اعیانندن أدمون پیقارك پارلمنتوده ایرادایتدیکی نطقی اوقودم . بوغایت مشروع ومحق برصیحهٔ استمدادددر ؛

فقط بیهوده‌در. ملتلر مقدراتندن فرار ایده‌مزلر. باچیقالیلر فلمنکلیلر ایله برلشیرلر ایسه بلکه بوتهلکه‌یی تعویق ایدرلر. آکلامیورلرکه استقبالده، عالمده، کوچك ملتلر ایچون یر قالمیه‌جقدر.

بالطبع بونك حیز حصوله کلمامسی ایچون میدانه چیقه‌جق اك بیوك کوجلك انکلتره مخالفتی اوله‌جقدر. ایشته بونك ایچوندرکه حرب برامرضروریدر. شبهه‌سز سز (فرانسزلر) اوزمان انکلیزلرایله برلشه‌جك سکز. فقط قوتکز بوکو- نکندن دها آز اوله‌جغندن اوبنایه‌جغکز یکانه رول، پك آغیر اولمسی لازم کلن، مصارف حربیه‌یی اوده‌مکدن عبارت بولنه‌جقدر.

بوکون اوزمانه قدرسزی سیاسی ومذهبی غوغالرکز أزه‌جك، یوراجقدر. سز هر خصوصده شدتی ایلری‌یه سوردیکز، اوقدر ظلمی معتاد ایتدیکزکه حریته لایق اولمدیغکز بتون ملل متحدنه‌جه ثابت اولدی. اجرا ایتدی- کلری ظلم واعتساف بتون ظلمه‌نك معاملات شدیده‌سنی کچن لایعد و لاتحصی سند تبعه‌لرکز آنجق حد وعرض مقاصدیله طوپلانیور. عرض واحتراصك لاتین روحلرنده اك صوکه قالان حسیات اولدینی آکلاشیلیور.

سز بربطاقلق ایچنده برطاقمی بعض اهمیتسز حبه‌لره

قونان ودیکرلری آنلرك اوزرینه هجوم ایدن اوحشیراته بکزرسکزکه اطرافنده کی ثروتلری کوره مزلر . فرانسزلر اوزون مدت الك بلند موقعده ایکن شمدی سرعتله ، ملتلرك الك آشاغی مرتبه سنه اینیورسکز . سز ، کندی آره سنده صیقشمش ، ویرکولرك بار ثقلتی آلتنده قالمش . اقتصاد ومحرومیت سایه سنده ادامهٔ موجودیت ایدر . وکیندکجه چوجق یتشدیرمیه جك درجه ده خست کوسترن برکوچك ملت اولیورسکز . بوانحطاط مردیونتی کرك چیقمق ایچون اعراض سیاسیه ومذهبیه کزدن واز کچملی سکز — که بو فرضیه پك بعیددر — وکاملاً اصول تربیه کزی تبدیل ایتملی سکزکه بوکاده بی فائده تشبث ایتدیکز . بوندن بشقه بر شیمهٔ تعاونه ده محتاج سکز که اصلا بونی آلده ایده میه جك سکز . سز بر آریستست و خوش صحبت آدملر ملتی اولهرق قالدیکز ، اسکیدن پك زیاده بادیٔ تفوق اولان بومزیتلر عصر حاضرك صفحهٔ علمیه ، صناعیه و اقتصادیه سنده آرتق پاره ایتمز . جهان حاضر تهقنیق ایله اداره اولنیور . کرك حرب ، کرك صنعت ، هرنه موضوع بحث اولورسه ، تهقنیق ، اول باول ، قطیعته عرض افتقار ایدرکه بوده آنجق اصولی (مه تودیق) ، متمادی برسعیه ، سزك مالك اولمدیغکز بر ثباته وابسته در . عدم قطعیت دائما لاتینلرك الك بیوك قباحتی اولمق اوزره

قاله‌جقدر . شمدی، وقتیله بوقدر منافع بخش اولان بعض صنعتلردن بحث ایتمش ایدیوردم که آثار اصوللرمز و آلات وادواتمزك ایبلکی نتیجه‌سی بزم أللرمزه کچدی. برقاچ سنه ایچنده سز رقابتدن صرفنظر ایتدیکز . تجارت بحریه ساحه‌سنده‌ده ، عینیله ، یواش یواش چکلدیکز . بورسه جدوللرینی قارشدیریکز ؛ کوره‌جك‌سکزکه سیرسفائن شرکتلرکز پك‌سفیل برموقعده بولندقلری حالده بزمکیلر، پك‌زیاده‌ایلریلیورو حصه‌دارلرینه‌کوزل تمتعلر توزیع ایدیورلر.

صلحیون و انسانیون (اومانیته‌ر)ك براهینی سزك نطقلرکزده بوکون اساسلی بر رول اوینیور. حتی بونلر سوسیالیستلرك اك مهم قوتلرینی‌تشکیل ایدیورلر. فقط عالم حاضری اداره ایدن حوائج اقتصادیه‌نك قارشیسنده بونلرك نه اهمیتلری اوله‌بیلر؟ بو نطقلرك ، عینیله ، صوفی ناپولیلیلرك وه‌زوی‌صوصدیرمق ایچون‌ینارطاغه ایتدکلری تحقیرات قدر اهمیتلری اولسه کرکدر . برکانلر کلمه‌لر ایله سوندیرلمز . ملتلری سوق‌ایدن‌غیر متفکر قوتلری آنجق احتیاجات اقتصادیهٔ اداره ایدیور. سز ، لزومی درجه‌ده چوجغه مالك اولمدیغکز بر زمانده آلمانیا لزومندن زیاده اولاده صاحب اولیور . بومملکت کندیسنه لازم اولانندن پك زیاده شیئ استحصال ایدیور وبونلری

هرچه‌باد آباد ألدن چیقارمق مجبوریتنده‌در. بروقت صکره بو ، کندیسی ایچون محال اوله‌جقدر . دنیا پك کوچو- لیور و (اقصای) شرق مشتریاری ، ژاپونیا طرفندن فتح ایدلدیکندن ، بزم ایچون غائب اولمشدر . بناءً علیه ابتدا اقتصاداً ، صکره حرباً نظرمزی بزه الك یقین‌اولان قومشولرمزه چویرملی‌یز . بز فضلهٔ محصولات و فضله تولداتمزی‌سزك اوزریکزه آته‌جغزوداخلی اختلافاتکزك و آنارشیکزك وجودکزی‌لایقیله ضعفه کرفتار ایتدیکی وبناءً علیه مدافعهٔ مالیه‌کزی محال حالنه قویدیغی کونه قدر بکلیه‌جکز. او کون پك اوزاق دکلدر . تاریخ قانونلری هپ اسکیلریدر . ضعیفك مقدراتی ، دائما ، غالبك قارشیسنده محو اولمق ویا آکا خدمت ایتمکدر . ترقی بشقه درلو حصول‌پذیر اولمیور . ایکی بیك سنه اول طوغری اولان اختیار بره‌نوسك مرحمتسز حکمی، « ایواه مغلوبلره ! » سوزی بوکون اسکیسندن دها طوغریدر . »

*

* *

دکزلرك اورته‌سندن ، کچن عصرك نصف اخیرنده ، بریکی أمپه‌ریالیزم چیقمشدر . أوروپالیلر اولجه ژاپونیانك استعدادینی آکلاسه‌لر و قابلیت تکاملنی تقدیر ایتسه‌لردی ،

شبهه‌سز ، آنی ترکیه‌کبی أزرلردی . فقط ، چوق‌شکر ، أوروپا بونی آکلامغه وقت بوله‌مه‌دن شمس‌شارق طلوع ایتدی .دورهٔ کمالنده انکلتره نه ایسه ، شمدی‌ده ژاپونیا اودر . ژاپونیا روسیه و چینه‌قارشی قلیجنی تجربه ایتدی. و انکلتره بیله ،که وحدت و انزوای‌سیاسیسیله مشتهردر، آنك اتفاقنه راغب اولدی .

ژاپونیا طار وغلبه‌لك بر مملکتدر . کموری پك چوقدر . کمور اعتباریله ژاپونیانك ثروتنی ارباب فن درتیوز ملیار طون تخمین ایدییورلر . آلتون ، باقر ، تیمور اورادہ پك چوقدر . هله پترول دره‌کبی آقیور . دوکمه پك زیاده‌لشمشدر . اوزاقا مهم برمنسوجات مرکزیدر . بونلرله متوازاً تهقنیق ، معارف عمومیه ، دارالفنونلر ژاپونیاده پك ایلریلمشدر . شمندوفر رایلری هرطرفه استیلا ایتمشدر . وقتیله ، ژاپونیاده ، شوغون حضرتلری ، اوقیانوسی کچه‌بیله‌جك کمیلرك انشاسنی منع ایتمشدی . حالبوکه بوکون ژاپونیا سفائن‌تجاریه‌سی فرانسه تجارت بحریه‌سنی پك چوق‌کچیور. اردو درجهٔ کمالده‌در. دونمادہ اویله . بعضیلری‌ژاپونیایی‌انکلتره‌یه‌تشبیه ایدیورلر. بو برآز خطادر . واقعا انکلتره‌نك قوتلی بر دونماسی وارایسه‌ده ژاپونیا کبی اردوسی یوقدر !

فقط پاره‌جه أوروپا ژاپونیایه جدی بر بویقوت یاپیور.
ژاپونیاده أوروپا ، أوروپاده ژاپونیا خصومتی پك زیاده‌در.
بونکله برابر شمس شارق ینه چاره‌سنی بولوب ترقیاتنه دوام
ایده‌جکدر . أوروپانك ، وادیٔ تکاملده عصرلردن بری
آلدیغی یولی اوتوزسنه‌ده قطع ایدن ژاپونیا البته سرمایه
تدارکی چاره‌لرینی‌ده بولور وشمدیکی بحرانلر ، اقتصادی
« قراق » لر زائل اولور .

اقصای شرقده ژاپونیا قولایلقله رقیب قبول ایده‌مز.
اوحوالی کندیسی ایچون برملك مشروع احتراصدر. ذاتاً
دیکر دولتلر قولایلقله ، بحرمحیط کبیرده ، ژاپونیانك
قارشیسنه کله‌مزلر. ایرکج ژاپون ـ دیکر فصللرده سویله‌یکمز
کبی ـ هند چینی‌یه ، چینك محلول قالان مانچوریا ، مونغو-
لیاسنه ، جزائر ماورای هنده ، فیلیپین آطه‌لرینه ، آمور
ساحلنده روس ولایت بحریه‌سنه ، بلکه‌ده مه‌لانه‌زیا ،
پولینه‌زیا ، میقرونه‌زیا آطه‌لرینه مستولی اوله‌جقدر .
ژاپونیانك حکومات متحدهٔ آمریقا ایله اولان اختلافی
غیر قابل حل دکلدر .

أوروپا ، آمریقانك برجدید ایچون وضع ایتدیکی
مونرو Monroë قاعده‌سی کبی ژاپونیانك‌ده آسیا ایچون
بویله برقاعده وضع ایتمسندن وبناءً علیه آسیا امورینه غربك

مداخلاتی منع ایده‌جکندن احتراز ایدییور . چین ایله اولان منافرت و مناقشات عن‌قریب زائل اولورسه ، قابا تعبیری‌ایله ، أوروپا حبی یوتار ! تاریخ ، اوزمان ، بشقه بر فصل آچار و مدنیت مرکزلرینی تبدیل مجبوریتنده بولنور . چین احوالی عجائب آلود در . بوخصوصده تدقیقاتمز ، مشهوداتمز ، سیاحتلرمز ناتمامدر . بناءً علیه سرد مطالعه‌ده امساك مجبوریتنده‌یز .

*
* *

قرق سنه‌اول آلمانیاپك آغیر، قابا، غیرقابل تکامل بر ملت ظن اولنیوردی. بیزمارق بونك عکسنك طوغری اولدیغنی پك اعلا بیلدیکی ایچون ساخته‌کارلغه‌قدر کیدوب فرانسه‌یه اعلان حرب ایتدی . بش ملیار جهاز ایله آلزاس ـ لورەن آلمانیایه کچدی و ورسای شاطوسنده‌پروسیه قرالی بیوك ویلهلم آلمان ایمپراطوری اعلان ایدلدی . بوکا غبطه ایدن انکلیزلر قرالیچه‌لری ویقتوریانك سرحشمتنه، بیقونسفیلد أیله هند ایمپراطورلغی تاجنی کچیردیلر. روسیه بیله حسدندن پانسلاویزم نظریهٔ سیاسیه‌سنی اورتەیه سوردی . آلمانیا کمرك اتحادی سایه‌سنده Zollverein نائل امل اولمشدی . سرّ موفقیتی یالکز بونده ظن ایدن

و آلمانیانك كنجلكنی، چالشقانلغنی، انكلیزلرك اختیارلغنی، عطالتنی عقلنه كتیرمیان چه‌یمبه‌رله‌ین بتون مستعمراتی بر كمرك اتحادی آلتنه آلمغی قوردی فقط موفق اوله‌مدی. انكلیزلرك World wide interests پولتیقه‌سنه آلمانلر Weltwirtschaft und weltpolitik نظریه‌سیله مقابله ایتدیلر. آلمانلرك بوخصوصده دستور حكمتاری شودر: «اول باول قوت و اقتدارایدنمكه چالیش، آندن صكره ثروت طبیعتیله كله‌جكدر.» بناءً علیه آلمانیا أمپه‌ریالیزمنی ایمپراطور ایكنجی ویلهلم ایجاد ایتمدی. بو، آلمانیا حوائج اقتصادیه‌سنك برنتیجهٔ طبیعه‌سیدر.

آلمانیا مخرجه، مستعمره‌یه، طوپراغه شدتله محتاجدر. هرسنه آلمانلر تقریباً برملیون زیاده‌لشیورلر. دهاده تردیلرینه، اختیارلمه‌لرینه وقت‌واردر. یوقاریده كورلدیكی اوزره هرنره‌ده‌ایسه آنوه‌رسه قونه‌جقلردر. ذاتاً باچیقا و فلمنك لیمانلری رهن آلمان ایالتلرینك طبیعی لیمانلریدر. هامبورغ پك‌اوزاقده قالمیور و احتیاجه كافی كلمیور. یوندن طولایدركه انكلتره یا آلمانیا ایله حرب ایده‌جك، یاخود كوچولدیكنی اعترافله آنی شمال دكزنده سربست براقه‌جقدر. او وقت انكلتره پك پست بر موقعه تنزل ایده‌جكدر.

حرب حالنده احتمال ظفر آلمانیا ایچون زیاده‌در.

مکرکه اتفاقلر بوندن بالاستفاده حرب عمومی یه میدان ویرمسونلر .

آندن بشقه آلمانیا یا پانسلاویزم جریانی أزملی ، یاخود بوجریان آلتنده أزلمیدر. اکر برمحاربهٔ مستقبله ده پانسلاویزم مغلوب اولورسه بالطق ایالاتی آلمانیایه ، لهستان آوستریایه ، بسارابیا رومانیایه ، فینلاندیا اسوچه ، فلمنك وبلچیقا آلمان اتحادینه کچه بیلر . عکسی تقدیرده آلمانیا موقعی غائب ایدر ، پوزنانیا أللدن کیدر و آوستریاده دولت اولمق اوزره قالماز . بتون اسلاو ایالات بر بیوك « پانسلاو » ایمپراطورلغنك دائرهٔ اتحادینه کیرر . فقط ـ کمال عجزمزله ـ قدرت واقتداری اتفاق مثلث طرفنده کوریبورز .

آلمانیا مهیب برکمیت عسکریه وبحریه در. آوستریا ـ مجارستان هیچ آشاغی بردولت دکلدر. آوستریایه التحاق ایتمك ، بر اوچنجی نصف حکومت تشکیل ایتمك املی روس تابعیتنده بولونان لهلیلری ویانه قابینه سنه طرفدار ایدر . بویله برحربدن ایتالیاده مستفید اولور . آنك ده فرانسه دن آله جغی واردر : نیس ، صاووا ، قورسیقه . بالکه بویله برحربه اشتراکندن طولایی روما قابینه سی ویانه قابینه سندن دوستانه « تارانته ن » سنجاغنی ده آله بیلر .

(نته کیم وقتیله لومباردو ـ ونه چیایی ده آلمشدی.) کذلك اتفاق مثلثك دائرهٔ نفوذنده بولنان رومانیا واسوج دولتلریده بشقه درلو بر اتفاق ایله نائل مرام اولهمازلر. رومانیا ، روس پولتقه سندن دائما ضرر کورمشدر .

غلبه ومغلوبیت احنالرینه کوره آوستریا یا پك زیاده کوچولوب آلمانیایه بالضروره التحاق ایدر ، یاخود ، بر آزدها بیویه رك لهستانی ، روتهن ایالاتی ، صربستانی یوتار .

ایشته آلمانیانك قارشیسنه بوحیات ومات مسئله لری چیقیور. اکر صلح حاضردها یکرمی سنه دوام ایدرسه روسیه فوق العاده کسب مکنت ایده جکندن بلکه آلمانیاده مجال هجوم قالماز . بناءً علیه آلمانیا مترقب فرصتدر . طوپلری ، تفنکلری ، عسکرلری ، مصرفلری فائض کتیرملیدر . ذاتاً اردو صبرسزلق ایله هپ بوکا حاضرلنیور. فرانسه مستملکاتنه قو نمق امل خفیسی ده هرپان جرمانیست وهر آلمان أمپه ریالیستنك قلبنده اویویور . آلمانیا فضلهٔ اهالی ومحصولاتی ایچون بهمه حال طاشمق مجبوریتنده بولنیور .

آلمانیانك وضعیت داخلیه سی روسیه یه مقیس اوله میه جق درجه ده ایدر. ترقیات وتکاملاتی برطرفه براقه لم، آلمانیا

(پك اهمیتسز فرانسز ، له و دانیمارقه‌لی)اقلیتلردن صرفنظر برملت واحده‌در. پرشبابدر . تهقنیق سایه‌سنده نائل فیض اولمشدر . بربیوك غایهٔ امل بسلیور . حالبوکه روسیه‌ده اصل بیوك روس یعنی موسقوف اقلیتدر. ملل سائره اکثریت تشکیل ایدیور. اکثریت روس اداره‌سندن بیزار و دلکیر در. پرشباب اولمقله برابر موسقوف ملتی دها پك اوقدر متمدن صاییله‌ماز . غایهٔ املی شدید دکلدر. استبداد اصل روسلردن بر اهمیتلی قسمی‌ده چاریزمه دشمن ایتمشدر .

فقط ، شوراسی معلوم اولمایدرکه ، حرب هرشیدن اول برطالع مسئله‌سیدر . و شمدی عقله کلیان عناصر و احوال اعلان حرب عقبنده میدانه چیقار . بناءً علیه قطعیت ایله تخمین استقبال خارج از امکاندر . هرحالده محقق اولان برشیٔ وارسه اوده تهلکه قارشیسنده انکلتره‌نك اعلان عجزی و میدانده یالکز پان‌جرمانیزم و پانسلاویزم جریانلرینك مثبت و منفی ألقتریق قوتلری کبی بردقیقه کلوب چارپشملری احتمالیدر ! بومصادمه نتیجه‌سنده فلمنك و بلچیقا و فرانسه مستعمراتی و بلکه‌ده انکلتره مستملکاتی متصرفلرینی تبدیل ایده‌بیلیرلر .

استقباله عائد بوکشمکش ، بوهای و هو آره‌سنده اسلامك وضعیتی نه اوله‌جقدر ؛ اسلام بوندن مستفیدمی

اولهجقدر، متضرر می ؛ مستفید اولهبیلیرمی ، اولهمازمی؛ اسلامیت بوجریانلردن برینه استناد ایدهبیلیرمی، ایدهمزمی؛ بونلردن بری ـ صرف کندی مقصدینی ترویج ایچون ـ اسلامه ظهیر اولمق موقعندهمیدر ، دکلیدر ؛ بوحادثات وقوعبولنجهیهقدر، یعنی سیاسی أوروپا قیامتی قوپنجهیهقدر، دهابشقه درلو قوای سیاسیه و دولیه ، آکسزین، میدانه کلهبیلمك امکان و احتمالی وارمیدر ؟

That is the question !

اسلام و أوروپاده افكار مفرطه و ملل محكومه

جناب شهاب الدين بك برادرمز أدبياتك مودايه تابع اولديغندن بحث ايديورلردى . أدبيات كبى افكارده مودايه باقار . افكاره تبعاً سياسيات ، اجتماعيات و حتى بردرجه يه قدر اقتصاديات مودا كوزتير . تكامل ده بوكا تابعدر . شوراسنى سويله دن كچميه لم كه كرك البسه يه عائد مودالر ، كرك أدبى ، فكرى ، سياسى ، اجتماعى ، اقتصادى مودالر كيتدكجه اينجه لمكده ، كسب ظرافت ايتمكده در . اسكى زمان قيافتلرى ، آداب معاشرتى ايله يكى قيافتلرى ، يكى آداب جمعيتى بركره مقايسه بيوروكز . آره لرنده ظرافتك لهنده اولمق اوزره برفرق كوريلور . بونك كبى مودا ، تاريخده ، حريتك ، سربستئ افكار و اطوارك لهنده در . مفرط افكار احرارانه دائما مودا اوليور . عصرمزده محافظه ـ كارانه جريانلر يامق بالنسبه كوچ ، حريتپرورانه حركاته ايسه سببيت ويرمك قولايدر .

مارتهن لوتهرك خرستيانلق عالمنده وجوده كتيردبكى « ره فورم » و آندن پك چوق صكره ، ١٧٨٩ فرانسز

انقلاب عظیمی ایله ایلری افکار، مدنی عالمده، خیلی یول آلمش اولیور. مثلا حکومت مطلقه اصولی، آشاغی یوقاری، هر یرده ترك ایدلمشدر. کذلك مجالس تشریعیه ده محافظه کارلر، عمومیتی اعتباریله، سونیور؛ رأس اقتداره دها ایلری فکرلیلر کلیور. سوسیالیزم (اجتماعیون)، قوللکتیویزم (مشترکیون)، پاسیفیزم (صلحیون)، آنتی میلیتاریزم (مخالفین عسکریون)، آنتی قلریقالیزم (مخالفین رهابین)، فه مینیزم (نسائیون) طرفدارلری بوکونکی قدر هیچ بر وقت کندیلرینی کوسترمامشاردی. بوافکارده بر مقدار افراط اولدیغی غیرقابل انکاردر. ذاتاً عالمه حاکم اولان هرجریان اول باول، افراطلر، تفریطلر ایله باشلامش، بالآخره عظیم طالغه لرك قایالری، طاشلری، چاقیللری یوارلقلشدیردیغی کبی کیت کیده دها معقول، دها عملی، دها بسیط برشکل آلمشدر. بوجریانلردن هرهانکی برینك منشأنه دقت ایدیله جك اولورسه بوحقیقت تظاهر ایدر. سوسیالیزم کچن عصرك بدایتلرینه دوغری بویله می ایدی؟ قارل مارقسدن اول و آندن صکره مسلك اجتماعیون نه قدر تبدلاته، تحولاته، تعدیلاته، اساس و عقیده، پروغرام اعتباریله نه قدر تصحیحاته معروض اولدی....

بوافکار مفرطه ایله استهزا جائز دکلدر. بونلر عالمی

سوق و اداره ایده‌جك اولان استقبالك بیوك اساسلریدر .

بوسیاسی جریانلرك (فرقه‌لرك دیمیورم) تاریخ نشأتی تکامل و مجادلاتی ، شمدی یه‌قدر نه‌یاپدقلری ، حال‌حاضره نه‌نفوذ اجرا و دیکر جریانلری نه‌مرتبه‌ده مغلوب ایتدکلری و خصوصیله آتیده نه‌شکل آله‌جقلری ، نه‌کبی حزبلر تولد ایده‌جکی ، الحق ، مهم بر زمین مطالعه‌در . عالم ، هروقت عینی اصوللر ، فکرلرله اداره ایدلمز و ایدلمامشدر . روح بشرده بطی فقط حقیقی برانقلاب اولیور . مثلا أوروپاده حسیات دینیه کیت کیده زوال بولیور ، یرینه حسیات ملیه قائم اولیور . افکار مفرطه‌نك ایلریلمسی ایله یواش یواش ملیت فکری ده زائل اوله‌جق ، یرینه ، بلکه حسیات بین‌الملل دیدیکمز حسلر کچه‌جکدر . ناموس دیدیکمز شیئ‌ده بوکا شبیه برجریانه متابعت ایدییور . بوجریانلر بعضاً اختلالاته ، محاربات مدنیه‌یه محل ویریور ، بعضاً یواش یواش حصول پذیر اولیور . برمقاله‌مده « سیاست بردرجه‌یه قدر استقبالی کشف دیمك اولدیغندن ، استقبال قوتلرینی شمدیدن تدقیق و تفحص ایده‌جك اولورایسه‌ك ، بالطبع ، عهد قریبده کیماره استناد لازم کلدیکنی آکلارز . فرانسه‌ده اون اون بش سنه‌دن بری رادیقال سوسیالیست دنیلن و آچیقدن آچیغه سوسیالیستلکی اظهار ایده‌میوب

ماضینك خاطرینه رعایةً بر ایکنجی عنوان ایله‌ده تقلبی ادارهٔ مصلحته دها موافق کورن مرائی برفرقه حائز نفوذ اکثریتدر ؛ حتی رئیس جمهور (سابق) موسیو فالیه‌رده مقام اقتداره کلوب (شکلاً) بتون فرقه‌لردن تنزه ایتمه‌دن اول رادیقال سوسیالیست ایدی . آلمانیاده‌ده باش وکیل بارون فون به‌تمان ـ هولوه‌غ نه‌دیرسه دیسون ، ده‌موقرات سوسیالیست فرقه‌سی کرك عدد ، کرك اهمیت اعتباریله الك بیوك پارتیدر .

انکلتره‌ده ، اهالی « پارتیکولاریست » یعنی کندی قوتنه جمعیت وحکومتك قوتندن زیاده بل‌باغلار اولدیغندن (فردیوّن) سوسیالیزم بیوك ـ بریتانیاده وآنغلو ـ صاقصو ـ نلرایله مسکون بولنان دیکر قطعاتده پك اوقدر ایلریله‌ماـ مشدی . « انکلیزلرك تفوقی نه‌یه مستندردر ؟ » نام شهرتلی اثرك مؤلفی معهود أدمون ده‌موله‌ن بومسئلهٔ معضله‌یی اثرنده‌موضوع بحث ومناظره ایتمش و انکلیزلر، هرشیدن اول پارتیکولاریست اولدقلرندن سوسیالیزمه عرض افتقار ایتمدکلرینی ـ خیلی کورولتو ، پاطیردی ایله ـ عالمه اعلان ایتمشدی . وقایع بومؤلفی فجیع بر صورتده تکذیب ایدیور . انکلتره‌ده سوسیالیزم دیو خطوه‌لری ایله ایلریلیور . حالا (اوزمان) دوام

و آلمانیایه‌ده سرایت ایدن سیاه غره‌و (تعطیل اشغال) مدعامزك اك مقنع دلیلی ، اك قاطع بر هانیدر کذلك ، بر جدیدده ، سوسیالیزم ، شمدیه قدر ، آلمانیاده ، فرانسه‌ده اولدیغی کبی بیوك برصولت کوسترمدیکنه عادتا نادم اولمش کبی محیر العقول برصورتده ایلریلیور ..

دنیانك هر یرنده ، صنایعی اولیان ترکیه‌ده بیله بو مسلکه سالك کیمسه‌لر واردر . (بیلم نه‌دن ؟ بوخصوصده یونانستان برمستثنا تشکیل ایدیور .) جمله‌سی‌ده استقباله کوه‌نه‌رك ، کمال فعالیت و اطمئنان‌ایله چالیشیور .

ایتالیاده بیله ، بتون اهالی ، بش بچق آلتی آی اول (مقاله ایتالیا محاربه‌سی اثناسنده یازلمشدی) ، طرابلس غرب ایچون ، قانه ، أته صوصامش مفترس حیوانلر کبی قودوردیغی وقت هر درلو موانعه رغماً ، سوسیالیستلر عمومی تعطیل‌اشغاله قدر جرأت ایتمشلردی . بونلرك بو جرأتی بیله پك معنیدار در ،

. . . . سوسیالیزم میلادك شو یکرمنجی عصرینك نصف اولنده فوق العاده اهمیت کسب ایتدیکندن ، و هرنرده ایسه ، شویله بش اون سنه صکره ، أوروپا وحتی آمریقاده سلطنت ملیه‌یی أله آلمغه قادر یکانه برقوت حالنه کله‌جکدر .

بوكون ، بو مكتب اجتماعى سالكانى ، تشكيلات و تنسيقاتلرينى يولنه قويمش ، دهشتلى ، هيبتلى بر قوت تشكيل ايديورلر . جمله‌سى منتظم سندیقه‌لره ، سندیقه‌لر فه‌ده‌راسيونلره ، فه‌ده‌راسيونلرده برهيئت مركزيه‌يه مربوط بولنيور . بوتشكيلات اوقدر كسب قوت ايتمشدركه ـ ولو يينه سوسياليستلرك ضررينه اولسون ـ دنيانك هر طرفنده ، بر دقيقه‌ده ، بر آنده ، عمومى تعطيل اشغال اعلان ايدوب رأس‌كارده بولنان مختلف فرقه‌لرى، مختلف حكومتلرى آلت اوست ايتمكه مقتدردر .

كيديش ، بويله برعمومى تعطيل اشغالك پك محتمل و متقرب الحلول اولديغنى كوستريور . مشهور بر سوسياليست خطيبك بركتابنده اوقومش ايدم ؛ بر قوشك ، بر جيوجيوك ميدانه كلمسى ايچون اول باول يمورطه نك ايچنده بر دورهٔ تكامل كچيرمسى لازمدر . آندن صكره بتون موجوديتنى اثبات ايچون او، برخروجه ، برقيامه محتاجدر . بوده كسب قوت ايدن غاغاسى ، برونى ايله يمورطه‌يى قيروب چيقمسى ديمكدر . سوسياليستلرده شمدى بردورهٔ تكامل كچيريورلر . تشكيلاتلرينى تنظيم ايديورلر . بركره بويولده يايبله‌جق برشئ قالمينجه آنلرده طبقى يمورطه‌نك ايچنده‌كى رشيم كبى بر اختلال يابه‌جقلر،

برآز جبروشدت کوستره‌جکلرونفوذ و اقتداری، دولت و حکومتی أله آله‌جقلردر . » دیمش ایدم.

سوسیالیزم أمپه‌ریالیزمك ، مستعمرات اسولنك ، هله ترکیه‌یی، ایرانی و سائر ممالك متدنیه‌یی خراب ایدن ، اسارت اقتصادیه‌یه کرفتار ایدوب اسارت سیاسیه‌یی حاضرله‌یان قاپیتالیزم، حکومت‌سرمایه‌دارانك‌عدو مبینی‌در. عسکرو مستعمرات بودجه‌لری ، هروقت سوسیالیست وکلای ملت‌طرفندن رد ایدلمکده‌در. کذلك دیپلوماسی ، افراط ملیت (یعنی ملیون ، ناسیونالیزم مسلکی) سوسیالیزمك ضد کاملیدر . هاله حالا فرمان فرما اولان نه‌پوتیزم و اصیللرك نفوذی، بالطبع، اجتماعیون مسلکنك هدف خصومتیدر .

ینه بحث ایتدیکم مقاله‌ده دیمش‌ایدم‌که کرك آلمانیاده، کرك فرانسه‌ده سوسیالیستلر فاس‌مسئله‌سنك دوام ایتدیکی بتون او مشئوم سنه‌لرده دائما حکومته خلافکیر اولدیلر، رأس‌کاره کچن بتون قابینه‌لری، رجالی مؤاخذه و تنقید، تزییف و تقبیح ایتدیلر ، سیاست سرسریانه‌یی ، سرکذشت آرقه‌سنده طولاشمق پولتیقه‌سنی ـ که قرون وسطانك برمیراث مضریدر ـ شدتله رد ایتدیلر .

ایشته سلطنت استقبالك بو ایلری جریانلرك أله‌ینه

كچه‌جكنى و استقبال سلطنتك بوفرقه‌لرده منجلى اوله‌جغنى كورييورز . ذاتاً احصائيات جدوللرينه باقيله‌جق اولورسه بوجريانلر نفوذ و قدرتنك ، افراد و اعضاسنك دائما و دائما تزايد ايتـديكنى ، برنسبت هندسيه‌ده ايلريلديكنى كورمكده‌يز. مد حالنده ـ هردرلو موانعه رغماً ، صولرك ايلريلمسى كبى ، شمديكى حالده ، افكار مفرطه‌نك قطعى ، مقنن ، منتظم آديملرله كيتديكى بر امر واقعدر. جذر و مد حالنده طالغه‌لره قارشى كله‌بيله‌جك برقوت موجود اولماديغى كبى افكار جديده‌نك بو خامهٔ استيلاكارانه‌سنك قارشوسنه چيقه‌جق هيچ برقوت، هيچ برفرقه كندينى كوستره‌ميور. صاغ فرقه‌لر، هريرده ، آرتق اختيارلمش، سونمش، توكنمش، عقامته دوچار اولمش بولونيور . مسـلك اسـتبداد نصل موسمنى كچيرمش ، نفوذى ، اقتدارى حريت و مشرو- طيتك ألنه براقمش ايسه ، بوكون‌ده صاغ فرقه‌لرك حكومتى صول فرقه‌لره تسليم ايتديكنى مشاهده ايتمكده‌يز . كذلك بوصول فرقه‌لرك‌ده اعتدال و افراط پرورانى اولديغندن برنجيلرك نفوذى ايكنجيلره تفويض ايتمك اوزره‌بولنديغنى كورييورز .

بن ، عاجزانه ، أوروپانك بوكونكى وضع اجتماعيسنه ، بناءً عليه وضع سياسيسنه خلافكير اولانلر ايله اهل اسلام

بیننده طبیعی براشتراك افكار كوريبورم . بوايكی جريان بر برينی طانيملی ، بر برينه استناد ايتملی ، مظاهرت متقابله‌ده بولونملیدر . ذاتاً اسلاميت ايله سوسياليزم آره‌سنده رد ملیت ، اخوت عموميه‌يی اعلان ، رد ربا كبی برچوق مشابه نقطه‌لر واردر . هرايكيسی‌ده أوروپانك بوكونكی اسنف اشتمال حالندن بيزار و شاكيدر . اسلامك أوروپاده‌كی خلافكيرلر ايله ائتلافی آنلرك عقيده‌سنه‌يك اوقدرده اشتراكی تضمن ايتمز . نته‌كيم برچوق خصوصاتده ، أوروپاده حريت فكريه‌يه مالك بولنان سوسياليستلرك قاتوليك فرقه‌لرله عقد اتفاقی و حكومته غلبه ايتدكلری كورولمامش شيئلردن دكلدر . اداره‌لری ، اساسات سياسيه‌لری بر برينك طيان طبانه ضدی اولان فرانسه پارلمانتەر جمهوريتی ايله روسيه حكومت مستبده‌سی متفقدرلر . اسلام ، خصم مشتركی تنكيل ايچون ، افكار مفرطه جريانلری ايله توحيد مساعی ايده‌جك اولورسه سوسياليست اوله‌ميه‌جغی كبی ، سوسياليزم ده اسلام ايله تشريك اعمال ايدرسه آنك‌ده اهتداسی لازم كلمز .

بوايكی قوت اشتراك ايدرسه ، هرايكيسی‌ده يكی برنفوذ و اهميت كسب ايدر . أوروپاده‌كی خلافكيرانك ممارسه و مكتسبات علميه‌سی شرقك عدد نفوسنه انضمام ايدر

ایتمز غرب دهشتلی بر مقاومت قارشیسنده بولندیغنه قناعت حاصل ایده‌جکدر .

شمدیدن اسلامك بو افکار ایله ائتلافی استقبال ایچون ده برسیغورطه مقاوله‌سی ماهیتنده‌در. بوکون کمال نخوت ایله ، فرط غرور و عظمت ایله عالمك سیاستنه یوقاریلردن فرمان فرما اولان کیمسه‌لر و هیئتلر ، باشی تاجلی ذاتلر، آنلرك جوارنده‌کی رجال ، امین اولیکز ، بر ربع عصره قالماز اوکرسیٔ احتشاملرندن ، سریر تکبرلرندن اینه‌رلر ، تموزدن، صکره رجال سابقه‌نك قارغه طلومبه ایدلدکلری کبی میداندن آشیریلیرلر. ایشته اوزمان اقتدار مقامنه کچه‌جك بشقه فکرلی رجال ایله شمدیدن اوزلاشمه‌مز شیمهٔ بصیرت و دوربینی‌یه پك ده مغایر دکلدر فکرنده‌یم .

بز ، بوفصلمز ایله سوسیالیزمك له و علیهنده بولو - نمیورز . مقصدمز بودکلدر . هرجریان فکری و اجتماعی کبی سوسیالیزمك ده مزایا و نقائصی واردر. فقط بز بوجهتی براقه‌رق نقصانلریله برابر مسلك اجتماعیونك استقباله آله‌جغی اهمیتدن بحث ایدیورز . مقصدمز تنقیدی دکل ، عملیدر .

شوراسنی‌ده سویلیه‌لم که أمیل فاکه کبی ، دوقتور کوستاو لوبون کبی بر طاقم ارباب مزیت بومسلکی شدتله

تنقید ایدیورلر و برچوق نواقص و خطایاسنی میدان علانیته قویورلر . عمومیتی اعتباریله بومؤاخذلرك بلکه حقاری یوق دکلدر . فقط بو متفکرلر ایچه بیلملیدرلرکه دنیاده هیچ برجریان مصون عن المؤاخذه اولهماز . و موداسی کلن هرفکر بر انقلابه ، بر اختلاله ، بر تشوشه میدان ویرر. بناءً علیه بزم بو تشوشاته قاتلانمامز لازمدر. تاریخك شاهد اولدیغی اسلامیت و نصرانیت جریانلری بیله اساسلی اغتشاشاته محل ویرمامش می ایدی ؟ اکر دوقتور کوستاو لوبون بورالری ده او مؤاخذ نفوذ نظری ایله موضوع بحث تنقید ایتسه ایدی ، عندمده ، قدری دوپالا اولوردی .

* * *

یوقاریکی فقره ده أوروپا حال حاضر اجتماعیسنی مهما امکن شرح و بیوك بر انقلابك عرفه سنده بولندیغمزی ایما ایتدك . اوت ! قاپیتالیزم حکومت اجتماعیه سی ـ و بناءً علیه سیاسیه سی ـ قرین زوالدر و أوروپانك چهره سنك ده یقینده دکشمسی برامر ضروریدر .

بوکا بعض سوائقك ده انضمام ایتمسی طبیعیدر. أوروپانك بوکونکی حالندن شکایت ایدن یالکز افراط پروران و عمله وسائره دکلدر .

أوروپاده غیرمسلم فقط محکوم و تابع برخیلی ملتلر واردر. آنلرده طبقی سوسیالیستلر کبی دلکیر و خلافکیر درلر. شایان اهمیتدرکه بوملل محکومه و تابعه آره سنده سوسیالیزم پك زیاده ایلریلیور.

فینلاندیالیلر، روته نلر، بیاض روسلر، لهلر، خرستیان کرجیلر، روس أرمنیلری، ایرلاندالیلر، کهلغلر، شله زویغ ـ هولشتاینده کی دانیمارقه لیلر، آلزاس ـ لوره ـ نده کی فرانسزلر، آوستریاده کی ملیتلر و بلکه ده مجارلر، قاتالونیالیلر، مالطه لیلر، قورسیقه لیلر، حتی ایزلاندالیلر حاللرندن مأیوس و أوروپانك جدی بر سقوطنه منتظر ومترقبدرلر.

کذلك عالم اسلام و أوروپا خارجنده أوروپادن شاکی یوزملیونلرجه انسان واردر. چینلیلر. ژاپونلر. فرانسز تابعیتنده بولنان هند چینیلیلر یعنی آننام، تونکین، قامبوج اهالیسی، انکلتره تابعیتنده أزیلن محبوسی هندلیلر، فلمنك حاکمیتی آلتنده ایکلیان غیرمسلم ماله زیالیلر، و قس علیه ـ البواقی، هپ أوروپا علیهدارلری اردوسنی تشکیل ایتمکده درلر.

خلاصهٔ کلام: اسلاملر، أوروپاده کی خرستیان دلکیرلر، أوروپا خارجنده کی غیرمسلم دلکیرلر و أوروپاده کی سوسیالیستلر طبیعی و جدی متفقدرلر. بونلر بیننده کی

روابطك تزييدی، تكثری، مشترك جمعيتلر و مركزلرك تشكيلی ، مشترك بر مطبوعاتك ميدانه كلمسی ، مشترك بر ادبياتك حصولنه چارەلر آرانلمسی ، و جملەسنك بردن تصويب ايدەجكلری افكارك خطوط عمومیەسنك نشری جداً واجبدر .

جملەيه ، بوبابده مراجعت ايدرز و جملەنك سعادت مشتركەسی حقنده تمنياتده بولونورز .

اساساً موجود اتحاد اسلام

ایلك فصللرمزدن برنده « اتحاد اسلام » ترکیبنك بر آز زائد و اساساً اسلامیت اتحادی متضمن ومؤید اولدیغندن بحث ایتمش ایدك . اوت ! اتحاد اسلام نفس الامرده موجوددر . اسلاولرك طوپلانوبده پانسلاویزمی و یا لاتینلرك بالاجتماع پان‌لاتینیزمی ، آلمان و آکا یقین اقوامك بالاتحاد پان جرمانیزمی صنمی بر صورتده تشکیل ایتملری کبی کرهٔ زمین اوزرنده ساکن اهل اسلامك بالاتفاق بر پان اسلامیزم یاپمه‌لری زائددر. چونکه اتحاد اسلام واردر ، بالفعل موجوددر .

اخوت اسلامیه هرنوع اخوت ملیه‌دن صاغلام و اساسلیدر . چونکه ـ کراراً سویلدك ـ اساساً اسلامیت براخوت دیمکدر . قاتولیك مذهبی بی فائده قاتولیکلرك اخوتنه چالشدیغی حالده موفق اوله‌مامشدر . حالبوکه اسلاملر کندیلرینی بربرلرینه یبانجی تلقی ایتمزلر. قیزلرمزی قومشو غیر مسلملره ویرمه‌یز ، بالعکس داغستاندن و یا هنددن کلمش برینه ویرمکده تردد ایتمه‌یز. کذلك مسلما-

نلرك غير مسلم قادينلر ايله ازدواجى غريب كورلديكى حالده ملتى ، لسانى مختلف برقادينى تزويج ، بزده و عالم اسلامك هريرنده طبيعى كوريلور . مسلمان ، عالم اسلامك هر كوشه‌سنده كندى أونده‌در . هريرده قرداش ، اهل بيت معامله‌سى كورور . جامعلر ، بلا تفريق مليت ولسان ، هر مسلمه ملجأدر . برغريب مسلمان ، بر اسلام شهرنده هيچ بر وقت يبانجى اوله‌ماز .

مسلمانلرك اخلاق و اداب مشتركه‌لرى واردر . مختلف پروتستان ويا قاتوليكلرك ايسه بويله مشترك اخلاقلرى ، ادابى ، عاداتى يوقدر .

هله حس نقطهٔ نظرندن بو اتحاد من كل الوجوه اهميتله تدقيقه سزادر . ايكى درلو مسلمان حسى يوقدر. اوچيوز مليونى متجاوز مسلمانك قلبنى هپ برنقطه ، برقطب جذب ايدر . بو جاذبه‌دركه مختلف مسلمانلرى هرشيدن زياده بربرلرينه ياقلاشديرر .

مستبد حكمدارلر و اميرلر ـ يوقاريكى فصللرده سوز و كداز ايله سويلدى ايدك ـ اسلامى تفرقه‌يه دوشورمشلر ، آنى اساسات جيده‌سندن اوزاقلاشديرمشلردى . احتراصات سياسيه و دعواى تفوق مع التأسف دينمزى چيغرندن چيقارمشدى . حالبوكه ، شو صوك عصرلرده ،

بتون مسلمانلرك همان همان أوروپا تابعيت ويا نفوذينه داخل اولماسی بو احتراصاتی اورتەدن قالديرمش و اساس اسلاميتده مندمج اولان افكار اخوّتپرورانەيی احيا و اعلا ايلمشدر . درد كونلرنده دوست دها زياده آرانير.

بناءً عليه ، اليوم بتون اهل اسلام ملول و مأيوس اولديغندن اتحاد واخوّت قابليتلری دها زياده منجلی اولمشدر . بوكون عالم اسلام نائل صلح و مسالمتدر .

بين الاسلام صلح شو عصرده هر زماندن زياده حكمفرمادر . عالم اسلام شو بولنديغمز عصرده هيچ بر اختلاف داخلی ايله مقاسمەيه اوغراماشدر .

ايشته بووفاقك محافظەسی و أجنبی أنتريقەلرينك كمال نفرتله ردی تحت وجوبدەدر . چينده اجنبيلر و خصوصيله ميسيونرلر اهالیيی تفرقەيه دوشورمكه، آنی ملييتاره تفريقه ساعی اوليورلر . بز بو جهتی نظر دقته آلەرق تدابير لازمەده بولونملی ، فرنكلری دشمن تلقی ايدرك شرلرندن اوزاقلشمالیيز .

بزم شوكونلرده يابەجكمز شيء اخوت اسلاميەيه كرمی ويرەرك كوزل و مسعود بر استقباله انتظاردر . جملةً بو اميد ايله ياشامليیز . اخوّت اسلاميەمزی هر فرصتدن بالاستفاده منكشف ايتمليیز . اسلام جملةً عينی

هوایی چالمغه آلشمش برقافلهٔ موسیقی شناساندر. بونلرك تنظیم و تنسیقی ایچون ایسه لازم اولان یالکز بر «شه‌ف دورکه‌ستر» در اوده اخوت واتحاد فکریدر. بوفکرهر کون، هردقیقه‌تعمم ایتملی، نشرایدلمایدر. مسلمانلر هر شیدن اول کندیلرینك اوچیوز کسور ملیونلق برکتلهٔ عالیهٔ بشریه‌یه مربوط بولندقلرینی، بوعائله معظمه‌نك برماضیسی اولدیغی کبی آندن دها پارلاق بر استقبالی اوله‌جغی و اولمسی لازم کلدیکنی بیلملیدرلر.

اسلامیت قوای موجودهٔ عالمك اك مهمیدر، اك بیوکیدر. یالکز، شمدیکی حالده، بوقوت اویقوده‌در. فقط اولمش دکلدر. کمیتنه خلل کلمامشدر. بالعکس کیفیتً بیومشدر. اسلاملر قدر متحد و اساسات وجدانیه‌سندن آیرلماز، آیریله‌ماز هیچ برقوت یوقدر. زمین، اقلیم، زمان، تابعیت، متبوعیت، احوال اقتصادیه، لسان اصلا اسلامی مختل ایده‌مز. بالعکس اسلامك بری برندن اوزاق بولونمسی، اسارت ویا تابعیت نصرانیه‌تحتنده قالمسی آنك شیمهٔ اتحادینی تزیید ایدر. خصوصیله تابعیت اجنبیه، تابعیت طبیعیه‌دن زیاده، اسلامك اتحادینه سبب اولیور.

تابعیت اجنبیه‌ده بیله مسلمانلر خصوصات ذاتیه‌ده

حقوق اسلامیه‌یی محافظه ایتمکده‌درلر. « ستاتو پرسونه‌ل» دنیـلن حقوق شـخصیه دنیانك هریرنده ، اوراده هر هانکی خرستیان حکمدارك حکمی جاری اولورسه اولسون ، مسـلمانلر ایچون بردر . فلمنك تابعیتنده زبون اولان بر زوالی جاوالی ، انکلیز حمایه‌سنده آغلایان بر حیدر- آبادلی ، فرانسز اسـارتنده ایکلیان برجزائرلی ، روس اعتسافی آلتنده دتره‌یین بر تاتار هپ عینی قواعدموجبنجه أولنیور ، عائله تشکیل ایدیور ، میراث براقیور . هیـچ برخرسـتیان دولت بوجهته طوقونه‌جق درجه‌ده جرأت کوسترمامشدر .

شوراسنی قارئلرمزه کمال جدیت واهمیت ایله سویلیه‌لم که أوروپا عمومیتی اعتباریله اسلامك قوتنی آکلامقده و بوندن پك زیاده قـورقمقده‌در. أوروپالیلر ظلم ایدوب حکـومات اسـلامیه‌یه اعـلان حرب ایدیورلر ، ممالك اسلامیه‌یی الارینه کچیریورلر . فقط دائما اسلامیتی سر - بست براقیورلر . او حریمه کیره‌میورلر. آنی اورته‌دن قالدیرمق تشبثنده بولونمیورلر . نفس اسـلامیت حقنده رعایت خائفه‌لری باقیدر . روسـیه حکومتی قاتولیکلـکه اعـلان حرب ایدیور . برطاقم اهالینك روس رسمی

کلیسای خارجنده بولونمسنه جواز ویرمیور . روما کلیساسنه تابع روملری ،«اونیات»لری اورتودوقس تلقی ایله انوع مظالم ایقاع ایدیور. فقط هیچ بر وقت مسلمانلر علیهنده بویله برمعامله یه جسارت ایده میور . اهل صلیب زماننده بری خرستیانلرك اعماق روحنده مسلمان قورقوسی قالمشدر . بر چوق امرای نصرانیه بیلمه دن، بوقوقو موجبنجه، اسلام حقنده ایلری کیتمکدن احتراز ایدیورلر . اسلامه تنصر ایتمسی تکلیف اولونمیور . حالبوکه دیکر بعض اقوامك دائرهٔ نصرانیته دخوللری ایچون دعوتلر وقوعبولیور .

افکار اتحادیهٔ اسلامیه ـ سیاسهٔ ـ کیزلنملیمیدر ، یوقسه اظهارمی ایدلملیدر ؟ فکرمزجه بونلرك اضماری عبثدر . مع التأسف پك متردی اولان استانبولمزده اجانبدن فورقمق خاصه سی واردر . بو زائد ولزومسزدر. هرکسی برنوع مرائیلکه آلشدیره جغندن بلکه ده مضردر. افکار اتحادیه یی أوروپا ذاتاً بیلیور . بونلرك کیزلنمسنده فائده یوقدر. بوندن بشقه برطاقم آمال مشروعه وطبیعیه لری اولان لهلیلر ، فینلاندیالیلر ، ایرلانداليلر ، الی آخره ، عجبا فکرلرینی اخفا ایدیورلرمی ؟ رأیمزجه

آچیقدن آچیغه اتحاد اسلام طرفداری اولق حقمزده حرمت و رعایتده بولونلمسنی موجب اولور. مسائل معظمه ده، قضایای ملیه ده مرائیلکه حاجت یوقدر . دیپلوماتلق یالکز خارجیه نظارتلری و سفارتلرده برمزیت عد اولونمليدر؛ آنلرك خارجنده ایسه ایکی یوزلیلك هرحالده برفضیحه در.

اسلام و تردیات

اسلام قوهٔ نامیه‌سی منطقی اولمش ، قابلیتی قالمامش ، اسارته آلشمش ، ارادتدن محروم ، هرنقطهٔ نظردن متردی ، موسیو ژول لومه‌ترك زعم ایتدیکی کبی ، چورومش برکمیت بشریه‌می تشکیل ایدیور ؟ عجبا اسلام مأمول اولان اتحادینی حیز حصوله چیقاره‌جق استعداددن محرومیدر ؟

شمدی‌یه قدر نظری و عملی وقوعبولان تفحصاتمزدن استحصال اولنان نتیجه شودر :

عالم اسلامده ، خصوصیله یوکسك طبقه‌لرده ، خیلی تردیات واردر . مثلا بو اعتبار ایله استانبول بیتمشدر . کذلك ایران مراکزنده ، مصرالقاهره‌ده ، هندك طبقات علیاسنده تردیات چوقدر . فقط بومراکزك ، بوجیویقلرك اوچیوز کسور ملیون محمدی‌یه عدداً نسبتلری نه‌در ؟ عجبا متردی عناصر ، صاغلام عناصرك یوزده بری مرتبه‌سنده وارمیدر ؟!..

أوروپا تضییقی اهل اسلامی جاهل براقمشدر . برنقطه‌دن بوجهالتك فائده‌سی‌ده اولمشدر . تردی ایده‌بیلمك ایچون

برآز مدنیت ورنیکی لازمدر. حالبوکی بالالتزام مسلمانلرك معارفدن محروم براقلملری برطاقم تردیاته محل ویرمامشدر.

مسلمانك باشی یورغون دکلدر . أکلامش تارلا کبی مسلمانلر قوهٔ نامیه‌لرینی تزیید ایتمشلردر . اسلاو عالمی عصرلرجه بویله غیر مزروع اراضی کبی اشتغالات متنوعه‌دن اوزاق قالدیغندن ، بیوك پترودن بری، دورهٔ انتباهنده برچوق ایشلر کورمکه موفق اولمشدر . اسلام‌ده بوحاله‌در . و بلکه بوندن دها ایی بر وضعیته‌در.

استثنالر حقنده برقید احترازی درمیان ایتدکدن صکره شوراسنی سویلیه‌لم که اسلامیتك قوانین عمومیه وقواعد کلیه‌سی تردیاته قارشی بیوك وآهنین بر سد تشکیل ایتمشدر . خصوصیله کئول وعلل زهرویه نصرانیت عالمنی و نصرانیتك افساد و اخلال ایتدیکی آفریقا و آسیانك بعض قطعاتنی تخریب ایتمکده بولندیغی بر زمانده قرآن عظیم الشان اك قوتلی بر سیغورطه کبی ملیونلرجه خلقی فساددن محافظه و وقایه ایتمشدر .

مسکراتك ممنوعیتی و فحشك حرمتی سایه‌سنده اسلامیت نوع بشره پك بیوك بر ایلك ایتمشدر . شمدیه قدر اثرلرینی اوقودیغم آسیا و آفریقا مسائلنده حائزیدطولی أوروپالی مؤلفلر یك زبان اوله‌رق

بوجهتلری تسلیم ایتمکده‌درلر . اسلامیت حقنده صوك درجه‌ده بغض و عداوت کوسترن سیاحلر ، محررلر بیله بونقطه موضوع بحث اولور اولماز حقیقتی تصدیق ایتمکده‌درلر .

کئول و علل زهرویه أوروپا و أوروپانفوذی جاری اولان یرلرده بنیان رصین بشریتی تهدید ایده‌جك مرتبه تخریبات یاپیور. بونلردن انواع علل و امراض و خصوصیله ورم ظهور ایدییور . اخلاق وسجایا بوزولیور . عائله و جمعیت شیرازه‌لری مختل اولیور . ایشته نصوص قاطعهٔ قرآنیه ، کورولتوسز ، یاطردیسز بومهالك « مدنیه » یه قارشی اعلان حرب وغلبه ایدیور .

فکرمزجه ، هرجهتدن ، اسلاملر صاغلاملقلرینی محافظه ایدییورلر. اسلاملق اصلا متردی دکلدر ، فاسا تاسز برألماسه تشبیه اولونه‌بیلیر : برمقتدر الماس تراش آکا لازم کلن اشکال هندسیه‌یی ویریر ویرمز ، کوزلری قماشدیره‌جق برشدت ایله ، انکلیز تاجنه عائد « کوه‌نور » کتلهٔ جوهرینی کبی پارلایه‌جقدر .

مؤسسات مشتركهٔ اسلامیه

مسئلهٔ خلافت

نه‌یمان مسئله ! نه‌یمان قوت ! مختلف موضعلرده سویلدیکمزی بوراده بردها تکرار ایده‌لم : عرب حکومت جسمانیه‌سی قرین زوال اولدیغی وقت یاوز سلطان سلیم خلافتی احیا ایتمش ایدی . بناءً علیه عربلر و علی‌العموم مسلمانلر خاندان عثمانه بوندن طولایی مدیون محمدتدرلر . قوهٔ زوحانیه آنجق قوهٔ جسمانیه ایله برابر اولدقجه حائز اهمیتدر . مصرده (کویا) امامت ایدن صوك خلیفه‌نك هیچ برقدرت مادیه‌سی اولمدیغندن ، اوزمان ، خلافتك ده براهمیتی یوقدی . وقتا که یاوز سلطان سلیم کبی اولوالعزم ، اتحاد اسلام طرفداری جهانکیر بر پادشاه ید اقتدارینه خلافتی آلدی ، ایشته اوزمان خلافت تعالی ایتدی . رقیب وخلافکیردن مبرا اولان خلافت اسلامیه وعثمانیه سایه‌سنده درکه بوکون عالم اسلام‌ده برغایهٔ اتحاد حاصل اولمشدر.

خلافتك اهمیتی ، نفوذی ، قدرتی بیوکدر . اصل

ایش بواهمیتی حقیله درك و تقدیر و آندن لایقی وجه اوزره استفاده‌در. دنیاده خلافت قدر مطاع برمقام و برمؤسسه یوقدر. اصل عثمانلی دولتنك حدودلری خارجنده خلافتك درجهٔ شان و شوکتی آکلاشیلیر.

خلافت و خلیفه، برچوق ممالك اسلامیه‌ده، دییه بیلیرم که بتون عالم اسلامده. عادتا فوق الطبیعه برقوت تلقی اولونمقده‌در.

ایشته بونك ایچوندرکه اجانب و بالخاصه انکلتره دولتی نفوذ خلافتی اسقاط مسئله‌سنی عنعناتنه ادخال ایتمشدر. برچوق مؤلفین اجنبیه خلافتی نقطهٔ شرعدن مؤاخذه ایتمشلر و ذات شاهانه‌یی عادتا برمدعیٔ خلافت منزله‌سنه ایندیرمشلردر. انکلیزلر و فرانسزلر پك اعلا بیلیورلرکه اتحاد اسلامك محل انجلاسی، الحق، مقام خلافتدر. آنك ایچون اولانجه بغض و عداوتلرینی اورایه توجیه ایدیورلر. بواعتبار ایله اسلامار بیننده برتفرقه یه بادی اولمق انکلیزلرك اخص آمالیدر. بیچاره‌لر بیلمیورلرکه خلافت قوهٔ نامیه‌سنی تاریخدن آلیر و کوکلری بتون افئدهٔ اسلامه‌یا ییلمش برشجرهٔ ابدمبشردر. بو، قورومازد. هرمسلمان، ایسته‌رسیریانك او ایسترز بوز چوللرنده اولسون، ایسته‌رچادکولنك او قاینار ساحللرنده بولنسون دائما پیغمبرینی، خلیفه‌سنك

شکل و شمائلنده تجسد ایتمش کورمك ایسته‌ر . خلیفه ، اعتقاد مسلمین اعتباریله ، اجل اعزه‌در . مقام خلافت، قطب اسلامیتدر . عامهٔ مسلمین هپ اونقطهٔ جاذبه‌دارك اطرافنده دونر .

انکلیزلر اوفکر عملیاری ایله قطعیاً بیلملیدرلرکه دونمالر، اردولر ، ملیونلر ، سیاسی أنتریقه‌لر آنجق مادیات ایله اولان غوغالرده پاره ایدر. حالبوکه مؤسسهٔ خلافت مادیاته تعلق ایتمز . الیوم اسلامیتك انعدامی ممکن ایسه بلکه اوزمان خلافتك‌ده اورته‌دن قالدیرلمسی ممکن‌اولور. مهیب دردنوطلر حکومت عثمانیه‌یه نهایت ویروب خلافتی الغا بیله ایتسه‌لر، بومقام عظمتنی تزیید ایدر. ایشته اوزمان أوروپایه‌قارشی‌مهم‌برارتجاع باشلار و میدانه کله‌جك‌اولان خلیفه دنیانك اك ذی‌شوکت خاقانندن دها قدرتلی‌اولور.

انکلتره ، کمال اهمیتله ، مصرده و مکه‌ده ، کندی نقدینه مدیون محمدت‌خلیفه‌لریراتمق‌ایستیور. بویله‌خلیفه‌لرك نظراسلامده برصفتلری اولوب اولمیه‌جغنی تدقیق ایتمه‌دن تشبثاتده بولونمق انکلیزك تردیاتنه بیوك بردلیل تشکیل ایدر. کذلك ، بتون‌أمپه‌ریالیزم ایشلرنده انکلتره مقلدلکی ایدن فرانسزلرده کندی حمایه‌لرینه صوقیلان رذیل فاس سلطانینك خلافتنی بر مسئله یاپمق ایستیورلر . ادریسیلرك

ادعاسی فاس حدودینی کچه‌مز . جزائر و تونس اهالیسی خلافته صوك درجه‌ده صادقدرلر .

ذات حضرت پادشاهینك بقیة‌السیوف یکرمی یکرمی ایکی ملیون جسمانی تبعه‌سندن ماعدا اوچیوز کسور ملیون تبعهٔ دینیه‌سی‌ده واردر. رجال عثمانیه ، سفرای اجنبیه‌نك حضور اصالتلرنده رکوع ایتدکلری وقت متبوعلرینك بوصفتلرینی بیلسه‌لر ظن ایدرم که برآز دها حق وقارلری اولدیغنی آکلارلردی .

اسلام اتحادی ایجاب و تضمن ایدر . اتحادی سالب هرنه‌وارسه محض کفراولدیغنه تردد ایدلمسون . هم بواویله عمیم‌النتائج برکفردرکه اویله سرخوشلق ایله تفوه اولونمش برکلمه‌دن طولایی استلزام ایدن کبیره‌یه مشابه دکلدر. بناءً علیه مصرده و سائر ممالك عربیه‌ده اجانبك فریفتهٔ نقدی اولانلر ایچه بیلسونلرکه بوتمایللری ایله الك بیوك کفری ارتکاب ایدیورلر. اورالرده‌کی اخوانده‌ایچه‌بیلملیدرلرکه بو کیزلی مدعیلر کندیلرینك الك اساسلی دشمنلریدر .

شویقینلرده بعض اجنبی جمعیتلرك افغان امیری حضرتلرینی‌ده برمدعیٔ خلافت اولمق اوزره خاضرلدقلرینی طوییورز . کویا حکومت عثمانیه قرین زوال اولورسه

امرای افغانیه مقام خلافتی قورتاره جقلر ایمش . حبیب الله خان حضرتلری ظن ایتمه یزکه أوروپا أنتریقه سنه قارشی بوقدر غافل بولنسون . مشارالیه بو أنتریقه لری پك ایی کشف ایتدکلرندن هرصورتله أوروپا نفوذینی ابطاله چالیشیورلر.

نتیجهٔ کلام : خلافت عثمانیه اسلاملرك اکثریت قطعیه و قاطعه سی طرفندن مطاعدر . و بتون بنای اتحاد مقام امامتك سایهٔ شوکتنده قوریله جقدر. معارضلر و خصوصیله روافض بیله دشمنلره قارشی متحد بولونمق ایچون بوامامتی قبوللك لزومنی آکلامایدرلر و آکلیورلر .

مسئلهٔ خلافتی موضوع بحث ایتدیکمز شوفصلده برآزده کندمزه احالهٔ نظر مؤاخذه مجبوریت الیه سنده یز. هرشیئ کبی بزده ده خلافت برکمیّت مهمله تلقی اولونیور. مقام مشیخت خلافت اسلامیه نك یکانه « نظارت » ی اوله جغنه بوکون اك خسیس زوایا و تکایا مسائلی ایله ، آرپه لق ایشلریله اوغراشیور . دنیاده نه قدر مسلمان واردر ؛ بونلر کیملردر ؛ احوال حاضره لری نه در ؛ عجبا بوجهتلری بزم پابوجی بیوکلرمز بیلیورلرمی ؛ برطاقم آبوق صابوق ، بی سروبن ، بی معنا ، عقل و حسی مبطل سقولاستیقلر، ایچندن چیقلماز ترهات نقلیه ایله اوغراشه جغمزه برآز دها فائده لی شیلره حصر دقت ایتسه ك اولمازمی؟

حکومتمز ، اداره‌مز ، معارفمز ، مکاتبمز ، عدلیه‌مز کبی مشیختمزده بیقیلوب تکرار یاپیلمغه محتاجدر . ظن ایتمم که حقیقةً علما وصفنه لایق ورثهٔ نبوتپناهی حال حاضره قائل اولسونلر ! بز ، انتباهی ، اصلاحات وتنظیماتی ، اسلامیتك اعلاسنی بوورثهٔ حقیقیه‌دن بکلرز وآنلرك شوحال عطالت وسفالته قارشی کندیلکلرندن قیامله حیثیت اسلامیه‌یی وقایه ایده‌جکلرندن امین و امیدوارز .

مؤسسات مشتركهٔ اسلامیه

حج مسئله‌سی

اساسات سیاسیه‌سنك رصانتی ، اقانیم اجتماعیه‌سنك متانتی اعتباریله دنیاده محیر العقول برمؤسسه وارسه ، اوده ، حقاکه اسلامیتدر . بونی بر مسلمان صفتیله دکل، بر مورخ صفتیله سویلیورم حج هیچ بر دیکر دینك، هیچ بر دیکر مؤسسهٔ غیر دینیه‌نك شمدی‌یه قدر وضع و تدوین ایده‌مدیکی بر اصولدر . بناءً علیه ،فکرمزجه، حجه کیتمك برفرض سیاسی و اجتماعیدر . اسلام آنجق اوراده بربرینی کورور . اخوان آنجق کعبهٔ معظمه‌نك جوار قدسیت مدارنده بربرلرینه «رانده‌وو» ویره‌بیلیرلر. معین ، مقنن برکونده بتون دنیا مسلمانلرینك کوندر- دکلری مرخصلرك اجتماعی ، تعارفی ، مسائل معضلهٔ حاضره حقنده تعاطیٔ افکارلری نه‌قدر موجب‌فائده‌در!.. ظن ایتمکه اصول حج‌قدر اسلامی بربرینه‌یاقلاشدیره‌جق، آنلرك دها زیاده تعارف و بناءً علیه تعاونه خدمت ایده‌بیله‌جك برچاره بولنسون! فریضهٔ حج‌سایه‌سنده‌درکه

مسلمانلر بربرلرینه اجنبی دکلدرلر . خصوصیله کعبهٔ مکرمه‌نك مقنن بر زمانده زیارتی صوك درجه‌ده مهمدر. اك صاغلام حبل اتحاد عرفاتده اوریلور؛ بونك اوجلری چاراقطار جهانده ساکن مختلف مسلمانلرك ألنده قالیر . مسجد حرام بوحبلك دوکوم محلیدر .

بز اك علوی مقاصدمزی ، اك پاك و نزیه آمالمزی بو فریضهٔ دینیه‌یه فرط اعتنا و اعتبار ایله استحصال ایده‌بیلمك وضعیتنده‌یز . حکومت اسلامیه‌نك اك بیوك پارلمنتوسی جبل عرفاتدر . امید ایده‌لم‌که اوراده لبیك‌زن طاعت اولان اخوانه خطیب بوندن بویله یالکز باصمه قالب نطقنی اوقومقله اکتفا ایتمسون و بلیغ و معنیدار برلسان ایله مشترك غایهٔ املی اوراده مجتمع بتون مسلمانلرك قلبنه القا ایتسون و تکلیف اتحاده ، هر لساندن « لبیك ! . . . » جوابیله مقابله اولنسون .

سلطنت عثمانیه نقطهٔ نظرندن حجاز، بوغازلردن یوز قات مهمدر . دولت عثمانیه‌نك ایکی پای تختی واردر : قسطنطینیه ، مکهٔ مکرمه . حتی ذات شاهانه طولمه‌باغچه سرایی براقوب مکه‌ده اختیار اقامت و اوراده اجرای سلطنت ایتسه ظن ایدرم‌که قدر و مرتبه‌سی اون قات زیاده‌لشیر .

مع التأسف رجال حاضره مسئلهٔ حجازیه‌نك اهمیتنی تقدیردن پك اوزاق بولونیورلر .

حجاز شایان اهمال دكلدر . كعبهٔ معظمه اوچیوز كسور ملیون تبعه‌یه مالك بر دولتك پای تختی اولمغه لایق برمرتبه‌ده اعمار ایدلمیدر . اك مهم مؤسسات اسلامیه ، اجماع امت دوائری اك اساسلی مطبوعات ، الی اخره ، هپ اورادە بولونملیدر .

نشر كلمهٔ اتحاد ایچون بزم اوزون بویلی پروپاغاندا یاپه‌مزه اصلا حاجت یوقدر . بزم دنیانك درت طرفنه كیتمه‌مزه احتیاج اولمق شویله طورسون ، جهانك هر كوشه‌سندن اخوانمز محضا بوفریضهٔ دینیه‌نك ایفاسی ایچون بزه ، مكهٔ مكرمه‌یه كلیورلر .

حضرت پیغمبر محضا تأیید اتحاد و تشدید اخوت ایچون حجك فرضیتنی اعلا ایتمشدر . بناءً علیه بزم ، بوكون ، اك متحتم وظیفه‌مز بو اساس عالی‌یه رجوع و بو مؤسسه علویه‌یی احیادر . اورادن نشر ایدیله‌جك معارف ، حرم شریف جوارندن تعمیم ایدیله‌جك افكار ، بر آی ایچنده ، دنیانك اك هجری كوشه‌لرنده‌كی اهل اسلامك اذان اطلاعنه واره‌جقدر .

طوغریسی بومهم مؤسسه‌دن استفاده‌یی امهال قدر

بیوك برخطا شمدی یه‌قدر تاریخك قید و تثبیت ایده‌مدیکی اهمالرندر .

اکر حال حاضره رواج ویریلیر و مکهٔ مکرمه‌یه باقلمازسه ظن ایدرم که خلافکیران میدانی سربست بوله‌جقلرندن بالآخره اتحاده مانع و هیچ اولمازسه اکاأنکل اوله‌جق برچوق شیلر یاپه‌بیلیرلر . ذاتاً شمدیدن‌ده حجاز ده بوکبی فیرلداقلر اوینـانیور. اجنبیلر قدر حجی بزدن پك زیاده بیله‌رك لازم کلن تدابیر افسـادیه‌ده قصـور ایتمیورلر . بیت‌اللهده هردرلو فرنك خفیه‌سی واردر . مکهٔ مکرمه‌ده بعض رجال مع‌التأسف پك چابوق پاره‌یه قاپیلیور . عجبا آنلرك أللده ایده‌بیله جکی پاره‌نك برقاچ مثلنی حکومتمز عاطفةً ویرسه دها کارلی چیقمازمی ؟

نتیجـهٔ کلام اتحاد اسلام فکری ایله حج توأمدر . بری دیکرینه متوقفدر . بری دیکری سایه‌سنده حصوله پذیر اولیور و اوله‌جقدر . بز اولانجـه نظر دقت و اهتمامزی عرفاته حواله ایتملیز. اوله‌مپ، اساطیراولینده بتون عظمت وجبروتی احتوا ایدن نصل برکوه پرشکوه ایدی ایسه شمدیده عرفات بزم ایچون اویله مستجمع المعالی بر جبل پر امید و املدر . قیمتی او جسـامتده یکپاره بر پرلانطه‌دن زیاده‌در .

مؤسسات مشتركهٔ اسلاميه

معارف عموميهٔ اسلاميه

فكرك استعلاسى معارفك تعممنه وابسته‌در . بناءً عليه افكار اتحاديه‌نك انتشارى ايچون معارف عموميهٔ اسلاميه‌نك اصلاحى لازمدر . بوكون ، تام معناسيله ، بر معارف عموميهٔ اسلاميه واردر . بو معارف آشاغى يوقارى يكنسقدر . تربيهٔ اسلاميه‌نك اساسى قرائت قرآندر. بواساس محافظه اولدقدن صكره، مختلف يرلرده، اصول تعليم و تربيه بر آز دكيشيور. فقط ، تكرار ايده‌لم، اساس يينه بردر . ايشته بو موجود معارفدن لايقيله استفاده چاره‌لرينى دوشونملى‌يز . يكى ، بسبتون بشقه اصوللرى اقتباس ايله عالم اسلامده برانتباه‌وجوده كتيرمك بك مشكلدر، عادتا محالدر ؛ حالبوكه مؤسسات‌موجوده‌يى اصلاح هرحالده دها قولايدر ؛ دها زياده ثمره ويره‌بيلر. بناءً عليه ، أل برلكى ايله ، معارف عموميهٔ اسلاميه‌ده برانقلاب ياپملى‌يز . موجوددن استفاده ايتملى‌يز . عالم اسلامك هر نقطه‌سنده مدارس وآنلرك ادامه‌سى

ایچون اوقاف واردر . بوکون اوقاف اسلامیه مسئله‌سی حسن صورتله حل اولنور ، بر نهج شرعی اوقاف استبدال ایدیله‌رك أله کچه‌جك اولان مبالغ معارف اسلامیه یه حصر اولنه‌جق اولورسه ، شوکا قطعیاً امینم ، ربع عصر صکره مسلمانلر یمان بر ملت تشکیل ایده‌بیلیرلر . مشهور دوبلوویچك حسابنجه ـ که بوحساب بعض تدقیقات عاجزانه‌مله‌ده مؤیددر . ـ یالکز ترکیه‌ده‌کی وقف املاك غله‌سی تقریباً یوز ملیون فرانق طوتیور . بوپاره کافةً مسلمانلره عائددر . بونك حسن اداره‌سی ومکاتب ابتدائیهٔ اسلامیه‌یه تخصیصی ایله حیرت بخشای عقول ترقیاته دسترس اولونه‌بیلیر .

بونك کبی عالم اسلامك هرنقطه‌سنده اوقاف ومدارس واردر . برکره مدرسه‌لرك اصلاحنی دوشونکز ! شمدی هیچ برشیئ یاپمیان طلبهٔ علوم یکنسق بر تربیهٔ اسلامیه نك تطبیقی سایه‌سنده اوقور ، یازار ، محاسبه ایدر ، احوال زمانه‌یه مطلع ، کوزی آچیق ، وجودی زنده وتوانا آدملر حالنه کلسین وآنلر بطون آتیه‌یی یتشدیر . سونلر . . . . امینم که یکرمی بش سنه ایچنده ، سویهٔ مادیه ومعنویه اعتباریله ، شرق غربه پك زیاده یاقلاشیر .

برمشترك معارف عمومیهٔ اسلامیه اساساتی وضع ایتملی ،

حال حاضردن استفاده چاره‌لرینی آراشدیرملی‌یز .

مسجد حرام جوارنده‌عالم اسلام‌اك بیوك دارالفنونی بنا ایتملیدر .

یکی برمسلمان علم و عرفانی، یکی برمسلمان فلسفه‌سی مشرق بطحادن اسلامیتك طلوعی کبی ، مکهٔ مکرمه‌دن طوغملی و بتون آفاق اسلامیه‌یه منتشر اولمليدر. حجاز اسلامك یالکز مرکز دینیسی دکل ، مرکز علمیسی حالنه‌ده کلمليدر . یهودیلر قدس شریفی برمرکز تربیوی حالنه افراغه چالیشیورلر . بونك کبی بزده مکه‌یی علمی، ادبی ، فنی ، تربیوی اك بیوك مرکزمز اولمق اوزره تلقی ایتملی‌یز . اك مهم مطبوعات اسلامیه، جرائد موقوته اوراده چیقملی؛اك اساسلی جمعیتلرمز اوراده طوپلانملیدر. قاپیتول روما عالمنك ، آقروپول ایسه یونانلیلیغك نقطهٔ اتحادی ایدی . نه‌دن جبل عرفات ، عصرمزده ، اهل اسلامك مقر معنویسی اولمسون ؟

مؤسسات مشتركهٔ اسلاميه

ادبيات اسلاميه و سائره

برمشترك ادبيات اسلاميه و اتحاديه‌يه محتاجز . عينى افكار ، عالم اسلامك هرنقطه‌سنده انتشار ايتملى ، هر مركزنده مظهر مباحثه و مناقشه اولمليدر. كذلك بويله برادبيات مشتركه سايه‌سنده مغربده اوطوران اهل اسلام مشرقده متمكن ارباب‌دينى طانيملى ، آنلره متفرع اولان مسائل مختلفه‌يى بيلمليدر. بوصورتله هيچ برمسئلهٔ اسلاميه ، اسلامه متعلق هيچ برمبحث عامهٔ مسلمين ايچون يبانجى تلقى اولونمامليدر.

اتحاد اسلام فكرلرى دها زياده روحلره نافذاولمق، ثمره ويرمك ، اسلاملرك انتباه و تيقظنه مدار اولهجق معلوماتى نشر ايتمك ايچون جداً بويله يكى ، صاغلام ، عملى برادبيات وجوده كتيرلمليدر . اساسات اسلاميه‌يه رجوع، افكارى ايقاظ آنجق بويله چالشمقله اولور . دنيانك هريرنده ، افكار احرارانه ، ادبيات ومطبوعات واسطه‌سيله تعميم ايدلمش ، آندن صكره ساحهٔ سياسيه‌ده ثمره‌لر

ویرمشدر. رومان ، تیاترو ، قصّه، تاریخ ، آثار اقتصادیه و اجتماعیه، حتی مناقشه ادبیاتی بو نقطهٔ نظردن یك فائده لیدر. اکر بو رساله بویله بر ادبیاتك ظهورینه بادی اولورسه کندمی بختیار عد ایدرم .

*
* *

کذلك خطبه‌لرك زمین و زمانه موافق بر صورت مستحسنه‌یه افراغی یك زیاده فائده بخش اوله بیلیر. خطبه‌لر عربجه باشلملی و السنهٔ محلیه اوزرینه دوام ایتملیدر . خطیبلرك ایراد خطبه‌ده سربست براقلماری جائز دکلدر. برمقام عالی ـ که بومقام مشیخت اوله بیلیر ـ مسلمانلری ایقاظ ایچون خطبه اصولنی ایجه اصلاح ایتملی و عموم شکلنده خطبه زمینلرینی بتون ممالك اسلامیه‌یه کوندرملیدر. جامعلر بررمرکز دینی اولمغله برابر عامهٔ مسلمینك اجتماعی و سیاسی، تربیوی و معنوی بررده محفللریدر. مساجد ، وضعنده‌کی مقصد عالی‌یه رجوع ایدیلورسه ، تکامل ایچون یك قیمتدار بررمرکز حالنه کیرر . بونجه جامعلردن ، مدرسه‌لردن ، علمادن ، طلبهٔ علومدن ، اوقافدن ، خلاصه و سائط حاضره‌دن حقیله استفاده ایتملی‌یز . ألمزده یك مهم سرمایه‌لروار . بز بونلری ، اسکی زمان آدملری کبی

یرك دیبینه کومیورز ، آنلردن نه کندمز استفاده ایدیورز ، نه‌ده بشقه‌لری . نتیجه : جوامع ، مساجد ، زوایا ، تکایا ، مدارس ، علما ، طلبه ، اوقاف بر سرمایه‌در ، بونلر اسلامك منفعتنه اولمق اوزره بزه نماکتیر ملیدر . بونوع ربانك حرمتی یوقدر .

اسلامیت و بغض نصرانی

اسلام خلافکیرلکی عنعنات قدیمهٔ نصرانیه‌دندر . صلاح‌الدین ایوبی عصرندن بری پاپیشقان برعداوت ، عصراً بعد عصر ، اجداد و آبادن احفاد و اولاده انتقال ایتمش و هربطنك تجددنده بو بغض و غیض دها تاریخی، دها اساسی ، دها جدی برماهیت ! کتساب ایتمشدر . دورلر ، قرنلر دکشمش ، أنکیزیسیون ، اوتودافه ، اهل‌صلیب عصرلری کچمش ، اون سکزنجی عصرده حریت فکریه‌یه کرمی ویرلمش ، فرانسز انقلاب کبیری برچوق افکار احرارانه نشر ایتمش ، دینسزلك ، مسلك مادیون ، توله‌رانس، جملةً ایلریلمش فقط بو بغض و عداوته قطعیاً خلل کلامشدر . بالقان محاربه‌سی ینه رسماً صلیب نامنه اعلان‌اولونمش ، أوروپالیلر ینه بونامه متفقلره لطف و معاونتلرینی دریغ ایتمامشلردر .

اعصارك قلبلره حاك ایتدیکی حسلر قولای قولای سیلنمیور . بشر ، مزاج و طبیعتی مقتضاسی‌اوله‌رق‌چوق دفعه‌لر فکرلرینی دکشدیریور . حالبوکه حسلرینی فکرلری کبی قولایجه تبدیل ایتمك انسانلرك یداختیار و ارادتنده

دکلدر . برفرد ، فرد اولق اعتباریله ، منطق و حقیقت قوتیله برحسنی دکشدیرمك بیله ایسته‌سه بوکا پك اوقدر قولایلقله قدرتیاب اوله‌میور. هرانسانك ، بوحسابه کوره ، برمنطقی ، برده حسی شخصیتی واردر . صباحدن اقشامه قدر خرستیانلغه مخالفت و اسلامیت موضوع بحث اولدیغی زمان درحال تبدیل لسان ایدن ، برطاقم حریت فکریه اربابی واردرکه بونلرك حس نقطهٔ نظرندن بر راهبدن پك ده فرقلری یوقدر .

ایشته ، بویله‌جه ، أوروپا حساً علیهدارمزدر. منفعتنه مغایرده اولسه أوروپالیلرك اکثریتی بزه خلافکیرلك ایدر. غربه ، عالم نصرانیته بوحسیاتك ترکنی تکلیف قابل دکلدر ؛ ثمره ویرمز . چونکه حس فرمان دیکله‌مز . طبیعت برسنه‌ده ، بش سنه‌ده ، یوزسنه‌ده تبدل ایده‌مز .

بوکون هرنصرانینك شخصیت و موجودیتنده ، اهل صلیبك ، پیه‌ر له‌رمیتك ، اسپانیاده انواع مظالمه اجتسار ایدن جزوئیتلرك برمقدار روحی اوبیور. بحث ایتدیکمز مخالفت سجیه‌یه داخل اولمشدر. بناءً علیه أوروپایی یوله کتیرمك ایچون آب رو دوکمك عبثدر . معناسز ، فائده‌سز و حتی مضردر . أوروپا آنجق قوت و اتحاد قارشیسنده تسکین احتراص ایدر. سیاسی سوزله احتراصات

لحم خوارانه‌سندن واز كچيرمك ممكنميدر ؟ ايشته رقيب موقعنده بولنان غرب بزه‌قارشى بو وضعيتده‌در. برمفترسك نجه‌سنه كرفتار اولمق برضعيف نيازدن زياده نصل‌أللريله، آياقلريله چابالارسه شرق‌ده غربك ناخن عقورندن اويله قورتولمغه چالشمليدر .

بوبغض صور كونا كون ايله منجلى‌او ليور. سوزده ، محبتده ، آثارقلميه‌ده ، شعرده ، ايشده ، معامله‌ده ، فنده ، منطقده ، حقوقده ، حاصلى فعاليت بشريه‌نك جلوه‌نما اولديغى هرشعبهٔ مساعيده بوبغضى كوره‌بيليرز ، آرامه‌دن بوله‌بيليرز. أوروپانك هرفعلنده بوعداوتك تكاملنى تدقيق ممكندر .

تاريخ‌و حقوق‌دول‌سراپابوعداوتك تكاملنى كوستريور.

كذلك بزم ايله هيچ برعلاقه‌سى‌اولميان ، اصلا بزدن برمضرت كورميه‌ن بعض كوچك ملتلر آره‌سنده بيله برروس، برانكليز ، برفرانسز قدر مسلمان دشمنلرى كورييورز. بوحقيقت قارشيسنده [. . . . ملة واحده] ديه‌جكم كليور.

بومسئله فسيح و بى‌نهايت برزمين تتبعدر. مع‌التأسف پسيقولوژى اعتباريله پك مهم اولان بوتدقيقاته كيريشه ـ ميه‌جكز . يالكز آشاغيده‌كى فصلده أوروپا و خرستيان حقوق دولنده‌كى موقعمزى موضوع بحث ايتمكله اكتفا ايده‌جكز .

اسلامیت و حقوق دول

بوندن بر مدت اول باصیلان « کندی نقطهٔ نظرمدن حقوق دول » نام جلد مده أوروپا علماسنك اك بنا ملرینك اقوال و آثارینه و أوروپا ارباب سیاستنك اك مشهورلرینك اجراآت وفعلیاتنه استناداً حقوق دولك بر اولیوب ایکی اولدیغنی ، بری کندی بینلرنده رعایت ایدلمسی لازم کلن دساتیردن ، دیکری ده بزلر حقنده تطبیق اولونه بیله جك قواعددن عبارت بولندیغنی عریض و عمیق یازمش ایدم.

حقوق اعتباریله أوروپانك عالم اسلامی نصل تلقی ایتدیکی بر ترکیب ایله افاده اولونه بیلر. حکومت عثمانیه و علی العموم مسلمانلر Hors la loi قانون خارجنده درلر . او بتون مدونات قانونیه ، حقوق موضوعه ، نظامات متنوعه کندیلری ایچوندر . بز مسلمانلر مادام که کندیلرندن دکلز ، مادام که عائلهٔ غربیه ونصرانیه یه منسوب دکلز ، مادام که أوروپا تربیه سی ، اخلاقی ، مدنیتی بزه تشمیل ایدلمامش ، بز غرب آداب معاشرتی ، عنعنه سنی ، حسیاتنی قبول ایتمامشسز ، أوروپالیلره عائد

اولان و أوروپاليلر طرفندن تدوين ايديان بو حقوق بزه تطبيق ايديلهمز .

نوع بشر ايچون نوع حيوان نصل منطق حاضرمزله مباح ايسه ، كذلك ، أوروپاليلرجه ده كندى حقوقلرى يالكز كندى آره لرنده مطاع اولديغندن آنك خارجنده قالانلرك نفسى ، عرضى ، مالى ، وطنى مباحدر ، برنوع لقطه در . يوقاريكى فصلده بر مقدار شرح ايتديكمز بغض نصرانى اولانجه شدتيله ساحهٔ حقوقده ، يعنى ساحهٔ سياسياتده كندينى كوستريبور . بزم ايله اولان معاملاتده أوروپا برآز بشقه لشيور ؛ بتون حقوقى برطرفه براقه جق درجه ده فطرت ابتدائيه يه كيديور ، عادتا بروحشى ، باربار دركه سنه اينيور .

بو « وحشت مدنيه » ته فتيق دنيلن صنايع عمليه نك ترقياتيله غايت اينجه لمشدر . فنى ، اصولى ، رياضى ، هندسى برصورتده ظلم ايديليور . مقصد ستارهٔ زمين اوزرندن اهل اسلامك ـ ياخود دها طوغريسى نصرانيت خارجنده قالانلرك ـ يا انعدامى ، ياخوددە اسارتيدر . بو خصوصده بتون أوروپا متفقدر و مختلف دولتلر آره سنده كى ائتلاف ضمنى الك مدبدب و مطنطن قونغره لرك مقررانندن دها زياده قوتليدر .

ایشته قاپیتولاسیون دنیلن عهود عتیقه‌نك پسیقوزیق مصدر ومنشأی بودر . أوروپا حقوقی اعلا ایله کافهٔ بشره تشمیل ایده‌جك درجه‌ده تمدن ایده‌مامشدر.

تاریخده امثال عدیده‌سیله کوردك : ترقیات ، ترقیات عسکریه اولمق اوزره باشلیور . اصل جدی ، روحی ، سجیوی تکامل آندن صکره کلیور . أوروپا ایسه هنوز « ترقیات مفترسه » دیورنده‌در . أوروپالی قفاسی دها حضور و راحتی ، اخوت بین المللی، بشرك یك وجود اولدیغنی بناءً علیه قواعد حقوقیه‌نك نفس الامرده عمومیتی وشمولی نقطه‌لرینی پك آکلایه‌میور . قان ایله ، منافع خسیسه ایله، ظلم ایله، دره‌بکلکی ، تعصب دینی ، رهبانیت غصب و مصادره ایله کچن أوروپانك تقریباً بیك سنه‌لك تاریخی أوروپالی‌یی هنوز عادیلکاردن ، عمومی خرسزلقاردن تنزیه ایده‌میور . حالبوکه اسلام ، هند ، ژاپون، چین چوقدن بو « میلیتاریزم » دوره‌سنی کچشدیرمش و وبر دورهٔ صلاحه قدمنهاده اولمشدر .

بلکه‌ده ، غریبه‌بویله عقللی مفترسلر ، مدنی باربارلر وار ایکن شرقك استعمال سلاحدن اوصانمسی ، سفك دمادن کف‌ید ایتمسی اك برنجی سبب فلاکتیدر .

خلاصه ، شرق اینجه‌لمش ، تمدن ایتمش ، باربارلغنی

چوقدن ازاله ایتمشدر . غرب ایسه هنوز بشرك دورهٔ اولین وحشتنده بولونیور و بو وحشتی تهقنیق بر مدنیت سایه‌سنده دها اینجه، دها مکمل و هندسی برصورتده اجرا ایدیور .

ایشته بونقطهٔ نظردن مطالعه یوریدیلهجك اولورسه حقوق دولك، میلیتاریزمك، أوروپاده دولت اصولنك، أمپهریالیزمك ، خصوصیله دیپلوماسینك معنای حقیقیسی، کذلك، آسیاده‌کی أوروپا خلافکیرلکی، أوروپا مدنیتندن، احوال وعاداتندن تنفرك حقیقتی قولایلقله آکلاشیلیر.

فرنکلرك حقمزده روا کوردکاری معاملهلر ایله کندیلرینك قدسیتنی اعلان ایتدکاری حقوق دول قواعدی سطحیجه مقایسه ایدیلهجك اولورسه دهشتلی مباینتلر ، تناقضلر میدانه چیقار . بتون بومباینتلرك سببی ده ، یوقاریده سویلدیکم وجه اوزره ، أوروپانك حقائق اصلیه‌یی، مدنیت جدیه واساسیه‌یی آکلامامقده‌کی عذریدر.

أوروپا حقوق دولنك تصحیحی، یعنی بالجمله دولتلره تشمیلی سوزله ، استدعاایله ممکن اولهماز. آنجق شرقك مادةً اکتساب قوت ایتمسی ، أوروپا آلات حربیه و ادوات عسکریه‌سی ایله تجهیز ایدلمسی سایه‌سنده بوحقوق تعدیل ایدیلهبیلر. نتهکیم ژاپونیانك ترقیات مادیه وتکاملات

عسكريه‌سى ، آز زمان ايچنده أوروپانك «شمس شارق» حكومتنده رفع امتيازاتنه سبب اولمشدى . ظلمه قارشى كله‌بيلمك ايچون قوت لازمدر . أوروپا بزم ألمزى ، آياغمزى اقتصاداً باغلامشدر . كذلك بزم هيچ برنوع حقوقمزى‌ده طانيميور . مختلف معاهده‌لر وبونارك كندى لهلرنده قوة تأييديه‌سى اولان اردولر و دونمالرايله بزى عادتا قفس ايچنده بولنديريور اقناعيات ، ديپلوماتيق نوطه‌لر ، سفرا مكالمه‌لرى ظن ايتمكه بونلرى الغا دكل ، تخفيفنه بيله چاره‌ساز اوله‌بيلسون . امكان وارايسه اداره‌يى وآنك ضمننده اردو و دونمايى تنسيق ايدرايسه‌ك اوزمان كنديلكمزدن ورأساً عهود عتيقه‌يى يرته‌بيلرز . ياخود بودرجهٔ قوته كلديكمزى آكلارآكلاماز أوروپاليلر كنديلكلرندن قاپيتولاسيونلردن واز كچرلر .

سوز ايله ، معاهده ايله ، اتفاق دولى ايله أوروپانك مسلكى دكشمز . دكشسه بيله بوتبدلك اهميتى ، فائده‌سى دوامى اوله‌ماز . نته‌كيم سكسان دفعه أوروپا بزم حقوق دول احكامندن استفاده‌مزه موافقت ايتمشدى . دولتمزى آهنك دولى اركانندن اولمق اوزره طانيمشدى . ١٨٥٦ پارس معاهده‌سيله أوروپا دول معظمه‌سى عدادينه داخل اولدق . تماميت ملكيه‌مز هر عمليهٔ جراحيه‌نك صوكنده

بردفعه دها تحت ضمان و تکافله آلندی. بونلرك نه فائده‌سی، نه نتیجه‌سی اولمشدر ؟ هیچ ! هیچ ! هیچ !

بی‌طرفلق قواعدی ، عادات دولجه محفوظ اولان حقوق حربیه ، حق‌اتقار جملةً پایمال ایدیلیور. علیهمزده اك غلیظ و شنیع ، اك بدخواهانه و ملعونانه سوزلر ، بی‌پروا ، روسیه خارجیه ناظرینك لسان رسمیسندن علناً صادر اولیور . موجودیتمز علیهنده هرهانکی برلایحه ایلری‌یه سورولسه برایکی آن ترددن‌صکره أوروپا آهنك دولیسی آنك اوزرینه ائتلاف ایدییور . حقوق دول ، بیوك برشماتتله پیرتلدیغی وقت ، آنك ضامن مشترکی اولان هیچ بردولت ـ نظری بیله اولسون ـ پروتستو ایتمیور.

مسائل معضله‌ده حقوق‌دول قواعدینه مراعات شویله طورسون ، جزئیات اموردە بیله نزاکت دولیه قواعدی بز موضوع بحث اولور اولماز اونوتیلیور . بوکونه قدر معاملات بین‌الدوله اك آغیر تحقیرلره ، اك‌قاباحرمتسزلکلره کرفتار اولان آنجق و آنجق دولتمز و دول اسلامیه‌در. بزم اعراب حقوقدن محلمز یوقدر . بزلر اصلا اثبات رشد ایده‌میه‌جك اویله نابالغلر تلقی‌ایدیلیورزکه طبیعی وصی و أفندیلرمز اولان أوروپالیلرك حقوقمزه تجاوزی مشروعدر . أوروپا قفاسی ایشته اك زیاده حقوق دولده

کوریلیور. وحشینك سیمای احتراص و افتراسی، بیلنمش دیشلری، ایاری یه فیرلامش دوچشم طمعی اك زیاده حقوق دول مجلداتنده ، فره‌دریق دومارتەنس کبیلرك اثرلرنده کوریلیور. بوکتابارە باقەرق برماهر رسامك شکل آدمیده مفترس برصیرتلان رسمی یاپمسی پك ممکندر .

کذلك معاملاتده ، خصوصیله حربده ، أوروپا هپ بوقواعدك تطبیقیله کندینی کوستریور . استیلا ایتدیکی عثمانلی ولایتلرنده یالکز دولتمزه دکل ، ماتمزده حرب ایدیور، ادارهٔ عثمانیه ایله برابر افراد اسلامیه‌یی ده سوپو- رییور ویاسوپورتیور . ستاقو نظریه‌لری ، حربدن اول اراضی استملاکنه مساعده ایدلیه‌جکی حقنده‌کی بیانات ، تمامیٔ ملکینك محافظه‌سی، حکم‌اصوللری ، برلین و پارس ولاهی معاهده‌لری ، و قس علیه‌البواقی ، بزیره دوشر دوشمز آرتق بتون بتون اونوتیلیور. صلیبك کیردیکی یره هلالك بردها کیره‌میه‌جکی کمال طنطنه ایله اعلان اولونیور. بز استدعای حقوق ایدیورز، أوروپا او آهنین یومروغنی طراقه‌لرله باشمزه ایندیریور. برکوچك قره‌طاغ عالمه قارشی کلیور ؛ برمعاملهٔ لطیفهٔ توبیخیه ایله اکتفا ایدیلیور .

[یوقاریده ذکری کچن « حقوق دول » کتابمزده ماهیتی اعتباریله حقوق دول و بونك ثنائیتی ، الحکم لمن

غلب اصولی ، دولتلرك برر هیئت مشروعه اولوب اولمدقلری ، مختلف أوروپا اصوللری ، مبارزهٔ حیات نظریه‌سی ، اختلاف هلال وصلیب ، بو بابده أوروپا مشاهیرینك اقوالی و آنلره بزم جوابلرمز وسائر مسائل حقنده ایجه تفصیلات ویرلمشدر . بونلر عمومیتی اعتباریله ، صدده تعلق ایدر مسائلدن ایسه‌ده اولجه نشر ایدلدکلرندن بوراده تکرارلرندن صرفنظر ایدلدی. قارئلرمز « کندی نقطهٔ نظرمدن حقوق دول » مزی ، بواعتبار ایله « اتحاد اسلام » مزك اولجه نشر اولونمش نوعما بر ذیل حقوقیسی تلقی ایتسونلر .]

استطراد

(بوندن اول نشر ایدیلن « مقدرات تاریخیه » نام جلدمزده مندرج « اتحاد اسلام » عنوانلی فصل بورایه‌ده استطراداً نقل ایدلدی .)

اتحاد اسلام نصل تعریف اولونه‌بیلیر ؟ بوندن مقصد، غایت‌نه‌در ؟ اتحاد اسلام قابلمیدر، یوقسه ظنون و اوهامك برزادهٔ عمیم‌الذمائمیمیدر؟ عجبا بو « فکرخام » ایله اسلامك حضور وراحتی منسلب اوله‌جقمیدر ، یوقسه ، بالعکس، عالم اسلامك بوسایه‌ده ـ تعبیر معذور کورولسون ـ بر « ره‌ستوراسیون » ه نائل اولمسی احتمالی وارمیدر؟ اتحاد اسلام فکر محافظه‌کارینك ، مسلك استبدادك ، مکتب مطلقیتك ، تعصبك برنتیجهٔ طبعیه‌سیمیدر؛ یوقسه‌بروسیلهٔ تعالی و تکاملمیدر ، برسبب ترقیمیدر ؟

الك زیاده صاحب خلوص وطنداشلره تصادف‌ایتدم‌که أوروپادن انعکاس‌ایدن افکار واهیه و غرضکارانه‌یه اتباعاً اتحاد اسلامی برثمرهٔ تعصب دیه تلقی ایدیورلر .

انسان ،زمین و زماندن ، وقتك‌حقائق‌مصنوعه‌سندن، بعض‌احتراصاتدن ویاتعمم ایتمش و لغرض اشاعه ایدلمش

بعض روایتلردن مجرد ، بونلرك جمله‌سنك فوقنده برموقع بلنده بولونمليدركه اتحاد اسلام جمله‌سنك تضمن ایتدیکی فکر رصین ترقی‌یی، مسلك جید تعالی‌یی درك ایده‌بیلسون!..

حریت فکریه‌نك قدیمی برعاشقی ، فلسفهٔ عصریه‌نك برطرفدار مفرطی اولمق اوزره مصرانه ادعا ایدرم که بشرك تکاملنه نه چارلس داروئینك نظریاتی ، نه مارتن لوتهرك افکاری ، نه ده ۸۹ انقلابنك اساسات موجزه‌سی بونك قدر خدمت ایده‌بیلیر. هله فرانسز انقلابنك نشر ایتدیکی اساسات، اتحاد اسلام اساساتی قارشیسنده آنجق بر « حقیقت مصنوعه » درکه‌سنده قالیر .

اتحاد اسلام اویله بیوك برغایهٔ املدرکه اون سکزنجی، اون طقوزنجی ، یکرمنجی اعصار میلادیه‌نك وجوده کتردکلری بنای مهیب مدنیتدن دها بیوك ، فقط هرحالده دها انسانیتکارانه ؛ دها اساسلی ، فقط هرحالده دها دواملی برمدنیت میدانه قویه‌بیلیر . شمدیکی خرستیان و أوروپا مدنیتی الحکم لمن غلب اوزرینه مستند بولندیغندن مدنیت حقیقیه‌نك تعممنه مانعدر . اتحاد اسلامك تضمن ایتدیکی مدنیت متکامله ایسه هرحالده بومدنیت متردیه‌نك فوقنده‌در. کرك عثمانلی ، کرك اندلس دولتلرینك نصارایه ایتدکلری معاملهٔ رفق و رأفت نظرامعاندن کچیرلسون. انحطاطلرینی

انقراضلرینی بیله موجب اولان بو لطفکارلغی عثمانلی و اندلس مسلمانلری بر وظیفهٔ متحتمه تلقی و تبعهٔ غیر مسلمه‌لرینی هردرلو حقوق و معافیاته نائل ایتمشلردی، حالبوکه، دیکر طرفده نه کوریيورز ؟ اهل صلیبلر ، اوطودافه‌لر، أنکیزسیونلر ، بالقان «آرنوو» اهل صلیبلری . . .

*
* *

عثمان غازینك قوردینی بنیان رصین عثمانی‌یی محو و مندرس اولمش، انکلتره و روسیه‌نك و دها سائرلرینك حمایه‌سنه التجا ایتمش برامارت فرض ایده‌لم . ایران ذاتاً استقلالنه الوداع کویادر . فاس امیر المؤمنینی فرانسه جمهوریت فخیمه‌سنك تابعیتنه داخل اولمشدر . افغانستان ایسه مرکز عالمدن پك اوزاقدر . ایشته بویله بدبین ، بویله ألمناك برفکر و نظرله استقباله تکران اوله‌لم .

اهل اسلام ، خرستیان متبوعلرك ربقهٔ تابعیت و اطاعتنده بین الناس و النسناس برمخلوق کبی تلقی اولونیور. أوروپانك حکومت صرافیه ویاحکومت صرافانی پاره‌دن، تمتعدن ، استفاده‌دن بشقه برشیئ دوشونمیور . اك بیوك احتساساتمزی ، اك نجیب افکارمزی پامال خیول ایدیور. مدنیتك اك مترقی شکلنی تمثل وتشخص ایتدیرن فرانسزلر،

انكليزلر بزم عزت نفسمزله ، حق حياتمزله ، حقوق طبيعيه‌مزله استهزا ايديورلر . بونلر ، بزم صفوت اخلاقيه‌مزدن ، صلحپرورئ طبعمزدن ، اسودكئ مزاجمزدن صرافجه ، فاريقه‌طورجه استفاده ايديورلر .

فقط عالم بشقه بر طريق اختيار ايديور . مستعمراتك تأسيس اولنديغى عصرلرده‌كى فكرلر آرتق بو عصرده كهنه‌لشمش بولونيور . ايلرى فكرلر، متكامل و احتياجات عصريه‌يى حقيقةً مدرك فرقه‌لر رأس‌كاره كليور ، ظلم اوزرينه مستند جنكيز و تاتار حكومتلرى ، اسكندر سلطنتى ، روما دولتى منقرض اولديغى كبى انكلتره ايمپراطورلغى، فرانسه مستملكات‌حكومتى، فلمنك دولت هنديه‌سى‌ده ، ايركج او دول سابقه عدادينه داخل اوله‌جقدر . دنياده ، ذاتاً ، هيچ بر غير معقول شيئك بقا و ادامه‌سى قابل دكلدر . حقوق طبيعيه حقوق موضوعه‌يه ، حقائق حقيقيه حقائق مصنوعه‌يه هر وقت غلبه ايده‌جكدر . ذاتاً هيچ بر طرز اداره‌نك ، هيچ بر شكل حكومتك الى نهايه باقى قالمسى عصرلردن، قرنلردن برى ، قوتلرينه رغماً ، كوروملش حادثات تاريخيه دنميدر ؟

وقایع روزمره‌نك بر آز اوست طرفنه‌چیقه‌لم . آزه‌جق مورخ کوزیله وقوعاتی تنقید و مؤاخذه ایده‌لم . مجلدات تاریخیه‌یی قارشدیره‌لم . کوره‌جکزکه ظلم ایدنلر ، اعتسافی معتاد ایدینلر تاریخده فنا برنام براقمقدن بشقه برشیٔ یاپمامشلردر .

اعصار برنهر سریع الجریان کبی آقوب کیدییور ، دهور سیل کبی توالی ایدیور . فقط فکرحریت ، حریت فکریه هردقیقه یکی برغلبه‌یه ، یکی برمظفریته نائل اولیور .

اسلامك بوکونکی اسارتی ، بوکونکی تابعیتی ، افرنج طرفندن آکا ایدیلن اذا وجفا بلکه فنا برشیٔ دکلدر . بوصورتله بین الاسلام بروجدان مشترك حاصل اولمشدر . بوکون ، اهل اسلام ، عمر بن الخطاب زمانندن زیاده متحددر ، احتیاجی یالکز بر « شه‌ف‌دورکه‌ستر » ه در . میدانه بویله برآمر کلدیکی وقت هندستانده ، جاواده ، ترکیه‌ده ، ایرانده ، مغربده ، آفریقاده‌کی موحدین ، هر طرفده‌کی طریقتلر اربابی اویله آهنکدار برغیرت ارائه ایده‌جکلردرکه بونك قارشیسنده نه أوروپا بانکرلرینك اجتهادی ، نه‌ده قروپك ، قروزونك طوپلری ، آرمسترنغك زرهلیلری بر پاره ایده‌بیلیر . دوقتور کوستاو لوبونك ادعا ایتدیکی کبی تاریخی اداره ایدن حسیاتدر . ذکا ،

مادی قوت ، بوحسیاته غلبه ایده‌مز . ایشته بوحسیاتك اتحادی دنیاده وقوع بولمش و بوله‌جق انقلابلرك اك بیوکی اوله‌جقدر. فکره قارشی غلبه ایدلمز. خصوصیله اوچیوز اللی ملیون اهالینك وجدان مشترکی غیرقابل اقتحام برقوتدر. بآن شرطکه بوقوت کسب انتظام ایتسون . اتحادینی ارائه‌یه صالح اوله‌رق برمرتبهٔ رشده بالغ اولسون ، روم پطریقی یواکیم فرانسز محررلرندن غاستون ده‌شانی حضور قدسیتنه قبول ایتدیکی وقت عیناً شوسوزلری سویلمش ایدی :

« افندیلر ! بن بر راهب فقیردن بشقه برشیٔ دکلم . کرفتار اسارت اولمش برسورینك راعیٔ عاجزی‌یم . هیچ براقتدار مادی‌یه مالك بولونمیورم . موجودیتم خطرناك ، وضعیتم مشکلدر . هردقیقه ، هرثانیه ، عرقه ، دینه ، ملتمه ، اجنبی اولان بر حکومتك احکام قره‌قوشیه‌سنه تابعم ، مادام‌که سلفلرمك تاریخنی بیلیورسکز ، البته آنلرك سرنوشتلرینه ، اکدارینه ، جان‌چکشمه‌لرینه‌واقف‌سکز... بونلره رغماً هیچ بروقت آنلر نومید اولمدیلر . بنم کبی آنلرکده مزاره یاقلاشدقلری وقت صوك نصیحتلری شو ایدی : دائما امید ، دائما اهل نصارایی تشجیع . بن‌ده ، بناءً علیه ، استقبالدن امید وارم .

أفندیلر! سزفرانسزسکز. اك زیاده غایهٔ امل بسلیان

برملته منسوب بولونمقله وایه‌دار مفخرت‌سکز . بناءً علیه هرکسدن زیاده سزدنی آکلایه‌بیلیرسکز . . . . بن برفکری تمثل ایتدیریورم . ایشته، عجزمادیمدن قطع نظر ، بکا فوق العاده قوت ویرن بوفکردر . فکرك بوخاصیتی ، ایرکج امرواقعك وحشتنه قارشی احراز غلبه ایده‌جکدر . قوای معنویه غیرقابل انهزامدر . فکره قارشی کله‌جك هیچ برشیء یوقدر . فکرذی‌حیاتدر ؛ لایموتدر . بزی عصرلردن بری طوتان اورر . الخ . » اسلامك نصارایه ایتدیکی معاملهٔ حقوق پرودانه ایچه تدقیق ایدیلورسه قولایجه آکلاشیلیرکه بوسوزلر حقیقتدن کلیاً بعیددر . اسلام خرستیانلره غایهٔ امللرینه اوقدر موافق مساعداتده بولوندیکه بوعاقبت اضمحلالنی بیله موجب اولدی . اصل بوسوزلری ، بلاتعدیل خلیفهٔ مسلمین سلطان محمد خامس فرانسه سفیری موسیو بومپاره ، انکلتره سفیری موسیو لاوذه‌ره ، روسیه سفیری موسیو کیرسه سویلسه ظن ایدرم‌که اصلا خطا ایتمز . نصرانیتك اسلامیته ایتدیکی معامله تاریخ عالمك قید ایتدیکی مظالمك اك دهشتلیسیدر .

*

* *

بتون بومسرودانه‌رغماً انسان خیال پرست اولمامليدر .

حقائق مادیه ، جست وجوی حکمیاتده هروقت رهبرمز اولملیدر . اتحاد اسلامدن ، بوکون ، مقصد نه‌در ؟ کرهٔ زمین اوزرنده‌ساکن بتون امت محمدی برحکومت اسلامیه‌نك بایراغی آلتنده توحیدمی؟ آلمانیا و انکلتره‌نك دونمالری برقدرت خارقه نمایله ترك رقابت ایدوب ائتلاف ایتسه‌لر بنه بوکا قدرتیاب اوله‌مازلر. اتحاد اسلام دولت عثمانیه‌نك توسیعی معناسنه‌ده آلنماملیدر .

اتحاد اسلام ، الحالة هذه ، حکومت غایه‌سی آرقه‌سنده قوشمیور . مسلمانلر مترقی اولمامقله برابر متردی‌ده دکلدرلر . آنلر ، بو عصر اعتسافده ، عادتا بر اویقویه طالمشلردر . حاکم ومتبوعلر بونوم غلیظدن بالاستفاده اجرای حکم ایدیورلر . حالبوکه اسلامك تیقظی یالکز محتمل دکل ، محققدر . هر اویقونك بر اویانقلغی واردر کتلهٔ موحدین اویانمامق قابل دکلدر . یالکز حسیات اسلامیه‌نك معقول بر صورتده اداره‌سی لازمدرکه اوزرینه چوکن بوعقاب حاکمی دفع ایتسون.

تکرار ایدرز : نه اخلاقاً ، نه سیاستهً اسلام تردی ایتمش دکلدر . بونی حسیاته دکل ، عمیق تدقیقات روحیه‌یه استناداً سویلیورز ؛ آنك ایچون ده استقبالنی

يك پارلاق كوريـورز . تركيه‌ده اولديغى كبى ، واقعا جمعيات متردية اسلاميه‌وارسه‌ده، دنيانك چار اقطارنده‌كى ملل اسـلاميه اصلا مائل انحطاط دكلدر . بونلر هنوز فاساتالرى ياپيلمامش كران بها احجاردر .

بوكون اتحاد اسلامى شويله‌جه تعريف ايده‌بيليرز : دها احرارانه بر استقباله انتظاراً بين‌الاسلام ذاتاً موجود اولان اتحاد آرايى محافظه و تأييد وبر غاية تربيتكارانه‌يه طوغرى توحيد مساعى. بتون تجارب قلميه‌مزده سويلد- يكمز وجه اوزره ، اسـلام برمذهبدن زياده بر ديانت اجتماعيه، براخوت بين‌الملل ، برمليت عمومية معنويه‌در. سـوسياليزم ، افكار مترقية عصريه، مليـت خصـوصيه فكرلرينى نصل رد ايديورسه اسلاميت بونلرى دها اون اوچ عصر اول سـلب ايتمش و اورته‌يه اتحـاد وجدان اوزرينه برمليت عموميه اقامه ايتمش ايدى : لاجنسية فى الاسلام .

سوسياليزم و سائر ايلرى مسالك اجتماعيه و سياسيه بوكون فلسفة مستقبليه‌يى، حقائق آتيه‌يى، جمعيت حاضره- مزده تمثل ايتديريور . حالبوكه اسـلاميت ، مسـاوات ورفق اوزرينه، تعالئ حقوق اوزرينه‌مستند بو افكارى بوندن تام اون درت عصر اول اعلان ايله موقع مخصو-

صنی احراز ایتمش ایدی . بناءً علیه اسلامك حال حاضره‌کی مغلوبیتی ظلمك ، وحشتك ، مدنیت دنیلن طرز لاحقك غلبه‌سندن بشقه برشیٔ دکلدر . آتیده البته بو کونکی حکومتلر زوال پذیر اوله‌جقدر . البته بوکونکی قراکاق اصوللر ، طار فکرلر ، ظلم اوزرینه مستند دیوانلر زوال بوله‌جقدر . ذاتاً افکار احرارانه‌نك شو صوك زمانلرده تعالیسی بونك براعت استهلالیدر . بناءً علیه هریرده توصیه ایتدیکمز مثللو ایلری أوروپا فکرلریله افکار اسلامیه‌نك اتفاق و اتحادینی عاجزانه توصیه ایدرز . ایشته اتحاد اسلامك مقصدی ، غایتی ، تعریفی بودر . حکومات مستعمره ، شو دقیقه‌ده ، ادامهٔ سلطنت آرزوسنده ایسه‌لر اسلام ایله اتحاد ایتملیدرلر . یوقسه آنلر ایچون چارهٔ نجات ، امکان فلاح یوقدر . بلکه شوکونلرده کرك اسلامك ، کرك ملل تابعهٔ سائره‌نك مکنت معنویه‌لری دره‌دنوطلرك ٣٠٥ لك طوپلرینه قارشی کله‌مز ؛ فقط امین اوله‌لم‌که او مهیکل طوپلرك موداسمی ده‌کچر ؛ فکر ، غایهٔ امل ، البته ، سابق روم پطریقی اوچنجی یوا کیمك بیوردیغی کبی ، امر واقع دنیلن وحشی ستاتوقویه غلبه ایدر .

اتحاد اسلام ١٧ نجی عصرده ژان ژاق روصونك

نشر ایتدیکی افکارله بر مشابهت ارائه ایتمکده‌در . بو فکرلر ، برتخم کبی ، دماغ بشره زرع ایدلدکدن بر مدت صکره نشو و نما بولمش و ١٧٨٩ ده محصول ویرمشدر . عجبا دماغ اسلامه القا ایدیلن بو فکرلر نه وقت میوه ویره‌جك ؟

غايهٔ امل

مسلمان رەنەسانسى ـ پروغراملر

كتابمزك نهايتنه كلدك . ظن ايدرزكه بوصحيفهيه قدر تدقيقاتمزى تعقيب تنزلنده بولنان ذوات كرام ، اعماق روحلرنده شمدىيه قدر مخفى بولنان برغايهٔ معلاى املك اظهارينه غيرت ايتديكمزى كوردىلر . مسئلهٔ اتحاديهيى هرنقطهٔ نظردن تتبعى تجربه ايتدك . بك اوقدر حسياته قاپيلمادق. أوروپا سياستنى برفكر مضمره مغلوب اولميهرق توضيح ايتديكمز كبى اسلامك حال حاضرينى ، ضعيف نقطهلرينى ، كيزلى وبيلنميان قوتلرينى ، بنه آمال خفيهيه استناد ايتميهرك شرح ايتمك ايستهدك .

بتون بومسرود اتدن استحصال ايتديكمز نتيجه شودر: اسلام بر « كنز مخفى » در ، عالمى لرزان ايدهجك مرتبه قوتلى بر « دينامو » ، معظم بر « آكومولاتور » در. بوألفتريق خزينهسنده مدخر قوتك استعمالى ايچون بعض تجهيزاته ، بعض آلات و ادواته احتياج واردر . وقتا كه بوتفرعاتده أله كچهجكدر ، ايشته اوزمان بومتحد و

ذی انسجام قوت ألقتریق شراره‌لری صاچه‌رق عالمی تنویر ایده‌جکدر. ألقتریق قوتی ، ازلدن بری عالم طبیعتده موجود ایدی. ماده‌نك تكون و اندراسی قابل اولمدیغی كبی قوتك ده تكون و اندراسی ممكن دكلدر. بناءً علیه بوكون محیر العقول نتیجه‌لر ویرن ألقتریسیته ازلدن بری برخزینهٔ مخفیه كبی سینهٔ طبیعتده آرامساز ایدی . اسلامیت ده آكا بكزه‌ر. دهشتلی برقوت شمدی ناثمدر . ألقتریق فننده خوارق كوسترن ارباب كشف و ایجاد بو « متانت كهربائیه » دن بالاستفاده فن وصنعت عالمنده بیوك برانقلابه سبب اولدقلری كبی ، عن قریب ، نسل جدید ، برفجر آتیده ، اسلام قوتنی دها ایی درك و تقدیر ایده‌جك و آندن استفاده ایچون لازم كلن تلاری ، ماكنه‌لری تهیه تشبثنده بولنه‌جقدر . ظن ایدرم كه مارقونی و اسلاف و اخلافنك همتی ایله ألقتریق جریانلرینك سوقی ایچون فن جدید تلدن بیله استغنا حاصل ایتدیكی كبی ، بلكه . سر آمدان اسلام ده مادی رشته‌لردن وارسته اوله‌رق قوهٔ اتحادیه‌یی چار اقطار جهانه نقل ایده‌جكلردر. اسلامیت ذاتاً قلبدن قلبه ، بلاواسطه ، چارهٔ وصال بولمامشمیدر ؟ اخوت اسلامیه درجه‌سنده بیوك ، مهم ، طبیعی ، زوال ناپذیر برسیاله وارمیدر ؟

اسلامك تكرار طاوعی أوروپانك افلول حاكميتی زمانه تصادف ايده‌جكدر .

اوروپا ، سينه‌سنده بسلديكی تردی و انحلال تخماری ايله كيتدكجه دوشه‌جكدر . ذاتاً يكی افكار ، يكی نظريات فوق العاده يول آليور . حال حاضرك دها اوزون مدت ادامه‌سی قابل دكلدر. أوروپا طبيعی اساسات اوزرينه استناد ايتميور . بنيان حاضرك تملی يوقدر . كوچك برقطعه اولديغی حالده أوروپا منافرتلر ، ضديتلر، متباين منفعتلر ، عصرديده خصومتلر ، تاريخی رقابتلر ، دينی مفسدتلر ، مذهبی تفرقه‌لر ايله طولودر . هر أوروپالی ، ديكرينه ، قرداشنه قارشی ديش بيليور . بر اوروپا اتحاد ويا اخوتنك ، ياخود بر آز اختصار امل ايله أوروپا حكومات متحده‌سی پروژه‌سنك حيز حصوله چيقمسی پك مستبعد برفكردر، بلكه افكار جديده‌نك ترقيسی ايله بوكا يتيشيله‌بيلير ، فقط اوزمانه قدر غائغره‌ن غربی سوپورمش اولور !

بوعظيم تاريخی جريانلره پك اوقدر قارشی كلنمز . پاپيله‌حق سدلر هيچ بروقت دائمی اوله‌ماز ملتلرك سوق و اداره ايدن قوتلر چابوق چابوق زائل اوله‌ماز . افراد كبی، دولتلر ده ، قوملر ده ملتلر ده ، حتی جنس وعرقلر ده اختيارلار. نته‌كيم صرف اولونان بونجه مساعيدن، ابراز

ایدیلن بو درجه حسن نیتدن قطع نظر فرانسه درت نعله انحطاطه طوغری کیدیور . فرانسز قادینلری کبی فرانسه‌ده طوغورمیور . او کوزل نطقلر ، پارلاق تشویقلر ، بودجه‌لره قونیلان ملیارلر، آچیلان مؤسسه‌لر هر نصلسه پاره ایتمیور . بر قوجه قارینك عقامت طبیعیه‌یه کرفتار اولمسی کبی ، او ظریف ملتك‌ده ، قابلیت تولیدیه‌سی سونیور .

ایشته عهدقریبده بر رنه‌سانس اوله‌جقدر . قرون وسطی ، أوروپا ده و غربده ، اوزون مدت بشریتی اویوتدیغی ، سوندیردیکی ، اویوشدیردیغی و آندن‌صکره أوروپا بشریتنك رنه‌سانس (تکرار تولد) دورنده بر دها جانلاندیغی ، اورته‌یه عادتا یکی طوغمش ، زنده ، توانا ، پر امل ، پر شطارن ، پرحسن بر بشریت کلدیکی کبی پك یقین بر آتیده بر کوزل ، مکمل ، صاغلام ، پر امید ، کنج بر اسلامیت صحنهٔ عالمده نجیب و علوی بر رول اوینایه‌جقدر .

ایشته ، عزیز قارئلرم ، اسلامك غایهٔ املی بودر ، بو اوللیدر و بو اوله‌جقدر . ایشته بوعصرده « ایمان » بو شکلده تجلی ایتملیدر .

جهانده اك اساسلی حسی وفکری جریانلر برغایهٔ امل

پیشنده قوشمق ایله حصول بولمشدر. یکی ملتلر طوغمه‌دن، یکی حکومتلر تشکل ایتمه‌دن آنلرك غایهٔ املری طوغمشدر. غایهٔ امل کأن بر جنیندر . وجود استقبالك هیولاسیدر. غایهٔ امل بیویه بیویه اتحاد اسلام اوله‌جقدر . بزم اك بیوك ایمان قوتمز بوغایه‌یه حصر ایدلمایدر . شوراسنی تکرار سویلیه‌لم و شو نقطه‌ده اصرار ایده‌لم که بزصنعی، صناعی برغایه یراتمق ایسته‌میورز . أسپه‌رانتو لسانی کبی یاپمه بر دیل ، لوبودینك صحرای کبیر حکومتی کبی مخیل برایمپراطورلق ، بعض مفرط فکرلره قاپیلانلرك خیالی فالانسته‌رلری کبی ساخته برهیئت اویدورمق نیتنده دکلز. اتحاد اسلام واردر . اسلامیت اساساً بونی متضمندر. اسلام قوتی یرادلمیه‌جق‌در ، یاپیلمیه‌جقدر، موجوددر . هر قاپالی ویا محبوس قوت انکشاف و تظاهر ایتمك احتیاجنی حائزدر . قوای عمومیه الی الابد موقوف طوره‌ماز. بناءً علیه نه اولورسه اولسون ، نه درجه‌ده ظلم ایدیلرسه ایدلسون بوانکشافه مانع اولق ممتنعدر . خلافکیرلرك ائتلافی ، اعدانك اتفاقی ، بتون رقیبلرك اتحادی اولسه اولسه بحث ایتدیکمز ره‌نه‌سانسی برآز ایلری یه‌تعلیق ایده‌بیلر. ایشته‌بتون دره‌دنوطلر ، اردولر، ملیونلر آنجق بونی یاپه‌بیلر .

بزم سعیمز ، غیرتمز ، ورزشمز ایسه منحصراً بر آن اول غایه‌یه یاقلاشمق ایچوندر . مقدر و موعود اتحاددر ، اسلامك بعث بعد الانحطاطیدر . اکر عصر حاضر رجال و ارکانی وظیفه‌لرینی ایفا ایتمك ایستیورلر ایسه مهما امکن حصول مقصدی تسریعه چالشملیدرلر . بوخدمتده موفق اولورلرسه وظیفهٔ تاریخیه‌لرینی یاپمش اولورلر .

یوق منفعته ، یاخود آلدادیجی شرفلره مغلوب اوله‌رق رقبا ایله عقد شرکت ظلم ایده‌جك اولانلر وارسه بونلر ، شبهه‌سز ، تاریخ اسلامده و بناءً علیه تاریخ بشرده « فرعون الصغیر » عنوانندن بشقه برشرفه نائل اوله‌مازلر .

انسان ایمانندن اصلا برذره‌سنی فدایه راضی اوله‌مدینی کبی ، بوغایه‌نك قارشیسنده هیچ برمسلمان ، ولو موقت اولسون ، برمتارکه‌یه راضی اولماملیدر . هرمسلم ، هرمسلمه نره‌ده ، نه‌وضعده بولنورسه بولنسون ، بش‌وقت نمازنده ، غایهٔ املنی تکرار ایتملی ، هیچ بردقیقه اتحادی اونوتماملیدر . نسل حاضر ، نسل آتی‌یه کران‌بها بر میراث اتحاد براقملی و بونك فائضیله آندن صکره کله‌جك بطنه دوری لازم کلدیکنی آکا بیلدیرملیدر . بویله‌جه ، حمولهٔ اتحاد ، کیت کیده زیاده‌لشه‌جك ، فوق‌العاده براهمیت اکتساب

ایده جکدر. کذلك بونفخهٔ ذی روح مادی حیاتده، مجادلهٔ معیشتده، مبارزهٔ عالمده دها قوی، دها جانلی، دها بحرکلی اولهمزه بادی اوله جقدر. غایهٔ امل قدر نفسه روح و قوت بخش ایدن، انسانی چالشدیران، یورمایان، فدای جان درجه سنده جسارتلر ابراز ایتدیرن هیچ برشیٔ یوقدر. ملتلری یرادان غایهٔ امل اولدیغی کبی آنلری اولدیرن ده بوغایه یه خلل طاری اولمسیدر. ملت عینیله بر جسددر، آنك ایچنده کی، آکا حاکم اولان روح ایسه، الحق، غایه در. غایه سز حیات اوله ماز. غایه سوزر سونمز انسان انتحار ایدر. قدیم رومالیلر شمال وحشیلرینك قید اسارتنه کرفتار اولمدن پك اول تردی ایتمشلر، عالمه حکمران اولهرق Pax Romana روما صلحی غایهٔ املنی اونوتمشلردی. آنك ایچون شمالدن کلن هونلر چارچابوق نائل امل اولدیلر. عجبا عینی هونلر بیچون رومانك دور استیلاسنده، خصوصیله عصر تشکلنده، مثلا نوما پومپیلیئوس عصرنده ایتالیا شبه جزیره سنه آقین ایتمدیلر؟ نه دن روسیه، پروسیه، نمسه قرال سوبیه سکی دورنده لهستانی مقاسمه یه باشلامدیلر؟ عالمی ضبط ایتمك املیله قانونینك اردولری بیچ قپولرنده هابسبورغلری تهدید ایدرکن نه دن أوروپا دولتلری آهنك دولی شکلنده باب عالی یه

توطه‌لرینی ویره‌رك ادرنه‌نك تسلیمنی توصیه ایتمدیلر؟

قارشیده‌کی مادی قوت چوق بیله اولسه غایه‌نك شدت و عظمتی قارشیسنده برشیٔ یاپه‌ماز . غایه‌نك انکشافی ، تعممی ، خصوصیله کیزلی کیزلی محرم برلرده فیصلداشلمسی برادونك آن‌باآن تزایدندن ، کسب قوت ایتمسندن هر حالده دها مهمدر .

بوکون مغلوب و پریشان ، شکسته خاطر و نالان ایسه‌ك ضرر یوقدر . مادةً ضایع ایتدیکمزی ، بالآخره مادیاته منقلب اولق اوزره معناً تلافی ایتملیز و بوکاده اقتدارمز مساعددر . بالقان فلاکتلری ، ایران مقاسمه‌لری ، فاسك اندراسی بزی شبهه‌سز دلخسته ایدر . فقط بوکا مقابل یاپمقلغمز لازم کلن شیٔ تلافیٔ مافات ایچون حاضرلنمقدر . هزیمتدن ، مغلوبیتدن ، مقهوریتدن ، پریشانیدن بر مظفریت ، برغلبه ، بر تفوق ، بر ثروت کبی استفاده ایدلمایدر . توالی ایدن فلاکتلرمز روح نائمزی اویاندیرملیدر .

اتحاد اسلامك اصغری و اعظمی پروغرامارلری واردر . اصغریسی اتحاد تربیویدر . بو حاصل اولدقدن صکره ، صره ایله ، دیکر پروغرامارلر کلیر . بری تطبیق اولونمه‌دن دیکری مناقشه ایدلمامك مناسب اولان بو مختلف پروغرامارلردن اوزون اوزادیه بحثه هیچ ده

حاجت يوقدر . اتحاد اسلامك اعظمى پروغرامى اعماق قلبده يازيليـدر . او ، اعانهٔ حروف وكلمات ايله كاغد اوزرينه يازلمق شانندن منزهدر . لسـان حاضر آنك افاده‌سنه مساعد دكلدر. آنى هر مسلم و هر مسلمه بيلير و حرف واحد تلفظ ايتمه‌دن ، بلااختيار ، اوغلنه ويا قيزينه دها ممده ايكن تعليم ايدر . مسـلمان قلبى رحم مادرده تشكل و تركب ايدرايكن اوغايهٔ امل ، اوماقسيموم پروغرامده برلكده آنك اوزرينه يازيليور. آتاويزم بونى اقتضا ايدر . پسيقولوژى قوتلرى آنجق بويله بطون آتيـه‌يه انتقال و كيمسه‌نك نفوذ نظرى تعلق ايده‌ميه‌جكى روحى « لابيره‌نتلر » ده كسب شـدت ونجابت ايدر ، جهانكير و جهان شمول برماهيت آلير .

بو پروغرامله‌ردن و غايه‌لردن بش وقت اذان محمدى اوقونوركى بحث ايدلمسى روحه برعلويت مخصوصه ويرر و بوصورتله قواى ماديه‌ده زياده‌لشير .

ايشـته ، اى أوروپانك روح مفترسى ، اى غربك « مدنيت » وحشيانه‌سى اسنك قارشيكه بز شرقليلر ، دست بدست وداد و وفاق اوله‌رق ، بوسـلاحله ، بوطورپيله چيقيورز . آنى مغلوب ايده‌جـك برآلت هنوز سـنك دارالصناعه‌لرنده ، لابوراتوارلرنده تجربه ايدلمامشدر.

سکا علمنی، فننی، صنایعنی، بدایعنی حتی دین و ایمانی ویرن شرق البته ، عهدقریبده ، کندی کندیسنه چارهٔ خلاص و استخلاصی ده بولوب ویره جکدر.

البته سنك شمس طالعك برکون غروب ایده جك ، بزم نیر اقبالمز چیقه جقدر. بزم ره نه سانسمزده عالمی تدویر ایچون اتخاذ ایده جکمز اصوللرسنك الحکم لمن غلب منطق سباعیانه کدن بیك قات نزیه و نجیب اوله جقدر . بز قوته مادی . خسیس ، ظالم شدت اساساتنه مستند برمدنیتك پارلامسنه مساعده ایده میز ؛ مسلمانلق اعلای کلمهٔ حقدر. بناءً علیه ، استقبال اسلامده عالمه فرمان فرما اوله جق یکانه قوت حق ؛ منحصراً حق ، مستقلاً حق اوله جقدر. اسلامیتك ره نه سانسی غالبك دکل ، صاحب حقك حکمی جاری اوله جق دورهٔ تاریخ دیمکدر .

یکی کوی .— تاریخ تسوید ٦ جمادی الاولی ۱۳۳۱

— متنك صوکی —

عرض اعتذار

و

استرحام عفو

اتحاد اسلام زمین تحریر اتخاذ ایدیله‌بیله‌جك‌اك مهم و اك بیوك مسئله‌در . شمدی‌یه قدرده بو جان مسئله‌سیله اوغراشان مؤلف‌پك‌یوقدر. بناءً علیه کتابمز توالیسی پك زیاده ملتزم برسلسلهٔ نشریاتك برنجیسنی تشکیل‌ایدر. آنك ایچون نه قدر نقصان ، نه قدر ابتدائی ، نه درجه‌لرده سطحی اولدیغندن بحثه حاجت کوره‌مه‌یز .

اتحاد اسلام مادةً ده پك بیوك برزمیندر. بو برقاچ یوز صحیفه ایچنده (عادتا برنج اوزرینه فاتحه یازلمسی قبیلندن) صیقیشدیریلان مسائل یکرمی ، اوتوز جلدده آنجق شرح اولونه‌بیلیر . بوجهتی نظردقته آلدیغمزدن اثنای تسویددده (کوستاولوبون و سور سقاوه‌ن بلونتدن آلنان‌فقره‌لرمستثنا اولمق اوزره) هیچ براثر و وثیقه‌یه مراجعت ایتمدك . ارباب اقتدار و حمیتدن یکانه رجا و

استرحامز بو مسائلی تفصیلاً « مونوغرافی » لر میدانه کتیرمك و آچیلان شوچیغیری ، هرنوع موانعه رغماً ، ایلری کتورمکدر . غایهٔ عاجزانهم بو وادیده یازیلهجق اولان آثار متوالیهده اخلافمك اثرمی پك کریده براقملریدر .

ج . ن .

خيال دكل ، حقيقت

(يالكز منطقاريله دكل، حسلريله‌ده حقيقتى كوره‌ن و آكلايان ايكى برادر اديب برادرم واردركه برى سليمان نظيف ، ديكرى فائق عاليدر . اسلوب زرينك حيران ازليسى اولديغم نظيف بك آتيده‌كى مقالهٔ جوهرينك كتابمه ذيلنى آرزو ايتديلر. بونى حقمده عال‌العال برنشانهٔ توجه اولمق‌اوزره تلقى و شو صحيفه‌لرى قارئين اسلاميه‌نك نظركاه تقديرلرينه عرض ايده‌رم.)

— بلغار قرالنك بياننامه‌سندن صكره —

شكاكى بوسطرلر يالكز تركلر آره‌سنده ويالكز عثمانلى ديارنده دكل ، اذان محمدى ايله هركون بش كره طنينندار استغراق اولان هر بلدهٔ معصومه و هرقريهٔ مظلومه‌ده اوقونسه ! . . .

اون بش كون اول آفريقاده‌كى صوك طوپ اغمزه و صوك حاكميتزه وداع ايتدك . قوتك تحكيم عنيفى آلتنده بركره دها أزيلن حقمزك ماتم‌ضياعيله سرشك آلود اولان نظرلرم ، بوكون آسيانك شمالندن آفريقانك جنوبنه قدر، هريرده و هركوشه‌ده بر شعلهٔ اميد آرييور .

بن او شعله‌یی بولدم . و محاکمات و قناعتمله تثبیت ایتدم . حق مغصوبم البته برکون اولاد و احفادمه فائض مرکبیله اعاده اولنه‌جق. بن بوکا قانع و بونکله تسلیتیابم .

قناعت فکریه‌م هرنه اولورسه اولسون ، بن بوکون دین مبیندن بر صدقهٔ تسلی دیلنیور و آلیورم . اك مضطرب کوکللره اك مأیوس دقیقه‌لرنده دوای سکون احضار ایدن ایمان ، بوکون بنم عرقی ، دینی ، سیاسی ماتملریمی اویوتمقده‌در . بو ماتم برکون بنه او یانه‌جق ؛ فقط نالان اویویوب خندان اویانان اطفال معصومه کبی پرشوق حیات اولدیغی حالده آه ای ایام سیاهك خطرات کریانی ! منوّر کونلرك اذواق مسعدتی سیما کزك التوا آت ماتمدارینه نه وقت ابتسامریز سرور اوله‌جق ! . .

*
* *

اون سکزنجی عصر میلادی امت محمد ایچون برقیامت فلاکت اولدی . جهان اسلامیتك سر حدغریبسنده ـ که اك تهلکه‌لی نقطه‌سی‌در ـ بش یوز سنه‌دن بری قائم طوران عثمانلیلر ، روسلرله نمسه‌لیلرك تجاوزات پیاپیله صارصیلوب طورییوردی . هندستان چورومش ، تارمار اولمشدی. شمالی آفریقا ایچندن کمیریلن بر آغاچ کبی ، کندی کندینه

انحلال ایتمکه حاضرلانیوردی . قریم طاقیله روسیه یه کیتدی .

یالکز ایرانك اعصاب امیدندن نادر شاه بر آرالق بر جریان حیات کچیرکبی اولمشدی. فقط بو بر قاصرغه‌نك سیری کبی اولدی . نادرشاه عجمستانك صحنهٔ مقدراتندن چکلدیکی زمان ، او بقعهٔ شعر و خیال پك الیم برصورتده صارصلمش و چوکمشدی . او قدرکه حالا باشنی قالدیره‌میور .

اون سکزنجی عصرك باشلادیغی اون طقوزنجی عصر اتمام ایتمکه چالشدی. بز کرّات ایله دوچار انقسام اولدق. روم ایلی قلبکاهندن اورولیور ، آناطولینك جدار تارماری اولان قفقاس طاغلریله مائلهٔ غربیه‌سی دّب شمالك ـ ایرکج قیریله‌جق ـ پنجه‌سنه دوشیوردی .

جزایرله تونس فرانسه یه ، مصرله جزیرة العربك اقسام جنوبیه‌سی انکلتره یه ، بحر احمرك ساحل غربیسنده‌کی یرلرمزله طرابلس غرب و بنغازی ـ آه طرابلس غرب و بنغازی ا ـ ایتالیایه کیتدی. یکرمنجی عصرك عشر ثانیسندن ایکی سنه کذران اولدیغی حالده حالمز و موقعمز بودر .

اذان محمدی ایله هرکون بش کره طنیندار استغراق اولان هر بلدهٔ معصومه و قریهٔ مظلومه‌ده بیلنسون که

طقوز یوز سنه اول اعلان ایدلمش اولان اهل صلیب محاربانی حالا دوام ایدییور .

*

* *

فقط بو مصائب ، اعصاب امته ایراث ضعف ایتمسون. عبدالرحمن الغافقی پواتیه‌یی صارصارکن کیمك خاطرینه کلیردی که بر اسپانیا دولتی تکرار دیریلمجك و کندی دینی قبول ایتمیناری دیری یری یاقه‌جق ؟

کیمك خاطرینه کلیردی که عثمانلی اردوسنك مظفریات عدیده‌سیله چکنه‌نن طوپراقارده بر بلغارستان ، بر صربستان ، بر یونانستان ، بر قره‌طاغ تکرار دولتلر تأسس ایتسون . و بوکون أللرنده اهل صلیبك بایراقلری اولدیغی حالده اردولرینی آل عثمان دولتنك پایتختنه قدر صالدیرمق جرأتنده بولنسون !

اذان محمدی ایله هرکون بش دفعه طنیندار استغراق اولان هر بلده‌نك و هر قریه‌نك خلقی بیلملیدرکه اهل صلیب اردولری ، بیوك أوروپا دولتلرینك مساعده‌دن زیاده تشویقه بکزه‌ین اهمالاری ویا باشقه حالاری اوکنده خلافت محمدیه‌نك مقرّ مبارکنه طوغری ایلریلیور .

*

* *

بونکله برابر بن نومید فردا دکلم . کوکلم ایمان و

امید ایله طولودر . بیلیرم که امید ایدن احراز ایدر . بر انتباه اسلام ایله مصائب کذشته تعمیر ایدیله‌جکدر . بوکا قلوب ضعیفه اصحابی بلکه (خیال) دیرلر. فقط هر حقیقت خیالك مشیمهٔ فیضا فیضندن طوغمشدر . . وقتیله اسیر و وحشتکاه اولان آمریقا ، بو کون حر و متمدن بر قطعه‌در . قطعات سائره‌یه میدان اوقویور. اون‌طقوزنجی عصرك مبادیسنده ایتالیا پریشان بر دیار ایدی، یارم عصر کچمه‌دن طوپراقلرندن معظم و منتظم بر دولت فشقیردی. تکرار ایدرم که بز ایسترسه‌ك مصائب کذشته‌یی تعمیر ایده‌بیلیرز . ای مسلمانلر ! . .

*

* *

روسیه‌ده‌کی تاتارلر آراسنده بیوك بر انتباه ملی حصوله کلدی. چارك حکومتی و تحکمی نه قدر بی امان او لورسه اولسون ، بو ترقیاتی توقیف ایده‌میه‌جکدر ؛ توقیف ایتمك شویله طورسون ، تمدید ایتمکه بیله امکان یاب اوله‌ماز . ترقینك قدرت سریانی ، اك مهلك و مستولی خسته‌لقلرك تاب سرایتندن زیاده‌در . افرادك سعادت حیاتنی تأمین ایدن ترقیات مدنیه فردك حیات استبدادینی أزر. بوکا بناءً درکه موسقوفلرك تنویم اسلامه مصروف اوله‌جق مساعیسی یالکز بر غایه تأمین ایده‌بیله‌جکدرکه اوده

(انتباه اسلام) در. بخارانك ، سمرقندك ، كاشغرك عيون نائمه‌سی البته آچيله‌جق و صحرای كبيرله دشت قپچاق دست بدست وفاق اوله‌رق، حضرت محمدك بيك اوچيوز سنه اول اشارت ايتمش اولديغی غايهٔ خياله طوغری يورويه‌جكدر .

(چين) ده اللی‌مليون اهل‌اسلام متوطن بولونيور. كچن‌سنه اوراده جمهوريت اعلان اولندی. يرك دينه كچن چين حكومت سماويه‌سندن زياده ، شكل‌حاضر اداره‌نك موافق شرع محمدی اولديغنی پكينده‌كی قاضیٔ اكبرلری واسطه‌سيله اعلان ايده‌رك جمهوريتی‌تصديق‌ايتديلر. يالكز بر شرط درميان ايديبورلر :

(استانبولده‌كی خلافت اسلاميه‌نك خير و منفعتنه خدمت !)

أوروپانك استيلاسی‌اوكنده بركون بهمه‌حال‌اويانه‌جق اولان يرلردن چين‌ماچين‌ده بوكون آسيانك‌ايلری‌قره‌غولی عثمانليلر اولديغنی ادراك ايتمش . كيم ادعا ايده‌بيليركه بر كون بر عثمانلی و چين‌اتفاقی‌انسانيتك‌قسم‌اعظمنی برتعصب خودكامك شرندن وقايه‌يه سعی ايتمسون .

هندستان ايسه ـ كندی كوزلرمله كوردم ـ پك زياده مترقی‌در. مدنيت بشريه‌نك كهوارهٔ اولينی‌صالالايان

هندك مسلمانلرى ، استقبال اسلامه پك چوق شيلر وعد ايديبور .

آفريقايه كلنجه : ابحار محيطه‌نك قلبكاهنه بر بچاق كبى صاپلانمش اولان بو قطعه بركون بهمه‌حال برمسلمان آمريقاسى اوله‌جقدر . بوكا او قدر امينم كه افقلرنده منحصراً لواءالحمد اسلامك تموج ايتديكنى شمديدن كوريبورم . جزر و مد اقوام ايله آفريقا بركره دها چالقاندقدن صوكره نفسنه ارجاع مالكيت ايده‌جكدر .

آفريقا اقوام غير متحدثه‌سنك اديان حاضره‌سنه بر مدنيت ايچون كفايت ويامدنيتك صولت‌ايجاباتى اوكنده مقاومت ايده‌مز . اوراده بوكون ايكى دين ايلريليبور : بريسى قتوليك وپروتستان ميسيونرلرينك تابش‌هدايا‌سيله خرستيانلق ، ديكرى يالكز الله‌ك شعلهٔ هدايتيله مسلمانلق ! .. ميسيونرلرينك اوقدر مساعئ فداكارانه‌لرينه رغماً خرستيانلغك عشرى نسبتنده انتشار ايده‌ميور . اوته‌دن برعائله تنصر ايدرسه بريدن برقبيله مسلمان اولمقده‌در . وسببى ايسه پك بسيطدر :

روح اسلام آفريقانك جسم حيات وتمدننه دها زياده توافق ايديبورده اونك ايچون !

تنصر ايدن آفريقاليلرى ، اوروپا عاداتى ، خصوصيله

أوروپا مسكراتی بيتيرمكده‌در . اهالئ مسلمه‌سی ايسه اواقاليم محرقه‌و محترقه‌ده كئولك تخريباتندن آز ده، آبدستلی، نمازلی، سنتلی، صبورو متوكل بر معيشت مسعوده‌امرارايديور.

آفريقانك وسطنده وحتی شمالنده توطن ايتمش اولان أوروپاليلر اقليمك ايجابات تردی سازينه مقاومت ايده‌مامكده‌درلر . احوال حاضره اميدلرمزی تغليط ايتمسون ، وآفريقانك حال حاضرده صاحب ويامستوليلری كيملر اولورسه‌اولسون، اوقطعه استقبالده مسلمانلرك آفريقاسيدر.

اذان محمدی ايله هركون بش دفعه طنيندار استغراق اولان هر بلده وهر قريه‌نك سكنهٔ مظلومه‌سنه توصيه ايدرم كه اميدايتسونلر . وبرجهد مديدو مطرده چالشسونلر .

سليمان نظيف

یاوز سلطان سلیم ـ باربارروس خیرالدین ـ نامق کمال ـ عبدالحق حامد

الندہ مشعلۂ معنویۂ توحید
ایدردی شرق ایله غربی ضیاسنه دعوت
عبدالحق حامد
(سلیم اول حقنده)

کتابمزك نهایتنده درت اولوالعزم عثمانلی‌یی تجیل ایله مکلفز : سلیم اول ، باربارروس خیرالدین ، نامق کمال ، عبدالحق حامد .

اتحاد اسلام تاریخنده بودرت مقدس ناصیه‌نك برر فصللری اوله‌جقدر . ارثه دکل ، استحقاقه استناداً باباسی علیهنه بر مشروع قیام حاضرلیان ، برادرلرینی بربر تاج وتختدن اوزاقلاشدیران سلیم اولك مقصدی اتحاد اسلام ایدی . بناءً علیه مشارالیه اتحاد اسلامك اك برنجی پادشاهیدر. ایلك عثمانلی خلیفه‌سی سلطان سلیمدر . ابتدا حرمینی تاج عثمانی‌یه الحاق ایله اسلامیتی قورتاران ینه اودر. نقطهٔ نظرینی غربه دکل ، شرقه توجیه ایله اسماعیل صفوینك احداث ایتدیکی تفرقه‌یی ازاله ایچون ایرانه جنك آچان

یاوز سلطان سلیمدر . کذلك اك مهم خطهٔ اسلامیه اولان مصری ضمیمهٔ ملك عثمانی ایدن ینه او شهنشاه عالی همتدر.

باربارووسك تاریخ اتحاددهاسمی بیوکدر . عالم اسلامده برتك سلطان ، برتك خلیفه بولونمهسی لازم کلدیکنی درك ایله غرب پادشاهلغنه طوعاً عثمانلی قپودان پاشالغنی ترجیح ایدن بو بیوك مدللیلی در .

اتحاد اسلام فکرینی صوك زمانلرده ایلرنی یه سورن، بومقصدله اك بیوك طرفدار اتحاد سلطان سلیمك ترجمهٔ حالنی یازان ، صلاح الدین ایوبینك ده ترجمهٔ حالنی «اوراق پریشان» نهادخال ایدن نامق کمالدر .

پك اسکیدن بری مسلمانلغه ، اتحاد اسلامه برشکل ادبی ویرن ایسه داهیٔ جلیل الشان عبدالحق حامددر . «طارق» ك نهایتنده شاعر مبجلمز عربلره تعلق اولدیغی ایچون تیاتروسنه « ملی » دیمیورمی ؟

بودرت صاحب همت قرداشه بزدن توقیرات مالانهایه!

*

* *

کمال بك مرحومك قرق سنه اول « عبرت » غزتهسنه یازدیغی برمقالهسنی تبرکاً آتی یه ذیل ایدیورز :

بارقهٔ معرفتکه بریری تنویره باشلار ، فیض انعطافیله فکرلرده پارلاق پارلاق تصورلر ، کوکلرده بیوك بیوك آرزولر پیدا اولق طبیعیدر .

دقت بيورلسونكه ـ بزاوصباح سعادتك دهامبادئ انفلاقنده بولنديغمز حالده هنوز فك مژكانه باشلامش اولان انظار، نه قدر عالى ، نه قدر مقدس مقصدلره تعلق ايديبور ! اوروپانك كمالات مدنيه ودرجات معرفتى بورالرده بيلنمكه باشلادى . اوبله برقوهٔ كليه نك غلبهٔ نفوذينه منفرداً شوملكك قارشو طوره بيلمسنده اولان امكانسزلق پك آز زمان ايچنده آكلاشيلدى . انجمنكاه عالمده اقرانك دون قالميه جق برموقع حيثيت ايستمك ايسه هر كس ايچون طبيعى اولغله بزده دخى اوخواهش تحرئ اسباب آرزولرينى اويانديردى . ايشته اوسائقه ايله تادولتعليه نك ظهورندن برو برطاقم اعاظمك افكارينى اشغال ايدن اتحاد اسلام شيمدى مقاصد عموميه دن اولديغنى كورييورز .

بومقصد بركره حاصل اولورسه ايكى يوز مليون قدر نفوس دادرانه و يك وجودانه بربرينك تربيهٔ افكار، ومحافظهٔ منافعنه چاليشه جقلرندن آسيا ايچون نه رونقلى بر دور سعادت ظهوره كه جكى تعريفه محتاج دكلدر. بناءً عليه بزده بوفكر مقدسك ترويجنى آرزو ايدن اصحاب همتله پيرولكى مدار مفخرت بيلنلردنز . واتحاد اسلام آرزوسنك نشر ومدافعه سنده رايت كش مسابقت اولان بصيرتله (يعنى بصيرت غزته سنه) منتدارانه عرض تشكرله برابر اوبابده ملاحظات قاصرانه مزك بيانينه ابتدار ايدرز. مسائل معلومه دندركه ـ قوتك تزايدى تعاونك تزايديله حاصل اولور . حتى يالكز جهان انسانيتك دكل عوالم مادياتك بيله رابطهٔ انتظامى اشيا بيننده موجود اولان آهنك اتحاددر .

برقوجه فابريقه نك اك كوچك برچرخى بوزولسه عموم ادواتنه خلل كلور . زحلك اك كوچك برشاطرى يرندن اويناسه بزم شمسمزك تدوير ايتديكى عوالم بلكه بتون بتون هرج مرج اولور.

بومقدماتدن اكلاشيليوركه ـ عموم اهل اسلامك وقتيله حائز

اولدقلری مرتبهٔ اولای مدنیتی بوکونه قدر ادامه ایده‌مدکلرینه سبب اولان احوالك بری ده آره‌یه‌دوشن تفرقه‌لردر . بو اختلافاتك شرحنه یورك طیانمیه‌جق برداغ درون سیاسیدن بشقه بشریتك مفتقر اولدیغی تربیت ومعرفتجه بولندیغمز حاله دخی پك بیوك تأثیرلری اولمشدر .

واقعا وقتیله مأمونك سرای دولتی دارالمعلمین جهان ایدی. فقط او انجمن معرفتك اطباسی کوه بلور کنارندن کلورسه ، فقهاسی محیط غربی ساحلندن ورود ایدردی . هیئت شناسلری جیحون منبعنده پیدا اولورسه متکلملری سند منبعنده وجود بولوردی . یوز ملیونلرله نفوس برلسان سویلر برفکره خدمت ایدردی . بز ایسه حالا طهرانك کشفیات فکریه‌سنی بیله‌میورز. حالا کاشغره بیلدیکمزی دکل آدمزی بیلدیره‌میورز بو حال ایله اسلافك منزلهٔ کمالاتنه نه‌طریق ایله واصل اوله‌بیلورز ؟

هله اوروپانك کفتار واطوارجه اختلافیله برابر سعی وترقی نقطه‌سنده یکوجود اولان یوز اللی ملیون قدر ارباب همتنه نصل یتیشیرز ؟ معلوم دکلیدرکه قلت کثرته هیچ برشیده هیچ بروقتده مساوی کله‌مز ؟ بردور ترقیده تقدم ایدن برقوم تأخر ایدنلرك اخوت انسانیه قاعده‌سنجه بیوك برادری دکلیدر ؟ بیوك برادر ایسه کوچك قرداشلرینی بولندیغی سن کماله ایصال ایتمکله مکلف اولمزمی ؟ بزمادامکه اك یقین اولدیغمز ایچون غربك انوارمعارفنی اك اول اقتباس ایلدك ، آسیاده بولنان اخوانمزی بونعمتدن حصه‌یاب ایتمکی هیچ دوشونمزده غدای روحانیلرینك فقدانی جهتیله بولندقلری وقفهٔ مطلقه‌ده براقورایسه‌ك سن رشدیمزه‌مترتب اولان بربیوك وظیفه‌ده بربیوك. قصور ایتمش اولمازمیز ؟ یابو قصور اوزرمزده قالدقجه اسلامیت وانسانیتله افتخاره لسانمز نصل وارر ؟ عثمانلیلرك اخلاق فاضله وسجایای محسنه‌سنی بیلدیکمزدن

هیچ بروقت ظن ایتمیزکه بوتکاسل فقدان خواهشدن نشأت ایتسون. هیچ بر وقت اومایزکه اوخواهشك فعلیاتنه صور اجرانك تعین ایتامسندن بشقه برمعنا بولنسون .

ایشته بومطالعه یه مبنی صور اجرانك اساسنجه خاطره لایح اولان بعض ملاحظاتی افکار عمومیه نك تقدیرینه عرض ایدییورز.

شبهه یوقدرکه بصیرتك ٨ ربیع الاول تاریخلی نسخه سنده کوریلان برلایحه ده برچوق اسباب ودلائلیله اثبات اولندیغی اوزره اکر عربستان ایالاتی نظام جدید آلتنه آلنور وآفریقاده بولنان جنود پادشاهینك ادارهٔ عمومیه سی مرکز خلافت سنیه یه جلب اولنورسه ، سلطنت سنیه کثرت عسکرده اوروپانك اك بیوك دولتیله یاریشه بیله جك بردرجه یه واصل اولور . واوصورت ایسه شان واقبالمزك تأییدینه وحال واستقبالمزك تأمینه پك بیوك خدمت ایدر .

لکن مقصد اتحاد اسلام اولنجه بالطبع حدود عثمانیه درونه انحصار ایده مز . واوقدر عمومی طوتیله جق برآرزونك بقاوروا جی ایسه ظن عاجزامزجه آنجق سیاست مذهب دواعیسندن بتون بتون تجریدیله حاصل اوله بیلور . تاریخ بزه کوسترمیورمی که — بومقصد عالی برزمانلر تیمور کبی ، سلیم اول کبی ، نادرشاه کبی ، طبیعتك اوچ درت عصرده آنجق بردانه سنی یتشدیره بیلدیکی خوارق العادات طرفندن فوقنه چیقیله میه جق بر همت موانع براندازانه ایله التزام اولندی.

آره ده سیللرله قانلر دوکلدی . اردولرله جانلر تلف اولدی. ینه نتیجه سنده موفقیت کوریله مدی . چونکه قلیجك کاری ایکی جزئی بربرندن آیرمقدر . آنی برلشدیرمك معرفتك همتنه توقف ایدر .

ایشته بزده مطلوب اعلامزی هیچ برامرینه اطاعت ایتدیرمکده

جبر وقوتدن استعانه‌یه احتیاجی اولمیان اویله بر مطاع جهانبانك سایهٔ حمایه‌سنه ویرر ایسه‌ك اوزمان بقا وترقیسندن امین اولورز.

برکره آسیا خلقنه مقدمات معارف واصول عقاید تعلیم اولنمجه هرکس طبیعتیله اکلارکه ـ شریعت محمدیه هیچ بر وقت ایکی ارشون برطاغ ویا خریطه اوزرنده ایکی قاریش بر چیزیك ایکی طاقم انسانی بربرندن آیرمقله ویاآنلردن برطاقمی مثلا (اولمز) یرینه (نباشد) دیمکله ویا برطاقمی یوسرو یناقلی ، دیکر طاقمی چاتیق قاشلی برنسلدن کلمکله آرالرنده اولان اخوت انسانیه‌واتحاد اسلامی‌یی اونوتملرینه هیچ بروقت جواز ویرمز.

فقه کلام، حنفی حنبلی ویا شافعی ومالکی ایله جعفریلروسائر فرق اسلامیه بینلرنده شق عصایی هیچ بروقت امر وترویج ایلمز. دیمك‌که اهل اسلام صورت اتحادینی پولتیقه اغراضنده ویامذهب مجادله‌لرنده دکل ، واعظ اوکارنده، کتاب صحیفه‌لرنده آرامغه محتاجدر . ایشته بواساس اوزرینه احیای اسلام عنوانیله براتفاق تشکل ایلدیکنی وهراستیانك اعضالغنه‌دخول‌یداختیارنده‌بولندیغنی کمال ممنونیتله استخبار ایلدك . وبوکا دائر بصیرتده بعض‌معلومات دخی کوردك مأمول ایدرزکه بو اتفاق شمدی بولندیغی جمعیت حالنده قالمز یقینده عموم ملتدن عبارت اولور .

واسلام برکره شونقطهٔ خیر اوزرینه بورادهاجتماع‌ایتدیکمدن صکره پك چوق زمان سورمز دنیانك هر طرفنده یرلشور .

غیرت ایدملم . اطرافی کندیمزه کولدیرمیه‌لم . اجدادیمزی مزارلرنده لرزه‌ناك شرم ایتمیه‌لم . اخلافمزك تحقیرنفرینندن صاقنه‌لم.

غیرت ! غیرت‌که بویولده صرف‌اولونه‌جق‌همتلر یار و آغیار عندنده‌اسلامك‌انسانیتنه ، عثمانلیلرك‌حمیتنه ، مقیاس‌ایدیله‌جکدر .

کمال

راهی جلیل الشأن عبدالحق حامد بك مخلصانی
آرهسنده جداً بر موقع ممتاز طوتمجه اولان
شاعرانه، حکیمانه تقریظه
مبارك منظومه‌لریدر .

ادیب الهام نصیب جلال نوری بك افندی‌یه

سرور ایله اوقودم ـ اتحاد اسلامی ـ .
دوشوندیکم کبی بولدم ، نه لازم اعلامی .
مرام او وحدت مشروعه‌نك تأسسی‌در
که شمدی أوروپانك غایهٔ توسوسی‌در .
نه شبهه ؟ اوندن اولوز منبعث خصومتلر ! ـ
بیوك ، کوچك بزی تهدید ایدن حکومتلر ،
او اتحادی تصور قیلنجه رعشاندر . ـ

اگرچه شمدی او بر قوهٔ پریشاندر ،
یارین فضای شریعتده طوپلانور البت ،
جهان کورور اوزمان برجهان ذی هیبت ! ـ
او آنده خلقمز آکلار ، بلا اقلیت ،
دیانت اولدیغنی بزجه محض ملیت :
سیاست اولدیغنی ساحهٔ شریعتده :
شریعت اولدیغنی رحلهٔ طبیعتده ؛
ـ صلیبه ایتمامك اوزره اعادهٔ آلام ، ـ
خلافت اولدیغنی رأس واحد اسلام !
و بزکه حضرت عیسایی اولمهمش بیلرز ،
اونك دخی اوزمان ساحهسنده یوکسلیرز :
هلال سمت سمادن ، ایدوبده رفع ظلام ،
ویرنجه ارض چلیپایه مشفقانه سلام ،
او کون عد التمزدن بشر قالور خوشنود ؛

تمرد ایتمسه حیلولتنده غرب عنود ! ـ

بیوك کتابکزی بن همان دکل تبریك ،

دیلردم ایتمك اوتبریکه جمله یی تشریك .

نه‌در تعین ایدر چاره ؛ چارهٔ علت ؛

اولنجه سوزلرکز نقش خاطر ملت .

او هپ نقود حقایقدر ، ادخار ایدرز ؛

خزینه‌کزله تصدق وافتخار ایدرز .

۲۷ نیسان ۱۹۱۳ عبدالحق حامد

استاد سماپایه‌م !

نعمت ادبکله پرورشیاب اولان عثمانلیلر سنی هیچ اولمازسه شه‌قسپیر ایله هم عیار ، بشرك سویهٔ معنویه و روحیه‌سنی ترفیع ایدن ، اوبرنجی صنف شاعرلردن اولق اوزره تلقی ایدرلر. فقط ، بوکون ، بنه او شا کر لطف وکرمك اولان عثمانلیلر ـ وبتون مسلمانلر ـ کوره‌جکلر. درکه سن یالکز برشاعر داهی ، برادیب هنرور ، برناثر فیاض دکلسك . سنك معالی‌یی کورمکده ، بتون اساساتی، جید حکمیاتی ، متین سیاستلری تمثل ایدوب اك شاعرانه برلسانله افاده‌ایتمکده هیچ کیمسه‌یه نصیب اولمایان خارقه‌نما بر استعدادك وار. رونتکه‌ن شعاعاتنك مواد صلبه‌یه نفوذ ایله اشیانك اوبرطرفلرینی کورمه‌ده‌کی قابلیتی کبی سنك بصر اذعانك‌ده استقبالی کورمه‌ده اویله ـ و بلکه دها زیاده ـ بر خاصیت اعجازکارانه‌سی وار . سما و فضا کبی زمان ده سنك ایچون منکشف‌در. ذاتاً سنك کبی بشریتك و ابدیتك « مال » مشترکی اولان نیرّات عقولك حال ایله نه علاقه‌لری اوله‌بیلیر ؟ سن ، اسپانیانك فتحی ، فردینا- ندونك سلطنتی زمانده یاشایه‌بیله‌جکك کبی ، آتیده‌ده ، کلمش و کله‌جك عصرلرده‌ده مشاهداتکه‌دوام ایده‌بیلیرسك. کذلك مسافه‌لرك ده سنك ایچون اهمیتی یوق . علی العاده

اولیایه طی مکان نصیب اولنجه سنك کبی اولیای انسانیته بو میسر اولمازمی ؟

همده غربه نه انسانیتکارانه ، مستهزیانه باقیورسك ؟ وولتهر بیله بوایجه‌لکك قارشیسنده مسحور اولور.

سن بنم یوزلرجه صحیفه‌ده افاده‌ایده‌مدیکمی اون‌درت بیتده قلب بشره افهام ایدیورسك . عاجزلری تشویق خصوصنده‌کی علوجنابکه نه دیه‌یم ؟ لال‌اولورسه‌م قباحت بنده‌می ؟ یالکز شوراسنی سویلیه‌یم که‌سنك کبی‌ابدله مبشر هیچ بر داهی بنم کبی فانیلری بویله تلطیف ایتامشدر . اقتدارم اولسه‌ایدی حقکی تسلیم ایدردم ؛ اولمدیغی‌ایچون علو جنابکك قارشیسنده زانو بزمین محمدت اولورم .

عدل نوری

تقريض

خرستيان أوروپانك ملل اسلاميه اوزرينه هجوملرى، ايرانك مقاسمه‌سنه دائر انكلتره ايله روسيه بيننده حاصل اولان ائتلاف ، فرانسه طرفندن فاسك ، ايتاليا طرفندن طرابلس غربك ضبطى ، نهايت ، بالقان محاربهٔ حاضره‌سى اتحاد اسلام مسئله‌سنى تكرار موقع بحث و مناظره‌يه قويبور .

اويوشوق برحالده طوران بو مسئله أوروپانك تشكيل ايتديكى اهل صليب و ممالك اسلاميه‌نك حكومات نصرانيه طرفندن مقاسمه‌سى ايله اويانيور . روم ايلى مسلمانلرينك طوپدن قتل عامى ، جوامع شريفه‌نك كليسايه تحويللرى جبرى تنصرلر بو مسئله‌يى بر قات دها قاريشديرمشدر . بو حركات وحشيانه و بالقان اورتودوقس ملتلرى طرفندن مسلمانلرك بر صورت مطرده ده ازاله‌لرينه چالشلمسى و بوكا قارشى أوروپانك سكوتى كرهٔ ارض اوزرنده ساكن بتون اسلاملرى توحيد ايدن حب و موالاتى توثيق و مناسبات صميمه‌يى پك چوق تزيد ايتمشدر.

ملل مختلفهٔ اسلامیه بو وحشی و یغماکر سیلابه قارشی کلمك و دها ایی مدافعهٔ نفس ایتمك ایچون دها زیاده یاقلاشمه‌نك بر لزوم عاجل اولدیغنی آکلامشلردر.

بو حسیات أوروپاده و شرقده بر چوق نشریاته سبب اولمشدر. ارباب تحریر و سیاست خرستیان و مسلمان عالمارى بیننده وقوع بوله‌جق بیوك بر مصادمه‌نك نتائج محتمله‌سنی تدقیق ایتمکده‌در. مسلمان مستعمراته مالك اولان دولتلر بونك ایله دها زیاده اوغراشمقده و کندی مسلمان مخالفتی پولتیقه‌لرینك نتائج طبیعیه‌سندن پك زیاده قورقمقده‌درلر.

بر کمیت سیاسیه اولمق اوزره اسلامك استقبالنه تعلق ایدن بو مسئله ایله اسلام ارباب فکر و قلمی‌ده اشتغال ایتمکده‌در. مختلف لسانلرده بر چوق رساله‌لر، مجموعه مقاله‌لری، الخ، انتشار ایتدی. فقط قیمت، وقوف و اهمیت اعتباریله بونلرك هیچ بری جلال نوری بکك قلمه آلدیغی اثره یاقلاشه‌ماز. امثالسز اولان بو کتاب مسئله‌یی صاحب قرانانه تدقیق ایدییور و بتون صفحه‌لرینی نظر اعتباره آلیور. مؤلف، خلافت مسئله‌سی ایچون لازم کلن نظر دقتی بحقٍ جلب ایتمشدر. جلال بك انکلتره‌نك میدانه قویدیغی عرب خلافتی پروژه‌سنك نه

قدر واهی اولدیغنی و دها زیاده کسب ثروت ایتمك مقصدیله بو خیال محال ایله اوغراشانلرك نه نوع جنت ایله مجنون اولدقلرینی پك کوزل تعریف ایتدی .

بو کتاب عن قریب اوچ أوروپا لسانینه نقل ایدیله جکدر. فقط بونك عربجه یه ترجمه‌سی دها فائده‌لی دکلیدر؟ بو کوزل لسان، افکار و حسیاتك بین‌المسلمین انتشارینه خدمت و سیاله وظیفه‌سنی ایفا ایدن اسلامیتك لسان بین‌المللی در .

مؤلفی مدح ایتمکدن وارسته‌یم . کندیسی ترکجه و فرانسزجه مطبوعاتده موقع طوتان آثار متنوعه‌سیله پك طانتمشدر .

یالکز شونی سویلمکله اکتفا ایده‌یم که بو کتاب اسلامك استقبالی ایله مشغول اولان هرکسك نظر دقتنی استجلابه جداً لایقدر .

مصر حزب‌الوطنیسی رئیسی

محمد فرید

پروفسور دوزینك مترجمی و اتحاد اسلام

هم فکرمز و عزیز دوقتورمز عبدالله جودت بك افندینك بوندن برقاچ سنه اول انتشار ایدن Le Reveil de la Turquie نام اثرده کوردیکمز بر ملاقاتندن آتیده‌کی فقره‌یی اهمیتنه بناءً نقل و اقتباس ایدیورز :

« بزه دوقتور عبدالله‌جودت‌بك دیدی‌که اتحاداسلام اکر أوروپالیلرك زعم وتخمین ایتدکلری شیٔ ایسه بر خیالدن عبارتدر. بنم فکرمجه پان اسلامیزم کلمه‌سی بین‌الملل براخوت ادبیه وفکریه‌دن بشقه برشیٔ دکلدر . بو غایه‌یه وصول ایچون بزه کسب قوت ایتمش ، یکیلشمش برترکیه لازمدر . اووقت استانبول برمنبع فیض و نور اوله‌جق و مسلمانلر هیچ بر فکر باطله قاپیلمه‌دن اورایه کلوب علوم وفنون ومدنیت آله‌رق کیده‌جکلردر. »

« محترم دوقتور اصرار ایدرك « فکرباطل » دیورم ؛ دیدی . بوراده ، سوزینه دوامله ، دیدی که ، مقصدمی شرح ایچون بر کلمه علاوه ایتمکلکم لازمدر . اسبابی تحری زائد اولان‌بعض مؤثرات نتیجه‌سی اوله‌رق مسلما-

نلرك اكثريتى مسلمان اولميان مدنيته معارض و مخالف كورينيور ، آنى قبول ايتميور و بوندن صوكره‌ده ايتميه جكدر . حالبوكه عينى‌اساسات مدنيه‌يى مسلمانلر برزمرهٔ منورهٔ اسلاميه‌نك ألندن اخذ وتلقيده هيچ بر مخالفت ايتميه‌جكلردر .

بو نوع اتحاد اسلام أوروپا طرفندن بر كابوس اولمق اوزره تلقى ايدلماملىدر . بالعكس بو اتحاد آنك ايچون بر منفعت عظيمه‌يى استلزام ايده‌جكدر . »

تجدداتك مسلمان ألندن اخذ وتلقيسى غايت قولاى اولاجغنه دائر عبدالله جودت بكك پك درين بر پسيقو-لوژى‌يه دلالت ايدن صائب مطالعه‌سى جداً جاى نظردر و طوغريدر. أوروپانك بوندن قورقمامسى حقنده‌كى فكره كلنجه دوقتورك بو ظرافت مستهزيانه‌سى قارشيسنده بيان تقديردن بشقه برشئ ياپه‌مايز .

اتحاد و اسلام

علمای بنامدن، مصرلی شیخ عبدالعزیز جاویش افندی حضرتلری طرفندن کتابمز ایچون یازیلان ذیل واقفانه‌در:

ارکان اجتماعیهٔ اسلامیه‌نك الك مهمی توحیددر، توحیدك معناسی: عبادت والوهیتك جناب حقه مختص اولمسیدر. جناب حقدن ماعدا بتون عالم بشری تکالیف عبادت اولسون، تکالیف معاملات اولسون تکالیف شرعیه‌ده سیاندر.

دین اسلامك اساسی: انسانلر آره‌سنده تکالیفده هیچ بر فرق بولنمامقدر، بوخصوصده بای و کدا، رجال ونسا، مساویدر، نته‌کیم تکالیف عامه‌ده الوان مختلفه صاحبلری آره‌سنده بر فرق یوقدر.

ملوك وامرادن بری عامه‌نك مالنی جبراً آلمش اولسه اومالی ادا اوزرینه لازم اولور و بر کیمسه حقنده ولوکه فقیر اولسون جنایت ارتکاب ایلمش اولسه اوکا مقابل دوچار قصاص اولور.

احکام اسلام حضورنده پادشاهلق، بکلك مرتبه‌سنك هیچ بر فضل ورجحانی یوقدر.

أوروپالیلر مساوات و اخوت خصوصنده بوقدر قان دوکدکلری حالده بنه شرع جلیل احمدینك ١٣٢٩ سنه‌دنبرو تبدل ایتدیکنی بیان ایده‌میورلر. شوراسی شایان تعجبدرکه مسلمانلر برکون اولوب ده قوانین مشروطیته رجوع ایتمك ایسته‌سه‌لر قانون سماوی‌نك ، قانون‌موضوعك بیله بیان ایده‌مدیکی شیئ دین مبین احمدینك بیان ایتدیکندن غافل بولنیورلر؛ دین مبین احمدی امیرایله‌مأمور، حاکم ایله محکوم آره‌سنده مساوات تامه‌یی امر ایتمش ایکن مسلمانلر أوروپا قوانین موضوعه‌سندن اقتباس ایدیورلره بوقوانین موضوعه‌ده ملوك مسائل‌جنائیه‌ده حدود تکلیفدن آزاده اولیورلر ، قوانین ملوك ایچون مقدس اولیور ، هر قانونده ملکك مقدس اولمسی حقنده مواد منصوصه وضع اولنیورکه ملك ارتکاب ایتدیکی جنایتدن طولایی دوچار مؤاخذه اولمیور .

دین‌اسلامده ، شرع‌منیفده قوانینك ابلغ‌واحکم‌اولانی وارایکن‌مسلمانلر بومثللو قوانینی‌أوروپالیلردن‌اخذایدیورلر.

شبهه یوقکه ملوکك مقدس و دائرهٔ تکلیفدن خارج اولمسی قانون اسلام ایله قابل توفیق دکلدر . بو حال جاهلیتك اعصار بعیده‌ده ملوك وامرایه ایتمش اولدقلری عباداتك آثارندن بشقه برشی دکلدر .

ارکان اجتماعیهٔ اسلامیه‌نك ایکنجیسی بین‌المسلمین اتحادواخوتدر. جناب حق کافهٔ تکالیفده آنلری مساوی قیلدیغی کبی بینلرنده عقد اخوت واتحاد ایلمش و قلبلری تألیف ایتمشدر ، مسلمین دینده اخواندر .

نته‌کیم «انما المؤمنون اخوة ـ سورة الحجرات ـ مؤمنلر قرنداشدرلر، وان هذه امتکم امة واحده ـ سورة الانبیاء و المؤمنین ـ بو امت امت واحده‌در.» نظم جلیللری بو حقیقتی خبر ویرییور .

علیه‌الصلاة والسلام افندمز حضرتلری مکهٔ مکرمه‌دن مدینهٔ منوره‌یه هجرت بیوردقلری زمان ، درحال مکه‌لیلر ایله مدینه‌لیلر (مهاجرین ایله انصار) آره‌سنده عقد مؤاخاة ایتمش ایدیلر .

مؤاخاة او درجه شدید ایدیکه بر مدینه‌لی قرنداشی اولان برمکه‌لی ایچون جاریه‌سنی ، حتی ازواجندن برینی ترکه قدر قدا کارلقده بولنور ایدی ، نبی اکرم افندمز حضرتلرینك بین‌الاصحاب عقد ایتمش اولدیغی مؤاخات نتیجه‌سی اوله‌رق بر صحابی اقرباسی اولمدیغی حالده مؤاخیسی اولان دیکر برصحابی‌نك میراثنه نائل اولور ایدی .

مؤمنك مؤمنه قارشو اولان وجیبه‌سنی بیلمك ایچون « مثل المؤمنین فی تراحمهم و توادهم و تواصلهم کمثل الجسد

اذا اشتكى عضو منه تداعى له سائر الجسد بالحمى و السهر رواه البخارى » « مؤمنلر يكديكرلرينه مرحمت ايتمه ده يكد ـ يكرلرينى سومه ده ، يكديكرلرينه ايريشوب قاووشمه ده جسد كبيدر . اعضاء جسددن برنده برخسته لق ظهور ايدرسه اعضاء سائره ده آندن متأثر اولور ، اعضاده نوبتلر حاصل اولور ، اويقوسزلق باش كوسترر . » ـ « المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضاً رواه البخارى . » ـ مؤمن مؤمنه نسبتله بنيان كبيدركه بعضيسى بعضيسنه قوت ويرر . » « لاتباغضوا و لاتحاسدوا و لاتدابروا و كونوا عباداه اخواناً » ولايحل لمسلم ان يهجر اخاه فوق ثلاثة ايام اخرجه ـ البخارى ـ يكديكريكزه بغض ايتميك ، حسد ايتميك ، يكديكريكزدن ارقه چويرميك (قطع محبت ايتميك) ، اى عباداه ! اخوان اوليك ، برمسلمه اوچ كوندن زياده طارغين طورمق حلال اولماز . » كبى احاديث شريفه كافى كلير .

واعتصموا بحبل اه جميعاً ولاتفرقوا واذكروا نعمة اه عليكم اذ كنتم اعداءً فألف بين قلوبكم فاصبحتم بنعمته اخواناً وكنتم على شفا حفرة من النار فانقذكم منها ـ سورة آل عمران ـ « هپكز حبل الله يه (دين اسلام ، احكام قرآن) أل برلكيله صاريليك ، تفرقه يه دوشميك ، جناب

حقك سزه احسان ايتديكى نعم جليله‌يى ياد ايدك ، سزه دشمن ايكن جناب ارحم الراحمين محضا رحمت سبحانيه‌سيله قلبلريكزى تأليف ايلدى‌ده قرنداش اولديكز سز آتشه قريب براوچوروم كنارنده ايكن جناب حق سزى آتشه دوشمه‌دن قورتاردى » ، « ولاتنازعوا فتفشلوا و تذهب ريحكم ـ سورة الانفال ـ منازعه ايتمك ، يوخسه ضعيف دوشرسكز سزدن قوت ودولت زائل اولور » كبى آيات جليله تكافل و تضامن مسلمينك واجب اولديغنى بيان ايچون شرفنازل اولمشدر .

مؤمنينى تفرقه و اختلافدن نهى حقنده‌ده « ولاتكونوا كالذين تفرقوا وا اختلفوا من بعدما جاءتهم البينات و اولئك لهم عذاب عظيم ـ سورهٔ آل عمران ـ صاقين اوله‌كه بينات باهره كلدكدن صوكره تفرقه و اختلافه دوچار اولانلر كبى اولميه‌سكز آنلر ايچون عذاب عظيم واردر » ، « وان هذا صراطى مستقيماً فاتبعوه ولاتتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله ذلكم خيرلكم ان كنتم تعلمون . سورة الانعام ـ ايشته طريق مستقيم ! اكا اتباع ايدك طاغنيق يوللره كيتميك كه سزى طوغرى يولدن آليقور . بيلير ايسه‌كز بويول سزك ايچون خيرلى بريولدر . » آيات كريمه‌سى شرفوارداولمشدر .

هيچ شبهه يوقكه تفرقه و اختلاف طوپلو اولانى

طاغیدیر، عزملری ضعیف قیلار ، همتلری ده آلیقور ، دشمن آز اولسه بیله آکا غلبه یولنی حاضرلار . جناب حق ، مؤمنلره طریق حقی ظاهر و تفرقه‌نك موجب اولدیغی ضعف وخسران منکشف اولدقدن صوکره تفرقه و اختلافك عاقبتندن تحذیر ایدیور .

مؤمنلر امر الهی‌یی تذکر ایتمدکلری ، بشقه‌لرینه اصابت ایدن مصائبدن عبرت آلمادقلری وقت جناب‌حق آنلری عذاب عظیم ایله تخویف ایدیور نصل که ازمنهٔ سالفه‌ده بونك امثالی کورلمش ایدی .

رسول افخم ونبی اکرم افندمز حضرتلری اصحاب کزینی تفرقه‌دن تحذیر ایتمش ، آنلره اختلافی کریه کوسترمش ایدی . نته‌کیم یمنه ارسال‌ایتدیکی معاذبن جبل ایله ابو موسی‌الاشعری حضراتنه « تطاوعا ولم تختلفا ـ بری بریکزه اطاعت ایدك ، اختلاف ایتمیك » بیورمش ایدی .

تعلیمات قویمهٔ مذکوره سایه‌سنده اصحاب کرام قلت وفقرلریله برابرجبارینه سطوتله هجوم‌ایدرلر، بلاد عظیمه‌یی فتح ایدرلر ، تاج وتختلری ضبط ایدرلر ، مملکتلرك طوپراقلرینی هوایه اوچورورلر ایدی ، اصلا قورقمازلر ، ذرتما ضعیف بولنمازلر ایدی .

جناب بارینك وعید واندارینك دلیل صدقنی کورمك ایستیان برکره ممالك اسلامیه‌یه باقسون ! کوریرکه قوم کبی قاینایان انسانلر آره‌سنده نقاطع وتدابر (قطع محبت) حاصل اولمشدر ، هیچ بری دیکرینه میل وتوجه کوستر- میور ، بری دیکرینه آرقه چویریور .

بونك نتیجه‌سی اولهرق امم سائره ممالك اسلامیه‌یی یغما ایدیورلر ، ممالك اسلامیه آنلرایچون برمتاع مستباح اولیور .

ممالك اسلامیه‌ده بر امت مستقله قالمش ایسه آنك شعاری‌ده ذلت ومسکنتدر .

أکر بز عاقلانه دوشونمش اولسه‌یدق ، کتاب اللهی آرقه‌مزه آتماسه‌یدق ، دشمن بزه نه یاپه‌بیلیر ایدی ؟ چه‌فائده‌که تفرقه و اختلاف بزی احقر امم قیلمشدر .

لاحول ولا قوة الا بالله العلی العظیم

اخوان دینمزك بالقانده مبتلا اولدقلری قتل وتنکیل، سمل وتمثیل (کوزچیقارمق ، بورون وقولاق کسمك) کبی فجایعدن صوکره بشقه بر برهان ودلیله احتیاج وارمی؟

بومظالمدن نه‌قادینلر قورتیلدی ، نه ضعفا قورتیلدی، نه چوجقلر قورتیلدی . مسلمانلری کلیسا قپولرنده خاچلری ایچون قربان ، الهلری ایچون فدا ایتدیلر . حتی

أركك ، قادين ، چوجق ، اختيار بوغازلنان مسلمانلرك عددى پك چوقدر .

بو حال مسلمين ايچون عبرت آلمق ، منع وزجرى قبول ايتمك ، توحيده عودت ايتمك ، تأليف قلوبه دونمك ، كتاب وسنتك تعليماريني قبول ايتمك ايچون جناب حق طرفندن برعلامت دكلميدر ؟

أوروپا و اتحاد اسلام

علی باش حانبه افندی یالکز تونسك دكل ، بتون عالم اسلامك افتخار ایده‌جکی رجالدندر . فرانسه و أوروپا احوالنی غربك شرقی نصل تلقی ایتدیکینی باش حانبه افندی بلکه هر کسدن ایی بیلیر . آتی‌یه درج ایتدیکمز تقریض لطفکارانه ادعامزده نه قدر حقلی اولدیغمزی اثبات ه کافیدر.

أوروپا ، مستعمراتده‌کی ایلریله‌سنده ، ممالك اسلامیه‌ده ، یکی بر حادثهٔ اجتماعیه مواجهه‌سنده بولندی و بونی « پان اسلامیزم » دیه توسیم ایتدی . بواسمدن ، یکی و مجادله کار بر تشبث آکلاشلمقده و پان اسلامیزمك صنعی بر شیٔ اولدیغی استدلال اولونمقده‌در . حالبوکه بو طرز تلقی نفس‌الامره بتون بتون مغایردر . أوروپالیلر ، کرهٔ زمین اوزرنده ساکن بتون مسلمانلری توحیدایدن حس عظیم تعاون واتحادی « پان اسلامیزم » شکلنده تفسیر

ایتمکله تدقیقات و تفحصاتی مناسبتسز و یاکلش بر جهته توجیه ایتدیلر .

اخوت اسلامیه أوروپاده زعم اولندیغی کبی ، علی-العاده ، فرق سیاسیه طرفندن اجنبی حلولنه قارشی بر عکس‌العمل اولمق اوزره اویدورلمش بردستور دکلدر . خیر ! اخوت اسلامیه ، شریعت احمدیه‌نك مخصوصاتندن اولان برطرز تلقیدر. اتحاد ، اسلامیت قدر اسکی و آنك قدر زنده‌در .

(انما المؤمنون اخوت) . (و الف بین قلوبهم لو انفقت مافی الارض جمیعاً ما الفت بین قلوبهم ولکن الله الف بینهم) .

بو آیات کریمه ودها بر چوقلری و بر طاقم احادیث نبویه بوش دستورلر دکلدر. بونلر دیانت اسلامیه‌نك روح و طبیعتنی کوزلجه تمثیل ایدرلر . فی‌الحقیقه قرآن یالکز تعاون و اتحاد ، بین‌الاسلام محبت و اخوت امر ایتمکله اکتفا ایتمیور . فرقان مبین یالکز بر اخلاق عالیه کتابی دکلدر . بو ، عینی زمانده ، برحقوق مدنیه دستوریدرکه اسلام حیات اجتماعیه‌سنك ایچنده جریان ایده‌جکی چرچیوه‌یی تشکیل ایدر .

أوروپاده ، بعضیلری ، بواتحاد وتعاونی انکار ایده-

مدکلرندن آنك اقوام اسلامیه‌نك بولندیغی قدمهٔ تکاملك مقتضیاتندن اولدیغنی ادعا ایدرلر و دیرلرکه مسلمانلر هنوز قطعی بر فکر ملیته مالك دکلدرلر . بونلرك شمدیکی وضعیتی قرون متوسطه‌ده کی ملل نصرانیه‌نك حاللرینه بکزه‌ر . معلوم اولدیغی اوزره ، او وقتلر ، خرستیانلر هرشیدن اول دیانت عیسویه‌یه مربوط ایدیلر . اوزمان، بر سیاح ، هر یرده ، کندی یوردنده ایدی . بر تکامل ضروری نتیجه‌سی اوله‌رق مسلمانلرده بربرندن آیری و قطعی ملیتلر تشکیل ایتدکلرنده بو اخوت اسلامیه ، یالکز ، آره‌لرنده سونوك بر میلك اثری اولمق اوزره قاله‌جق و بونك حیات عملیه‌ده هیچ بر تأثیری اوله‌میه‌جقدر . بومدعیلر ، کذلك ، علاوةً دیورلرکه ، خلافکیر اجانب اولان بو « اتحادیون » بونی اوقدرایی آکلیورلرکه، بو رابطه‌نك چوزولمسی احتمالاتنه قارشی بر عکس العمل تولیدینه چالیشیورلر یعنی پان اسلامیزمی ایجاد ایدیورلر . بولسانی قوللانانلر مقایسه ایتدکلری بوایکی دینك تکاملات متقدمه‌سنده‌کی اساسلرده اهمیتلی فرقلر اولدیغنی نظردن دور طوتیورلر . انجیل منحصراً بر اخلاقیات کتابیدر. قرآن ایسه عینی زمانده بر رهبر وجدان ، برقانون مدنی و سیاسی و اجتماعیدر .

شیوعی ایله دیانت عیسـویه ملل مختلفه‌نك قواعد اخلاقیه‌سنی توحید ایتدی فقط داخل اولدیغی مملکتلرك نظامات خصوصیه‌سنی اصلا دکیشدیره‌مدی . بالآخره بو نظامات آنجق جمعیات مختلفه‌نك تکاملات خصوصیه‌سی و احتیاجاتی نقطهٔ نظرندن تبدل ایتدی .

حضرت محمدك تدوین ایتدیکی دیانتده‌کی اصول ایسه بوندن بتون بتون بشقه‌در . اسـلامیت عینی زمانده بر اخلاق عالیه تعلیم و کندینه تابع اولانلرك مناسبات مدنیه و اجتماعیه‌لرینی تنظیم ایدر . بودیانت هر یرده عینی شکلده بر محیط اجتماعی خلق ایدن بر « کل واحد » در . بوندن بویله ، جمعیت اسلامیه ، هر مملکت و قطعه‌ده ، بویله‌جه ، قرآن و سـنت طرفندن چیزیلن خطوط دائره‌سـنده ایلریلیه‌جکدر .

احتیاجات محلیه‌نك اختلافیله الی نهایه تنوع ایدن تفرعاتدن صرفنظر اساسات اصلا تبدل ایتمز وجمعیت حالنده یاشایان مسلمانلر بولندقجه دوام ایدر . بواعتبار ایله دیانت موسویه یزه شایان نظر برمثال ارائه ایتمکده‌در . یهودیلر ، أوروپا ملتلری ایله بر صورت قطعیه‌ده قارشدیلر ؛ عدد لری‌ده پك آزدر ، بر چوق مظالمه ده کرفتار اولدیلر . بونلردن صرفنظر ، یهودیلرك تابع بولندقلری قوانین

اجنبیه ایله برابر ، قوانین موسویه‌ده الآن معمول بهدر.

منشائی دیانت‌اولان قانونلری برطرفه براقه‌لم و اساسی منحصراً قواعد مدنیه‌اولان فرانسه کبی بردولتك مدونات حقوقیه‌سنه باقه‌لم . نه کوره‌جکز ؟ بو عظمتلی مبنای حقوقینك تمامی و دیرکلرینی تشکیل ایدن قواعد کلیه‌نك رومالیلردن وحتی جرمنلردن توارث ایتدیکی تظاهر ایدر. شوراسی بارزدرکه بر جمعیتك تشکلنه بادی اولان قوانین اصلیه او جمعیت ایله برابر دوام ایدر واو پایدار اولدقجه باقی قالیر . مسلمانلره کلنجه : هر نه زمان‌که بر مسلمان جمعیتی‌دنیاده قاله‌جقدر ، او ، کندی حقوق موضوعه‌سی اساساتی قرآنك وضع و تدوین ایتدیکی قواعد کلیه‌دن استنباط ایده‌جکدر . تکرار اویانوب مدنیت جدیده‌یی اقتباس و کلیات قوانینی اصلاح ایدن مسلمان مملکتلری بزه ، ذاتاً ، بو منظره‌یی ارائه ایتمیورلرمی ؟ ترك ، مصر و حتی تونس‌حقوق موضوعه‌سی متون‌عتیقه‌نك احیاسندن بشقه برشیٔ دکلدر . بناءً علیه محق برصورتده دیه‌بیلیرزکه مسلمانلر اجتماعی و مدنی نقطهٔ نظردن هر یرده بر برینه بکزه‌یان محیطلر ترکیب ایدرلر . ایشته بین‌المسلمین جاری اولان اخوت فعلیه و هر زمان موجود اولان و بوندن بویله‌ده دوام ایده‌جك اولان حقیقی اتحادك سبب وجود

و قیامی و اك طوغری شرح و تفصیلی بودر . بونك ایچوندرکه شمالی آفریقا مسلمانلرندن بری هندستانه کیده‌جك اولورسه اوراده عقیده‌سنه اشتراك ایدن آدملرله مجتمعاً عبادت ایتمك ایچون یالکز جامعلر دکل ، کندی صمیمی اعتیاداتنه ، افکار اجتماعیه‌سنه ، اجدادندن مدور ، مادرزاد و غیر قابل تعریف خاصیتلری ده بوله‌بیلیر . اوراده ، قوانین مللك قاریشقلقلرندن و کوچلکلرندن قطع نظر ، کندینه اویغون کلن جماعت ایچنده أولنه‌بیلیر ، زوجه‌سنی تطلیق ایدر ، میراثه قونار ، اولادی اوزرنده‌کی حق وصایتنی استعمال صلاحیتنی حائز اولور ، هبه کبی تصرفاتده بولنور ، الی آخره ، خلاصه ، کندی حیات خصوصیه‌سی ایچنده قیپردانه‌بیلیر . بو آدم ، اورالزده ، هپ کندی یوردنده ، کندی قرداشلری ، خویشانی آره‌سنده‌در . بو اخوت بر چوق عصرلرك محصله‌سی اولوب آنی مسلمانلری توحید ایدن قانون ، تا یوم تدوینده تأیید ایتمشدر . بواخوت غیر قابل اندراسدر چونکه مسلمانلق مسلمانلر ایچون ابدیدر . ایشته بو ملیت حسنك اصلا تبدیل وتغییره موفق اوله‌میه‌جنی بر حسدر .

اسکیدن بری ، اساساً ، کرهٔ زمین اوزرنده ساکن مسلمانلر مختلف قومیتلر تشکیل ایدیورلردی . بواقوامی

چوق وقتلر بربرینه خصم امرا اداره ایتمکده ایدیلر .
اسکیدن بری آفریقاده فاسلیلر ، جزائرلیلر ، تونسلیلر ،
مصرلیلر ؛ أوروپا و آسیاده ترکلر ، عربلر ، هندلیلر ،
چینلیلر بربرندن آیری ملیتلر بولونمق حیثیتیله کندیلرینه
خاص اولان تکامله و الجاآت تاریخیه یه اتباعاً یاشیورلردی.
بو حال ، بو ملتلرك مسلمان اولمق اعتباریله او عظیم حس
تعاون و اتحادلرینه مانع اولدیمی؟ بو حس اتحاددرکه آنلری
هرشیئك فوقنده ، کائناتده امثالی اولمیان معظم بر قونفه‌ده‌ـ
راسیون اوله‌رق طوپلیور . اسلام ملتلرینك پك اوزون
سورن اویقولرندن اویانمه‌لرینه و مخمورلقلرینی اوزرلرندن
سیلکملرینه تصادف ایدن بوکونده بتون مسلمانلر بر برلرینی
استجوابی اك برنجی وظیفه اتخاذ ایتمشلردر. بونلر، اتخاذ اولنه‌ـ
جق خط حرکت و یکی فعالیتلری حقنده بربرلریله طانیشیورلر.
بومسلمانلر ، ممالك اسلامیه‌ده ترقی‌یی ترویج ، خرافاتی
امحا ، تنظیمات و اصلاحاتی ترغیب ایدن علمانك سوزلرینه
عطف سمع اعتبار ایدیورلر . مصر علماسندن مرحوم
شیخ عبدونك تلقینات و تعلیماتنك بتون دنیاده نه قدر
بیوك براهمیت آلدیغی معلومدر . غایت کوزل بر آلت
تعارف اولان عربجه سایه‌سنده ، هریرده ، مسلمان ارباب
دانشی، ایسته‌ر هنده ، آفریقاده اولسون ، ممالك اسلامیه‌نك

هر یرنده ، هر نه کتاب ، رساله ، غزته باصیلیرسه جمله سنه واقف اولیورلر .

الیوم مسلمانلری علاقه‌دار ایدن بتون مسائل مختلفه‌یی تدقیق ضمننده تام و مکمل بر کتاب نشری صورتنده بر تشبث مبروره بولنان جلال نوری اسلام تیقظ و انتباهنه عظیم بر ویرکو ایله کلیور . اثر ، فکرمزجه ، بوماده‌یه دائر اولان مؤلفاتك برنجیسیدر . بین‌الملل تحدث ایدن اختلافاته دائر بر طاقم معلومات غایت قطعی و آهنکدار بر اسلوب ایله بو کتابده جمع ایدلمشدر . ملل اسلامیه‌نك احتیاجاتی ، تکامله اولان میللری ، اوروپالیلر ایله وقوعبولان تماس نتیجه‌سی ، اجراسی لابد اولان تبدلات و تجددات هرایکی نقطهٔ نظردن مؤلف طرفندن دوشونلمش و تعقیق تعلیم و تربیه ، أوروپا اصوللرینك تطبیقی ، اجتهاد ، مستعمرات اصوللری و امپه‌ریالیزم کبی قضیه‌لر تدقیق ایدلمشدر . غایت مفید معلوماته و وقوفه استناداً قلمه آلنمش اولان بو کتاب تام وقتده کلیور . بونك بر عربجه‌سی نشر اولنورسه مؤلفنه ـ آچیقجه ـ بیوك برموفقیت احرازایده‌جکنی سویلمکده تردد ایتمه‌یز . وشوکا قانعزکه بوجلد کسب معارفه و مادی وفکری تعالی‌یه ساعی اولان مسلمان قرداشلرمزه‌پك بیوك برخدمت ایده‌جکدر .

علی باش حانبه

هند مسلمانلری

و

پان اسلامیزم

بو اثر لطیفك مؤلف ذی اقتداری بر هندلی مسلمان نقطهٔ نظرندن پان اسلامیزم دنیلن جریان حقنده بر قاچ صحیفه یازمه‌یه بنی دعوت ایتدی . جلال نوری کبی بر دهای محیط صاحبی اولان بر محرر طرفندن وقوع بولان بو دعوت بنی پك زیاده متأثر ایتدی ؛ بونی بربیوك شرف تلقی ایله تعاقب ایده‌جك سطرلرده ، اسلامك استقبالنده پك بیوك بر تأثیر و نفوذ اجرا ایده‌جك اولان هند اهل اسلامنك پان اسلامیزمی نصل آکلادقلرینی موضوع مباحثه ایده‌جکم .

لغت و اشتقاق نقطهٔ نظرندن تدقیق ایدیلیرسه « پان اسلامیزم » کلمه‌سنك یکی اولدیغی آکلاشیلیر . بو ، خرستیان دیپلوماسیسی طرفندن احداث ایدلمش بر کلمه اولوب حکومات اسلامیه‌یی دهاچابوق دوچار انقراض ایتمك ایچون بر وسیلهٔ سفیله‌در . بوکا ذاهب اولانلرجه پان اسلامیزم

دنیاده ساکن اهل اسلام بیننده غایت بیوك بر اتحاد عقدیله قوهٔ سیاسیه اولمق اوزره خرستیانلغی اورته‌دن قالدیرمق دیمکدر . فاسده ، طرابلس غربده ، ایرانده ، ماکدونیاده بو « پان اسلامیزم » ترویج امله پك زیاده خادم بر معاون وظیفه‌سنی کوردی .

بو فکر ، نصرانیتی سوق و اداره ایدنلره خدمت ایتمشدر . بویله‌جه ، بونلر ، فریقتهٔ فکرلری اولان ارباب تعصبی مفروض بر تهلکه ایله قورقوتمشلر و بوکا چاره‌ساز اوله‌بیلمك ایچون مسلمانلری کرهٔ ارضدن و بولندقلری یرلردن قوغمه‌یی آچیقدن آچیغه آنلرك ذهنلرینه تلقین ایتمشلردر. أوروپا دول معظمه‌سی طرفندن آشاغی‌یوقاری بتون حکومات اسلامیه‌نك انقراضه دوچار ایتدیرلمسی ویا مملکتلرینك الحاقی ، و ترکیا ایله افغانستانك زوالی بقیهٔ ممالکنك ـ که ترازینك کفه‌سنده دتریبورلر ـ عرض ایتدیکی حال نظره آلنیرسه آرتق بو نظریه‌نك مؤلفلری آنکله پك زیاده اوغراشمه‌یه بیله مجبور دکلدرلر .

فقط ، بونکله برابر ، کچن بر قاچ سنه‌نك دهشتلی وقایعی کائناتده‌کی بتون جماعات اسلامیه‌نك طرز حیاتنی دکشدیردیکندن أوروپانك نظریات سیاسیهٔ نصرانیه‌سنك تکرار اویانوب کویا أوروپالیلری سوپورمك حقنده‌کی بر

طاقم ترتیبات بولندیغی زمیننده‌کی اوهامك بر دها انتشار ایده‌جکی زماندن پك اوزاق دکلز .

بووقایع، هنده ، بر انفلاق ماهیتنده ، تعاقب ایدرك عظیم بر تأثیر اجرا ایتدی ، بو حادثات نتائجی اوله‌رق وقوعه کلن حرکاتك ماهیتی پك عمومی و شمولیدر . مبالغه‌دن قطع نظر دینه‌بیلیرکه روسلر طرفندن مشهدك طوپه طوتلمسی ، ایتالیانك طرابلسه‌اینمسی ، و بالقانلرده ، متفقلرك ، ترکیایه مهاجمه‌لری ، وبونلرك لوازم ضروریه‌سی اولان مظالم و اعتسافات هند مسلمانلرینی بسبتون بشقه برملت ظن اولنه‌جق درجه‌ده دکشدیردی . هندلیلر ایکی سنه اولکی هندلیلر دکلدر .

اتحاد اسلامی أوروپا ماکیاوه‌لیزمنك ستر ایتدیکی عقیدهٔ مضره‌دن تجرید ایدر ایسه‌ك کورورزکه بو یکی بر قوت دکلدر و عینی اسلامیت قدر اسکیدر . ایلك اتحاد اسلام درسی‌قرآن طرفندن ، بالذات ، تقریر ایدلمشدر : انماالمؤمنین اخوة . سرور کائنات مسلمانلرك دست بدست وفاق اوللری لزومنی امر ایله اتحاد اسلامی بر صورت علویه‌ده تعریف بیورمشلردر . اسلامیتك تأسیس ایتدیکی اخوت عمومیه اویله عظیم و ذی‌شمول برقوهٔ معنویه‌درکه یونك نظیری یوقدر . پان سلاویزم ، پان جرمانیزم و بوکا

مماثل « ایزم » ایله نهایتلنن مسالك ، عموماً ، عرق و نسل ویا احتراصات ملکیه اساسی اوزرینه بنا ایدلمشدر . اتحاد اسلام ویا اخوت عمومیهٔ اسلامیه ایسه عرق ، رنك و سائر موانعدن پك اوزاق اوله‌رق غیرملکی بر ماهیتی حائزدر و جغرافیا اعتباریله اولان فرقلردن صرف نظر بتون کرهٔ ارض‌اوزرنده ساکن اهل اسلامی ملت‌واحده اولمق اوزره تنظیم ایدر . استانبولده بولندیغم ایکی آی ظرفنده منور کیمسه‌لردن و رأس کارده بولنان رجالدن کوردیکم معاملهٔ ودادکارانه بکا بیوك برممنونیت و محظوظیت ویردی وایچه آکلادم‌که آلتی یوز سنه کبی اوزون بر مدت أوروپا حلول و نفوذی آلتنده بولونمقله برابر ، استانبولده ، بو حس مبجل وداد و اتحاده ذره‌جه خلل کلمامشدر . ترکلرده ، ملیت اسلامیه‌یی ، طبقی ، هندلیلر کبی آکلیورلر . هندلیلر ، اول باول ، مسلماندرلر ؛ صوکره هندلیدرلر . هرهانکی طبقه و درجه‌ده اولورسه اولسون بورا اهل اسلامی ایله کوروشدیکمده بکا تأمیناً بیان‌ایتدیلرکه هرشیدن‌اول مسلماندرلر؛ صکره عثمانلیدرلر.

ایشته اسلامیتك بو شمول و عمومیتی درکه آنك اك اساسلی قوت و قدرتنی تشکیل ایدر و هند مسلمانلری اتحاد اسلام غایهٔ مبجلهٔ املنك حیز حصوله

چیقمسی ایچون چالیشانلرك ایلك صفلرنده بولنیورلر .

خرستیان محررلری بیلملیدرلرکه اتحاد اسلامك اقصای مقاصدی ، خرستیانلغك اسلامه قارشی روا کوردیکی بونجه وحشتلردن ، ظلماردن صرف نظر ، متجاوزانه أمللر بسلمك دکلدر : بالعکس ، مقصد تجاوزی اولیوب تدافعیدر و کچن حکومات معظمه‌نك بقیه‌سی اوله‌رق أللده قالان پارچه‌لرك استقبالده بر دها دوچار تعرض اولمامسنه غیرت ایتمکدر . بورایه قدر حکومت عثمانیه بو وظیفهٔ تدافعیه‌ده یالکز بولندی فقط بو حال بوندن صکره دوام ایتمیه‌جکدر . عینی زمانده أوروپا عالم نصرانیتنك اسلامك تمامیتنه قارشی وقوع بولان مهاجماتی و أوروپا دول معظمه‌سنك آچیقدن آچیغه ویا ضمناً ترکیه‌نك بقایای ممالکنه قارشی آلدقلری وضعیت بتون اسلاملرك قلب و روحلرنده غایت درین بر تأثیر اجرا ایتمشدر . بونلر ، بو یأس و ألم نتیجه‌سی اوله‌رق ، هرکار و حالده ترکیه ایله مدافعهٔ نفس ایتمکه عهدوپیمان ایتدیلر . پیغمبر عالی کردارمز دیمشدرکه : « المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد بعضه بعضاً » بوامر نبویه امتثالاً هند مسلمانلری هرنه یاپمق لازم کلیرسه ، أللرندن نه کلمك ممکنسه یاپوب ترکلر ایله چالیشه‌جقلردر . چونکه ترکلرك سیاسهٔ سقوطنی ، هندلیلر ، کندی محو و اندراسلری

اولمق اوزره تلقی ایدرلر . بو ائتلاف خرستیان هیجان پرورلرینی تدهیش ایتمامليدر . بونك ، برلینهر تاغبلات غزتهسنك ادعاسی کبی ، ژاپونیا ، چین و سیام (سایام) حکومتلری طرفندن عقدی تصور اولنان اتفاقله علاقهسی یوقدر ؛ کذلك بو ، روسیه چاری طرفندن ، استقبال قریبده آسیاده عرق اصفری تباه ایتمك ایچون أوروپالیلرك اجتماعندن مرکب تشکیل اولنهجق بر هیئت معظمهیهده بکزهمز . بتون عالم مسلمانلرینك خلافت ایله توحید اعمالنه کلنجه بیلنملیدرکه شمدیلك بوندن مقصد برقوهٔ معنویه تشکیل ایدرك ستاتوقویی محافظه و اهل اسلامك ذهنی و مادی سویهسنك ترفعنه چارهساز اولمقدر . اسلامیت ، حالا ، تکامل سیاست عالمده بر وظیفه ایفاسیله مکلفدر . حل و عقد اربابی آکلادیلرکه بو غایهیه طراقه انداز اولهجق طوپلرله و پارلدایهجق سونکولرله دکل دارالفنونلر و مؤسسات مالیه احداثیله واصل اولنهبیلیر . ایشته ، ان شاءالله ، استقبالده ، اتحاد اسلام وظیفهسنه بویله دوام ایله نائل امل اولهجقدر . استانبول ١٢ مایس ١٩١٣

هندستانده ، لاهوردہ «زمیندار» غزتهسی مدیری

ظفر علی خان

* * *

عالم اسلامده بيوك بر انتباه حاصل اولديغنه ، آدم يتشديكى حقنده كى فكر مزه الك بيوك دليل ، بالاده نقل ايديلن ظفر على خان حضرتلرينك مقاله سيدر . بويله جدى دوشونور ، ايى كورور مسلمانلرك تكثرى ايله غايهٔ املك سريعاً تعمم ايده جكى بديهيدر . افكار سالمه سندن طولايى ظفر على خانى تبريك و حقمزده من غير لياقةٍ ابراز ايتديكى توجهاته قارشى ده عرض محمدت ايدرز .

ج . ته .

استانبول
باب عالی جاده‌سنده
اقدام
مطبعه‌سی صره‌سنده
مطبعه و کتبخانه‌سی

صاحبی : اوغانس آزناوور

درسعادتده طبع اولنان ترکجه ، روجه ، ارمنیجه و فرانسزجه یومی و هفته‌لك بالجمله غزته‌لره آبونه قید و ایسته‌نیلن محله منتظماً ارسال ایدر. غزته‌لردن برینك تعطیلی ویاخود صاحب آبونه طرفندن تبدیلی آرزو اولندیغی تقدیرده برینه دیکر بر غزته ویا کتاب ارسال‌اولنور. § فن طبعك ترقیات‌حاضره‌سنه موافق صورتده هرلساندن اعلانات ، قامبیال ، قارت دو وزیت ، قارت آدرس و سائره ایله مکاتبه و تاجرلره متعلق اوراق طبع ایدیلور . § کتب عتیقه و جدیده کتبخانه‌مزده موجود اولوب سپارش وقوعنده ایسته‌نیلن محله منتظماً ارسال اولنور .

کتبخانه‌مزده بولنان آثاردن بعضیلری

پاره	غروش		محرری
٠٠	٥	کندی نقطهٔ نظرمدن حقوق دول	جلال نوری بك
٠٠	٥	تاریخ تدنیات عثمانیه	
٠٠	٥	شمال خاطره‌لری	
٠٠	١٠	مقدرات تاریخیه (تکرار طبع اولنمقده‌در)	«
٠٠	٢	بالادن برسس عبدالحق حامد بکك خط دستیله یازلمش برمنظومه	
٢٠	٢	عبدهٔ ابلیس	عیاندن نوری بك
٠٠	١	ویقتور هوغونك برمکتوبی	سلیمان نظیف بك
٠٠	٢	مدحت پاشا (منظوم)	فائق عالی بك
٢٠	٢	فانی تسلیلر (مجموعهٔ اشعار)	

٠٠	١	لهجة الحقائق	عالی بك مرحوم
٠٠	٥	طامات (مجموعهٔ اشعار)	جناب شهاب الدین بك
١٠	١	عالی ماجرالر ـ هیبة‌اه سلطان وزوجی	سامح فتحی بك
٢٠	٢	منهاج حکمت اداره	عبد الغنی سنی بك
٠٠	٥	یمن یولنده (مصور)	
٠٠		تاریخ مدنیت (قرون وسطی)	
٠٠	١٠	« « (« اخیره)	
٠٠	٣	عالم لطیفك موجودیتی	اسماعیل فتحی بك
٠٠	٤	حیات ابدی یاخود فسفهٔ ارواح	
٢٠	١	قلب ملکوت (عبید‌اه سمرقندینك)	
٠٠	٢	حکومت بشر یاخود عرفان وکمال	
٠٠	٢	قبلة الانفس و قطب الاقطاف کیم ایمش؟	
٠٠	٥	نظم و اشکال نظم ١ـ٢	طاهر المولوی بك
٢٠	١	تاریخ اسلام صحائفندن	
٠٠	٢	دستاویز فارسی خوانان	
٠٠	٥	تشبث شخصی (مصور ملی و مزاحی رومان)	«
٠٠	١٢	اقوام السیر (سیرسنیهٔ جناب رسالتپناهی یه عائد)	یوسف سعادافندی
٠٠	١	زوجنه خوش کورونمك نه قدر قولای ایمش؟	ا. آزناوورافندی
٠٠	٥	کندی کندینه فرانسزجه اوکرنمك اصولی	
٢٠	١٢	قافقاس تاریخی (خریطه‌لی و رسملی)	عزت بك
٠٠	١	أوریقالرم قافقاس تاریخی ذیلی	«
٠٠	٣	سنبلستان موسیقی (مجموعهٔ اشعار)	فیلورینه‌لی ناظم بك
٢٠	٢	مرات قانون اساسی	عمر ضیاالدین افندی
٠٠	١	یکی رؤیا تعبیرنامه‌سی (غایت اسکی بر کتابدن مقتبس)	
٠٠	٤	چفتلك رهبری ـ تقویم زراعت	مسعود رمزی بك
٠٠	٢	ادبای جدیده (مصور)	
٠٠	٢	حریت مارقه‌لری (ال ایشلری ایچون)	
٠٠	٢	مشروطیتده پولیس ١ـ٢	حسن نشأت افندی

اجتهاد

مملکتمز ده حریت فکریه یه خادم یکانه غزته در . مقصدی، غایهٔ املی ترکلرك و علی العموم مسلمانلرك مادی و معنوی ، روحی و حسی سویه‌سنی ترفیقدر . انقلاب فکریمزده عبدالله جودت بکك منتظماً نشر ایتمکده اولدیغی مجموعه‌نك بر موقع مخصوصی واردر . بو نفیس مجموعه شمدی‌یه قدر غایت مهم مسائل اجتماعیه و سیاسیه‌یی موضوع بحث ایتمشدر . عبدالحق حامد ، سلیمان نظیف ، جناب شهاب‌الدین ، جلال نوری بکلر « اجتهاد » ه قیمتدار مقاله‌لر ویرمشلردر .

تاریخ اسلامیت

پروفسور دوزینك پك مشهور اولان (تاریخ اسلامیت) ی ایکی جلدده دوقتور عبدالله جودت بك طرفندن لسانمزه ترجمه ایدلمشدر . « اتحاد اسلام » جلدی آنجق دوزینك تاریخنی ایچه اوقومق صورتیله آکلاشیلیر .